

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BUKET UZUNER

UYUMSUZ DEFNE KAMAN'IN MACERALARI

HAVA

ROMAN

2. BASKI

BUKET UZUNER

Romancı, öykücü ve gezi yazarı Buket Uzuner, 3 Ekim Pazartesi günü Ankara'da doğdu. Hacettepe Üniversitesi, (Norveç) Bergen Üniversitesi, (ABD) Michigan Üniversitesi'nde biyoloji ve çevre bilimi eğitimi aldı. (Finlandiya) Tampere Teknik Üniversitesi ve ODTÜ'de araştırmacı olarak çalıştı, ders anlattı. Romanları 10 dile çevrilen Buket Uzuner, 1996 yılında (ABD) Iowa Üniversitesi'nin (IWP) onur üyesi olmuş, 2004 yılında da ODTÜ senatosu tarafından takdir belgesiyle onurlandırılmıştır. Yazar, iklim değişikliği ve çevre sorunlarını incelediği *Su, Toprak, Hava ve Ateş* adlı yeni romanlarıyla, Türklerin kadim Kamanlık geleneğindeki evrensel tabiat-insan değerlerini çağdaş Türk edebiyatına kazandırmak amaçındadır. Kuzey Sahra Afrikası, Kuzey Amerika, Kanada, Kuzey Avrupa, Kuzey Afrika'da tren seyahatleri yapan ve yaşayan Buket Uzuner, İstanbulludur.

Buket Uzuner'in Türkiye'de yayımlanmış kitapları:

Roman:

İki Yeşil Susamuru, Anneleri, Babaları, Sevgilileri ve Diğerleri (1991), *Balık İzlerinin Sesi*, (1993 Yunus Nadi Roman Ödülü) (1992), *Kumral Ada~Mavi Tuna* (1998 İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Ödülü) (1997), *Uzun Beyaz Bulut - Gelibolu* (2001), *İstanbulullar* (2007), *SU-Tabiat Dörtlemesi: Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları* (2012), *Toprak* (2012)

Öykü:

Benim Adım Mayıs (1986), *Aydın En Çıplak Günü* (1988), *Güneş Yiyen Çingene* (1989), *Karayel Hüzünü* (1993), *Şairler Şebri* (1994), *Şiirin Kızkardeşi Öykü* (2003), *Yolda* (2009)

Gezi:

Bir Siyah Saçlı Kadının Gezi Notları (1989), *Şehir Romantizminin Günlüğü* (1998), *New York Seyir Defteri* (2000)

Biyografi:

Gümüş Yaz, Gümüş Kız (2002)

Deneme:

Selin ve Cem'le Yolculuklar (2004), *Benim Adım İstanbul* (2011)

Çizgi Roman:

İstanbulullar (Ayşe Nur Ataysoy çizgileriyle-2011)

Resimli Hikâyeler:

Bir Yılbaşı Hikâyesi (2014), *Ah Bir Kedi Olsam* (2017)

Uluslararası Yayınlar:

Yeni Zelanda: *Uzun Beyaz Bulut-Gelibolu* (Antares, NZ). **İspanya:** *Kumral Ada~Mavi Tuna* (Three Borders, Murcia), *İstanbulullar* (EDEBE, Barcelona). **A.B.D:** *İstanbulullar-I am Istanbul* (Dalkey Archive, Illinois). **İngiltere:** *A Cup of Turkish Coffee* (Milet, Londra), *Istanbul Blues* (Milet, Londra), *İki Yeşil Susamuru* (Milet, Londra). **İtalya:** *Kumral Ada~Mavi Tuna* (Sellerio, Sicilya). **Macaristan:** *İstanbulullar* (Napkut, Budapeşte), *Uzun Beyaz Bulut-Gelibolu*. **Yunanistan:** *Kumral Ada~Mavi Tuna* (Psichogios, Atina), *Uzun Beyaz Bulut-Gelibolu* (Psichogios, Atina). **Romanya:** *Kumral Ada~Mavi Tuna* (Ars Longa Co., Bükreş). **Arnavutluk:** *Uzun Beyaz Bulut-Gelibolu*. **Kore:** *Kumral Ada~Mavi Tuna* (Chungeoram, Seoul). **İsrail:** *Kumral Ada~Mavi Tuna* (Cartaben, Tel Aviv). **Polonya:** *İstanbulullar*.

BUKET UZUNER
UYUMSUZ DEFNE KAMAN'IN
MACERALARI
HAVA

Yayın No 1784
Türkçe Edebiyat 703

Uyumsuz Defne Kaman'ın Maceraları
Hava
Buket Uzuner

Editör: İlknur Özdemir
Kapak Tasarımı: Lom Creative
Vinyetler: Buket Uzuner
Sayfa Tasarımı: Murat Can Açan

© 2018, Buket Uzuner
© 2018, Everest Yayınları
Kaynak belirterek yapılacak kısa alıntılar dışında
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. Basım: Eylül 2018
2. Basım: Mayıs 2023

ISBN: 978-605-185-297-3
Sertifika No: 43949

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 45099
Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
www.facebook.com/everestyayinlari
www.instagram.com/everestyayinlari

Everest Yayınları, Alfa Yayın Grubu'nun tescilli markasıdır.

Hava romanını
el yapımı kanatlarla 1632 yılında
Galata Kulesi'nden ilk kez uçmayı başardığına
gönülden inandığım bilgin HezârFEN Ahmet Çelebi
ve
Atlas Okyanusu'nu 1932 yılında tek başına uçan
ilk kadın pilot Amelia Earhart'ın anılarına
ithaf ediyorum.

“Her şey, neye lâıksa ona dönüşür.”

Mevlâna Celâleddin-i Rumî

(1207-1273)

“Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi,
Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi.”

Muhibbi (Kanuni Sultan Süleyman)

(1494-1566)

“Var olan tek sır, bir sır olduğunu düşünen insanların olmasıdır.”

Fernando Pessoa

(1888-1935)

Sürülerin Bekçisi (Çev. Saadet Özen)

* “Halk içinde iktidar kadar değerli bir şey yoktur. Oysa dünyada bir nefes sağlıktan daha değerli bir güç yoktur.”

Bu romandaki karakterler kurgu, yaşayan insanlarla benzerliklerse tamamen tesadüftür. Romandaki olaylar, Anadolu'nun çokkültürlü zengin yaşamına sinmiş binlerce yıllık kadim Kam geleneklerimizden ve Sibiryâ Türk mitolojileri ile Anadolu Selçuklu tarihinden esinlenerek kurgulanmıştır.

İÇİNDEKİLER

1. İklim Değişikliği Bakanlığı 13
2. Hava kurşun gibi ağır 33
3. Kayseri'nin kadın sultanı: Gevher Nesibe 45
4. Stres: Cehennem'in yeni adı 68
5. Vejetaryen mi vegan mı? 76
6. Yoğurt sadece yoğurt değildir 84
7. Sahaf Semahat'ın gerçek adı 90
8. Gökçek iksiri 94
9. İnsan ne zaman kendi adını terk eder? 98
10. Yeraltı 111
11. Neden nükleer enerji değil? 125
12. Bütün kapılar yüzüne kapandığında 133
13. Hayatta tahmin edemezsiniz! 139
14. Ölümsüzlük projesi Gılgamış 146
15. Ben artık yoruldum! 160
16. Kızının adı Umay, bahtı açık olsun 169
17. Demir kara kuş 189
18. Adalet huzurun temelidir 195
19. Gök ile kök aynıdır özümüzde 204
20. Kadınlar Ay'a aybaşı döngüsüyle bağlıdır 214
21. Defne Kaman nerede? 222
22. Yanardağın ateşi ve külü 238
23. Dünyanın nefesi: Hava 247
24. Peribacalarının üzerinde üç dolunay 257

25. Senden önce hiç kimseye...	267
26. Gaudi Kapadokya'yı hiç görmedi	282
27. Kartal adaletin sembolüdür	297
28. Kapadokya: Güzel atlar ülkesi	306
29. Her şey neye lâyıksa ona dönüşür	308

HAVA

1. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Salı gecesi

İnsanın kendi kalp seslerini en iyi duyabildiği zaman, gecenin en sessiz saatleridir.

Kapı gürültüyle çalındığında saat gece yarısını çoktan geçmişti. Defne Kaman misafirhanedeki yatağına oturmuş, gecenin sessizliğinde kendi kalp seslerini dinliyor, derin derin nefes alıp verirken, havanın bedene can katışını gözleri kapalı izliyordu.

Bu saatte kapı sert sert çalınınca, önce alt katta uyuyan annesi aklına, yüreği de ağzına geldi. Derin bir nefes daha aldı ve henüz ilk gecesi olduğu için iyi tanımadığı misafirhane odasında başucu lambasının düğmesini aradı. Bulamayınca karanlıkta bir eşyaya çarpmamaya çalışarak yatağından kalkıp, kapıya gitti.

Kapının yanındaki elektrik düğmesini el yordamıyla buldu, ışığı yaktı ve içindeki endişeye tamamen zıt, dingin bir sesle sordu:

“Kim o?”

“Açın, hemen açın! Kendi iyiliğiniz için açın kapıyı!”

Birisi şaka yapıyor sanıp, önce gülümsedi ama tanıdığı hiç kimsenin bu sıralar şaka yapacak hâli yoktu.

“Açın kapıyı, hemen açın!”

Zaten kapıyı açmaktan başka yapacak bir şey de yoktu. Kapı, kolayca kırılabilir kadar ince görünüyordu. Üstelik sesin sahibi erkek, bu saatte kalkıp “onun iyiliği için” kapıya kadar gelmişti.

Kapıyı açtığı anda siyah takım elbiseli, kravatlı, siyah ayakkabılı iki genç adamla karşılaştı. Kısa boylusunun elinde bir e-tablet bulunan, kısa kesilmiş siyah gür saçları özenle yandan ayrılarak taranmış, iki kişi telaşlı bir ifadeyle yarım yamalak gülümsüyordu.

“İyi geceler, kusura bakmayın sizi rahatsız ettik ama adınız ve soyadınız lütfen?”

İlk şaşkınlığı geçen Defne kendini tutamayıp gülmeye başladı.

“Bu saatte adını bilmediğiniz birinin kapısını çalmak için böyle giyindiğinizi sanmıyorum.”

“Adınız ve soyadınız bayan?”

“Anlaşıldı. Nezaketin de plastiği var tabii. Adım Defne Kaman.”

“Yaz, adım Defne Kaman dedi.”

Kısa boylu genç adam elindeki tablete büyük bir ciddiyetle not aldı.

“Mesleğiniz?”

“Gazeteciyim.”

“Yaz: Büyük bir gazetede araştırmacı gazeteciyim, dedi.”

Kısa boylu adam bir an tereddüt etti ve o kısacık arada Defne’yle göz göze geldi.

“Hangi konularda üzerine uzmansınız?”

“Hiçbir konuda uzman değilim ama yazacağım konuyu onun uzmanlarıyla çalışırım.”

“Yaz: Çevre sorunları, enerji politikaları, kadın ve hayvan hakları konusunda uzmanım, dedi.”

“Evet, bu konulara özellikle ilgim var ama uzman değilim.”

“Kayseri’ye ne münasebetle geldiniz? Ve ne kadar kalacaksınız?”

“Kayseri’yi hep merak etmişimdir,” dedi, Defne Kaman. Şimdi sesinde şakacı bir ton vardı. Üzerinde pijamasıyla, karşısında hiç tanımadığı takım elbiseli iki adama gece yarısı neden Kayseri’de olduğunu açıklamak zorunda bırakılması hakikaten saçmaydı. Fakat bazı zamanlarda saçma olağanlaşır, olağan saçmalaşır. Zaman öyle bir zamandı.

“Çocukken buraya dedemle bir kez gelmiştim ama anımsadıklarım pek net değil. Çocukluk işte, bilirsiniz.”

Adamlar hiç kımıldamadan dümdüz ona bakıyorlardı. Defne içinde bulunduğu tuhaf durumun nedenini anlayabilmek için zaman kazanmak istedi ve uzatmaya başladı:

“Kayseri, sadece eşsiz mantı ve pastırmasıyla anılmaktan daha ötesini hak etmiyor mu? Sinan gibi dünya çapında bir mimarın, taa Orta Çağ’da yoksul hastaları müzik ve suyla iyileştirmeyi vasiyet eden Selçuklu prensesi Gevher Nesibe’nin şehri Kayseri. Adında kocaman bir Kayzer gizli olan Kayseri. Sonra, elbette biliyorsunuzdur, Selçuklu Devleti’nin başkentlerinden biridir. Bizlerden çok önce burada yaşamış önemli birçok farklı kültürün, bize değerli gelenekleri miras bıraktığı bir yurt.”

“Prenses değil sultan!” diye düzeltti kısa boylu adam araya girerek.

“Haa o mu? Evet, haklısınız. Fakat Arapça ‘sultan’ her iki cinsiyeti kapsadığı için ben Gevher Nesibe’nin bir kadın sultan ol-

duğunu belirtmek istemiştim. Zaten ne fark eder ki? Nasılsa her ikisi de yabancı sözcük.”

“Defne Hanım, Kayseri’ye gelmek için bunlardan başka bir nedeniniz yok mu?” diye soran uzun boylu adam, bu sırada kısa boylu olana “prenseler” çıkışından ötürü ters ters baktı. Bunun üzerine öbürü korkarak bakışlarını yere çevirdi.

“Elbette var. Ancak benim de size bir sorum olacak. Acaba daha önce bir yerde karşılaştık mı? Sanki sizi bir yerden tanıyor gibiyim. Fakat çıkartamıyorum. Hem nasıl oldu da misafirhanenin danışması iznini almadan sizi yukarıya yolladı?”

“Sorulara yanıt verecek olan sizsiniz, biz değil!” diye diklendi kısa boylu genç adam ama uzun boylu olanı ona yine sert bir bakış atınca, içini çekerek gönülsüzce başını yere eğdi.

“Affedersiniz, tabii yasa gereği önce kendimizi tanıtmalıydık. Biz bakanlıktan geliyoruz. Ben memur Ahmet, bu da memur Mehmet. O henüz stajyer, kusuruna bakmayın.”

“Aa, taa Ankara’dan sırf benim neden Kayseri’ye geldiğimi öğrenmek için mi hem de gece yarısı buralara kadar geldiniz?”

“Hiç önemli değil, biz devlet memuruyuz ve görevimiz neyi, ne zaman gerektirirse onu yapmak zorundayız.”

“İyi de bakanlığın benim Kayseri’ye neden geldiğimi çok iyi biliyor olması lâzım. Sonuçta nükleer santrallerin doğaya ve insan sağlığına zararlarını yazdığım için hiç tanımadığım bir adamın ihbarıyla hakkımda soruşturma açıldığını bilmeyen kaldı mı?”

İki genç adamın gözlerinde anlattıklarını takip ettiklerine dair tek bir işaret bulamayan Defne Kaman devam etti:

“Sürdürülebilir ve yenilenebilir temiz enerji kaynaklarının önemini yazdığım için beni suçlayan o kişinin başvurusu bakanlı-

ğa gitmedi mi? Duruşmayı güvenlik gerekçesiyle Kayseri'ye nakleden de bakanlık değil mi?"

"Yanlış anladınız, biz İçişleri Bakanlığı'ndan değiliz Defne Hanım."

"Adalet mi?"

"Hayır efendim."

"Enerji Bakanlığı?"

Defne Kaman iki bakanlık memurunun "hayır" anlamına kalarlarını sallamaları üzerine saymaya devam etti:

"Çevre Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı?"

"Hayır efendim."

"İyi de enerji, çevre, sağlık ve gıdayla ilgili başka bakanlık mı kaldı?"

"Bu yeni kuruldu efendim," dedi uzun boylu memur Ahmet.

"Yeni mi?"

"Evet. Dün kuruldu. İklim değişikliğiyle ilgili..." diye atıldı kısa boylu memur Mehmet. "Bizim gibi birçok vatandaşa iş olanığı yarattı, istihdam yani..."

"Aa, nihayet İklim Değişikliği Bakanlığı kuruldu mu?" diye sevindi, Defne Kaman. "İşte bu çok güzel bir haber. Bu bakanlığa milletimizin çok ihtiyacı vardı. Sonuçta bu konu hepimizin geleceğini ilgilendiriyor, değil mi?"

"İklim Değişikliği Bakanlığı değil," diye düzeltti memur Ahmet, stajyer memura yine ters ters bakarak.

"Anlamadım?"

"İklim Değişikliğini İnkâr Bakanlığı."

"Efendim? Nasıl yani? Şaka mı bu?"

"Ne münasebet canım. Basbayağı, İklim Değişikliğini İnkâr Bakanlığı işte."

Kulaklarına inanamayan Defne Kaman, ne diyeceğini bilemedi. Fakat memurlar ciddi görünüyordu. O zaman “Yok artık!” diyerek gülmeye başladı.

İlkin küçük kahkahalarla başlayan gülmesi giderek büyümeye ve birbirini tetikleyen dalgalar gibi artmaya başladı. Sanki gırtlığına sıkışmış bir makara dönüp duruyor, onu gıdıklayıp istemi dışında güldürüyordu. Ne kadar uğraşsa engel olamadığı bir kahkaha fırtınasına yakalanmış gibi gülerken, karşısında taş gibi dikilerek onu seyreden iki adamı gördükçe sinirleri iyice boşalıyor, daha çok gülüyordu.

“İklim Değişikliğini İnkâr Bakanlığı mı kuruldu sahiden?”

Gözleri yaşarana dek güldü. Kapının kanadına bir koluyla dayanıp, ikiye katlanarak, karnına gülmekten ağrılar girene, az daha çatlayacak, yere düşüp, yuvarlanacak gibi hissedene kadar güldü.

Ancak gülüşü hiçbir art niyet taşımıyordu. Bu, basbayağı, insanın karnından âniden fışkıran, tamamen doğal bir tepkiydi. Fakat gülmekten konuşamadığı için bu durumu onlara anlata-mıyordu. Gülmeyi, sadece kendi gücünü korkudan besleyenler sevmez. Gülmek, korkunun gücünü derinden sarsar.

Tam o sırada içeriden bir inilti duyuldu. Defne o acılı sesi duyunca birden toparlandı, gülüşü kesiliverdi. Bir eliyle ağzını kapatmaya çalışarak, iki kişilik bir yatak, iki sandalye, bir masa ve bir gardiroytan oluşan odaya dönüp baktı. Kimse yoktu orada. Yanlış duyduğunu sanıp, gülmekten ağrıyan karnını tutarak yeniden iki bakanlık memuruna dönmüştü ki, inilti tekrar başladı. İçeride bir kadın inliyordu.

“Banyodan geliyor,” dedi memurlar. O zaman üçü birden telaşla misafirhanenin banyosuna gittiler. Orada, küvetin içinde odunların üstüne oturmuş, elleri musluğa bağlı gencecik, ufak tefek bir kız vardı ve acı içinde inliyordu.

“Onu birazdan yakacaklar!” dedi, İklim Değişikliğini İnkâr Bakanlığı memuru Mehmet.

“Olur mu böyle saçmalık canım?” diyerek kızı kurtarmak için atılan Defne’yi nazikçe kolundan tutan memur Ahmet:

“Maalesef oldu Defne Hanım. Bu kız Jan Dark. Zamanında inkâr etmediği için onu yakarak öldürdüler.”

O sırada araya memur Mehmet girdi ve elindeki tableten yüksek sesle okumaya başladı:

“Bir adı da ‘Orleans Bakiresi’ olan Jeanne d’Arc, 1431’de 19 yaşındayken erkek giysileri –yani pantolon– giydiği ve gaipten sesler duyduğunu iddia eden bir kâfir olduğu suçlamasıyla engizasyon tarafından diri diri yakılmıştır. Daha sonra kendisini yakan aynı kilise tarafından Fransa’nın koruyucu azizesi ve kutsal ikonalarından biri olarak onurlandırılmıştır.”

“Vikipedya mı bu?” diye yüzünü buruşturarak sordu Defne.

Memur Mehmet kopya çekerken suçüstü yakalanmış bir çocuk gibi bozularak başını salladı. Onların direkt iletişim kurmasını engellemek isteyen memur Ahmet hemen araya girdi:

“Oysa sadece inkâr edecek, ‘masumum’ diyecek ve özgür kalacaktı. Böylece bir kocası, çocukları ve ailesi olacak, hayatının sonuna dek mutlu yaşayıp gidecekti. Sonuçta her kadının en büyük hayali bunlar değil midir?”

“Jan Dark’ı bebek bakarken, hele uslu uslu evde oturup, kocasını beklerken hayal bile edemiyorum,” diye güldü Defne.

“Artık Jan Dark için çok geç ama sizin hâlâ şansınız var Defne Hanım,” diye yumuşak bir sesle açıklama yapan memur Ahmet, Defne Kaman’ı nazikçe kolundan tutup banyodan çıkarttı. Şimdi misafirhanenin yatak odasındaydılar.

“Hiç zor değil. Sadece ‘ben yanıldım, çünkü aldatıldım’ diyeceksiniz ve iki gün sonraki davanız düşecek. Böylece güzel güzel evinize döneceksiniz.”

“Ben mi aldatılmışım?” diye şaşırды Defne. “Ne konuda aldatılmışım ki ben?”

“İklim değişikliği diye bir şey yokmuş ve küresel ısınma gibi kavramlar bazı art niyetli yabancı çevrelerin uydurmasıymış. Dünya klimatoloji tarihinde her zaman bazı iklimsel değişiklikler ve ısı sapmaları mevcuttur. Yazılarımda sık sık vurguladığım gibi fosil yakıtların, tüketim çılgınlığının, neo-liberal küresel siyasetin, artan nüfusun, azalan dünya enerji ve gıda kaynaklarının, yaşadığımız rekor iklim dönüşümleriyle bir ilgisi yokmuş. Bazı art niyetli dış kaynaklar, benim iyi niyetimi kötüye kullandılar. Aldatıldım. Defne Kaman. Tarih. İmza. Bitti. O kadar.”

“Tabii birkaç ekleme daha gerekebilir,” diye atıldı kısa boylu İklim Değişikliğini İnkâr Bakanlığı memuru Mehmet. Sonra elindeki tabletten yeni bir sayfayı parmağıyla kaydırarak açtı ve okudu:

“Nükleer santraller aslında ülkemizin ekonomisine büyük katkıda bulunacağı, gelişmişlik düzeyimizi artıracacağı, halkımıza iş olanağı yaratacağı ve düşmanlarımızı korkutacağı için önemlidir. Batı’nın nükleer enerjiden, sürdürülebilir temiz enerji kaynaklarına geçiş propagandası, benim gibi iyi niyetli insanları kandırmak için kurulmuş bir tuzaktır. Ben masumum, sadece aldatıldım. Nokta. Saygılarımla. Virgül. Defne Kaman. İmza.”

“Siz dilekçemi bile hazırlamışsınız beyler, ama bu söyledikleriniz gerçek değil ki...”

Defne Kaman’ın bu sözleri üzerine iki memur üzüntüyle bakışıp iç çektiler.

“Ayrıca ben hayatta hiç aldatılmadım ki!”

İşte o zaman hiç beklenmedik bir şey oldu ve memurlar ilk kez şaşırdılar.

“Hiç mi aldatılmadınız yani?” diye, boş bulunup, aynı anda hayretle sordular.

“Elbette. Sadece ben değil. Hiçbir yetişkin aslında aldatılmaz.”

Bu sözler üzerine memur Ahmet kederle içini çekti.

“Keşke haklı olsanız Defne Hanım... Fakat maalesef gerçek hayatta realite çok acımasızdır,” diye boş bulunup dertli dertli söylendi.

“Bakın bu çok doğru,” diye gülümsedi Defne Kaman.

Hayatı boyunca yaşadığı birçok haksızlık ve büyük sıkıntılardan sonra ayağa kalkıp yeniden mücadeleye başlamasına rağmen nedense ona “gerçek hayatın zorluklarını” hatırlatmak isteyen birileri daima çıkıyordu.

“Yani siz şimdi hayatta hiç kimse kimseyi aldatamaz mı diyorsunuz? Olur mu öyle şey canım?”

“Evet, haklısınız, kabul etmesi zor.”

“Mümkün değil, olmaz öyle şey!”

“Konu aldatanla değil, aldatılanla ilgili zaten. Çoğumuz bir kişiye veya fikre bağlanınca artık ondan ayrılmak istemeyiz. İnsanın daima çok güçlü bir aidiyet ve bağlanma ihtiyacı var. Çünkü doğaya aykırı olduğunu içimizden bilesek de aşkların, evliliklerin, ailelerin, devletlerin hatta yaşadığımız gezegenin bile sonsuza kadar sürekliliğini arzularız.”

“Benim kankamla aramda saf güven bağı vardır. İhanet sadece kötüler arasında olur,” diye, ilk kez gülümsedi memur Mehmet. Henüz otuz yaşında bile görünmüyordu.

“Aslında hiçbir şey devamlı değildir, her şey ve herkes değişir. Kimse ihanete uğrayacağını düşünerek bir ilişkiye başlamaz ki...”

diye gülümseyerek omuzlarını silkti Defne. Sonra arkadaşlarıyla konuşur gibi samimiyetle devam etti:

“Aldatılmak aptallara ve kötülere mahsusmuş ve bizimle ilgisi yokmuş gibi bir rahatlık vardır üzerimizde gençken. Bu yüzden sevdiği biri ya da iş arkadaşı tarafından ilk kez aldatılan kişiler en çok ‘bunun benim başıma gelmesine inanamıyorum!’ der.”

Defne’nin sözlerini kafalarında tarttıkları dalgın bakışlarından anlaşılan memurlar, ona dik dik bakmayı artık bırakmışlardı.

“İş ortağımızdan muhasebecimize, eşimizden arkadaşımıza, akrabamızdan komşumuza ve yabancı devletlere kadar, bizi farklı konularda aldatanların aslında çifte standartlı oluşunu, kaçamaklarını, kıskançlık dolu sahte gülümseyişlerini hepimiz mutlaka hissederez, ama bir türlü konduramayız. Çünkü gözümüzü kapatıp görmezden gelmezsek, sadece güven sistemimiz değil ayrıca çocukluğumuz da yıkılacak ve bize ömür boyu travma yaşatacaktır.”

“Çocukluğumuz mu?” diye şaşırdı memur Ahmet.

“Elbette ya. Anne ve babası tarafından sevilerek büyüme şansı olan çocuklara dostluk, kardeşlik, iyilik, ülküdaşlık gibi idealler öğretilmiştir. Okullarda adalet ve fedakârlığı öven destanlar, şiirler, öyküler okutulmuştur bizlere. İşte o inandırıldığımız güvenilir dostlar, kankalar, akrabalar ve eşler arasında mutlu ve güvenli hayat hayallerini çok severiz ve bunların yıkılmasını hiç istemeyiz.”

“Doğru valla, ben her şiir okuduğumda ağlatırdım öğretmenleri!” diye gururla açıkladı memur Mehmet.

“Beyler, yetişkin insanlar hayatta sadece aşkta aldanabilir, çünkü aşkın gözü kördür, yoksa zaten onun adı aşk olmaz. Bir de çocuklar. Çocukluğun da aynı aşk gibi gözü kördür. Çünkü çocuklar saftır. Bu yüzden gerçek âşıklar tıpkı çocuklar gibidir.” Onun bu

son sözlerini elindeki tablete heyecanla kaydeden memur Mehmet, beğeniyle başını salladı. Kısa bir sessizlik oldu. Nerede ve ne için bulunduklarını ilk önce hatırlayan memur Ahmet toparlandı.

“Öyle diyorsunuz ama, o zaman babanızın sizi görmek istemediği yalanıyla anneanneniz tarafından bütün çocukluğunuz boyunca aldatılmanıza ne diyeceksiniz?”

İşin içine çok kıymetlisi anneanesiyle, daha birkaç yıl önce kavuştuğu babası girince birden irkilen Defne Kaman, sinirlendiğini gizlemeden sordu:

“İyi de siz bunları nereden biliyorsunuz? Özel hayatımı da mı araştırdınız yoksa?”

O sırada bulundukları misafirhane odasında, hemen arkalarında birinin yabancı bir dilde konuştuğunu duydular. Dönüp baktıklarında, Defne'nin yatağında oturan beyaz sakallı, sıska ve çok yaşlı bir adamla karşılaştılar. Adam, bir omzu açıkta kalacak şekilde çıplak bedenine beyaz bir çarşafı peştamal gibi sarmış, bir elinde tuttuğu gümüş kâsedeki sıvıyı dökmemeye çalışırken, öbür elinin işaretparmağıyla gökleri işaret ederek gururla dikilmiş oturuyor, kendi kendine mırıldanıyordu.

“A, ben bu sahneyi bir resimden hatırlıyorum,” diye yaşlı adam doğru yönelen Defne'yi yine nazikçe kolundan tutup durduran memur Ahmet açıkladı:

“Sokrates. Birazdan o kâsedeki baldıran zehrini içerek ölecek. Oysa eğer inkâr edip, vazgeçseydi, bu tontiş dede torunlarıyla oynayarak mutlu bir yaşlılık geçirecekti...”

“Sokrates Antik Yunan filozofudur. M.Ö. 399 yılında çok tanrılı Antik Yunan geleneğindeki şehrin tanrılarına inanmamak ve onların yerine başka tanrılar koyarak gençliği zehirlemek suçundan ölüme mahkûm edilmiştir,” diye elindeki tableten okudu memur Mehmet.

“Vikipedya,” diye çekingen bir sesle ekledi.

“Sokrates’e sürgüne gitme seçeneği de sunulmuştu ama,” diye içini çekti Defne Kaman.

“Ancak giderse hayatını adadığı felsefi yönderliği de bitecekti. O da bir direniş olarak ölümü seçerek, zorbalığa kafa tutmayı tercih etti. Böyle dirençli ve bilge insanlar, özel hayatlarında elbette nine veya dede olur ama onlardan uyumlu tontiş ihtiyarlar çıkartamazsınız.”

Sonra durdu.

“İyi de siz nasıl giriyorsunuz; Vikipedya yasaklanmamış mıydı Türkiye’de?” diye sordu.

“Biz devlet memuruyuz,” diye gururla gülümsedi memur Mehmet.

Onlar konuşurken bu kez misafirhanenin koridorundan gürültüler gelmeye başladı. Merakla koridora çıktıklarında koyu renkli şalvarlarının üzerine keçeden yapılmış toprak tonlarında uzun ceketler giymiş sarıklı ve sakallı erkekler gördüler. Kendi aralarında alçak sesle konuşsalar da misafirhanenin dar koridorunda bu sesler yankılanıyor ve derin bir uğultuya dönüşüyordu. En önde, birbirine urganla bağlanmış ellerinde bir saz taşıyan uzun boylu, bembeyaz gömleklili ve başına kıpkırmızı bir bant bağlamış, yakışıklı bir adam dimdik dikilmişti. Sakalları gür ve simsiyahtı. Birden durdu ve urganla kelepçelenmiş ellerinde tuttuğu sazı havaya bir bayrak gibi kaldırdı:

“Yürü bre yalan dünya! Yalan dünya değil misin?” diye bağırdı. Onun bariton gür sesiyle misafirhane binası inledi.

“Pir Sultan Abdal. Birazdan idam edilecek, öncesinde de taşlanacak maalesef...” diye üzgün bir sesle açıkladı memur Ahmet.

“Pir Sultan Abdal. Asıl adı Haydar. 16. yüzyıl Türk Alevî şair, hümanist ve düşünür. Saray şairleri Arapça ve Farsça gibi yabancı

dillerde şiirler yazarken, o üstün sözel gücüyle Türkçe söylediği şiirleri sayesinde dilimizin zenginleşmesine katkıda bulunmuştur. Çoğu şiirini ‘nefes’ tarzında vermiştir. İran Şahı 1. Tahmasb’ın tahrikiyle Osmanlı devleti aleyhine isyana katıldığı varsayımıyla 1547 veya 1590’da Sivas’ta idam edilmiştir. İdam emrini bir zamanlar öğrencisi olan Hızır Paşa vermiştir,” diye elindeki tabletin Vikipedyasından okudu memur Mehmet.

“Ah! Komiser Ümit çok sever Pir Sultan’ı... ‘Sensiz dünya malı neyleyim dostum dostum!’ diye çalar onun telefonu,” diye sızlandı Defne Kaman.

“Eğer inkâr etseydi yaşayabilir, şiirlerini söylemeye devam ederdi...” diye başını salladı memur Ahmet. Oldukça üzgün görünüyordu şimdi. Belki de gerçekten üzülmüştü. Sonra âniden saatine baktı, terden ıslanmış beyaz gömleğinin yakasını gevşetti ve telaşla ekledi:

“Bizim mesai saatimiz sona ermek üzere. Sonuçta bizim de evde bekleyen ailelerimiz var. Çocuklarımız bu yoğun iş temposunda neredeyse babalarını görmeden büyüyorlar... Sizden ricam, şu iklim değişikliğini inkâr dilekçesini imzalayın da hem siz hem de biz kurtulalım. Bu kış gecesinde biz daha Ankara’ya döneceğiz. Yani siz akıllı, kültürlü, saygın bir hanımsınız. Bırakın inadı. Lütfen Defne Hanım!”

“Aralık ayındayız ve kaloriferleri kapatmama rağmen terliyorsunuz, değil mi?” diye sakın bir sesle sordu Defne Kaman.

“Anadolu bozkırının dillere destan soğuk kışlarının ortasında, tam kalbindeyiz ve sıcaktan bunalıyoruz. Yüzyıllardır kış boyunca başı karlarla kaplı Erciyes, âdeta beyaza hasret. Zavallı ağaçlar kışın ortasında çiçek açıyor, dünyanın derelerini HES, ormanları-

nı maden ocakları ve beton oteller, denizleri plastik çöplerimizle yok ediyoruz. Havayı fosil yakıtlarla, daha çok et yemek açgözlülüğümüzle zehirledik. Hayvanları acımasızca katledip, soylarını kurutuyoruz. Şimdi ‘Tabiat Ana’ Umay bize cezamızı veriyor...”

İki memur sıkıntıyla birbirlerine bakarken Defne’nin odasından gelen sesler üzerine memur Mehmet, başıyla odayı işaret etti.

“Aman ha, işte asıl onu unutmamalıyız amirim,” diye fısıldadı öbürü. Hâlâ koridorda bulundukları için kapıyı açıp tekrar odaya girdiler. İçeride, masanın başında oturmuş, bir eli çenesinde, öbür elinde mürekkep hokkasına batırdığı tüy kalemle önündeki kâğıda doğru eğilip kalmış başka bir yaşlı adam vardı şimdi. Siyah cübbesinin üzerine kat kat kolalı bembeyaz ipek yaka takmış, kan çanağı gözlerinden keder akan beyaz sakallı yaşlı adam çok yorgun görünüyordu.

“İşte o inkâr etti ve kurtuldu!” dedi memur Ahmet neşeli olmaya çalışan bir sesle.

“Galilei. İtalyan fizikçi, matematikçi, düşünür ve astronom. Modern fiziğin babası...” diye okumaya başladı memur Mehmet.

“Tamam tamam, bırakın şu Vikipedya bilgilerini Allah aşkına. Biliyorum kim olduğunu Galilei’nin,” dedi Defne bıkkınlıkla.

“İşte sizin de bildiğiniz gibi bu tontiş dede, evrenin merkezi Dünya değil de Güneş dediği için kilisenin hışmına uğramış, engizisyon mahkemesinde yargılanmış ama sonunda aklını kullanıp, ‘teorilerim yanlıştı, önceki bildirilerimi inkâr ediyorum’ yazılı bir belgeyi 1615’te imzalamıştır,” diye, hızlı hızlı açıkladı memur Ahmet.

“Bu yüzden bütün itibarını kaybettiği gibi ölene dek ev hapsinde ve çok kederli yaşadığı da bilinir,” diye içini çekti Defne, yaşlı adama bakarak.

Bu sırada yeniden saatine bakan memur Ahmet, ceketinin cebinden bir zarf çıkartıp içindeki dilekçeyi nezaketle Defne'ye uzattı. Memur Mehmet de aynı anda üzerinde T.C. İklim Değişikliğini İnkâr Bakanlığı yazılı bir tükenmezkalemi hazır edivermişti.

“İmzalayın Defne Hanım. Hem, Allah aşkına dünyayı siz mi kurtaracaksınız? Bakın sadece bir dakikanızı alacak, o kadar kolay ve basit.”

Gözlerini, şimdi az ilerideki masada oturmuş, önündeki kâğıdı imzalayan Galilei'den ayırmadan rüyada sayıklar gibi konuştu Defne Kaman:

“Fakat Galileo Galilei'nin zorla inkâr ettirilen bütün sözleri doğru çıktı. Üstelik yasaklanan fikir ve buluşlarını kendinden sonra gelen birçok biliminsanına miras bırakmıştı. Ve bu mirastan dolayı olarak sizler, babalarınız, nineleriniz ve çocuklarınız da yararlanıyor beyler!”

İki memur birbirlerine bakıp hayal kırıklığı içinde içlerini çektiler.

“Bu arada, siz belki onu da araştırmışsınızdır; çünkü annem Ayten ve ablam Aysu da benimle çocukluğumdan beri aynı cümleyle alay ederler: ‘Dünyayı sen mi kurtaracaksın Defne?’

Bunun üzerine memur Ahmet, kendini zorladığını gizlemekten son bir kez daha denemek istedi:

“Defne Hanım, sizi rahatlatması için belirtmek isterim ki; bu inkâr beyanını imzaladığınızı üçümüzden başkası bilmeyecek. Ne anneniz, ablanız, ne Umay Nineniz ne de Güneş Bey.”

Onun irkilmesi üzerine fısıldayarak devam etti:

“Aslında, eğer ne kadar çok meslektaşınızın, sanatçı, yazar ve profesörün çeşitli konulardaki inkâr beyanını imzaladığını görse-

niz aklınız durur. Bakın biz sizi ailecek çok takdir ederiz Defne Hanım. Sonuçta biz de bu memleketin çocuklarıyız. Üzülmenizi hiç istemeyiz, hadi imzalayın şu beyannâme'yi."

"İyi de bütün fikirleri ve tezleri doğru çıkan Galilei'ye zorla imzalatılan o inkâr beyanının, artık hiçbir hükmü kalmadığını bilmiyor musunuz? Ona bu zulmü yapanları kimse hayırla anmıyor ama bakın 400 yıl sonra bir gece yarısı Anadolu'nun ortasında biz onu hâlâ anıyoruz."

Memurlar birbirlerine baktılar. Kısa bir sessizlik oldu.

"Ah, hiç kimse aptal değil ve herkes her şeyi biliyor değil mi? Siz de biliyorsunuz bu yaptığınızın haksızlık olduğunu. Hepimiz Tabiat Ana'ya kendi küçük çıkarları için ihanet eden evlâtlarıyız. Bu, aslında hepimizin içinde olduğu 'büyük insanlık' yalanı! Ama biliyor musunuz sonra ne oldu?"

"Ne oldu?" diye boş bulunup, merakla sordu memur Mehmet.

"*Eppur si muove!*" dedi Defne Kaman.

İtalyanca bilmeyen memurlar, kafaları karışmış olarak baktılar.

"Bilgin kendi dilinde, 'Ama yine de dönüyor!' demiş."

"Pardon?"

"Galilei kendine zorla imzalatılan inkâr metnine rağmen 'Siz ne dersiniz deyin, bu yuvarlak dünya dönüyor ve dönecek!' demiş," diyerek Galilei'yi göstermek için onun olduğu yere bakan Defne Kaman, şimdi masanın boş olduğunu gördü. Bu kez İklim Değişikliğini İnkâr Bakanlığı memurlarının da ortadan kaybolduğunu ve bütün bunları aslında rüyasında gördüğünü düşünerek onlara geri döndü ama memur Ahmet ve Mehmet sapasağlam ve ter içinde karşısında dikiliyorlardı.

"Mesai saatiniz dolmadı mı sizin?" diye bir abla şefkatiyle sordu bu kez de kendisi onlara acıyarak.

Şimdi karşılaştıklarından beri ilk kez birbirlerine karşılıklı olarak ve içtenlikle acıyorlardı.

Hakikaten asgari ücretle yapılacak iş değildi bu inkâr memurluğu. Gece yarısı Anadolu'da oteller, evler, misafirhaneler dolaşmak, böyle ayrıntılı dekor, kostümlerle uğraşmak, oyuncularını hazırlamak ve oyunlar sahneletmek falan... Gerçi mutlaka bütün bunlar bir ekip işiydi, çünkü bu geceki dramalar öyle tek başına yapılamayacak kadar profesyonelce hazırlanmıştı. Özellikle Pir Sultan ve Sokrates'i gerçekten kitaplardaki çizimlerine çok benzetmişlerdi. Evet, sonuçta bütün bu masraflar ve memurların maaşları vatandaşın vergilerinden karşılanıyordu ama yine de, takdir etmek gerekir, kolay iş değildi tabii... Hem kim bilir bu genç adamların daha gidecekleri kaç gazeteci, yazar, biliminsanı, öğretmen, hukukçu, eğitimci, çiftçi, çevreci aktivist ve emekli vardı. O zaman Defne onlara ilk defa şefkatli bir dikkatle baktı.

"Keşke vakit bulup kalbinizin sesini dinleyebilseydiniz, o vakit evimiz olan bu dünya adlı gezegeni ve ülkemiz Anadolu'nun geleceğine zarar verilmemesinden başka hiçbir çıkar gözetmeyen iyi insanların sahiden var olduğunu görebilirdiniz."

Çıt çıkmadı.

"Biliyor musunuz, sizler bir kere görmeye niyetlenip, buna cesaret ederseniz, onlar da artık inkâr memuru bulmakta zorlanırlar," diye fısıldadı.

Onun bu sözlerinden ve mesai saatinin de bitmesinden cesaretlenen stajyer memur Mehmet, rahatsızlığını gizlemek isteyerek saatine baktı.

"Madem artık iş bitti, size bir şey söyleyeceğim. Tabii amirimin izniyle..." diye geniş geniş sırtıttı. Sonra izin falan beklemeden konuştu:

“Sizin gibi ünlü bir gazeteciyi üzerinde geyik desenleri olan bir pijama ve yunus şeklindeki terlikle, bir de saç bizi köydeki kızlar gibi örgülü bulacağımızı hiç beklemezdim. Doğrusu siz de bizim gibi bir insanmışsınız. Şaşırdım ama sevindim de doğrusu.”

“Aa, bu mu?” diye küçük bir kız gibi kıkırdarak pijamasını işaret etti Defne Kaman.

“Çorum’da tarihî eser kaçakçılığı konusunda araştırma yaptığım sırada bize destek olan Çorumlu bir işkadınının armağanı bu pijama. Terliklerse yakın arkadaşım Sahaf Semahat’ten. Saçlarımı da sadece geceleri örüyorum. Çünkü kadim Kamlık geleneğimizde, bilge Kam hayattayken çaylak Kam saçlarını gündüz öremez. Çok şükür, Umay Ninem sapasağlam hayatta henüz,” derken sağ eliyle sağ kulağını çekip, sonra o elinin işaretparmağının orta kemiğini üç kere ahşap masaya vurdu.

“Evet, *Toprak* maceranızı okumuş, çok beğenmiştim,” diye gülmüştü memur Ahmet.

“Benim okumaya pek vaktim olmuyor, o yüzden bizim evde sadece eşim kitap okur, sonra bana özetini anlatır,” dedi memur Mehmet.

“Biz ailecek sizin *Su* maceranızı daha çok sevmiştik. Tebrik ederiz.”

Yapacak başka bir şey bulamayan Defne Kaman, teşekkür etti.

“Bu bilekliği de...” diye gösterdi konuyu bağlamak için, “Kayseri’ye gelirken Umay Ninem armağan etti. Üzerinde eski Türk geleneğinde özgürlük ve adalet sembolü olan kartal motifi var. Altay Türklerinin mitolojisine göre Kamlar, yani Şamanlar yeryüzüne bir kartal tarafından getirilirlermiş. Onlara göre Kam olacak çocuğun ruhu kartal tarafından yenirmiş. Neyse bu uzun bir hikâye...”

İklim Değişikliğini İnkâr Bakanlığı’nın iki memuru ilgiyle eğilip gazeteci Defne Kaman’ın kolundaki kartal figürünü ince-

lediler. Bu sırada yüzlerindeki memur ifadesi düşmüş, ikisinin de gerçek gözleri, burunları, kulak ve dudakları görünmüştü. O zaman Defne Kaman yeniden sordu:

“Affedersiniz, bizim daha önce tanışmadığımıza emin misiniz? Ben sanki sizleri bir yerden hatırlıyorum ama çıkartamıyorum?”

Memurlar, aynı anda ve birlikte “hayır” anlamına başlarını sallayıp, ilgiyle kartal konusuna devam ettiler:

“Demek kartal bizim kültürümüzde böyle önemli bir hayvanmış. Tevekkeli değil, biz sülalece ‘kara kartal’ takımını tutarız, meğer bundanmış!” diye sevindi memur Mehmet.

“Olur mu öyle şey canım? Ne yani, kanarya bizim kültürümüzde önemsiz bir hayvan sembolü mü? Kurtuluş Savaşı’nın kahramanları arasında direnişçi ‘sarı kanarya’ takımının önemini bilen, iyi bilir!”

Stajyer memur Mehmet başını öne eğip sustu. Sonra ikisi birden tekrar saatlerine baktılar.

“Valla size doyum olmaz Defne Hanım. Bu durumda size iyi geceler ve cuma sabahki duruşmanızda da iyi şanslar dileriz,” dedi memur Ahmet. Sesi son derece samimi ve olağandı. Sonra sessizce çıkıp gittiler.

Onlar gider gitmez, Defne Kaman uyandı.

Uyumuş muydu? Uyuduysa odanın ışığı neden yanıyordu? Işığı ne zaman açmıştı?

Usluca yataktan kalktı, gidip kapıyı açtı, fakat koridor bomboştu. Ellerini iki yana açıp, yüzünü buruşturarak “neydi bu şimdi?” diye fısıldadı. Sonra kapıyı ve ışığı kapattı, gidip yatağa uzandı. Gözlerini kapatıp, derin derin nefes alarak havanın bedenine can taşımasını görselleştirmeye çalıştı ama başaramadı. Yeniden denedi. Olmadı. İnsanın kendi zihnini temizlemesi bu dünyadaki

en zor temizliktir. Olsun, nasılsa sabahleyin kalkıp, aşağıya, misafirhanenin en alt katında, toprağa en yakın odada uyuyan Umay Ninesi'nin yanına inip, ona bu gördüklerini anlatacak ve onun çoğu doğru çıkan yorumlarını dinleyecekti. Sabah ola, hayrolaydı. Ancak uyanabilmesi için önce uyku hâline geri dönmesi gerekiyordu. Bu yüzden sabırla uyumayı bekledi.

Geceleri insanların büyük çoğunluğu uyuduğu için onların yavaşlayan kalp atışları, gündüzleri sebep olduğu yoğun gürültüyü azaltır. Dünyanın geceleri sihirli bir sessizliğe bürünmesi bu yüzden. İşte aynı nedenle ancak o saatlerde uyanık olanlar kendi kalp seslerini duyabilirler.

Sabah ezanını duyduğunda Defne Kaman artık uyuyamayacağına anlamıştı. İki gün sonra, cuma sabahı saat 10:00'da Kayseri Adalet Sarayı'nda hakkında açılan "Neden Nükleer Enerji Değil?" başlıklı yazısıyla ilgili davası başlayacaktı. Canı sıkkın, uykusuz ve yorgun olarak tekrar kalktı. Şimdi tertemiz olan banyoya girdi ve kalorifer kapalı olduğu hâlde sıcaktan terleyen yüzünü ve boynunu soğuk suyla yıkadı. Aynada solgun yüzü ve kızıl örgülü saçlarını gördü. Usul usul örgülerini açtı. Derin bir nefes aldı. Hava burnundan bedenine doğru ilerledi, sonra bembeyaz bir duman gibi tüm bedenine, beynine ve ruhuna yayıldı.

2. HAVA KURŞUN GİBİ AĞIR*

Çarşamba sabahı

Sonsuz gibi görünen masmavi gökyüzünde birkaç bulut ancak dikkatle bakanların görebileceği yavaşlıkta şekil değiştirerek dolaşıyordu.

Orta Anadolu’da yüzyıldır görülmemiş sıcaklıkta bir kış günüydü. Takvime bakmayı unutanlar, dalgınlıkla yaz mevsiminde olduklarına rahatlıkla inanabilirdi. Oysa Pastırma Yazı’nın üzerinden bile haftalar geçmişti.

Ağaçlar, kuşlar, böcekler ve öteki tüm canlılar uzun süredir hazırlandıkları kışa daha yeni girmişken, ansızın dönüp gelen yaza

Nâzım Hikmet – “Kerem Gibi” şiirinden

hazırlıksız yakalanmaktan şaşkındılar. Gezegenin Orta Anadolu coğrafyasında yaşayan tüm canlılar içinde yalnızca insanlar, kışın ortasında selâmsız, habersiz çıkıp geri gelen “yaz havası”na kayıtsız, hatta bundan oldukça hoşnut görünüyordu. Farklı coğrafyalardaki diğer insanlar da benzer iklim sapmalarında aynı tepkiyi veriyordu. Tüm canlılar içinde yalnızca insan bu sıradışı olaya hiç şaşırıyordu.

Daha çarşamba gününden, hafta sonu havasına giren insanların çoğunluğu, şimdiden kendilerini atacakları kırları, parkları, dağları, ovaları, nehir, göl kenarlarını, ağaç altlarını, orman huzuru ve oradaki pikniklerde yapacakları et-sucuk mangal sefalalarını, artık bazılarını saklayarak içtikleri içecekleriyle birlikte hayal etmeye başlamışlardı. Havanın kış ortasında yaz gibi ısınmasıyla beraber insanların büyük çoğunluğunun çalışmayı yavaşlatmasının bir nedeni buydu. Zaten kış ortasında yaz benzeri tatil ve hafta sonu planları yapmak dışında, iklimlerin değişmesini, kışların ısınıp yazların cehennemî sıcaklaşmasını, artan selleri ve orman yangınlarını çiftçiler, köylüler ve itfaiyeciler dışında henüz dert eden çok kimse yoktu. Belki de bu “değişen havalar” konusunu bir avuç işsiz güçsüz ve tuzu kuru “romantik çevreci aktivist”in şımarıkça eğlencesi sanmak, insanların kendilerini daha ciddi gerçeklerle ilgilenen önemli kişiler olarak hissetmesini sağlıyordu. Nasılsa “dünyayı kurtarmaya çabalayan bir avuç idealist” her zaman bir yerlerde bulunuyordu. Onlar da bu gezegendeki hayatın devamlılığı için korumaya çabaladıkları “tabiat”tan daha ciddi ve önemli hiçbir iş olmadığını söyleyip duruyorlardı.

Aslında bütün dünyada üzerine en fazla konuşulan bir numaralı konu “havalar”dır. Ancak “hava”nın sadece bir günlük ömrü vardır ve insanlar akşam evlerine girince bu konunun kapının dışında kaldığını sanırlar. “Hava” sokakta, yolda, tatilde haberdar olunması gereken bir meteorolojik konudur sanki...

“Hava güzel olduğu için insanların mutlu olmasına da kızarmayız herhâlde?” diye sordu genç adam. Yüzünde sık sık beliren “havalı” ve alaycı ifade, onun yetişkin insan algısını bozup, yerine ona bir oğlan çocuğu duygusu katıyordu. Siyah kıvrırcık saçlı, gözlüklü, orta boylu, gözlerinden zekâ fışkıran, her an gülmeye hazır gibi görünen, hoş bir delikanlıydı. Adı *Karaca Yörüklü*’ydü ve İTÜ’de fizik son sınıf öğrencisiydi. Arkadaşları ona Çorumlu ve eski “müze hacker”i* olduğu ve çalınan Hitit eserlerini kurtarmaya yardım ettiği için “Hititli Karaca” diyordu.

“İnsanları mutlu oldukları için değil, kendi mutluluklarının bedelini başkalarına ödettikleri için suçlayabiliriz,” dedi, beyaz saçlarını bir kız çocuğunun gibi iki uzun örgü yapmış, uçlarına rengârenk oylar bağlamış olan yaşlı kadın. Yetmiş yaşlarında göstermesine karşın sesi ve bedeni gencecik ve dinçti. Eskiler böylelerine ince, uzun ve esnek deri parçasına benzeterek “sırım gibi” derdi. *Umay Bayülgen*; Cumhuriyet’in ikinci kuşak eczacı kadınlarından. Şimdi artık emekli olan yaşlı kadın, kendi bahçesinde yetiştirdiği organik bitkileriyle fitoterapi yapan bir şifacı, otacı, derin felsefe bilgisi ve engin hayat deneyimiyle bir Kamdı. Bu kadın, gazeteci Defne Kaman’ın anneannesiydi. Sevenleri ona “Umay Nine” diyordu.”

“Hem hava güzel falan da değil. Hava kurşun gibi ağır!” diye ekledi yaşlı kadın sitemle.

“Ha-va-kur-şun-gi-bi-a-ğır!” diye bu sözleri teker teker heceledi onun yanındaki gençten, sıska, ufak tefek, çelimsiz, kara kuru kadın. Sesi bir kız çocuğu inceliğinde, ilk duyanın çocuk taklidi yaptığını sanacağı kadar pırıl pırıldı. Adı Semahat’ti, kimse soya-

* *Toprak* romanı.

Su ve *Toprak* romanları.

dını bilmiyordu. Eski baskı, antika ve yeni baskı ikinci el kitaplar sattığı Kutlu Bilgi adlı sahaf dükkânı nedeniyle herkes ona *Sahaf Semahat* diyordu. Son yıllarda yaz kış kırmızı pabuçlar veya botlar giyyordu. Sigarayı bırakalı dört yıl olmuştu.

“Havanın kurşun kadar ağır olması çok saçma!” diye itiraz etti Karaca. “Bir kere hava gazlardan oluşmuştur ve hafiftir. Yüzde 78’i nitrojen, yüzde 21’i oksijen, yüzde 0,96’sı argon ve diğer gazlardan meydana gelir. Gezegeni saran bu gaz kitleye atmosfer denir. Atmosferde ayrıca metan, amonyak, organik asitler, hidrojen sülfat, nitrojen, ozon, neon, helyum da bulunur. Bu yüzden havayı kurşun elementiyile karşılaştırmak hiç de mantıklı olmaz!”

“Buyurun işte tipik bir Karaca açıklaması! Elbette bilimsel ve doğru. Kesinlikle bilgi ve zekâ ürünü. Fakat aynı zamanda aceleci ve tepkisel! Kendisinde eksik olan tek şey var: Sözlerin düz anlamları ve materyal içerikleri arkasında hangi duygu ve tecrübelerin gizli olduğuna dair bir merak unsuru henüz görünmüyor. Ey gençlik, sen ne uçarı bir ruhsun böyle!” diye teatral ve abartılı edayla konuşan zayıf, uzun boylu yaşlı adam, gülümseyerek Karaca’ya baktı. Başının üstünde dökülen saçlarına inat, ensesindeki beyaz saçları uzatıp atkuyruğu yapmış, kot pantolon üzerine deri ceket giymiş, her hâliyle “Ben hâlâ gencim ve daha vazgeçmedim!” diye haykıran tipik bir “zoomer kuşağı” insanıydı. Üniversitede coğrafya okurken, okulu bırakıp dünyayı gezmeye kalkmış, yıllarca sırt çantası ve çadırıyla dolaştıktan sonra dönüp Kadıköy’de antikacılık yapmaya başlamıştı. “Karma” adlı antikacı dükkânı Sahaf Semahat’ın “Kutlu Bilgi” kitapçısı ile komşuydu. Bir yıldır Umay Bayülgen’le arkadaşlık ediyordu. Adı *Ertuğrul Türel*’di. Herkes ona “Ertuğrul Amca” diyordu. Boynundan sadece yatarken çıkarttığı şeklinde bir espriye döñüşen; geçen yüzyılın efsanelerinden Rolleiflex fotoğraf maki-

nesiyle özdeşleşmiş, her gördüğü şeyin fotoğrafını çeken ve dijital teknolojinin rahatlığına rağmen hâlâ karanlık odada film banyo etmeyi sürdüren kendine özgü bir adamdı.

Üniversiteyi İstanbul'da okumak için Çorum'dan geldiğinden beri beş yıldır Umay Bayülgen ve Defne Kaman'ın Kalamış'taki evinde artık "aileden biri" olarak kabul edilerek kalan Karaca, son bir yıldır "aile"ye katılan Ertuğrul Amca'dan hiç hoşlanmıyor, sırf öz büyükannesi gibi sevdiği Umay Nine'ye saygısından bu yaşlı, çok bilgiç adama "ağzının payı"nı vermiyordu. Yine öyle yaptı ve dişlerini sıkarak sustu.

"Biz çocukken 'bir kilo pamuk mu, bir kilo demir mi ağır?' diye bir test vardı. Bunu 'bir litre hava mı, bir kilo kurşun mu ağır?' sorusuyla değiştirebiliriz..." diyerek çocuk kahkahasına benzer bir sesle kıkırdadı Sahaf Semahat.

"Atmosfer, bar birimiyle değerlendirilir," diye homurdanarak açıkladı Karaca.

"Amaan bu senin akademik ukalalıkların Karaca yaa!" diye mızızlandı Semahat.

"Peki, Umay Nine'nin alıntıladığı o dizedeki kurşunun, kimyasal element tablosundaki Pb sembolü 'lead'den farklı bir anlamı olabileceğini hiç düşündün mü Karaca?" diye bilmiş bir sesle sordu karşısındaki esmer güzeli genç kadın.

Adı *Kumru Çalikuşu*'ydu. Çevre hukuku alanında uzman bir avukattı ve Defne Kaman'ın Kayseri'de görülecek "Nükleer santraller ve iklim değişikliği davası" avukatlarından biriydi. Soyadının çağrıştırdığı ünlü roman nedeniyle arkadaşları ona Feride Kumru derlerdi. Şimdi Kayseri Cumhuriyet Meydanı'ndaki belediye çay bahçesinde Sahaf Semahat'ın yanındaki plastik sandalyede oturmuş, sade Türk kahvesi içiyordu. Sandalyenin koluna olası kış

havasına uygun olarak yanına aldığı pardösüsünü asmış; lacivert bir döpiyes, yüksek topuklu siyah ayakkabılar giymiş, uzun saçını topuz yapmıştı. Elinde kıyafetine hiç uymayan pahalı, parlak küçük bir gece çantası vardı. Pürüzsüz zeytin teninde iri elâ gözleri kumral bir ışıkla parlıyordu. Karaca'dan beş yaş büyüktü.

“Anadolu’da aralık ayı hava normallerine göre bugün hava çok fazla sıcak,” diye onların sözünü kesti Defne Kaman sayıklar gibi. Besbelli onları dinlemiyordu. Gazeteci genç kadına çocukluğundan beri toplumun ve geleneklerin yönlendirmesine aldırmadan kendi karakterine ve hayallerine uygun yaşadığı için annesi ve ablası “*Uyumsuz Defne Kaman*” diyorlardı. Umay Ninesi ve dostları arasındaki lâkabıysa Manas Destanı’nda başına kötülük geleceği zaman kuğuya dönüşen prenesten esinlenerek “Aycöreği”ydi.

Altı kişiydiler.

Kayseri Cumhuriyet Meydanı’nda kışın ortasında bir çarşamba sabahı açık hava çay bahçesinde oturuyorlardı. Aslında iki gün sonra görülecek duruşmaya erkenden gelip, Kayseri’yi gezmek Umay Nine’nin fikriydi ama ilkin hiçbiri bu öneriye sıcak bakmamıştı. Yaşlı bilge, bir tanecik “Aycöreği” torununun düşünceleri ve yazıları nedeniyle hakkında suç duyurusu yapılması ve üstüne güvenlik gerekçesiyle duruşmasının da Kayseri’ye nakledilmesi sonucu ailecek yaşadıkları hayal kırıklığı ve üzüntüyü yenmenin bir yolu olarak bu seyahati bir kültür gezisine çevirme planı yapmıştı. Yurt ve gezegenseverliği kadar tabiat korumacılığı konusunda da samimi ve saygın bir gazeteci olarak tanınan Defne Kaman’ın ulusal çıkarlara aykırı davranışla itham edilmesindeki haksızlık kendisini olduğu kadar okurlarını ve sevenlerini de üzmüştü. Bu olay, son yıllarda aynı evi paylaştığı, artık ailesi gibi gördüğü Sahaf Semahat, Karaca ve Ertuğrul Amca’nın da keyfini

kaçırmış, değil bir kültürel geziye çıkmak, hiçbirinin parmağını kımıldatacak şevki kalmamıştı.

Kendi yurdunda, kendi insanları tarafından anlaşılmamak veya yanlış anlaşılmak samimi ve onurlu insanlar için hayal ve kalp kırıcıdır. Fakat kendi yurdunda, kendi anadilinde düşünceleri yüzünden suçlanmak samimi ve onurlu insanlar için şevk kırıcıdır. Dünyaya yeni fikirler, yeni olasılıklar sunmak hevesiyle hayatlarını bu yola adanmış insanların şevki kırıldığında hava kanalları tıkanır. Hava nefestir.

“İyi de Kayseri’nin suçu ne? Dünyanın en önemli şehirlerinden, tarihimizin en zengin merkezlerinden birini, hayatımızın geri kalan yıllarında tatsız bir hatırayla taşımak bize yakışır mı? Kalkın iki gün önce gidelim Kayseri’ye, bir güzel gezelim ve daha yakından tanıyalım o Kayzerler Şehri’ni. Sonra duruşmamıza girer, alnımızın akıyla çıkar, kötü niyetli ithamcıları utandırıp, şanımızla döneriz evimize,” demişti Umay Nine.

Kalamış’taki bahçeli küçük evin salonunda canları sıkkın şekilde onu dinleyen Karaca, Sahaf Semahat, Ertuğrul Amca ve Defne önce hiç ses çıkarmadan gönülsüzce birbirlerine bakmışlardı.

“Seni anlıyorum Umaycıgım, bizleri motive ederek barışçıl bir olumluma harekâtı öneriyorsun ama bizde Kayseri’yi gezecek şevk mi kaldı Sultanım?” demişti Ertuğrul Amca o doğuştan arbulucu ses tonuyla.

“Hem niye ‘kötü niyetli ithamcılar’ diyorsun, basbayağı iftiracılık bu! Birinin fikrine bile katlanamayıp fikri suç görmek günah aynı zamanda.”

Umay Bayülgen’in elli yıllık rahmetli kocası Doktor Korkut Bayülgen’i çocukken tanımış ve kendi dedesi gibi sevmiş olan Karaca, onun vefatının üzerinden on yıl geçmesine rağmen şimdi

Umay Nine'ye "Umaycığım" ve "Sultanım" diye hitap etme "cüreti" gösteren ve sesindeki o tatlılık dâhil her hareketini sahte bulduğu antikacı Ertuğrul Amca'ya yine acayip bozulmuş, kendi deyimiyle kıl olmuştu. "Hem bu yaşta sevgili mi yapırdı ya?"

Aralarında neredeyse iki kuşak fark olan bu iki erkeğin sık sık didişmeleri bazen o denli çocuklaşıyordu ki, Defne ile Umay onlarla uğraşmaya hiç kalkışmadan, başlarını "nafile" manasına sallayıp, yüzlerini buruşturarak onların bulunduğu mekânı terk ediyorlardı. "Beni korumak yerine, aileye girmek için sinsice didinen bu 'hippy bozması adam'la baş başa bırakıp gidiyorlar ya!"

İşte böylece Kayseri'ye duruşmadan iki gün önce gidip şehir gezme fikrini hiç benimsemeyen Karaca, sırf Ertuğrul Amca'ya zıt gitmek uğruna desteklemişti bu fikri.

"Bence Umay Nine haklı, sen haksızsın Ertuğrul Amca. Gidelim Kayseri'nin muhteşem mantılarını ve pastırmalarını tada-lım, arada Erciyes Üniversitesi'ni de ziyaret edelim. Hem nasılsa benim çarş ve perş dersim de yok."

"Bilmem ki, benim kedileri perşembe günü veterinere götürmem gerek, aşıları var. Nasıl yapsak ki?" diye kaygılanmıştı Sahaf Semahat.

"E, işte Ertuğrul Amca götürsün, o gelmeyecekmiş nasılsa?" diye sakın bir sesle atıldı Karaca. Onu çocukluğundan beri tanıyan Umay Nine ve Defne Kaman, o sırada eğer kendini tutmasa Karaca'nın yere yatıp katıl katıla güleceğini biliyorlardı. Ancak son gülen Ertuğrul Türel olacaktı, çünkü yaşlı adam birazdan şöyle diyecekti:

"A, eğer Umaycığım Kayseri'ye erken giderse, ben de giderim. Olmaz öyle ayrı gayrı bizim aramızda!"

Nitekim öyle de demişti.

Karaca'nın bir çocuk hazzıyla sırtımasına bakıp, başını sallayan Defne, gülmek için dudaklarını ısırarak konuyu değiştirmişti.

"Biliyorsunuz benim avukatlarımdan birisi aslen Kayserili bir genç kadın. Birkaç hafta önce kendisi arayıp, bu işe talip oldu. Düzgün ve akıllı birine benziyor. Çok genç olmasına karşın şimdiden 'basın hukuku' ve 'çevre hukuku' alanında başarılarından övgüyle bahsediliyor. Adı Kumru Çalıkuşu. Emekli öğretmen babası, Kayseri Öğretmenler Evi Misafirhanesi'nin müdürüymüş. Geçen hafta İstanbul'a geldiğinde istersek misafirhanede son derece uygun fiyatla kalabileceğimizi söyledi. Ben orada Umay Ninem için giriş katında, toprağa yakın bir oda bile buldum," demişti.

"Ben de Umaycığım! o toprak katında kalırım tabii. Senin Kutlu ile Bilge kedilerini de benim yardımcım çocuk, veterineri götürür Semahatçığım, hiç merak etme," diyerek, her zamanki olumlu tavrıyla hemen ortama uyum sağlamıştı Ertuğrul Amca. Onun "çatışma karşıtı" olarak tanımladığı tavırlarını "pişkinlik" ve "yağcılık" olarak gören Karaca yine bozulmuş ama daha fazla da üzerine gidememiş, sıkıntısını başka birine yöneltmiş;

"Kumru Çalıkuşu diye isim mi olurmuş yaa!" diye gülmeye başlamıştı.

"Çalıkuşu Feride gibi, ne güzelmiş," diye gülümsemişti Semahat. İstanbul'da soğuk bir kış akşamıydı ve hep birlikte Kayseri planları yaparken mahallenin üç kuşak emektar sokak salepçisinden aldıkları tarçınlı saleplerini içiyorlardı.

"Kumru Çalıkuşu! Kim Çalıkuşu soyadlı kızına Kumru adını koyar?" diye gülmeye devam etmişti Karaca.

"Evvel zaman içinde, kendi adı da bir hayvandan esinlenilmiş diye, yıllarca bunu saklayan çok yaramaz ve çok zeki bir oğlan

çocuğu tanımıştım, tam da bu evin bahçesinde,” diyerek salebini yudumlamıştı Umay Nine. Onun bu sözleriyle sırtına diken batmış gibi irkilen Karaca, iğneli bir sesle yanıt verirken Ertuğrul Amca’ya dik dik bakmayı da ihmal etmemişti.

“Adımı sevmeme, geyik ve karaca sembollerinin Türk mitolojisindeki kültürel anlamını kavramama neden olan kişi Korkut Dede’ydi. Ben onu sık sık anıyor ve özlüyorum.”

Onun bu sözleri üzerine derin bir sessizlik olmuş, hepsinin canı sıkılmıştı.

“Rahmetli kocam Korkut Bayülgen’i tanıyan her insan gibi bahçeye ve memlekete diktığı bütün ağaçlar, su verdiği bütün kuşlar ve bütün öteki canlılar da onu özlemle anıyor. Nur içinde yatsın, ışıklar içinde rahat uyusun. Fakat şunu bilmeni isterim Karaca oğlum: Korkut Deden’le ben, birbirimizin mutluluğunu, kendimizden sonrasında da düşünecek kadar çok sevdik. Bu yüzden kim bu dünyaya daha erken vedâ ederse, geride kalan yapayalnız yaşamak yerine kendine uygun bir hayat arkadaşı kabul edecek, diye birbirimize söz verdik. Sevmek insanı yüce gönüllü olmaya yükseltmiyorsa neye yarar ki?”

Yaşlı kadın birden susup, derin bir nefes alarak, dua okur gibi dudaklarını sessizce oynatmış, sonra eklemişti:

“Zaten tabiatıta hiçbir canlı öbürünün hatta kendi evlâdının bile sahibi değildir. Kendini insanların, hayvanların ve tabiatın sahibi olduğunu sanan kişi en çok yanılındır ki, bu tiplerin hiçbirisi tarihte hayırla anılmamıştır.”

Bunun üzerine “Allah rahmet eylesin, nur içinde yatsın Korkut Beyefendi,” diye fısıldamıştı yumuşak bir sesle Ertuğrul Amca.

“Dindar olmayanların sahtekâr rahmetlerine sinir oluyorum!” dememek için dişlerini sıkın Karaca o sırada onun düşüncelerini okumuş gibi bakan Defne’yle göz göze gelmişti. Defne küçük

kardeşi gibi sevdiği Karaca'ya bakışarak konuşmayı daha çocukken öğretmişti, bu sessiz iletişim diliyle ona şöyle demişti:

“Başkalarının inancına saygılı insanlar, geleneksel deyimleri onlara saygılarını göstermek amacıyla söyleyebilirler.” Ama Karaca hâlâ yatışmış görünmüyordu.

Bu derin sessizliği Sahaf Semahat'ın o cıtır cıtır sesi bozmuştu:

“Sen *Çalığışu* romanını okumuş muydun Karaca? İstersen Kayseri yolculuğumuzdan önce birlikte yeniden okuyalım?”

Sonunda duruşmadan üç gece önce Kayseri'ye gelmişlerdi. Aslında çarşamba sabahı olan uçaklarını, meteoroloji haberlerine hastalık derecesinde düşkün olan Ertuğrul Türel'in İstanbul Sabiha Gökçen Havalimanı'nın sisli olacağını öğrenmesi sonucunda salı akşamına değiştirmişlerdi. İşte şimdi aslında hiçbir İstanbul-Kayseri uçağının sis yüzünden iptal edilmediği çarşamba sabahı kışlık giysileriyle gelip, yaz havasıyla karşılaştıkları Kayseri Cumhuriyet Meydanı'ndaki belediye çay bahçesinde çay ve kahvelerini içiyorlardı.

Sis konusunda meteorolojik raporun kurbanı olan Ertuğrul Amca'ya hiçbir bir şey söylememiş ve yaşlı adamı “tefe koymamak” için hâlâ kendini zor tutan Karaca'yı da konudan uzak tutmayı başarmışlardı. Şimdilik.

Şehri gezmeye başladıklarında, Umay Bayülgen'in havayı “kurşun gibi ağır” olarak nitelemesiyle daldıkları tartışmaya Kayserili Avukat Kumru Çalığışu “sade kahvesi”ni yudumlarken son noktayı koydu:

“Nâzım Hikmet bu şiirinde ‘Hava kurşun gibi ağır/ Bağır bağır bağıyorum!’ çığlığı atarken, kurşunu ağır bir metal olarak gazlardan oluşan havayla kıyasladığı kadar, ateşli silah mermisine gönderme yaparak ölüm metaforunu da çağırıştırıyor bence...”

“Hava kurşun gibi ağır” dizesinin Nâzım Hikmet’in bir şiirinden alıntı olduğunu ancak o zaman anlayan Karaca kıpkırmızı oldu. Genellikle kendisi gibi “sayısalcı” olmayanları küçümseyen delikanlı, “sözelci” bir avukat olmasına karşın kimyasal element tablosunu bilen ve edebiyattan da anlayan genç kadının sözleriyle tokat yemiş gibi sarsıldı. O zaman, anladıkları hâlde hiçbirinin ve özellikle yeni tanıştığı ve adıyla devamlı dalga geçtiği Avukat Kumru’nun bu cehaletini yüzüne vurmaya minnettar kaldı. İnsanın burnunun sürttüğü, rezil rüsva olduğu ama eğer şanslıysa bu vesileyle yetişkinlik adına yukarıya bir adım attığı o anlardan biriydi. İşte o zaman Karaca, bu güzel genç kadına ilk defa alıcı gözüyle bakmaya cesaret edebildi.

Altı kişiydiler.

Kayseri’de bir kış günü, açık havada sıcaktan terleyerek, çay ve kahvelerini içiyorlardı.

Hava kurşun gibi ağırdı.

3. KAYSERİ’NİN KADIN SULTANI: GEVHER NESİBE

“Şehirleri insanlar kurmuştur. Bu yüzden tıpkı insanlar gibi şehirlerin de kişilikleri vardır ve ne kadar birbirine benzese de birbirinden farklıdır,” dedi Defne Kaman.

“Aa, doğru vallahi! Bak ben şehir olgusunu hiç bu açıdan düşünmemiştim. Aynı ülkedeki Yeni Delhi ile Jaipur mesela, hiç birbirine benzemez,” dedi Ertuğrul Amca abartılı bir hayranlıkla. Onun her fırsatta birkaç yıl yaşadığı Hindistan macerasını hatırlatmaya bayıldığını bilen Karaca homurdanarak içini çekti. Huzurunu bozacak sesleri duymamaya kendini eğitmiş, deneyimli bir meditasyoncu olan yaşlı adam, gören herkesin merakla dönüp baktığı antika Rolleiflex kamerasıyla Cumhuriyet Meydanı’ndan geçen gri

üzerine kırmızı çizgili tramvayların fotoğraflarını çekmeye devam etti. Kameranın tepeden bakan objektifi nedeniyle, sadece yatarken boynundan çıkarttığı kamerasıyla kolaylıkla fotoğraf çeken Ertuğrul Amca, her zamanki gibi etraftan gördüğü ilgiden hoşnuttu.

“Kayseri ile Nevşehir de komşu oldukları hâlde birbirinden oldukça farklı kentlerdir,” diye mırıldandı Sahaf Semahat. Onun aslen Nevşehirli olduğunu, lisede okurken başına gelen çok uğursuz bir olay sonucu İstanbul’a kaçıp, gerçek adı ve kadınlığı da dâhil olmak üzere tüm geçmişini sakladığı küçük bir dükkânda yeni bir hayata başlamak zorunda kaldığını pek az kişi biliyordu. Kayseri’ye gelmemek için bulduğu binbir bahanenin altında, şehrin Nevşehir’e yakınlığı endişesinin yattığını sezen sadece iki kişi; Defne Kaman ile Umay Bayülgen olası bir kırılma anında ona destek olabilmek için gözlerini, artık “aileden biri” kabul edilen ve son yıllarda onlarla birlikte Kalamış’taki evde yaşayan Sahaf Semahat’ten ayırmıyorlardı.

“Ben yarı Nevşehirli olduğum için oranın iyi insanlarını ve güzelliklerini de iyi bilirim,” diye, gözlerinin içine kadar gülümseyerek araya girdi Ertuğrul Amca.

O böyle deyince, Semahat acı acı güldü. Bu sırada “Ya bir yerden de eksik kalsa ya, bu adam!” diye homurdanan Karaca’yı hepsi duymazdan geldi.

“Dünyada mitolojik olduğu düşünülen birkaçı dışında tüm şehirleri erkekler kurduğu için şehirler kadınların ihtiyaçlarına göre planlanmamıştır. Bir gün kadınların kurduğu bir şehir olursa, dünyanın bu eril yıkımlarla dolu tarihi ve kaderi bile değişebilir,” diye ekledi Defne Kaman.

Kayseri Cumhuriyet Meydanı’ndaki Kitapçılar Çarşısı’nı, ardından Sahabiye ya da Sahip Ata adıyla anılan medreseyi gez-

miş, sonra kısa bir süre önce adı değiştirilerek “Selçuklu Uygarlığı Müzesi” yapılan ama aslında Selçuklu kadın sultanlarından “Gevher Nesibe Şifâhânesi ve Anadolu’daki İlk Tıp Okulu” olan muhteşem yapıya yaklaşımlardı.

Bir gece önce Kayseri havaalanında kendilerini karşılayan Avukat Kumru Çalikuşu onları kalacakları Mimar Sinan Öğretmen Evi Misafirhanesi’ne götürmüş, ertesi sabah erkenden yürüyerek şehri gezmeye çıkmışlardı. Misafirhanenin Kayseri merkezinde olması ve hazırladığı gezi planıyla daha ilk gün, Avukat Kumru organizasyon zekâsı hakkında onlara olumlu bir izlenim vermişti.

“Eğer şehirlerin insanlar gibi karakterleri olduğunu varsayarsak, o zaman tıpkı insanlar gibi onları da iyice tanıdıktan sonra haklarında karar vermemiz gerekir,” diye dalgın bir sesle mırıldandı Semahat.

“Defne de Semahat de doğru konuştu. Bu yüzden bir şehrin karakterini tanımak için önce o şehrin yetiştirdiği kişilere bakacaksınız. Bakalım bu şehir-i Kayseri hangi evlâtlarına ilham olmuş, akıl ve aşkla iyi işler üretmeleri için onları teşvik etmiş, yüceltmiş ya da hangi çocuklarına kıymış, eziyet etmiş? Size bir şey söyleyeyim mi? Her şehir, kendi tarihindeki gurur ve utanç kaynaklarını sokaklarına yazar. Tıpkı iyilik gibi kötülük de asla saklanamaz,” dedi Umay Nine.

Gevher Nesibe Şifâhânesi ve Medresesi; yeni adıyla Selçuklu Uygarlığı Müzesi’ne girerlerken, Defne Kaman birden durdu.

“İyi ama bu şifâhânenin girişinde Gevher Nesibe Sultan’ın saç örgülü bir büstü yok muydu Kumru? Çocukken görmüş ve onu çok sevmiştim.”

“Vardı tabii. Daha dün uğrayıp, müze müdürüyle konuştumda da vardı. Çok iyi hatırlıyorum olduğunu. Bak zaten kadesi de duruyor kapıda.”

“Neden kaldırdılar ki acaba?”

“Kadın sultanın heykelini mi kaldırmışlar?” diye sordu merakla yanlarına yaklaşan Semahat.

“Bilmiyorum, sorarız şimdi,” dedi Avukat Kumru, müze biletlerini almakta olan Defne Kaman’a dönerek.

“Kimin büstü kaybolmuş ya?” diye soran Karaca’ya yanıt vermek için ağzını açan Kumru tam o sırada yanlarına yaklaşan genç, uzun boylu, esmer adamı görünce konuşmaktan vazgeçip onunla tokalaştı.

“Dün müze müdürünü ziyaret etmiş, İstanbul’dan konuklarım olacağını ve bize bir rehber vermesini rica etmiştim. Sağ olsun beni kırmadı. Müzeye yeni tayin olan bu rehber arkadaş bizi gezdirecek,” diye açıkladı sonra.

“Ne güzel düşünmüşsün Kumru kızım. Rehber iyidir, rehber yol gösterendir. Bazen Hızır’dır, bazen müze rehberidir. Hayatta en hakiki rehber bilimdir, fendir, demİştir ya o büyük adam,” diye sevgiyle gülümsedi Umay Nine.

Yaşlı kadının kolları püsküllü ceketini, bir güneşe benzeyen yuvarlak turuncu hasır çantasını ve başı açık olmasına karşın uçları rengârenk oyalarla bağlanmış beyaz örgülü saçlarını biraz meraklı, biraz alaycı bir bakışla süzen genç rehber, küçümseyen bir ifadeyle içini çekti. Sonra diğerlerine döndü, monoton bir sesle, neredeyse lütfeder gibi konuştu:

“Kayseri’ye hoş geldiniz. Biliyorsunuz burası 13. yüzyılda ker van yollarının kesiştiği önemli bir merkezdi. Ayrıca şehir, bu yüzyıldan sonra ‘Âlimler Şehri’ olarak anılmıştır. Önemli bir bilim ve sanat merkezi olan Kayseri’de Selçuklu döneminde on beş kadar medresenin olduğu bilinmektedir.”

“Medrese Orta Çağ’daki üniversitenin adı değil mi?” diye fısıldayarak sordu Karaca, Defne Kaman’a.

“Evet, öyle sayılır. Orta Çağ’da şimdi anladığımız anlamda sorgulayan ve araştıran bir eğitim kavramı yoktu. Özgürlük fikri çok daha sonra ortaya çıkmıştır. O zamanlar Doğu’da tek bir mol-la, Batı’da keşiş ya da papaz her şeyi bilebildiği kadar, bir genel kültür çerçevesinde anlatmak zorundaymış,” diye açıkladı Defne.

“Bahsettiğin zamanın ‘Orta Çağ’ olduğuna emin misin?” diye güldü Karaca.

“Umberto Eco’nun *Gülün Adı* romanındaki gibi,” diye araya girdi Semahat, bilmiş bilmiş gülümseyerek.

“Kayseri’deki medreseler arasında tıp medresesi ve şifâhâne olarak yapılan bu çifte medrese Anadolu’daki ilk tıp merkezi olarak bilinmektedir. İçinde bulunduğumuz bu hastane ve medrese, Selçuklu Devleti hükümdarı 2. Kılıçarslan’ın kızı Gevher Nesibe Sultan adına kardeşi 1. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından yaptırılmıştır,” diye ezberlediği anlaşılan bilgileri hızlı hızlı anlatmaya başlayan genç rehberin sözünü elini kaldırıp kesiverdi Umay Nine.

“Dur bakayım orada evlâdım. Kadın sultan Gevher Nesibe’yi iki erkek sultan arasında öyle geçiştirivermek haksızlık olur. Gevher, bilgisi ve cesaretiyle bütün Anadolu’da tanınan bir kızdı. O zamanlar Selçuklu ‘hanım sultanları’ ata binip, ava çıkar, örtüsüz gezerlerdi. Selçuklu’da zengin kadınların başlarına mücevher taşlar koyduğunu ama halktan kadınların örtüsüz gezdiğini çizimlerden biliyoruz.”

Yaşlı kadının sözünü kesmesine bozularak kaşlarını çatan genç rehber, öfkелendiğini belli etmemek için çaba harcıyordu.

“13. yüzyılda Avrupa’da ruh sağlığı hastaları uzak adalara sürülüp ölüme terk edilirken, Gevher Nesibe Kayseri’de onları su ve müzikle tedavi edilecekleri bir şifâhâne, yani hastane yapılmasını düşünecek kadar büyük bir uzak görüşlülüğe sahipti. Siz ne diyordunuz ona?”

“Vizyon,” diye atıldı Semahat. Onun karanlık ve kapalı bir dükkânda insan içine çıkmadan yıllarca öğrendiklerini şimdi aralarına karıştığı insanlara sunmaktan duyduğu mutluluk, ağzından dökülen harflere bulaşıyordu.

“Ha evet. İşte kadın sultan Gevher Nesibe vizyona sahip biriydi. Kendi parasını şimdi içinde bulunduğumuz bu hastaneyi yaptırmak için kardeşine vasiyet etmesinin sebebi onun zeki, ileri görüşlü, şefkatli oluşundan ve büyük ihtimalle bir Kam gelenekten gelişindendir.”

“Kam mı? O da ne?” diye sordu genç rehber boş bulunup.

Hiçbiri onu yanıtlamadı.

“Neden kendisi yaptırmıyor da kardeşine vasiyet ediyor ki?” diye sordu Karaca ortaya.

“Sevdiği adamla evlenmesine ağabeyi 1. Gıyaseddin Keyhüsrev izin vermeyince aşk acısından ince hastalığa tutulup gencecikken ölmüş,” diye neredeyse telaşla açıkladı rehber.

“Aslında pek gencecik değil, hele 13. yüzyıl için orta yaşlı sayılacak bir yaşta, kayıtlara göre 39 yaşında ölmüş Prenses Gevher Nesibe,” dedi Defne Kaman.

“Doğum tarihi tam bilinmemekle beraber, bazı kaynaklar bunu 1185 olarak gösterir. Öldüğünde sadece 19 yaşında olabilir yani,” diye lütfeder gibi açıkladı rehber.

“Olur mu canım?” diyerek turuncu hasır çantasından çıkarttığı eski bir broşürü gösterdi Umay Bayülgen.

“Bak bende bu müzenin adı henüz ‘Gevher Nesibe Tıp Tarihi Müzesi’yken basılmış T.C. Erciyes Üniversitesi’nin 1978 tarihli bro-

şürü var. Rahmetli kocam Korkut Bayülgen ile Kayseri'ye seksenli yıllarda onun doktor arkadaşlarını ziyarete geldiğimizde almıştık. Değerli her belgeyi saklarım ben. Bak burada Gevher Nesibe'nin 1165-1204 yılları arasında yaşadığı yazıyor. Osmanlı sultanlarının çocuk yaştayken hiç sevmedikleri dedeleri yaşındaki paşalarla evlendirildikleri düşünülürse Selçuklu prenseslerinin insan hakları açısından daha iyi koşullarda yaşadığı anlaşıyor,” diye ekledi sonra.

“Prenses değil, sultan!” diye onu düzeltti rehber.

“Aaa, ben bu broşürü hatırlıyorum,” diye gülümsedi Defne Kaman.

“Korkut Dedem bana Gevher Nesibe Şifâhânesi'nin dünyadaki ilk tıp fakültelerinden biri olduğunu çok gururlanarak anlatmıştı. Başka bir millette olsa buraya dünyanın bütün doktorları ziyarete gelirdi, bizdeyse kendi milletimizin bile bu hazineden haberi yok, diye üzüldü sonra...”

“Şimdi adının değiştirildiğini duysa daha da üzüldü...” diye içini çekti Umay Nine. Sonra rehberine dönüp sordu:

“Evlâdım, neden bu müzenin adındaki kadın sultan kaldırılıp da ‘Selçuklu Uygarlığı Müzesi’ yapılmış acaba? Türkiye'deki bir kadın sultan adıyla anılan belki de tek tarih müzesinin adını değiştirmek kimin fikri acaba, biliyor musun?”

“Ne bileyim ben teyze? Ben geldiğimde buranın adı ‘Selçuklu Uygarlığı Müzesi’ydi zaten,” diye, kesip attı genç rehber.

“Bak yakışıklı rehber evlâdım; baştan söyleyeyim, ben senden öyle kalıp gibi kitap bilgileri istemiyorum, onların hepsini buraya gelmeden önce zaten okudum. Bana bilmediklerimi anlat sen. Mesela, buranın kapısında o güzel Gevher Nesibe Sultan'ın tıpkı benim gibi iki tane saç örgülü, gül yüzlü büstü vardı, onu kim nereye ve neden kaldırmıştır acaba?”

“Kaldırmışlar mı? Nasıl olur, daha dün oradaydı büst? Onarılacak mı acaba?” diye şaşırان genç rehber sonra toparlandı ve yine eski monoton, neredeyse lütfeder gibi konuştuğı sesine döndü:

“Zaten ben Kayserili değilim, teyze,” diye omuzlarını ilgisizce silktilti.

“Ama artık ekmeğini bu güzel şehirde kazanmaya başladın, Kayseri’nin suyundan içtin, aşından yedin, havasını soludun ya, sen biraz buralı oldun sayılır evlâdım. Hem bak unutma, buralı olmasan da burayı bana internette yazılı bilgilerle anlatma. O neydi o? Bak bu Çorumlu Karaca cin gibidir, hepsini bilir onların. De bakayım Hititli Karaca: Gugul mu guguk mu, neyse işte oradan okuduğın internet ansiklopedisinin adı Viki mi Miki-pedya mı neydi o canım?”

“Vikipedya, Umay Nine,” diye yine yardıma yetiştii Sahaf Semahat gülererek. Sonra, “Ben Gevher Nesibe Sultan’ın müze kapısındaki büstünün fotoğrafını internetten bulup basmıştım kâğıda,” diye boynuna çapraz astığı postacı tarzı yeşil keçe çantasından ikiye katlanmış bir kâğıt çıkarttı.

“Çok etkileyici, biraz Kızılderili prenseslere benzeyen bir kızmış bu Gevher Nesibe aslında.”

Gerçekten de minyon yapılı, güler yüzlü, saçları iki örgüyle omuzlarına düşen genç bir kız vardı bu resimde.

“Aynen! Ben her sabah müzeye girerken bakıp bakıp, ‘Böyle Selçuklu sultanı olur mu canım!’ diye gülüyordum,” diye boş bulunup, gülmeye başladı genç rehber.

“Daha dün buradaydı o büst ama şimdi nereye gitti ki?”

“Bu sabah görmedin mi yani?” diye merakla sordu Defne Kaman.

“Bu sabahı hatırlamıyorum. Ama dün kesin buradaydı o heykel.”

“O hâlde bu sabah kaldırıldı veya çalındı?”

“Yok canım, kim çalacak onu ya! Ucuz bir malzemedен yapılmıştı, alçı falan gibi bir şeydi. Hem zaten kim inanır koskoca bir sultanın öyle köylü kızlar gibi saçları örgülü, açık gezdiğine?”

O böyle deyince doğal olarak kendisi de dâhil hepsi, aynen tarif ettiği şekilde saçlarını örmüş ve öyle gezen Umay Bayülgen’e baktı. Karaca ve Semahat, hiç gizlemeden gülmeye başladılar.

“Gezer evlâdım gezer, çünkü bizim aslımız budur,” dedi yaşlı kadın kendi saçlarını göstererek. Sesinde bir çocuğa masal anlatan anne şefkati vardı. Onun hiç üşenmeden insanların bilgisizliklerini onarmaya çalıştığını bilen ailesi, yine enerjisine hayran kaldı.

“Aslımız, saçını ören Anadolu köylü kadın başıdır. Neden günümüzde İspanyol ya da ne bileyim İtalyan kadın çiftçiler ve köylüler saçlarını örmüyor da bizimkiler hâlâ devam ediyor? Bak, Balkanlar’da da aynen devam eder bizim geleneğimiz. Niye? Kültürel aidiyettir. Bunların hepsinin özü binlerce yıllık kadim geleneğimiz Kamlık’tır. Umarım yakında Kayserili kadınlar bu eşsiz kadın hemşerileri Gevher Nesibe’ye sahip çıkar ve o güzel büstle beraber bu müzenin adını da geri alırlar,” diye gülümsedi.

“Tabii önce büstü bulmak ve yerine koymak gerekiyor,” diye düşünceli bir sesle konuştu Defne Kaman.

“Büstün bu sabah kaldırılması herhâlde bir tesadüf olmalı?” derken, dudaklarını kemirerek kendisine bakan Semahat ile göz göze geldi. Oysa “Hayatta hiçbir şey tesadüf değildir!” varsayımının Sufizm’in de ana öğretilerinden biri olduğunu Semahat’e kendisi anlatmıştı. Yorum yapmadan bakiştılar.

“Üzme genç adamı Sultanım! Sahte ve yanlış bilgilerin bilinçlerimizi kirlettiği bir dünyada onun da işi zor. Yoksa kim özünü

öğrenmek istemez ki?” diyerek Umay Nine’nin omuzuna sevgiyle dokundu Ertuğrul Amca.

“Ben aslında arkeoloji mezunuyum. Sadece müzeye gelen özel konuklara rehberlik ediyorum,” diye bu kez alttan aldı genç rehber.

“Sağ ol, bize zaman ayırdığın için teşekkür ederiz,” diyerek araya giren Kumru, ortalığı toparlamaya çalıştı.

“Efendim, şehrini çok seven, doğma büyüme bir Kayserili olarak, arkeolog-rehber arkadaşın da izniyle ben biraz Kayseri adının nereden geldiğini anlatma onurunu paylaşayım isterseniz,” diye devam ederken, rehberin omuzuna hafifçe dokunarak ona destek verdi. Bunu gören Karaca, sıkıntıyla dudaklarını ısırmağa başladı. Sonra kimseye göstermeden telefonundaki müzik uygulamasından bir şarkı seçip onu çalmaya başladı. O zaman müzenin bazı odalarında çalan Orta Çağ Türk müziği benzetisini, Karaca’nın telefonundan yayılan Amy Winehouse’un “Back to Black” şarkısı bastırmaya başladı. Herkes şaşkınlıkla dönüp Karaca’ya bakınca, o ellerini iki yana açıp, en sevimli gülümsemesiyle:

“Küçük bir kaza!” deyip müziği kapattı.

Onunla hiç ilgilenmemiş görünen Kumru kaldığı yerden son derece sakin bir sesle devam etti;

“Kayseri’nin Asurlular tarafından milattan önce kurulmuş olduğu düşünülüyor. ‘Kanisti’ olan adı sonra Kapadokyalıların nine-si olan Mechuslar tarafından Mazaka yapılarına dek böyle kalıyor. Fakat bu adın eski Yunancada ya da Frig dilinde Zeus anlamına geldiği teorileri de mevcut. Kayseri, 1. Kapadokya Krallığı zamanında başkent olmuştur. Sonra Romalılar! O her yerde, her zaman bulunma ve bulunduğu yeri kendi estetik ve düzen anla-

yışına göre imar etme azim ve yeteneğine sahip Romalılar buraya da gelmiştir elbette...”

“Romalılar, dünyada ilk düz cadde ve sokak yapan uygarlıktır, biliyor muydunuz?” diye yeniden kendini hatırlatmak için araya girdi Karaca, ama kimse, özellikle Kumru onunla ilgilenmedi. Kimsenin işine yaramayan pek çok şey bilenlerin heyecanını ancak onlara benzeyenler anlayabilir. Semahat, gülümseyerek Karaca’ya göz kırptı, Defne Kaman da onlara gülümsedi.

“Kapadokya Kralı’nın Roma İmparatoru onuruna –yoksa korkusuna mı bilemem– şehre Kayser adı verdiği biliniyor. Kayser tam olarak Sezar demek. Fakat o zamanlar Anadolu’da Cesar, Sezaria, Kayseria adında birçok şehir olunca bizimkine ‘Erciyes kenarındaki Kayseria’ veya ‘Kapadokya başkenti Kayseria’ denmiştir. 7. yüzyılda bu kez Arap orduları şehri işgal etmiş ve Kayser’in okunuşunu Kayseri yapmışlardır. Sonra malum Selçuklu Türkleri gelmiş ve onlar bu adı hiç bozmadan korumuştur.”

“Yani Alman ‘Kayzer’iyle, Roma ‘Sezar’ı ve Selçuklu Türk ‘Kaan’ı Kayseri adında buluşuyor. Vay canına!” diye abartılı bir hayranlıkla gülümsedi Karaca.

“İnanmayacaksınız belki ama benim dükkâna Kayseri kitabı aramaya gelip, Kayseri’nin bir Kayser, yani Sezar şehri olduğunu bilmediği gibi, bu sözcüğün aslen Selçuklu Türkçesi veya Arapça kökenli olduğunu iddia ederek kavga eden insanlara rastladım ben,” diye sırttı Semahat.

Bu sırada sırt çantasındaki yedek su şişesini Kumru’ya ikram eden Karaca’nın fısıltıyla anlattıklarının genç kadını güldürdüğü hiçbirinin gözünden kaçmadı. Sonunda Karaca muradına ermiş görünüyordu.

“Kayseri’ye hayran oldun ama senin Çorum’un da kültürel geçmişinin zenginliğiyle Kayser şehriyle yarışır, yakışıklı!” diye ona takıldı Ertuğrul Amca. Onun bu jestinden hiç hoşlanmayan Karaca derin bir nefes alıp, dudaklarını büzerek içini çekti.

Bu sırada şifâhânenin iki bölümden oluşan binalarının birleştiği iki avludan birinin içine geldiler.

“2800 m² alanı kapsayan bu yapının batı bölümünde şifâhâne, doğuda da medrese yani tıp okulu bulunuyordu,” diye, yeniden kontrolü eline almayı denedi genç rehber.

“Her iki bölüm de açık bir avlu etrafındaki dört eyvandan oluşur. Şifâhâne ile medrese arasında beşik tonozlu dar bir geçit vardır. Şimdi içinde bulunduğumuz bu avludan batıya doğru yürürsek, birazdan 4–5 m’lik odaları göreceğiz. Bu küçük odaların tonozlarında ışık ve havalandırma için oyuklar göreceksiniz. Bunlar 13. yüzyıl Anadolu Selçuklu mimarisinin ne derece ileri olduğunun kanıtlarıdır. Bina 1204 yılında mimarbaşı Üstat Ömer tarafından tasarlanmıştır. Bakın işte bu koridor, ‘Bimarhâne’ yani akıl hastanesi olarak kullanılmıştır. Çifte medresenin kış aylarında künklerle merkezi bir sistemden getirilen sıcak su buharıyla ısıtıldığına dair bazı kanıtlar da bulunmuştur.”

“Bu hastanenin en önemli özelliklerinden biri de müzikle terapi yapıyor olması. Bence Avrupa’daki –yani o sırada bilinen dünyadaki– ilk müzik terapi hastanesi bile olabilir?” diye araya girdi Avukat Kumru.

“Birazdan müzik tedavi alanına geleceğiz. Beni en çok etkileyen, her hastalığa iyi gelecek müzik türünün farklı oluşu ve bu konudaki özenli çalışma. Melankoli, eski adıyla mâlihulya mesela, ona Hüseyini makamı iyi gelir diyorlar. Bir de bu hastanenin parasızlara ve yoksullara açık olduğunu unutmayın.”

“Doğru söylüyorsun evlâdım,” diye araya girdi Umay Nine, “müzik ve suyla ruhsal ve fiziksel hastalıkların tedavisi, Anadolu’dan önceki medeniyetimiz güney Sibiryâ’daki kadim Kam geleneklerimizden mirastır bize. Baksı ya da Umay denen Kam müzisyenler tarafından tedavi amaçlı müzik çalışmaları orada binlerce yıldır yapılmaktadır. İbni Sina’nın müzikle tedaviyi Selçuklular’ın Şam’da yaptırdığı Nurettin Hastanesi’nde öğrendiği bilinir.”

“Öyle mi?” diye şaşırdı Semahat.

“Demek bu yüzden dünya literatürüne müzikli tedavi İranlılar ve Araplardan girmiş görünüyor. Ama bunu düzeltmek için de belge lâzım...”

“Onları da işte siz gençler eski Türkçe ve Çince öğrenerek araştırıp, belgeleyip değiştireceksiniz,” diye gülümsedi Umay Bayülgen.

Yaşlı kadının bu sözleri kiminin bir kulağından girip öbüründen çıkıp, havada uçup yitti, kiminin tam kalbine nakşoldu. Sohbet ederek eski şifâhâne ve tıp okulunu hayranlıkla gezmeye devam ederlerken kuzeydoğu bölümünde yer alan Gevher Nesibe Sultan’a ait türbeye geldiler. Sekizgen, prizmatik külahlı türbenin kapıları avluya açılıyor, alt ve üst katlarda mezar mahzenleri bulunuyordu.

“İşte gencecik yaşta sevdiğiyle evlendirilmediği için aşk acısından ince hastalığa tutulup, ölen sultanın türbesi,” diyerek yeşil sandukalı odayı işaret etti genç rehber. Saygıyla ve özenle ilerleyerek bu dar odaya girdiler.

“Sen şimdi burada yatan naaşın değerli kadın sultan Gevher Nesibe’ye ait olduğunu mu söylüyorsun evlâdım?” dedi düşünceli bir sesle Umay Bayülgen.

“Elbette. Yoksa senin bir kuşkun mu var teyze?” diye güldü genç rehber.

“Yok hiç kuşku yok, çünkü ben o hikâyenin aslını biliyorum evlâdım,” dedi Umay Bayülgen son derece ciddi bir sesle.

“Ben gerçeği biliyorum da acaba sen Selçuklu kadın sultanı Gevher Nesibe’nin resmî tarih kaynaklarındaki hayat hikâyesini inandırıcı buluyor musun rehber oğlum?”

“Ne demek o öyle?” diye boş bulunup sordu rehber.

“Diyorum ki, bizdeki bir kısım tarih tetkikleri bazen cehaletten, bazen de özümüzdeki kadim tabiat geleneği Kamlık’ın kadınlara sunduğu hürriyeti kendi yerleşik fikirlerine uygun bulmadıklarından, eksik veya hatalı olabiliyor. Fakat şurası kesindir ki, merak edip, araştıran sonunda mutlaka gerçeğe ulaşır. Şimdi bak ben burada ilk defa bu akıllı ve acar kadın sultanın gerçek hikâyesini açıklayacağım. Dileyen gönlüyle dinler, ders çıkarır, dileyen de önüne paketlenmiş olarak konan biyografiyi okur inanır. Paşa gönlünüz bilir artık.”

Yaşlı kadın bunları yüksek sesle söyleyince müzeyi gezmekte olan yerli turistlerden bazıları dikkat kesildi ve ona doğru yaklaşmaya başladı. Genç rehber, yüzünde alaycı bir gülüşle başını iki yana sallayarak, bir komedi gösterisi izlemeye hazırlanır gibi kollarını göğsüne kilitleyip dinlemeye hazırlandı.

“Sekiz kollu yıldızı, mavinin en güzel tonları kobalt mavi ve turkuaz rengiyle dünyaya haklı bir nam salan Selçuklu Devleti’nin, Kayseri’de hüküm sürdüğü 13. yüzyılda bir kadın teşkilatı vardı. Teşkilattaki kadınlar iyi eğitilmiş, birkaç dil konuşan, at binip ava çıkan, zamanın ince silahlarından ok atmayı iyi bilen zehir gibi gençlerdi. Selçuklunun bu cevval kadınlar kuruluna ‘Bâciyân-ı Rûm’ denirdi. Rum kelimesi sakın sizi yanıltmasın. Rûm, aslında bizim bu topraklarda Roma anlamına gelir. Çünkü İstanbul, Doğu Roma İmparatoru Konstantin tarafından kurulduktan sonra tüm Anadolu, Doğu Roma toprağı anlamına Ro-

malı, yani Rum-eli olarak anıldı. Bu yüzden ‘Bâcıyân-ı Rum!’ aslında Orta Çağ’da *Anadolu Kadın Teşkilatı* anlamına gelirdi. Yani 1165 veya 1185 yılında doğan güzeller güzeli, zeki ve cesur kadın sultanımız Gevher Nesibe, Osmanlı’nın İstanbul’da hareme hapsettiği aslen köle sınıfına kayıt edilmiş kadın sultanlar gibi yaşamıyordu. Gevher ok kullanıp, at binen, güçlü fikirleri olan ve bunları savunan bir kızdı. O yıllarda Selçuklu Devleti’nde kadim geleneğimiz ve özümüzdeki kadın hürriyeti tamamen bozulmadığı için muhtemelen kendi özü de Kam soyundan gelen sultan Gevher Nesibe kendi gönlünün seçtiği sarayın baş sipahisine, sizin anlayacağınız atlı süvarilerin yağız başkomutanına sevdalanmıştı. Siz onu bugünkü genelkurmay başkanı gibi düşünün; yani sultanın sevdalısı çok güçlü biriydi. Bu başkomutanın adını tarih kitapları yazmıyor, ancak ben diyeyim size: Ayhan Selçukî Beyzâde. Bu genç komutan, gören her kadının hem gönlüne hem de bedenine ateş düşürecek kadar yakışıklı ve hicve yatkın bir adamdı. Espriliydi.”

Tarih, insan hikâyeleriyle birlikte anlatıldığında daima ilgi çeker. Müzedeki turistler merakla yaşlı kadının etrafına doluşmaya başladılar.

“Gevher Nesibe Sultan’ın başkomutanına sevdalandığı kısmını zaten resmî tarih kitapları da saklamıyor. Ama kızın ağabeyi Gıyaseddin’in -ki, yaşarken kimse ona 1. Gıyaseddin demiyordu tabii- kardeşiyle evlenecek başkomutanın gelecekte kendine karşı herhangi bir tehlike oluşturma ihtimali yüzünden rahatsız olduğunu kitaplar yazmıyor. İşte ileride 1. Gıyaseddin Keyhüsrev olarak anılacak sultan zaten kendi on erkek kardeşiyle iktidar savaşındayken önünde bir de damat engeli istemiyordu. Bu yüzden Gevher’in evliliğini önlemek için korkunç bir cinayet planladı.”

“Sultanlar cinayet işlemez. Sultanlar bazen devletin devamlılığı için bazı tedbirler almak zorunda kalırlar. Hem zaten bu durumla söylediklerinin ne alakası var? Sultanın sevdiği komutan savaş alanında şehit oldu, teyze!”

“Hukukta kasten ve planlı insan öldürmeye cinayet denmiyor mu Kumru Hanım?” diye yapmacık bir sesle sordu Karaca.

Şimdi etrafına meraklı bakışlarla toplananların sayısı artan Umay Bayülgen, onları hiç duymamış gibi hikâyesini anlatmayı sürdürdü.

“Kendi iktidarını tehlikede gören Sultan Gıyaseddin, devletin baş sipahisini öldürmek için onu sonunda sağ çıkması mümkün olmayan bir savaşa yolladı. Bak, rehber evlâdım, onun devletin başkomutanını o savaşa kasıtlı olarak yolladığı resmî tarih kitaplarında yazıyor. Peki, ya Gıyaseddin kendisine rakip olmasından korktuğu o yiğit komutan Ayhan Selçuki’yi savaş alanında kendi adamlarına öldürttüyse? Sonra da komutanı öldürttüğü ortaya çıkmasın diye onun savaşta şehit olduğunu yayması zor muydu sence? O zaman gazete, televizyon yok ki, hepsini kontrol etsin. Sadece beş-on tellâl yollasa yeter de artardı bile! Tellal ne ilân etse halk inanırdı. Şimdiki gazete ve televizyonlar gibi. Hani Amerika’nın o portakal renkli saçları olan yeni başkanı diyor ya: ‘sahte habercilik’ diye...”

“*Fake news*,” diye güldü Karaca.

“Olur mu canım öyle şey?” diye artık dayanamayan genç rehber, bozularak itiraz etti.

“Ne münasebet, hangi sultan böyle bir zalimlik yapar! Kaldı ki, eğer tarihi böyle uydurma dedikodulardan değil, ciddi kaynaklardan okursan, 1. Gıyaseddin Keyhüsrev’in iyi bir hükümdar olduğunu da öğrenirsin!” diye, uzun boyunun da avantajıyla yaşlı kadına tepeden baktı.

“Haklısın evlâdım. Belli ki, ilk Gıyaseddin, halkı için iyi şeyler yapmış ki, arkasından bedduayla anılmıyor. Çünkü kötülüğün kokusu mutlaka bir gün duyulur. Bak Kristof’a, meğer ellerinden masum insanların kanı damlayan bir canavarmış! Şimdi torunları bile lânet okuyor kendisine.”

“Kristof kim? Ne alakası var Selçuklu Devleti’yle?”

“Şu Kristof Kolomb canım! Amerika kıtasını Hindistan sanıp, yerli halka soykırım yapan barbar denizci var ya hani? Bir de bizim Barbaros Hayrettin’e barbar der bazı şaşkınlar!”

Duyduklarıyla kafası karışan genç rehber, yaşlı kadının deli olduğunu düşünerek yanındakilere dönüp, ellerini iki yana açarak içini çekti. Umay Bayülgen’in, hayatı ve dünyayı sorgulamadan kabul eden insanları sarsıp, şaşkına çevirerek düşündürmek amacıyla sık sık oyunlar kurmaya bayıldığını bilmeyen Avukat Kumru da yaşananlardan rahatsız olmuş görünüyordu.

“Yanlış hatırlamıyorsam 1. Gıyaseddin Keyhüsrev’in annesi Bizanslı Rum bir sultandır. Yunanca anadillerinden biridir yani. Hatta bir dönem Bizans Kralı’na sığınır, diye biliyorum ama sonuçta tarihçi değilim tabii. Çağına göre kültürlü ve sevilen bir sultandır,” diye araya girdi.

“Ah kalbi saf evlâtlarım!” diye fısıldayarak konuştu bu kez Umay Nine:

“Tarih, dünyanın en çok arzulanan, en zehirli gücü olan iktidarı ele geçirmek ve elinde tutmak için kendi öz evlâtlarını bile öldürten ama bazı bakımlardan iyi hükümdarlık etmiş erkeklerin hikâyeleriyle dolu değil mi sanki?”

“Tarihçilerden daha iyi mi bileceksin teyze?” diye artık iyice bozularak içini çekti rehber. “Saf yürekli” tanımını onun için biraz aptallığı çağrıştıırıyordu. Saflığın asaletini kaybeden kültürlerde dil bilgisi de değişime uğrar.

“İktidar denen büyülü iksir öyle tatlıdır ki, onu bir kez içen bir daha ondan vazgeçemez!” Macbeth miydi bu?” diye sordu, Semahat gülümseyerek.

Kimseden yanıt gelmeyince, “Neyse ama Shakespeare olduğu kesin,” diyerek omuz silkti.

“Bak evlâdım, dünya tarihini güçlü olan erkekler yazdırtmıştır. O zaman ne gugul ne de Vikipedya, ne de senin o elindeki akıllı telefonunla mesajlar attığın Feysbuk var tabii. Yani eskiden kral ne derse her şey o kadardı. Bu kadar büyük iktidar kalbi bozar,” diye yumuşak bir sesle tatlı tatlı anlattı Umay Bayülgen.

“Fakat,” diye sesini yükseltti, şimdi hepsinin kendisini dikkatle dinlediklerine emin olunca:

“Fakat Gevher Nesibe Sultan Kam’dı, çok akıllı ve yürekli bir kadındı. Bu yüzden tarih yazan adamları kandırdı, erkenden ölmedi ve aslında resmî tarihçilerin bilmediği güzel bir hayat yaşadı. Onun mutlu hayatını torunları ve onların çocukları dağlara, taşlara, ağaçlara ve havaya anlatır dururlar hâlâ...”

“Aaa gerçekten mi?” diye, boş bulunup, sevindi Avukat Kumru. Bu sırada Semahat ile Defne göz göze gelmemek için özel gayret gösteriyor; Karaca, Kumru’nun sevincine ortak; Ertuğrul Amca daha şimdiden, birazdan dinleyeceğini anladığı hikâyenin büyü-süne kapılmış görünüyordu. Bu sırada çevresinde toplanan müze ziyaretçileri ilgiyle onu dinliyorlardı. Tam o anda genç rehber, birden yaşlı kadının nasıl olup da o arada kendisinin Facebook kullandığını anladığını düşünmeye başladı. Pekâlâ Twitter veya Instagram da kullanabilirdi? Zaten arada sadece birkaç mesaj atmıştı, o kadar. Hoppalaaa! Kimdi bu yaşlı kadın ve nasıl bu kadar şeyi biliyordu?

“Prenses Diana gibi mi acaba?” diye fısıldadı ziyaretçilerden biri hülyalı hülyalı gülümseyerek. Annesi olduğu anlaşılan yanındaki kadın bozularak, dirseğiyle dürttü kızını.

“Aslında Gevher Nesibe’nin planı basitti,” diye sanki yıllardır Gevher Nesibe Şifâhânesi rehberi bizzat kendisiymiş gibi doğallıkla anlatmaya devam eden Umay Nine, şimdi etrafını çeviren kalabalığa da hitap ediyordu. Gönül gözü açık herkes yaşlı kadının sesinde binlerce yıl önce ateşin etrafında oturmuş insanlara hikâyeler anlatan ninelerini de rahatlıkla görebilir, duyabilirdi.

“Gevher Nesibe aralarında yaş farkı olmasına rağmen ağabeyinin kıskanç karakterini iyi tanıyordu. Bu sebepten Gıyaseddin’in baş sipahi Ayhan Selçukî Bey ile evlenmesine izin vermeyeceğini anlamıştı. Durumu kızına çok düşkün olan sevgili babası 2. Kılıçarslan’a anlatmayı çok isterdi ama maalesef sultan çoktan vefat etmiş, Gıyaseddin ikinci sultanlık dönemine başlamıştı. Zaten sultan babası yaşasaydı da oğlunun bir entrikayla en beğendiği baş süvarisini öldürtüp kız kardeşini sevdiğinden ayırabileceğine asla inanmazdı. O zaman Gevher Nesibe Hanım bir plan yaptı.”

“Pes yani!” dedi genç rehber. Artık onu kimse duymuyordu.

“Gevher Nesibe’nin planı büyük cesaret istiyordu ama o sadece cesur değil aynı zamanda akıllıydı da. Bir gece tebdil-i kıyafet edip, yani kıyafet değiştirip köylü kılığına girip at binerek gittiği Erciyes Dağı’nın eteklerinde –bugünkü Talas’ta– sevdalısı başkomutan Ayhan Selçukî ile gizlice buluştu. Burada ona planını anlattı; önlerinde sadece iki yol vardı: Ya ölecekler ya da ellerindeki para ve güçten vazgeçip, birbirlerine kavuşup mutlu olacaklardı.”

Koridordaki banttan kesintisizce çalan ezan dışında müzede çıt çıkmıyordu. Bilet gişesinde ve kafede çalışan genç kızlar ve de-

likanlılar da merak edip gelmişti; kalabalık bir insan grubu ilgiyle Umay Bayülgen'i dinliyordu.

“Gevher Nesibe'nin planını aynen uyguladılar. Önce başkomutan Ayhan Selçukî Bey tebdil-i kıyafetle köylü kılığına girdi ve güneye, o sırada farklı beyliklerin elinde olan Antalya'ya doğru yola çıktı. Orada savaşlar devam ediyordu, karışıklık vardı, kimse onu tanımadı. Kendisinin öldürülmek üzere yollanacağı savaşa da, askerî bir sır olduğu mazeretiyle, gönüllü başka bir genç subayı yolladı. Baş sipahinin şehit olduğu haberi üzerine hastalanıp yataklara düşen Gevher, aslında hasta falan değildi. İşte Gevher'in sözde hasta yattığı döşeginde bütün mirasını iyi bir işe yatırmak için bu içinde bulunduğumuz şifâhâneyi vasiyet ettiği kardeşi Gıyaseddin o sırada artık kız kardeşine samimi olarak üzüyor, onun ölmesini planlamadığından bu ölümün getireceği vicdan azabıyla kıvranıyordu. Gıyaseddin'in çocukluğundan beri bâtil inançları vardı. O, lânet ve bedduanın gücüne inanan bir çocuktuk ve hep de öyle bir sultan oldu. Bu yüzden Gevher Nesibe'nin ölümü üzerine büyük bir telaşla, çok kısa sürede bu şifâhâneyi yaptırmıştır. Kolaylıkla tahmin edeceğiniz gibi, Gevher de o sırada bebek doğururken ölen genç nedimelerden birinin naaşına kendi giysilerini giydirerek bir süredir üzüntüden hastalanmış gibi yattığı odasından kaçmıştı. Gevher ile Ayhan planladıkları gibi o Akdeniz köyünde buluşmuş, üçüz çocukları ve on iki torunlarıyla şimdiki Antalya'nın Elmalı bölgesinde uzun ve çok mutlu bir hayat sürmüşlerdir. Torunlarının torunları şimdi aramızda yaşamaktadır.”

Sevinçten gözleri dolan Ertuğrul Amca çocukken ailesiyle gittiği sinemalarda mutlu sonla biten filmlerdeki gibi kendini tutamadı ve Umay Nine'yi alkışlamaya başladı. Ondan cesaret alan başka müze ziyaretçileri de hikâye anlatıcısını alkışladılar. Biraz

önce Prenses Diana'yı anan genç kızın da sevinçten gözleri yaşarmıştı.

Âşıkların ayrılmasına sadece zalimler sevinir.

Bu mutlu insanlar arasında iki kişinin kafası karışmış görünüyordu. Avukat Kumru, ellerini iki yana açıp, omuzlarını sallayarak Karaca'ya "Nereden çıktı bu masal?" diye gözleriyle sorarak baktı. Karaca o zaman bir eliyle Umay Nine'yi işaret ederek, teatral bir sesle:

"Veee işte karşınızda hikâyenin, masalların ve bitkilerin şifa gücüne inanan, bilge Kam kraliçemiz Umay Bayülgen!" diyerek alkışlamaya başlayınca Kumru da gülerek ona katıldı. Defne ile Semahat "Yine yaptı yapacağını!" manasına gülümseyerek bakiştılar. Müze çalışanları sanki kendi hayatlarını olumlu anlamda değıştirmek yepyeni bir şey öğrenmiş gibi mutlu, işlerinin başına dönerken, tarihte neyin gerçek neyin gerçek dışı olabileceğini konuşuyorlardı. Şimdi Gevher Nesibe Sultan, artık sadece bir hastane ve tıp fakültesi kurucusu değil, aynı zamanda ağabeyini zekâsıyla yenmiş bir kahramandı. Tarih, kadın kahramanlardan pek bahsetmez.

Müzenin çıkış kapısına doğru yürürlerken, başka şehirlerden gelmiş veya bizzat Kayserili müze ziyaretçileri, Umay Nine'ye Gevher Nesibe'nin alternatif öyküsüyle ilgili sorular sormaya koyulmuşlardı. Bu hikâyenin kısa bir süre sonra Kayseri'ye, sonra da Türkiye'ye yayılacağını ve özellikle çoğu şimdiki yazılı tarihten memnun olarak hayatını kazanan erkek tarihçilerin de bundan hiç hoşlanmayacağını düşünen Defne Kaman iki gün sonra bu şehirde yapılacak duruşmasının gerginliğini kısa bir süreliğine unutmuştu. Belki de anneannesinin İstanbul'dan Kayseri'ye gelmeden önce günlerce harıl harıl Selçuklu tarihi çalışmasının amacı buydu.

Bu yeni Gevher Nesibe Sultan hikâyesine kuşkuyla yaklaşan genç rehberin konuyu bir alternatif tarih çalışması olarak kabul etmeye de hiç niyeti yoktu. Onlar çıkmadan müze kapısına dikildi.

“Anlattıklarınız gerçek olamaz. Bizim tarihimizde hiçbir kadın sultan, babasının veya ağabeyinin kararlarına karşı çıkamaz. Mümkün değil. Zaten içerideki sandukanın altındaki kabirde rahmetli Gevher Nesibe Sultan yatmaktadır. Aksini ispat edemezsiniz!” dedi. Sesinde öfkeden daha çok hayal kırıklığı vardı.

“Aaa, ben tezimi ispat edebilirim evlâdım,” dedi, Umay Nine gülümseyerek.

“Bak, ben yaşlıyım diye beni cahil sanmayasın sakın ha! Yaşlılık aptallık demek değildir. Yaşlılık hiçbir zaman cehalet anlamına gelmemiştir, gelmez. Zaten teknoloji de çok ilerledi, senin gibi benim de akıllı telefonum var artık,” diyerek, güneşe benzeyen yuvarlak, turuncu hasır çantasından gerçekten bir akıllı telefon çıkartıp gösterdi.

“Şimdi madem kanıt isteyen sensin, üstelik senin elinde bu müzede çalıştığın için imkânlar var; o hâlde açtır kabirleri, içindeki naaşla birlikte baba ve oğul sultanlara da DNA testi yaptır. Bak bakalım baba-oğulun tek bir sarmalı bile benziyor mu Gevher’in kabrinde yatan kızinkine?”

Derin bir sessizlik oldu.

“Çünkü Gevher Nesibe Sultan kaderine boyun eğmedi, şanı şöreti bırakıp, kendi hayatını yaşadı, diyorum ben sana. Sense önümüze konmuş tarihe inanmakta ısrarcısın evlâdım. Bak ama ne olur, lütfen bu değerli kadının o küçücük heykelini arayın, bulun. Bu kadını lâıyk olduğu bu yere iade edin ve ruhunu huzura kavuşturun. O Kayserili bir sultandır.”

Bu sözler üzerine genç rehber hiç beklenmedik bir şey söyledi:

“Beni kimse dinlemez ki, bunları yaptırayım. Hiç kimse beni dinlemez!”

Bunu söylerken yüzüne, o gergin ifade yerine uzun zamandır sakladığı bir sırrı açıklayıp, rahatlayan insanlara özgü bir huzur yayıldı.

“Ah işte kadınların sözlerini de bin yıllardır kimsecikler dinlemiyor, hatta sultan veya prenses bile olsalar...” diye az ilerideki yeşil sandukayı işaret etti yaşlı kadın acı acı gülererek.

Onun bu sözleri üzerine, kafası iyice karışmış görünen genç, dikkatle sandukaya baktı. Acaba milyonda bir de olsa böyle bir olasılık var mıydı?

O bunları düşünürken diğerleri müzeden ayrıldılar.

Altı kişiydiler.

Gevher Nesibe Sultan’ın büstü yerinde değildi.

Gevher Nesibe Sultan’ın adı kendi yaptırdığı şifâhâne ve tıp okulundan, büstü de kapıdan kaldırılmıştı.

Hava kurşun gibi ağırdı.

4. STRES: CEHENNEMİN YENİ ADI

Bir ay önce İstanbul

Hiç kimse onu şimdiye kadar böyle üzgün ve bu kadar sessiz görmemişti.

Ne çok sevdiği dedesi vefat ettiğinde, ne öz babası o henüz küçük bir kızken bir daha dönmek üzere ansızın evden çekip gittiğinde, ne öz annesi büyük kızı Aysu'yu ondan daha çok sevdiğini açık açık söylediğinde, ne eski kocası Dağhan bir sabah Tibet'e yerleşmek istediğini açıkladığında, ne kadın cinayetlerini araştırırken bir kadın katili tarafından tehdit edildiğinde, ne Çorum'da tarihî eser kaçakçıları peşine düşüp Yazılıkaya'da kaybolduğunda, ne de gerçek aşkı bulduğuna inandığı Arkeolog Güneş'ten ayrılmak durumunda kaldığında... Defne Kaman, ço-

cukluğundan beri başına gelen talihsizliklere karşın, belki dirençli kişiliği belki de anneannesi ve dedesinden aldığı eğitim sayesinde esnek ve çok seçenekli düşünmeyi başararak hep hayatta kalmıştı. Şimdiye kadar hep başarmıştı. Şimdi tüm yaşamında ilk kez kendini umutsuz, sevinçsiz, hatta bozguna uğramış hissediyordu. Oysa sadece nükleer santralin zararlarının, kazancından fazla olduğunu çevresel ve ekonomik kanıtlarla açıklamıştı. Oysa sadece insanın ve tabiatın nükleer santraller dâhil her şeyden daha değerli olduğunu hatırlatmıştı. Oysa sadece sürdürülebilir ve yenilenebilir yeşil enerjinin, nükleer ve fosil enerjiden daha erimli ve etkin olduğunu ekonomi ve sağlık verilerine dayanarak anlatmıştı. Şimdi, “Neden Nükleer Enerji Değil?” yazısı nedeniyle suçlanıp, hakkında soruşturma açılması Defne Kaman’ı çok üzmüştü. Her ne kadar gizlemeye çalışsa da hayatında ilk defa kendisini tanıyanları şaşırtacak kadar dalgın, sessiz ve tasalı görünüyordu.

“Semahat, hayatım boyunca canlıların haklarını savunmak ve korumak için çalıştım. Biliyorsun tek bir canlının bile hayatını kurtarmaya yardımcı olursan senin kendi hayatın da güzelleşir ve yaşanmaya değer olur. Ben ninemden ve dedemden böyle öğrendim. Onların da ataları ve ninelerinden öğrendikleri, kuşaklar boyu taşınan bir kutlu bilgi. Zaten bizim kadim kültürümüz bu bilgi üzerine kurulmuştur. Fakat şimdi özümüzün binlerce yıllık kutlu Kam bilgisi ve tabiata saygısını dile getirmek nedeniyle suçlanıyorum! Beni, devletin güvenliği, iç ve dış siyasal yararları bakımından gizli kalması gereken bilgileri yayınlamakla suçlayarak ihbar ettiği söylenen o vatandaş her kimse, acaba bilgi kaynaklarımın herkese açık olduğunu gerçekten bilmiyor olabilir mi? Sen şahitsin Semahat, benim iklim değişikliği ve nükleer santrallerin zararlarını açıklamak konusunda hiçbir maddi veya

siyasi çıkarım, yerli ya da yabancı lobilerle tek bir bağlantım yok. Onurum üzerine yemin ederim ki; yok!”

Yakınlarda bir akşamüstü Sahaf Semahat’ın Kadıköy’deki dükkânına uğradığında ilk defa ne kedilerle ne de kitaplarla ilgilenmiş, doğruca Semahat’e yaklaşıp, böyle konuşmuştu Defne Kaman. Sesi farklıydı, sesinde sanki eskiden var olan bir şey kaybolmuştu... Onu dinleyen Semahat, adını koyamadığı o şeyin eksikliğiyle irkilmmişti. Heves mi azalmıştı sesinde, neşe tınısı mı, berraklık mı, ne? Yoksa Defne’nin sesinde şevk mi solmuştu? Şevksiz bir insanın, yaşayan bir ölü olduğunu yıllardır bizzat deneyimlemek zorunda kalan Semahat’ten daha iyi bilen mi vardı?

Bağırıp çağırmadan, kendini öne çıkartmak için çırpınmadan güçlü irade sergileyen insanlar, çoğunlukla hafife alınırlar. Oysa asıl onların direnci ve iyilik kapasitesi uzun solukludur. Semahat’ın Kadıköy’deki muhteşem dağınık sahaf dükkânına kahve molası için her uğradığında, durumu ne kadar sıkıntılı olsa da umudunu ve şevkini hep koruyan Defne’nin son zamanlardaki kırılgan ve yorgun hâli hiç olağan değildi.

Yalnız Semahat değil, anneannesi de Defne Kaman için endişeliydi.

“Bu kızın hâlini hiç beğenmiyorum Karaca. Ben onu hiç bu kadar üzgün görmemiştim. Defne her zaman şevkli, çok seçenekli düşünebilen, iyimser bir insan olmuştur. Karakteri yapıcıdır onun. İlkokuldayken bununla didişen, yaşını başını almış bir öğretmeni vardı. Küçücük çocukla yarışır, onun ‘yüksek hevesi’ni kırmak için vereceği dersi, öbür öğrencileri falan unutup, “Ayçöregimi” üzerdi. Fakat o zamanlar bile Defnem’in morali yüksek, şevki sağlamdı. Biliyor musun, Orta Dünya’daki en büyük günah, kişileri fikirlerinden dolayı suçlamaktır. Fikirler fiil değildir. Bu fikriyat zulmü-

ne ne Sokrat ne Pir Sultan ne de Galilei dayanabildi...” diye dert yanımtı Umay Bayülgen, geçen ay okuldan döndüğü bir akşam Karaca’yı kapıda yakalayıp.

Yaşlı kadın ne zaman “Orta Dünya” dese, bunu *Yüzüklerin Efendisi*’nden bir alıntı sanan Karaca, aslında yıllar önce kadim Kamlık geleneğimizde ulu göklerin “Üst Dünya”, ölülerin uyuduğu toprak altının “Alt Dünya”, tüm canlıların yaşadığını bildiğimiz dünyanın da “Orta Dünya” diye adlandırıldığını, hatta Tol-kien’in İskandinavya kadar, Sibiry mitolojisinden de esinlenerek kitaplarını yazmış olabileceğini öğrenmişti.

“Annesi ve ablası bile bu defa Defnem için sahiden üzülyörlar, anla durumun ciddiyetini artık!”

Umay Nine’nin “Defne’nin annesi ve ablası” diye bahsettiği kişilerin aslında kendi öz kızı Ayten ve büyük torunu Aysu olduğunu düşünen Karaca kendini tutamayıp gülmüş, üstelik bir de alaycı bir sesle “Defne’nin annesi ve ablasıyla senin genlerin aynı Umaycığım!” deyivermişti.

“Vah vah vah!” diye dizlerini dövdü yaşlı kadın.

“Sen maalesef hâlâ buluş çağından çıkamadın Hititli Karaca Oğlan! Eh tabii, ancak elli yaşında adam olmayı başaran babanı düşününce gene de seni tebrik etmek lâzım.”

“Babamı karıştıрма Umay Nine ya!”

“E, sen benim nursuz kızım, kafasının dışı süslü büyük torunu karıştıyorsun ama! Bak, kişi akrabalarını seçemiyor işte.”

“Orası doğru da babamı rahat bırak artık. Bak nihayet hayatını yoluna koydu. Emekli oldu, Çorum’da gençleri meslek sahibi yapmak için rehberlik kursu açtı, Nurdan Abla’yla evlendi. İÇkiyi bıraktı. Arada bir beni ziyarete İstanbul’a geliyor. Artık benden yardım da dilenmiyor. Baba oğul gibi konuşabiliyoruz. Daha ne isterim?”

“Nurcan.”

“Efendim?”

“Babanın karısının adı Nurcan.”

“Ya ben niye hep karıştırıyorum ki?”

“Bir düşünsen anlayacaksın ama... Zamanı gelmemiş demek ki...” diye şımarıklıktan bıkmış nine sesiyle homurdandı Umay Bayülgen. Sonra az önceki endişeli nine sesine döndü:

“Sen şimdi babanı bırak da Defnem’in kederini nasıl azaltır, yavrucuğumu nasıl iyileştiririz, onu düşün fizikçi oğlum! Bana bak, bu üzüntü denen illet var ya, o bütün hastalıkların babasıdır! Üzüntü bedenimizin korunma sistemini içten çürütür, sonra her hastalık artık kolayca girer, yerleşir bedene ki; bedenin senin anavatanındır!”

“Bedenin anavatan olunca, bağışıklık sistemi de onun ordusu mu oluyor yani? Hani şu çocukken anlatılan akyuvarlardan bembeyaz ordu, lökositler falan... *Star Wars* gibi ya! Hah hah ha! Ay valla ne güzel buluş yaptın, artık metafor mu desem, yoksa mecaz mı, eğretileme mi, öyle oldu bu Umaycığım. Gel fırsattan istifade seni öpeyim,” diye abartılı şekilde Ertuğrul Türel’in sesini taklit ederek Umay Nine’ye sarılan Karaca’yı elinin tersiyle iten yaşlı kadın:

“Amaan, sen hakikaten hâlâ buluş çağındasın Karaca oğlum! Olmaz ki böyle! Bak artık 25 yaşında koca adamsın be evlâdım! İnsanlar senin yaşında ne icatlar ne fetihler ne keşifler yaptı bre akıllım!” dedi.

“Belki biz de icatlar yapıp, Türkiye’ye Nobeller getireceğiz? Hakkımızı yeme ama Umay Ninem!”

“İyi o zaman al sana icat konusu benden olsun: senin fizik derslerinde okuduğun o ‘stres’ denen şey var ya, üzüntü işte öyle maddi baskı yapıyor organlara. Senin fizikteki stres, biyolojikle

nasıl alakalıymış, sen azıcık bunu çalış bakalım. O zaman anlarsın şimdi çektiğim üzüntünün şiddetini. Ah Defnem'in böyle çok üzülməsi hiç iyi değil Karaca! Dua edelim ki; biricik Kam kızım hayırlısıyla bu zor zamanları atlatsın, hasta olmasın!"

Bunu dedikten sonra da Kalamış'taki evin bahçesine yıllar önce kurup, "ot şifâhânesi" adını verdiği, içinde yüzlerce şifalı ot yetiştirdiği seraya doğru yürüdü. Onun artık eskisine oranla daha yavaş yürüdüğünü, merdivenleri zor indiğini içi yanarak seyreden Karaca, Umay Nine'nin genç zihninin ve bitmek tükenmezmiş gibi görünen iyilik enerjisinin de bir gün tükeneceğini düşünmeye bile dayanamıyordu. Onu kaybetmeyi kabul edemezdi! Onun bilge fikirleri ve deneyimleri çoğu kişi gibi Karaca'nın da dertlerine deva oluyordu. Neredeyse yapayalnız büyümüş olan Karaca'nın öz büyükannesi gibi sevdiği Umay Ninesiz bir dünyayı hayal bile edemeyişinin altında ona olan sevgisi kadar, oldukça karmaşık bir çocukluk hikâyesi de yatmaktaydı.

O bunları düşünürken yaşlı kadın seranın brandayla kaplı kapısında durdu, başını kaldırıp gökyüzüne baktı, havada bir şey izler gibi uzun uzun gökleri gözledi. Hava henüz yıldızların görüneceği kadar kararmamıştı, gerçi şehir ışıkları yüzünden artık geceleri yıldızları görmek de pek olası değildi. Ama o görmek istediğini bulana kadar peşini bırakmayan insanlardandı.

Bir süre daha bahçede kalan Karaca, Umay Bayülgen'in stresle ilgili sözlerinden tedirgin olduğunu fark etti. Günlük hayatta, fiziktekinden farklıymış gibi sıkıntı veya problem yerine sık sık kullandığı "stres" kavramını şimdi "materyal bir nesne üzerine uygulanan baskı, basınç veya gerilim" tanımıyla düşünmeye başlayınca kelimenin insan bedenine fiziksel etkisini birden çok daha farklı ve net kavradığını anladı. Fizikte bir materyale kırıl-

madan önce uygulanan maksimum strese “son direnme stresi” ya da “ultimate tensil stress” denirdi ve materyal üzerinde stres yaratan güçler o materyali esnetmek amaçlı kullanılabilirdi. İnsanın dayanma ve direnme gücünü esnetmenin de tek amacı olmalıydı: Şevkini, hevesini kırmak! Yaşlı kadının anlatmaya uğraştığı şey aslında buydu.

Karaca, o kış akşamı o bahçede Umay Nine’nin hep söylediği gibi genel olarak sözel konularda, özel olarak sözün gücünü kavramakta gerçekten zayıf olduğunu bir kez daha anladı. Bilimsel zekâsıyla övünen arkadaşları gibi kendisinin de duygusal zekâsı zayıftı ve –henüz kabul etmese de– bu yüzden gerçek hayattaki bazı konuları, duyguları ve şakaları geç kavırıyordu. Bu eksiklik son zamanlarda onu sık sık rahatsız etmeye başladığına göre belki de artık bir şeyler yapmasının zamanı gelmişti?

“Duygusal zekâsı zayıf olan insanlar başka bir alanda dâhi bile olsalar, gerçek hayatın içinde daha mutsuzlar. Çünkü hayatın en insani hazlarını kaçırıyorlar,” demişti Semahat.

“Roman, özellikle klasik roman okumak duygusal zekânın gelişmesi için ilaç gibidir. Bak şu Jean Valjean’ı bir oku, ne demek istediğimi anlayacaksın. İnsan roman okurken karakterler üzerinden kendini analiz eder. Empatin gelişir,” diyerek, sahaf dükkânından getirdiği *Sefiller* romanını tutuşturmuştu Karaca’nın eline.

Karaca romanı bir haftada bitirmiş ve sevmişti ama Semahat’ın ona neden büyük bir haksızlığa uğramış bir kürek mahkûmunun romanını seçtiğini anlamamış, rezil olmamak için de soramamıştı. Aslında Çorum’da lisede hiç de iyi olmayan bir öğrenciyken roman okurdu ama İstanbul’a gelip üniversiteye başladığında özellikle sayısalcı erkeklerin roman okumayı “kız işi” saymaları onu da olumsuz etkilemişti. Bu etkiyle sonraki birkaç yıl roman

okumayı bırakıp, üstüne üstlük çocukluğundan beri bir bilgisayar bağımlısı olmasına bağlı ciddi bir odaklanma sorunu yaşamaya başlayınca artık bir oturuşta iki sayfadan fazla kitap okuyamaz olmuştu. Sonunda işin kolayına kaçıp, kendini “görsel milenyum çocuğu” olmakla aklamaya çalışan birine dönüşmüştü işte. Bu yüzden, Kayseri’ye geldikleri gün, büstü ortadan kaybolan ve gerçek adı silinip, “Selçuklu Medeniyeti Müzesi” olarak değiştirilen Gevher Nesibe Şifâhânesi’nden çıkıp, Kayseri’nin dillere destan mantısından yemek için Erkilet Güzeli Mantı Lokantası’na girdiklerinde, Avukat Kumru’nun meydan okuyan dişi albenisiyle başı dönen Karaca, kıza kendini beğendirmek için başta Nâzım Hikmet’inkiler olmak üzere kitap okumaya can atıyordu.

5. VEJETARYEN Mİ VEGAN MI?

“Kayseri’nin mantısı, bir kaşığa kırk tane sığmasıyla ünlüdür. Sarımsak yoğurtlu ve tereyağlı biber soslu eşsiz Kayseri mantısı bir Türkiye markasıdır!” diye şevkli bir sesle siparişlerini alan Erkilet Güzeli Mantıcısı’nın neşeli garsonuna çiğ börek, Kayseri pastırması, mantı ve yumurtalı, beyaz peynirli bir salata ısmarlarken, Karaca’nın yanına oturan Avukat Kumru Çalığışu fısıldayarak sordu:

“Eğer kabalık saymazsanız, bir şey sormak istiyorum. Sizler gibi tabiatın, toprağın, hayvanların haklarına değer veren insanların neredeyse et yemediğine emindim. O yüzden mantı da yemezsiniz sanmıştım. Hatta peynirli olarak vejetaryen mantı yapan bir arkadaşımı arayıp, sizin için ayırtmıştım. Neden et yiyorsunuz?” dedi.

“Peynirli mantı mı?” diye güldü Karaca. “Şu İtalyan mantısı ravioli gibi bir şey mi? Bizde tutmaz o!”

“Neden öyle diyorsun Karaca? Bizim mutfağımız bakliyat, bulgur, yoğurt gibi protein üzerine kurulu, vejetaryenliğe çok uygun muhteşem zenginliktedir,” diye alıngan bir sesle konuştu Semahat. Dört yıl önce sadece sigarayı değil, et yemeyi de bırakmıştı.

“Akıllım, madem hayvanları korumak için et yemiyorsun peki o zaman neden yoğurt yiyorsun? O hayvanların sütü sadece doğurduğunda sağılıyor ve zavallılıklar devamlı süt versinler diye durmadan doğurmaları sağlanıyor!” diye yine acı acı güldü Karaca.

“Onu da bırakacağım yakında inşallah ve vegan olacağım. Yıllarca güneşsiz yaşamaktan erken erimeye başlayan kemiklerime şimdi süt kadar sağlam kalsiyum kaynağı arıyorum,” diye homurdandı Semahat. Ona beyaz peynirli, haşlanmış yumurtalı salata hazırlamaya giden garson, kadına et yemediği için acıdığını gizlemeye hiç gerek duymadan yüksek sesle “Vah vah vah!” çekmişti. Masaya bırakılan turşudan atıştırmaya başlayan Ertuğrul Amca:

“Et yeme konusu, özellikle endüstriyel çiftliklerde hayvanların çok fena koşullarda beslenip, kesildiğini öğrendiğimizden beri birçoğumuz için artık bir vicdan meselesine dönüştü,” diye mırıldandı. Sonra yine dayanamadı ve turşuların fotoğrafını çekmeye başladı.

“Sorduğun soru hiç kaba değil, aksine çok mantıklı Kumru,” dedi Defne Kaman.

“Benim gibi hayvan ve tabiat haklarını savunan birinin neden hâlâ et yediği son derece ciddi bir soru. Son zamanlarda bu konuda haklı eleştiriler alıyorum. Hepimiz gibi ben de ikiye yüz lülüklerimle yüzleşmek zorundayım. Bu yüzden konuyu biraz açmama izin verin.”

Defne Kaman'ın sıkıldığı zaman kafasını kaşıdığını bilen anneannesi, Semahat ve Karaca, genç kadının kafasını kaşıdığını görünce endişeyle bakiştılar.

“Ben nadiren ve gönülsüzce et yiyenlerdenim. Aslında Umay Ninem şahit, üç kez vejetaryenliği denedim. İlkinde, aşırı demir eksikliğinden hastalandığım için doktor olan Korkut Dedem hastaneye kaldırmıştı beni. Ben dedemin anne tarafından büyük babaanneme çekmişim, anemik bir yapım var. Tedavi görüyorum. Annesini, o yıllarda şimdiye göre teşhis olanakları zayıf olan tıp koşulları nedeniyle bu yüzden kaybeden dedem, bana çocukken zorla biftekler, ciğer soteler yedirdi, o yediklerimi görsen benim avukatlığımı kabul etmezdin yani!”

“Yok, estağfurullah! Ben seni yargılamak istemem, fanatik de değilim. Sadece merak etmişim.”

“Kansızlık tedavisi gördüğüm için doktorlar vejetaryen olma izin vermiyor. Gönülsüz etçil biriyim. Elimden geldiğince et tüketimimi minimuma indirdim, olabildiğince bitkisel proteinle besleniyor ve serbest yaşayan çiftlik hayvanlarını tüketiyorum. Bütün bunlar yetmez ama tıptaki gelişmeler yolumu açar açmaz Umay Ninem'in rızasına ve Korkut Dedem'in vasiyetine ihanet etmeden hayvansal proteini bırakacağımı umuyorum.”

Masada hiç konuşmadan sakince onları dinleyen Umay Nine'ye dönüp baktılar. Her konuda söyleyecek sözü olan ve her sözünü de dinletmeyi başaran yaşlı kadının suskunluğu hepsini şaşırtmıştı. Kılını bile kıpırdatmadan onları dinliyor, sakince bekliyordu. Son zamanlarda Defne'ye iftira atılarak hakkında dava açılmasına çok üzüldüğü için eski neşesini kaybetmiş, ona hiç yakışmayan bir durgunluğa bürünmüştü. Tam ondan umudu kesmişlerdi ki Umay Bayülgen konuştu:

“Bütün tek tanrılı semâvî dinlerde Hazreti Nuh’un et yeme-yi reddettiğine ve –şimdiki deyişle– biyolojik çeşitliliği korumak için hayvanları kurtardığına inanılır. Daha sonra et yemeye başlayan insanların –bizim gibi fânilerin– onun evlâtlıktan reddettiği isyankâr oğlunun kanından geldiğine inananlar mevcuttur. Yani, üç kutsal dinin altında et yemenin kutsal bir babanın lâneti ve reddiyle ilişkisi kurulmuştur. Bu bir inançtır. İspat istemez. Öyle ki, ince hesaplara Hazreti Nuh’un çocukları o beş yüz yaşındayken doğmuştur. Dedim ya, mucizeler ve inançlar delil istemez. Peki, şimdi eskiyi bırakıp, günümüze bakalım biz.”

“İklim değişikliği, küresel ısınma gibi çevre felâketleri arttıkça, Nuh efsanesindeki sel felâketinin aslında gerçekten olduğuna inanmaya başladım ben,” dedi Sahaf Semahat bıcır bıcır kız çocuğu sesiyle.

“Ya bana bozulacaksınız ama ne zaman Nuh’un gemisi dense, benim canım aşure çeker ya! Bizim Çorum’da da bir aşure yaparlar ki...” dedi Karaca.

Gerçekten de bozuldular ona. Bir tek Avukat Kumru gülmesine engel olamadı. Bu da Karaca’ya yetti zaten.

“Ne diyor bazı bilimciler?” diye kaldığı yerden devam etti Umay Bayülgen, Karaca’yı duymazdan gelerek.

“Bilimciler; mesela şu yıllarca evlâdımız saydığımız Arkeolog Güneş Aytan Efendi gibi bilimciler. Onlar, gelişen teknolojiyle insan kemikleri üzerinde araştırma yapıyor ve ilk insanların vegan olduğunu düşündürtecek deliller buluyorlar. Kendisi bana uzun uzun anlatmıştı, insanlığın büyük seller ve kuraklık felâketi sonunda yenecek ot, meyve ve sebze kalmadığı ve henüz tarım yapmayı da bilmedikleri ilk çağlarda yanardağ patlamalarında meydana gelen yangınlarda yanan veya pişen hayvan etlerini yiyerek

hayatta kaldığına dair bazı izler var diye... O bunu bilim sözleri dizgisiyle, çağların tarihini vererek anlatmıştı ama ana fikri buydu. Doğru mu bilmem? Fakat bilim, inançtan farklı olarak fikre ve delile dayanır. Bilimciler, insan hayal gücünün icatları olan büyümlü masallara ve tarihî dedikodulara akıl yoluyla delil bulmak zorundadır.”

Onun, kızdığı insanlarla arasına mesafe koymak için “Efendi” dediğini bilen Karaca, Arkeolog Güneş Aytan konusunu kapatmak için konuyu yeniden vejetaryenliğe çevirip sordu:

“Ya, Nuh’un gemisi falan tamam da senin veganlık hakkındaki düşüncen ne Umay Nine ya?”

“Rahat bırak kadını Karaca. Ne düşünüyorsa düşünüyor canım!” diye kendisinden hiç beklenmedik biçimde sert bir çıkış yaparak hepsini şaşırttı Ertuğrul Türel.

Ona öfkeli bir cevap vermemek için kendini zor tutan Karaca da tıpkı Umay Nine gibi Güneş Aytan’a kırgındı. New York’ta bir üniversitede çalışan Profesör Güneş Aytan ile Defne Kaman Çorum’da tarihî eser kaçakçılığı araştırması sırasında tanışmış ve “dillere destan” bir aşk yaşamışlardı. Daha sonra hayatlarını olabildiğince İstanbul-New York arasında bölüp, birbirlerinin işlerine saygı göstererek ilişkilerini devam ettirmeyi başarmışlardı. Geçen yıl Güneş’in eski evliliğinden olanı ve Amerika’da annesiyle yaşayan kızı Alkım rahatsızlanmış, ondan sonra Güneş ile Defne kimseye hiçbir neden açıklamadan ayrılmışlardı. Öğrendikleri tek şey Alkım’ın birlikte yaşadığı Kızılderili asıllı bir Amerikalı olan annesinin yerlilerin tabiat haklarını savunan bir gösteri sırasında bir kaza sonucu öldüğüydü. Güneş ile Defne’nin bu beklenmedik üzücü olayın ardından neden ayrıldıklarını hiçbirisi bilmiyordu. Ayrılıklarının nedenlerine dair sadece bazı varsayımları vardı.

Defne de bu konuda konuşmak istemiyordu. Güneş Aytan'la zaman zaman yazışan Sahaf Semahat dışında onu tanıyan herkes, hiçbirine tek bir açıklama yapmadan Amerika'ya dönen adama kırgın görünüyordu.

"Bizim kültürümüze egemen olan, Antik Anadolu ve Selçuklu-Osmanlı mutfağının et temelli olduğu, 'Biz et yemeden doymayız!' iddiası aslında tamamen tarihî bir efsane," dedi Defne Kaman.

"Birçok dünya kültüründe kendi coğrafyasındaki hayvanların yendiğini biliyoruz, binlerce yıl ötesini de araştırıyoruz ama insanın sadece etobur olmadığı gerçeğine dayanarak sonradan et yemeğe başladığı teorisi hiç de yabana atılır değil."

Defne'nin adını anmadan Güneş Aytan'ın tezini savunduğunu anlayan Semahat de ona katıldı.

"Bence de Güneş haklı. Bizim mutfağımız için et temelli demek cehalettir."

"Anadolu mutfağımız bakliyat ve yoğurt gibi çok önemli iki protein temellidir. Ege ve Akdeniz bölgemiz zeytinyağlı sebze yemekleriyle vegan mutfak analarından biridir aslında. Kaldı ki, Anadolu birçok şifalı, yüksek gıda değeri olan sebze ve meyvenin anavatanıdır. Üzümden zeytine, elmadan armuda say say bitmez."

"Sen iyice acıktın Semahat galiba!" diye güldü Karaca.

"Şunu da sakın unutmayın evlâtlarım: Neslimiz, yüzlerce yıllık savaşlarda bulgur ve nohutla hayatta kalan Anadolu milletlerine çok şey borçludur," dedi Umay Nine, elindeki kâğıt peçeteyi üçgen şeklinde katlayarak.

"Bizim Kam geleneğimizde her canlıya saygı göstermek, hiçbirini küçük görmemek ve fenalık yapmamak kuraldır. Yine kadim geleneğimiz, bütün canlıların birbirine bağımlı olan hayatını

–şimdi adına ekolojik döngü dediğiniz şeyi– binyıllardır zaten savunur. Yunus balık yer, kurt geyik, kartal yılan, kedi fare, at ot yer. Onlar buna mecburdur. Ancak insan farklıdır, çünkü o ne yiyeceğini seçebilir. İsteyen geleneğine uygun olan hayvanın etini, isteyen sadece ot yiyebilir. En mühimi hayvanlara eziyet, işkence ve israf bütün inançlar gibi Kamlık'ta da haramdır, günahtır, yanlıştır.”

Son derece yumuşak bir sesle konuşan Umay Bayülgen, konuşması bitince sanki günlerdir susuz kalmış gibi önündeki bardakta bulunan suyu kafasına dikti ve bir nefeste içiverdi. Son günlerde durmadan su içiyordu.

“Ee, artık kedi fare yemiyor! Onun yerine kediler şimdi bol hormonlu ve GDO’lu atıklardan Çin’de yapılmış kuru mama yiyor Umay Nineciğim, hah ha!” diye gülererek, sabırsızca açıkladı Karaca.

“Hah, çok yaşayasın e mi! Ben de Karaca oğlum, neden bu soruyu hâlâ sormadı diye bekliyordum,” diye gerçek bir neşeyle güldü Umay Nine.

“Eeee? O hâlde hazır yanıtını alalım Umaycığım?” diye neşeyle sordu Karaca, yüzünde saklamadığı, sevildiğini bilenlere özgü yarı şımarık, çok mutlu bir ifadeyle.

“A benim akıl küpü evlâdım, işte biz insanlar her şeyin tabiatını değiştirdiğimiz için nüfusumuzu olmaması gereken derecede artırıp, ihtiyacımız olmayana tamah edip tükettikçe mutlu olduk sanıyor, bunların sonucu olarak hem diğer canlılara işkence ediyor; ağaçları, suları, toprağı, havayı, dünyayı tüketip bitiriyoruz hem de kendimiz kanserden ölüyoruz ya!”

“Ya onu anladık da sen ne diyorsun şimdi onu söyle? Yani vegetaryen olalım mı olmayalım mı?”

“İlahi Karaca, daha ne desin Umay Nine ya? Artık bu bilgilere bakarak ne olacağınıza kendiniz karar verin diyor, anlasana işte,” diye gülmeye başladı Semahat.

Bu sırada iki koluna beş mantı ve bir salata tabağını dizmeyi başarmış neşeli garson gururla masaya yaklaştı: “Eveet, işte halis muhlis sarımsak yoğurtlu Kayseri mantılarınız geldiii!”

6. YOĞURT SADECE YOĞURT DEĞİLDİR

Yemekte Karaca'nın yanına oturan Kumru, ona doğru eğilerek, kulağına "Stres yüzünden *IBS* oldum, zaten ben bir *laktöz intolerant*'ım; hayatım altüst oldu Karaca," diye fısıldadı.

Bu sözlerden hiçbir şey anlamayan Karaca, genç kadının gözünden düşmemek için duydukları içinde kulağına tanıdık gelen stres konusunda Umay Nine'den öğrendiklerini aceleyle sıraladı.

"Bizim fizik derslerinde okuduğumuz o 'stres' denen şey var ya, işte üzüntü, kaygı, endişe, adına ne dersen de, aynen öyle baskı yapıyor organlarımıza Kumru. Her şeyin nedeni o stres işte. Ha, bu arada, sana Kumru diyebilir miyim?"

"Elbette diyebilirsin Karaca. Sonuçta bizim aramızda 'aileleri tarafından hayvan adı verilmiş çocuk dayanışması' var, değil mi?"

Her ne kadar ben hava, sen toprak hayvanı olsak da...” diye göz kırparak güldü Kumru. Gülünce kumral ışıltılarla parlayan elâ gözleri daha da güzelleşti. Onun bu sözleriyle neden bu kadar heyecanlandığına kendisi bile şaşırın Karaca:

“Bak, bedenimiz anavatanımızdır ve üzüntü denen şey bedenimizin koruma sistemine stres yaparak bizi içten içe çürütüyor, sonrası malum...” dedi.

“Çok doğru söylüyorsun Karaca. Umay Nine, bunları bana da anlattı. Bu kadın tanıştığımızdan beri beni büyülüyor biliyor musun? Ne derin bir sezgisi ve görgüsü var öyle? Bazen eczacılık okuduğunu unutup, ciddi kimya ve botanik bilgisine de şaşıyorum. Babamın deyişiyle, kadın hem alaylı hem mektepli! Bilgeler bilgisi gibi bir şey. Çevresindeki bütün kadınlara özgüven saçıyor. Sen var ya, sen onlarla yaşadığın için çok şanslısın.”

Kumru’nun hiç alay etmeden ve son derece rahat biçimde sözlerinin tamamen başkasından (ç)alıntı olduğunu açıklaması Karaca’yı ferahlattı. Demek ki, bu kızla konuşurken kasmaya hiç gerek yoktu. Oh be!

“Umay Nine sadece kadınlar için değil, bütün iyi insanlar için rol modelidir. Bak gülmezsen şunu diyeceğim: O benim için bir Ceday, yani Jedi! Ama sen bir de kocası Korkut Dede’yi tanısaydın var ya...” diyerek, Kumru’yla ilk kez kendini kasmadan konuştu Karaca.

“Ben de *Star Wars*’u severim,” diye gülümsedi Kumru. Sonra fısıldayarak devam etti:

“Biliyor musun, aslında ben yazılarına ve hayattaki duruşuna çok hayran olduğum Defne Kaman hakkındaki o saçma sapan suçlamayı ilk duyduğumda gönüllü olarak davasını üstlenmek isteyen yüzlerce avukattan sadece biriydim. Beni kabul edeceğini

hiç sanmıyordum; sonuçta ben diğer önemli avukatlar arasında genç ve deneyimsiz sayılırım.”

Ah ne iyi etmişti Defne de, Kumru’yu tanımıştı Karaca.

“Defne gençlere çok güvenir. Ayrıca Defne seni beğeniyor Kumru,” diye fısıldadı Karaca, yüzüne yayılıp tüm lokantaya taşan kocaman bir gülümsemeyle.

“Sahiden mi?” diye heyecanlandı Kumru. Sonra o da bir sır vermek istermiş gibi:

“Ben hayran olduğum bir gazeteciyle tanıştım derken üstüne bir de onun şaheser anneannesini keşfetmiş oldum. Homeopati ve fitoterapi denen ‘kocakarı ilaçları’yla eczacılık biliminin kardeşliğini kurmuş sanki bu kadın. Bayıldım ya ben onlara. Her insanın hayatta bir Umay Ninesi olmalı, değil mi Karaca?”

Onun kendisinden hiç bahsetmeyişiine alınmamaya çalışan Karaca konuyu değiştirdi:

“Bu *IBS* dediğin şey nedir Kumru? Bir de *laktöz intolerans* mıydı, ne, o var galiba?”

“Ah, *IBS* mi? Ona Türkçe ‘Huzursuz Bağırsak Sendromu’ diyorlar. Rezalet bir şey. Bir şeye üzüldüğüm anda beynimden önce bağırsaklardaki sinirler uyarılıyor, kramplar, sancılar tuvalete koşmalar! Yani ortada bir hastalık yok, hastalık tablosu var ama insanı ansızın hasta hissettiriyor. Hayatımı altüst ediyor bu illet,” diye fısıldadı Kumru.

“İngilizce telaffuzum çok bozuktur, kitaplardan ve internetten kendi kendime söktüğüm bir dil sonuçta. Ama bu bahsettiğiniz *IBS*’nin açılımı ‘irritable bowel syndrome’ diye bir şey. Bende de var. Berbat bir şey...” diye fısıldadı Kumru’nun yanında oturan Semahat. Onun kendilerini dinlediğini anlayan Karaca bozuldu:

“Bu ne ya? Herkes ay-bi-es olmuş da bir benim haberim yok bu olaydan ya!” O böyle bağırınca, masanın öbür ucunda oturan Umay Nine onlara konuştu:

“Kamlar binlerce yıl önce sindirim sisteminin, insanın bey-ni kadar önemli bir organ olduğunu anlamışlardı. Sonuçta biri fikirleri, öbürü yiyeceği hazmediyor. Kamlar’ın kefir ve yoğurdu özellikle bağırsak dertlerine şifa olarak icat etmeleri tamamen bu sebeptedir.”

Masanın bir ucunda kendi aralarında fısıldaştıkları hâlde, kar-şıdaki köşede yanındaki Ertuğrul Amca’yla konuşmakta olan yaş-lı kadının kendilerini nasıl duyduğuna hayret eden Kumru’nun yardımına Semahat yetişti.

“O ikisi her şeyi duyar ve bütün rüyalarını hatırlarlar. Hiç kimse bunun sırrını çözemiyor vallahi!” diyerek Defne’yle Umay’ı işaret etti.

“İşte şimdi prebiyotik diye topunuza parayla sattıkları şey, as-lında bağırsak florasındaki iyi bakterilerdir ve onları şu şeker gibi yuttuğunuz o antibiyotikler azaltmaktadır. Bu yararlı bakteriler kefir ve yoğurtta bol bol bulunur. Asıl prebiyotik ninelerimizin bol bol içtiği kıımızdır.”

Kımız sözcüğünü duyar duymaz yüzünü ekşiten Karaca’yı görmezden gelen Umay Nine devam etti:

“Biz terk ettik, ama şimdi Ruslar bu şifalı içeceği keşfetti, bol bol içiyorlar. Bütün bunlar modern tıptan binlerce yıl önce Gü-ney Sibirya’daki Kamların insanlığa büyük armağanıdır. Onların hepsi eski Türkçe konuşurlar, bu yüzden kefir, yoğurt ve kıımız eski Türkçe sözlerdir.”

Garsonların da lokantanın boş olmasından yararlanarak ilgiy-le dinlediği bu sözler üzerine:

“Bizim evde kefirsiz ve yoğurtsuz yemeğe oturulmaz, seni de bekleriz,” diye Kumru’ya gülümseyen Karaca’nın alışılmamış mutlulukla parlayan sesi hiçbirinin gözünden kaçmadı.

“Kımız bulamasak da ben şahsen turşu suyu, şalgam suyu ve birayla sağlığını koruyorum,” diye sırttı Karaca ve uzanıp özellikle Ertuğrul Amca’nın önündeki turşu tabağını alıp kendi tabağının yanına koydu. Onun gevezeliklerine alışkın olan Semahat bu kez gülmediği gibi yüzünü asarak başını iki yana salladı.

Doğup büyüdüğü şehri seven ve gurur duyan bir Kayserili olduğu her hâlden anlaşılan neşeli garsonun, önlerine törensel bir şatafatla bıraktığı mantı tabaklarından mis gibi tereyağlı kırmızıbiber sosuyla sarımsak kokusu yayılıyordu. Masadakiler, dünyanın her yanındaki insanın açken güzel bir yiyecek bulduğunda milyonlarca yıldır çıkarttığı ve hiç değişmeden günümüze gelen o mutluluk dolu ilkel sesleri çıkartarak sevinçlerini gösterdiler.

Yemek bitip, sıra yine bir Kayseri klasiği olan tahinli, cevizli, yoğurtlu Nevzine tatlısını ısmarlamaya gelmişti ama işine ve şehrine şevkle bağlı neşeli garson ortada yoktu. Biraz bakınıp, seslendiler ama sanki çalışanların tümü âniden lokantayı terk etmiş gibi lokanta bomboş kalmıştı. O zaman, yerli yersiz her şeyi gülen neşeli garsonun lokantanın camekânlı ön kapısında, yüzünü net olarak göremedikleri bir adamın içeriye girmesini önlemek için kollarından tuttuğunu, adamın da “Bırak beni, içeri girip onunla hesaplaşmam gerek!” diye bağırıldığını duyup irkildiler. Lokantanın sahibi ve diğer garsonlar da dışarıya çıkmıştı. Hepsi merakla başlarını oraya çevirdiğinde Kumru ile Defne, nükleer santral davasıyla ilgili bir kışkırtıcının saldırı olasılığını düşünerek kısacık bir an endişeyle bakıştılar. Sonra Kumru devamlı boynuna asılı taşıdığı ve her hâlden pahalı olduğu anla-

şılan parlak pullarla kaplı küçük gece çantasını son derece dikkatle, usulcacık açtı. Şık çantanın içinde makyaj malzemelerinin olduğunu sanarak muzip bir ifadeyle ona doğru eğilen Karaca, genç kadının çantasının içindeki tabancayı görünce şaşırıp kaldı. Onun irkilmesinin aksine, Avukat Kumru son derece sakin görünüyordu. Genç kadın, onun yüzüne bakmadan, soğukkanlı bir sesle fısıldadı:

“Şimdi sakın kımıldama ve olası bir saldırı için Defne’yle Umay’ı masanın altına doğru itip, üzerlerine kapanmaya hazırlıklı ol Karaca! Gerisi bende.”

Karaca’nın Kumru’ya âşık olduğu an o andır.

7. SAHAF SEMAHAT'İN GERÇEK ADI

“Bahar artık bizi affet! Bitsin bu işkence! Babam azap içinde kıvrana kıvrana öldü, annem çok hasta. Benim ailem dağıldı. Yengemiz üzüntüden kanser oldu. Dayımız bir trafik kazasında vefat etti. Allah aşkına artık bizi affet Bahar!”

Önce hepsi şaşkınlıkla, lokantanın kapısında kendisine engel olan garsonu yumruklayıp yere serdikten sonra içeriye giren adama bakakaldılar. İlkın, “Bahar, bizi affet!” diye masalarına doğru bağırın bu orta yaşlı adamın içlerinden birini kendi tanıdığı bir kişiye benzettiğini sandılar. Acı çektiği her hâlimden anlaşılan adam, kan içindeki yumruğunu ovuşturarak masalarının başına dikilmiş, ağlayarak bağırıyordu.

“Bahar, kurban olurum, affet bizi kardeşim! Bitsin artık ailemizin üzerindeki bu lânet! Biz ettik, sen etme!”

Adama acıyarak bir yanlışlık olduğunu söyleyeceklerdi ki Sahaf Semahat yıldırım çarpmış gibi ayağa fırladı, bütün bedeni tiritirirken:

“Ağbi senin ne işin var burada! Nasıl buldun beni?” dedikten sonra Kumru’nun üzerine düşerek bayıldı.

Semahat’i düşerken tutmak için uzanan ağbisini koluyla iterek masadan uzaklaştıran Karaca, az sonra onu, ağzı burnu kanlar içinde lokantaya dönen garsonun dayacağından da kurtaracaktı. Bu sırada Umay Nine, bir bardak suyu Semahat’in yüzüne âdeta fırlatarak dökmüş, turuncu çantasından çıkarttığı bileklik tipi küçük tansiyon aletiyle tansiyonunu ölçmüş, yine aynı çantadan çıkan nane yağını koklatıp, ıslak saçlarını okşayarak adını sesleniyordu:

“Semahat! Semahat kızım! Beni duyuyor musun güzel evlâdım?”

Kısa sürede lokantanın sahibinin çağırdığı polisler gelmiş, Semahat’in ağbisini kaçmasın diye bir sandalyeye oturtmuş, kimliğini kontrol ediyorlardı. Olay yerine gelen polislerden biri uzun boylu, diğeri kısa boyluydu ve ikisi de gür siyah saçlarını aynı yandan jilet gibi dümdüz bir çizgiyle ayırmışlardı. İki genç polisin arasında oturan Semahat’in ağbisi “Bahar bizi affet!” diye ağlamayı sürdürüyordu. Polisler içeri girdiğinde üstü başı sırlıklam olan Avukat Kumru onlara müvekkilinin saldırgandan davacı olmadığını söylerken, Karaca onun ne zaman Semahat’in de avukatı oluverdiğini hayranlıkla düşünüyordu.

“Vay canına, meğer gerçek adı Bahar’mış! Yok ama, ben hayatta Semahat’e Bahar falan diyemem ya...” diye mırıldandı Karaca kendi kendine.

İki polis memuru kaldıkları misafirhanenin adresini alıp, ertesi gün geleceklerini söylerken, dikkatle Defne Kaman’ı süzdüler.

Bu arada hem lokantanın sahibi hem de şimdi o eski neşesinden eser kalmayan burnu davul gibi şişmiş garson da Semahat'ın ağbisinden şikâyetçi oldular.

Kendine gelen ama hâlâ tir tir titreyen Semahat, ağbisini görmemek için bir çocuk gibi eliyle gözlerini kapatarak, "Gidelim buradan! Hemen çıkalım buradan!" diye sayıklar gibi konuşuyordu.

"Tansiyonu iyi. Bir şok geçiriyor, o kadar. Merak etmeyin, çabuk toparlar. Semahat hâlâ genç sayılır. Haydi misafirhanemize dönelim, orada konuşuruz," dedi Umay Nine, yavrularını toplayan bir anne kedi edasıyla.

Ona hastaneye gitme önerisinde bulunan Avukat Kumru'ya da karşı çıktı.

"Hiç gerek yok, Semahat'ın durumu ciddi değil. Bir kaşık nane şurubu ve Gökçek iksiriyle bir güzel uyur. Sabah ola hayrola!"

Yıllarca ailede ve mahallede birçok insana ilk yardımda bulunmuş bir eczacının bu sözleriyle hepsi rahatladı. Hiç konuşmadan çabucak organize oldular. Ertuğrul Amca hesabı ödedi, Karaca telefonla lokantanın önüne iki taksi çağırdı. Tam lokantadan çıkarlarken başında iki polisin beklediği bir sandalyeye oturtulan Semahat'ın ağbisi bir hamle daha yaptı.

"Bahar, elini ayağını öpeyim, bak annem arabada bekliyor! Zaten kadının bir ayağı çukurda... Sadece seninle helalleşmek istiyor. Bir dinleyiver anamızı! Bizi affet kardeşim. Bak yeğenlerinin başına yemin ederim ki, senden başka hiçbir şey istemiyoruz kardeşim!"

Onu duymamak için bu kez kulaklarını tıkayan Semahat'ın 48 kilo bedeni titremekten yorgun düşmüş, ayakta duramıyordu. Defne ile Kumru genç kadının kollarına girerek onu yavaş yavaş taksiye götürdüler. Bu sırada arkalarından ağlayarak bağırان orta yaşlı

adam iki polis tarafından arabaya bindirilip karakola götürülürken yaralı garsonun da onlarla birlikte gittiğini gördüler. İki polis memuru o sırada dönüp tekrar dikkatle Defne Kaman'a baktılar.

Cumhuriyet Meydanı'ndaki misafirhaneye doğru giderlerken taksinin arka koltuğunda başını Umay Nine'ye dayamış olan Semahat'ın bedeni ve çenesi hâlâ titriyordu. Yol boyunca hiç konuşmadan el ele tutuştular.

Onlar misafirhaneye girerken çarşamba günü artık akşama dönmüştü. Avukat Kumru onlarla ertesi sabah kahvaltıda buluşmak üzere ayrılırken Defne Kaman usulca yanına yaklaşıp, fısıldayarak sordu:

"Kumru, acaba sen o iki polis memurunu tanıyor musun? San ki ben onları daha önce görmüş gibiyim ama nerede, çıkartamıyorum? Sen de fark ettin mi, beni çok dikkatle incelediler."

"Öyle mi? Benim dikkatimi çekmedi seni süzdükleri. Eğer rahatsız olduysan şikâyetle bulunurum ama şimdilik olabildiğince sakın ve sağlam durup, hiçbir tahrike kapılmadan şu duruşmayı hayırlısıyla atlatalım derim, ben."

"Haklısın Kumru, abartmamak lâzım. Sinirlerim bozuldu herhâlde? Aslında evhamlı biri de değilimdir ama..." diye mırıldandı Defne Kaman.

Kumru Çalikuşu otoparktaki arabasına doğru yürürken, misafirhaneye yönelen Defne, şimdi daha sakinleşmiş görünen Semahat'ın Ertuğrul Amca'nın elini tutup, başını omzuna yasladığını gördü. Defne o zaman yaşlı adamın, Sahaf Semahat'ın Kadıköy'deki dükkânıyla komşu bir antikacı olması nedeniyle o ikisinin tanışıklıklarının çok eskiye dayanıyor olabileceğini düşündü. Yaşlı adam giriş katındaki odasına dinlenmeye giderken, Umay Nine, Defne Kaman ve Karaca Yörüklü de Semahat'ı üçüncü katındaki odasına çıkarttılar.

8. GÖKÇEK İKSİRİ

“Gizem kavramını, aklın erişemeyeceği, dolayısıyla mantığa uygun bir açıklaması olmayan, ne olduğu çözölemeyen, saklı, gizli, doğaüstü inanç olayları diye açıklayabilirsek...” diye telefonundan okudu Karaca.

“Vikipedya mı bu?” diye içini çekerek sordu Defne.

“Yaşın müsait olsa, hatırlıyor musun Karaca, insanlar Vikipedya'dan önce kendi tanımlarını yapar, araştırır, beyinlerini kullanırlardı. Şimdi artık öğrenmek gereksiz bir eylem, bilgi bir yük oldu, derdim.”

Üzüm sirkesi, limon suyu, zencefil, sarımsak, zerdeçal, karanfil, sinili otu, adaçayı, zeytin yaprağı, ısırgan otu ve atkuyruğu otu karışımından yapılan geleneksel bitkisel şifa içeceği. Bu tarif genel bilgi niteliğindedir ve kesinlikle tavsiye amaçlı değildir.

“Ayy Defne, aynı Umay Nine gibi konuştun ya! Hâlbuki sen daha genç sayılırsın ama... Hem sen son günlerde bu Vikipedya’ya neden bu kadar taktın ya? Zaten Türkiye’de yasaklı da ben farklı yoldan girebiliyorum.”

“Aman bravo sana!”

“Yasaklara karşı çıkacağına, bana takıyorsun ya! Ama internet çağında yasak sayısının onlarca katı karşıt olasılık var. Neyse, peki. O hâlde şöyle açıklayayım. Bir fizikçi için gizem, insanların onun üzerine nasıl ve ne düşüneceklerini henüz bilmedikleri bir kavramdır. Ee, bunu beğendin mi Defne?”

Defne’nin ses çıkartmadığını gören Karaca ekledi:

“Semahat’ın gizemine gelince... Kardeşine yıllar önce yaptığı kötülüğün vicdan azabıyla inleyen ağbisi ünlü roman kahramanı Raskolnikov gibi büyük bir suçun cezasını çekiyor olmalı,” diye, ailedeki herkesin sık sık başvurduğu referans romanlardan biri olan *Suç ve Ceza*’ya nihayet kendisi de gönderme yaptı. Oh be, nihayet sıra ona da gelmişti.

“Aman didişmeyi bırakın da şu bardağa biraz su doldurun bana. Ayçöreğim sen banyodaki küçük havluyu ıslatıp getir, Semahat’ın başına koy. Karaca sen git bizim odadaki küçük buzdolabından üzerinde Gökçek İksiri yazan şişeyi getir. Sen de yattığın yerde dönüp durmayı bırak Semahat evlâdım. Derin nefes al, burada güvendesin,” dedi Umay Bayülgen.

“Yok artık, sen Kayseri’ye bile Gökçek İksiri mi getirdin? İyi de uçağa nasıl soktun sen o büyülü suyu ya? Valla saf suyu bile almıyorlar, senin iksir nasıl geldi buraya Umay Nine? Ne iş?”

“Bana bak, sen hâlâ burada mısın? Büyü diye saçmalayacağına git getir şu şurubu bre hınzır! Büyülü suymuş! Yanıma Gökçek almadan yola çıkar mıyım ben?”

“Hah işte benim Umay’ım konuştu! Bilge Kam, botanik kraliçesi! De nasıl getirdin sen bu bitki suyunu?”

“Aman ne varmış onda? Hiç sevmesem de bir plastik şişe kullanmak zorunda kaldım ama getirdim işte. Şişeyi havluya sarıp bavulumla koydum, onu da uçağın bagajına verdim. Bak işte şimdi lâzım oldu. Tabii eğer sen onu buraya getirmek için lütfedersen?”

“Getiririm de Semahat onu içerse vallahi yeniden bayılır, onun kokusu beni mahvediyor Umay Nine yaa!”

“Oğlum, ben senin babanı, şimdi o kokusunu beğenmediğin şifalı şerbetlerle, iksirlerle yatıştırdım. Vardır tabiattaki her otun bir nimeti, pek çok hikmeti. Haydi sallanma!”

Karaca odadan çıkar çıkmaz Umay Nine kapıyı içeriden kilitledi. Defne ile ikisi hiç konuşmadan Semahat’ın yatağının iki yanına oturdular. Gözlerini yumup Semahat’ın ellerini avuçlarına aldılar, yavaş yavaş bileklerini ovmaya başladılar. Bu sırada Umay Nine ninniyle dua arası bir ezgi mırıldanıyordu. Daha sonra yaşlı kadın ellerini birbirine sürterek ısıttı ve genç kadının yüzünü yıkar gibi birkaç kez sıvazladı. Semahat’ın düzensiz ve hızlı nefesi bu masajın ve ezginin ritmiyle yavaş yavaş düzene girmeye başladı, rahatlayıp gevşedi.

Karaca elinde Gökçek iksiriyle üçüncü kattaki odaya geri döndüğünde onu içeriye almadılar, şişeyi kapının önüne bırakıp gitmesini söylediler. Bir saat sonra Umay Nine odasına dönerken Semahat mışıl mışıl uyuyordu. Onu bu gece yalnız bırakmak istemedikleri için Defne, Semahat’ın odasında kaldı.

“E, hani iksir miksirle uyutacaktın kızı Umay Nine? Ne yaptınız, yoksa konuştu mu? Anlattı mı sırrını Semahat? Of ya, siz beni mahsus yolladınız aşağıya ki, sırrı duymayayım diye, değil mi? Ah ya, ben nasıl düştüm bu tuzağa yaa!”

“Ayy, bazen nasıl da babana benziyor, ne çok konuşuyorsun Karaca! Nasıl anlatacak ki kızcağız? Görmedin mi baygın düştü yaşadığı şokun tesiriyle... Haa, uyumadan sadece tek bir şey söyledi, o da senin hakkındaydı.”

“Hadi ya? Amaaan, sen benimle dalga geçiyorsun Umay Nine ya!”

“Vallahi doğru.”

“Ee, ne dedi peki?”

“Sen ne zaman *Suç ve Ceza*’yı okudun Karaca?”

9. İNSAN NE ZAMAN KENDİ ADINI TERK EDER?

Perşembe sabahı

Onu tanıyan herkesin aklında mutlaka bir “Semahat trajedisi” vardı. Aslında hepsininki de Semahat’ın geçmişindeki bir felâketle ilgili benzer senaryolardı ama sanki sessiz bir anlaşma yapmış gibi hepsi birbirinden ürkünç kendi varsayımlarını, onu üzmemek için içlerinde saklıyorlardı. Özenle saklıyorlardı.

Birileri Semahat’e büyük bir kötülük yapmıştı. Öyle büyük bir kötülük ki, henüz çocuk sayılacak yaşta bir kız, ailesini, evini, okulunu, mahallesini, şehrini, hatta adını terk ederek kaçmak zorunda kalmıştı.

Bir insan ne zaman kendi adını terk eder? Sevsin ya da sevmesin, doğduğundan beri aidiyetinin ilk sesi olan adından nasıl

vazgeçebilir? Ne türlü bir tehlike gencecik bir kızı, canını kurtarmak için küçük ve sakın bir Anadolu şehrinden, bir “kurtlar sofrası” olan İstanbul’a kaçmak zorunda bırakabilir? Tükenmez öğrenme hevesi, entelektüel merakı ve yaşama direncine bakınca, okuldayken başarılı bir öğrenci olduğu düşünülecek bir kız, tüm eğitim, meslek ve kadınlık hayallerinden neden vazgeçebilir? Belki de doğru soru şudur: Bir insan ölüm tehdidi dışında başka neler uğruna köklerinden kopar? Ve bir insan gündüzleri koyu loş bir kitapçıda çalışıp, geceleri karanlık bodrumda saklanarak nasıl yirmi yıl yaşar? Daha doğrusu bir insan bu şartlarda yirmi yıl nasıl hayatta kalabilir? “Sözle anlatamam. Asla sesli anlatamam. Yapamam. Bizzat kendi sesimden, kendi acımı duymak, yarımı yeniden kanatır. Yok, bir kez daha kanarsa, onu artık saramam. Çocukken başıma gelenleri sesli anlatamam ama yazabilirim. Evet yazabilirim. Çünkü yazmak, olaylara dışardan bakma şansı veriyor bana. Yazı, başıma gelenleri bir yabancı gibi gözlemleyebilmeme, biraz soyutlamama yarıyor. Yazarım ama bir şartla: Yazdıklarımı ben yokken okuyacaksınız!” demişti Semahat.

Sakinleşmiş görünüyordu ama bu dinginlik sadece görüntü olabilirdi. Ne de olsa yıllardır acısını ustalıklı saklamayı öğrenmiş biriydi o.

“Bana yıllardır evinizi ve kalbinizi açtınız. Öz ailemden görmediğim şefkat ve sevgiyi esirgemediğiniz. En önemlisi beni yargılamadan kabul ettiniz. Sizler artık benim gerçek ailemsiniz. Umarım olanları öğrendikten sonra da beni sevmeye devam edersiniz.”

Yıllardır kendisinden saklandığı ağbisinin âniden karşısına çıkmasıyla yaşadığı şokla bayılan Semahat, ertesi sabah çok solgun ve yorgun görünüyordu. Buna rağmen kırmızı kazağını, siyah eteğini ve kırmızı botlarını giyip, saçını taramış olarak Kayseri’de kaldıkları misafirhanenin giriş katındaki restorana Defne’yle be-

raber kahvaltıya inmişti. Kahvaltı masasına oturmadan o yumuşak, çocuksu ses tonuyla tane tane kısa bir açıklama yaptı ve elindeki misafirhane antetli zarfı Umay Nine'ye uzattı. Sonra hiçbir şey olmamış gibi oturup, koyu çayını her zamanki gibi kana kana içmeye, tabağına Umay Nine'nin koyduğu siyah zeytin, beyaz peynir, haşlanmış yumurta ve mevsimsiz domatesi yemeye başladı.

O zaman kahvaltı masasına derin bir sessizlik çöktü, bir an için ne yapmaları gerektiğine karar vermeyen diğerleri sonra hemen toparlanıp, sanki dün olağandışı hiçbir şey yaşanmamış gibi, Kayseri'deki ikinci gün planlarını konuşmaya başladılar. Karaca, Erciyes Üniversitesi'ni görmeyi, Ertuğrul Amca çokkültürlü yeraltı şehriyle ünlü Tomarza kasabasına gidip fotoğraf çekmeyi, Defne de Korkut Dedesi'nin doktor arkadaşlarının yaşadığı Talas'ı ziyaret etmeyi istiyordu. Onlar program derdine düşmüş gibi görünürken, Umay Bayülgen yavaşça sandalyesinden kalktı, koltuğunun altına sıkıştırdığı beyaz zarfla usul usul giriş katındaki odasına doğru yürüdü. Aslında hepsi onun kalktığını gördü ama görmemiş gibi yaparak Kayseri gezisi için konuşmaya devam ettiler. O gece odasını paylaştığı Semahat'ın yataktan kalkıp, belki de hayatının en zor mektubunu yazdığını ve sonra açık bıraktığı zarfın üzerine de "Kalamışlı Gerçek Ailem" diye not düşerek masaya koyduğunu gören Defne, zaten o mektubu sabah karşı kalkıp ilk kendisi okumuştı.

Kayseri.

6 Aralık Salı

(Defne'nin ifade özgürlüğü duruşmasından tam bir gün önce)

Sevgili Kalamışlı Gerçek Ailem,

Ben Semahat. Sahaf Semahat. Gerçek adıyla Bahar. Bahar Ergönül. Evet, şimdi artık bana yabancı olan gerçek adım bu.

Gerçek. Hangi gerçek? Ve gerçek ne zaman gerçekliğini kaybeder? Ben bu zor sorunun yanıtını maalesef yaşayarak öğrenmek zorunda kaldım. Artık biliyorum ki; gerçek, en azından benim için, insana tamamen yabancı olduğunda artık gerçek değildir. Bitmiştir.

Kendimi acındırmak, başıma gelenleri trajikten patetikliğe taşımak istemem. Kim bilir belki de şimdiye kadar patetik olanı trajiğe taşımışımıdır?

Bana 1 Mayıs'ta doğduğum için Bahar adını koyan biyolojik ailem, namusun sadece kadınlarda bulunduğunu sanan, "kadın düşmanı" insanlardır. Tabii çocukken bunu bilmiyordum. Şimdi de artık onlara cahil, geleneklerin esiri olmuş, zavallılar diye şefkat göstere-mem. Çünkü doğadaki bütün canlılar, yavrusunun hayatı söz konusu olduğunda onu korumak üzere yaratılmıştır.

Çocuklar, beden, akıl ve ruh sağlıkları, yani kaderleri yetişkinlere, ailelerine emanet edilmiş saf varlıklardır. Ben de anne ve babama, dayıma, halama, teyzeme, amcama emanettim. Hak edilmemiş her kazanç nasıl bütün dinlerde ve vicdanlarda haramsa, çocuklarına kötülük eden kötü anne-babalar da öyle lânetlenir ve bunun bedelini bu dünyada mutlaka öderler.

Biliyorum, Umay Bayülgen ve Defne Kaman, şimdi bana "Bizim kadim geleneğimiz Kamlık'ta kadının değil, kişinin namusu vardır, o da vicdanındadır. Bunlar bizim kültürümüze ithal ahlâk ve na-

mus anlayışdır,” diyeceksiniz. Doğrudur ama biz kendi kültürümüzü veya evrensel hukuku sahiden sahiplenene dek bizim buradaki durum beş-altı yüz yıldır “ithal ahlâk”sızlıkla devam ediyor maalesef.

Benimkisi kötüyle iynin, masumiyetle hainliğin savaştığı acı bir hikâye. Sayısı az olmadığı için artık sıradan bile sayılabilir.

Zalimce bir nitelemeyle benim hikâyeme çok iyi bir “Kötülüğün sıradanlaşması” bile denebilir. Ben bu kavramı işkenceyi normalleştirilen Naziler için kullanan Hannah Arendt’ten öğrendim. Bizim ülkemizde hâlâ küçük kız ve oğlan çocuklarıyla, her yaştan kadının başına sık sık gelen bir rezillik var. Aile içi tecavüz. Akraba tacizi! İthal adıyla: Encest. Aile içi tecavüz, Anadolu’nun bir “kol kırılır yen içinde kalır” vakası. Pek sıklıkla işlenen ve cezasız kalan bu günah, neredeyse sıradan bir kötülüğe dönüşmüş durumda. Sıradanlaşma bir suça normalleşme kılıfı örüyor. Böylece rezilliğin bir kötülük olduğu unutulup normalleşiyor. Oysa bu suç, hem insanın vicdanında yara hem de İslamiyet’te günah değil mi? Öyleyse neden üstünü örtüyorlar?

Kendisine emanet edilmiş, elinde büyümüş öz yeğeni küçük bir kıza üzüm bağımızdaki bağ evinde tecavüz eden, sonra tehditle korkutan evli, çocuklu, öz akrabam. Dayım. Öz dayımdı. Fakat amcam, babam, ağbim de olabilirdi. Yok ayrıntılarına giremem! Yapamam! Bunu beklemeyin benden lütfen. Unutmak için bütün masumiyetimi ve güzel değerlerimi feda ettiğim ama hiç unutamadığım o şiddet, o korku ve o aşağılanmışlık ve o acı! Ben bunları yaşarken ölmem için dua eden öz annem. Ben ölürsem sapık kardeşi ve dolayısıyla kendisi de aklanacak olan annem.

Çocuk yeğenine ihanet eden dayımdı. Durumu kendisine anlattığımda bana hayatım boyunca kulaklarımdan silinmeyecek hakaret ve beddualar edense öz annemdi! Hayatımda daha önce ve daha sonra hiç görmediğim çıldırmış bir öfkeyle bana iftiracı ve yalancı olduğumu söyleyen annem. Sonra hamile olduğum anlaşılınca, uyduruk bir iğneciye

acele kürtaja götürüp, bir daha asla anne olmamak zararıyla ölümden döndüğüm o kanlı masadan kaldırıp, evde üzerime kilitli bir odada beni günlerce ateşler içinde terk eden annem. Okula gitmediğim için arayan öğretmenlerime “Bizim Bahar ille evleneceğim diye tutturdu, okulu bırakacakmış, biz de şaşırдық. Hani öğretmen olacaktı güya?” yalanları söyleyerek beni utandıran ailem. Alelacele hiç tanımadığım yaşlı bir adamla beni evlendirmeye kalkan ailem. Bir anne bu kötülükleri ne adına yapar evlâdına? Biraz iyileşince onları polise şikâyet edeceğimi söylediğimde bıçakla üzerime yürüyen ağbim, dayaktan burnumu kanatan babam, bütün bunları seyreden yengem ve annem. Anneler gününde “Bütün anneler melektir,” gibi saçmalıkları yazanların ne kadar aptal olduklarını düşünürüm, her yıl o doğum günümün de olduğu mayıs ayında. Bütün anneler diye bir şey yoktur, olmamıştır. Her bütünün içinde daima çürük, kötü, erdemsiz de bulunur.

Sonunda şehrin en köklü ortaokulunda başarılı bir öğrenciyken bazen evlerine ders çalışmaya gittiğim sınıf arkadaşımın ailesinden yardım alarak bir hayvan kamyonunda saklanıp İstanbul’a gelişim. O kamyon kasasındaki yolculuğumu asla unutamam. Kamyonda gizlenerek İstanbul’a giderken sanki zaman durmuştu. Bana aylarca sürmüş gibi gelen yolculukta gözyaşlarıma bakarak acı çektiğimi anlayan inek ve öküzlerin şefkatine karşılık kendilerine insan diyenlerin zalimliğini kavramaya başlayışımı hep anımsarım. Aynı şehrin aynı mahallesinde kızlarına insan muamelesi yapan, başlarına gelebilecek her felâkette çocuklarının yanında duran, şefkatli ve âdil bir aileyle benimkinin komşu olabilmesindeki çelişkiyi çözemeyen çocuk aklım. Benim onların kızı olarak değil de bitişikteki kadın düşmanı ailede doğuşum. Dindarlıklarıyla övünen, günahattan çok korkan, oruçlarını aksatmayan, zekâtlarını kuruşuna kadar hesap eden, cennet ve cehenneme inanan bir ailenin öz kız evlâdına ettiği zulüm yüzünden

cehennemde çatır çatır yanacağını düşünmenin bile bana huzur vermediği cinnet dolu yıllar... Çünkü ben sadece bir çocuktum.

Kötülüğün hemen yanında iyiliğin de var olmasına sevinmeli miyim? İyilik bana kötülükten sonra geldiyse onun artık değeri kalırmıydı? Acı çekmiş insanlar yeniden hayata dönebilir, sevebilir, gönülden kahkaha atabilir ve en önemlisi bir daha güvenebilir miydi? Bunların yanıtını bilmiyordum. Çünkü hayatta kalmış, sığındığım yeraltında kendimi kitaplarla eğitmeye çalışmıştım ama Umay Nine ve Defne Kaman'a rastlayana kadar duygusal ve zihinsel açıdan bomboştum. Onlardan öğrendim ki, geciken adalet, asla adalet değildir ama iyilik ve şefkat nerede ve ne zaman karşımıza çıkarsa çıksın ondan şifa bulmayı şükranla kabullenmeliyiz.

Hikâyem daha sonra benim ölümden kaçmama yardım eden o iyi kalpli Nevşehirli ailenin tanıdığı başka iyi kalpli insanların İstanbul'daki evlerinde saklanarak uzun zaman korku dolu bir yeraltı hayatıyla devam etti. Kâbus! Karabasan! Çorum'dayken öğrendiğim Eski Türkçe karşılığıyla Karadüş!

Nereden nereye... Çocukken tıpkı sınıf arkadaşımın annesi gibi öğretmen olmak, büyüyünce yine tıpkı onun gibi bir öğretmenle evlenip, yaz tatillerinde çocuklarıyla büyük şehirlere seyahate giden, evde ve işte sözü dinlenen bir kadın olmak hayallerinden, en yüksek değeri hayatta kalmaya şükretmek olan ve gençliğini inzıva ya gömen bir hayata kaçış...

Sonrası sadece kitaplara sığındığım, gerçekte var olmayan bir yeraltı hayatı... Başkalarına yük olma ezikliği, aşağılanmış hissetmenin gurur kırıklığı, cinsellikten tikslenme, genç kızlık hayallerinin soluşuna, ideallerinin sökülüp atılmasına öfkelenerek geçen yapayalnız yıllar... Sonra aralarında hâlâ görüştüğüm bazı kıymetli esnaf ve idealist emekli öğretmenlerin destekleriyle o bildiğiniz sahaf dükânına taşınmam, kazancım karşılığı orada yaşamaya başlamam...

Yıllarca o dükkânda saklanmışken bir gün Komiser Ümit Haydar Kaman'ın dükkânıma gelmesiyle başlayan bir mucize! Sonra Komiser Ümit'in kadın cinayetlerini araştırırken vapurda kaybolan gazeteci Defne Kaman'ı aramasıyla benim de onun maceralarına Kutadgu Bilig şifreleriyle dâhil oluşum. Ardından Eczacı Umay Bayülgen'in şifalı eli sırtıma değince dik durmaya başlamam, böylece artık sokağa çıkabilmeye cesaret edişim. Çorum'daki o müthiş aile dayanışmasına dâhil edilmişim, kişiliğime yönelik sevgi ve saygıyla özgüven kazanmışım. Çorum dönüşü Kalamış'taki evinize taşınmam ve şimdi de Kayseri'ye gelişim. Yani – kulakları çınlasın Komiser Ümit Kaman ve sizlerin, hepinizin sayenizde yeniden hayata dönüşüm...

Evet, beni dün buldular. Evet, dün bir çok geçirdim ama yıllardır korkuyla beklediğim kadar büyük bir çok değildi bu. Demek ki, samimiyetiniz, sevginiz ve dayanışmanız sağaltmış ruhumu. Artık iyiyim. Belki de artık, bu defteri kapatmamın zamanı gelmiş de bu yüzden korktuğum kadar yıkılmamış olabilirim? Belki de yeni hayatıma sahiden başlayabilmem için bunun yaşanması gerekiyordu.

Nasıl yaparım bilmiyorum ama artık kendi hayatımı kurmam gerektiğini kesinlikle seziyorum. Dün biyolojik ağbime rastlayınca bunu anladım.

Bu arada, sen yine haklıydın Umay Nine. Yıllar önce, daha yeni tanıştığımızda bana Kadıköy Meydanı'nda, Türk mitolojisindeki "hayat ağacı" kabul edilen kayın ağacından kaynaklı bir sırrım olduğunu söylemiştin. Evet, hayatımı karartan kişi Hayat Ağacımız Kayın'dan akrabamız, babamın kayın biraderi, biyolojik dayımdı.

Beni merak etmeyin, iyiyim. Artık iyi olmak, geçmişin yükünden kurtulmak, yeni hayatımı korkmadan yaşamak istiyorum. Bundan böyle tecavüze uğramış başka kızların hakları için mücadeleye cesaretim de var.

Bana aile olduğunuz ve cesaret verdiğiniz için hepinize sonsuz alkışlarımla.

Not: Bana yaptıkları iyilikleri asla geri ödeyemeyeceğim, kiminin evinde kaldığım, kiminin maddi desteğiyle dükkânımın kirasını öde-diğim o iyi insanlardan birini aslında sizler de tanıyorsunuz. Onun kimliğini ancak kendisi de uygun bulduğu zaman açıklayabilirim. Çok şükür ki, bu dünyada hâlâ iyi insanlar ve karşılıksız iyilik var.

Kızınız, kardeşiniz ve dostunuz,

Her zaman

Sahaf Semahat.”

Mektubu Umay Nine’den sonra Semahat’in rızasıyla, artık aileden kabul edilen Karaca –öfkeyle– ve Ertuğrul Amca –göz-yaşlarıyla– hepsi onun dileğine uyarak sessizce okudular. O perşembe sabahı, Kayseri’de kahvaltı masasının başında üzüntüden yorulmuş oturlurlarken yeniden masaya dönen Umay Nine onlara hitaben şöyle dedi:

“Adlarımız ilk kez yüzümüze veya kulağımıza söylendiğin-de ses göklere yükselir. Havada dolaşır, oradan sulara akar, sudan toprağa ve ağaca yürür. Böylece ilk söylendiğinde adımızı tüm ta-biat duyar, tanır, bilir. Kişiler çocuklarına ancak kendi onurlarıyla değerlenmiş adlar verebilirler. Eğer kendileri onursuz ve hainler-se çocuklarına verdikleri adlar tabiatta ünsüz, yani nefessiz kalır, sonra kaybolur, tamamen silinir. Semahat doğduğunda ona Bahar Ergönül adını veren biyolojik ailesi, çocuklarının başına gelen felâketten sonra yaşadığı acı ve korkular sırasında yanında dur-madığı, öz evlâtlarına bile hayırları dokunmadığı için verdikleri bu adın ne göklerde ne sulara ne toprakta ne de toprak altında bir hükmü kalmıştır. Yani Bahar Ergönül tabiatta silinmiştir. Bu

yüzden şimdi kızımızın kendi iradesi ve rızasıyla kendine seçtiği Semahat adı, onun onuruyla nefes bulmuş olup, o yaşadığı sürece bu yeryüzünde bâki kalacaktır. Kendisi istediği takdirde Kaman veya Bayülgen soyadlarından birini alabilir. Çünkü sanılanın aksine, kişi gerektiğinde kendi akrabalarını seçebilir. Bunu kanunen gerçekleştirmesi için ona bizzat da destek olacağım.”

“Semahat Kaman ha? Valla yakışıyor bence,” diye gülümsedi Karaca. “Hem çok sevdiğin Komiser Ümit hem de Defne’yle akraba gibi. Acaba ben de mi değiştirsem soyadımı?”

“Aman bir yerden de eksik kal sen Karaca Oğlan!” diye güldü, şimdi sevinçten yaşaran gözlerini silerken Ertuğrul Amca. Hemen ardından yine dayanamadı ve masadaki su bardaklarının fotoğraflarını çekmeye başladı.

“Önemli ve yeterli nedenin bulunduğu için adını ve soyadını değiştirme isteğin kanunen kolaylıkla kabul olur, sanıyorum,” dedi Defne.

“Semahat Kaman...” diye gülümseyerek başını salladı Semahat.

O sırada elinde dosyalarla, üzerindeki gençlik enerjisini cömertçe etrafına saçarak misafirhanenin restoranına giren Avukat Kumru Çalıküşu olanlardan bihaber gülümsedi.

“Günaydın hepinize! Demek Semahat’ın soyadı da Kaman? Ben aslında uçak bilet kayıtlarınızda Semahat’i bulamayınca şaşırılmışım ama Defne, ‘Ben o işi sonra anlatırım,’ deyince, atlamıştım konuyu. Orada Bahar Ergönül diye biri vardı galiba? Neyse isterseniz anlatırsınız bir gün, çünkü bugün bizim daha önemli konularımız var,” diye gülümsedi. Diğerleri o zaman Defne’nin aslında Semahat’ın gerçek adından haberdar olduğunu anladılar. Galiba artık dünyada kimliksiz yaşanacak bir ülke kalmamıştı.

“Defne, bu dosyaları yarınki savunmamın detaylarına bir kez daha göz atsak diye getirdim. Aslında hepsini PDF olarak yolladım sana ama belki fiziksel dosyadan daha iyi çalışırız diye bir de yazıcıdan aldım işte.”

“İyi yapmışsın Kumru. Diğer avukatlarım da yarın sabah erkenden Kayseri’de olacaklar. Sağ olsun baban onları havaalanından almayı önerdi ama onlar tek bir arabaya sığamayacak kadar kalabalıklar. Kayseri Barosu’ndan bize destek veren kadın avukatlar onlara bir minibüs ayarlamışlar. Meğer Kayseri Barosu, Türkiye’de en fazla kadın avukata sahip baroymuş, yeni öğrendim.”

“Evet, baromuzun kadın gücü müthiştir. Desteklerine biraz da ben müsebbibim diyebilirim. Gururla. Ha bu arada, bilmem haberin oldu mu? İstanbul’dan gelecek avukatlar, uçak ulaşım masraflarını Umay Nine’nin karşılamasını kabul etmemişler. Duruşmaya katılacak gönüllü avukatların uçak biletlerini ‘Herkes için Adalet Dayanışması’nın **#GazetecilikSuçDeğildir** fonunda topladığımız birikimden almışlar,” diye gülümseyerek açıkladı Kumru.

“Eğer elindekini, cebindekini hayırlı işlere harcamayacaksan ne yapacaksın? Mezar taşını altınsuyuna batırsan ne olacak?” diye araya girdi Umay Nine.

“Uçak biletlerini bana aldirtmadılar ama ben de adalet, hak, hukuk için kullanılacak o dayanışma fonuna bağış yaptım işte!” diye yaramaz bir kız gibi güldü sonra yaşlı kadın.

Yirmi yıldır tek başına taşıdığı büyük sırrı, haksız yere yaşadığı ağır cezayı, korku ve öfkeyi açıkladığı gün, bu konuyu uzatıp, sulandırmadan, son derece samimi bir şefkat ve özenle değerlendiren gerçek ailesinin hızla normal hayata dönüşüne minnettar kalan Semahat, derin bir nefes aldı. Aldı almasına ama o nefesle

ağzına dolan hava ciğerlerine dolmadı, sanki bronşları tıkalıydı ve Semahat hâlâ derin nefes alamıyordu. Küçük bir kızken hayatını değiştiren o büyük haksızlığı yaşadığı sırada sanki boğazına tıkanıp bir daha çıkmayan “adaletsizlik” adındaki o iri ayva lokması hâlâ nefesini tıkıyordu. O günden beri nefesi bir astım hastası gibi yarımdaydı. Yine de konuşulan konuya dâhil olup, artık iyileştiğini göstermek ihtiyacı duydu:

“İlahi Umay Nine, ne zaman, ne ara bağış yaptın sen öyle?” diye sordu.

“Canım ne var ki onda? Artık her şey bir tık uzakta, demiyorlar mı? Bu bizim akıl küpü Karaca oğlumuz öğretiverdi bana çevrimiçi bağış yapmayı. Ben de bir tıkla yolladım adalet için mücadele eden gönlü iyi insanlara.”

“Aman önce bir araştırsaydık, teröristlere falan yardımda kullanmasınlar o paraları Sultanım?” diye endişeyle araya girdi Ertuğrul Amca.

“Ben alın teriyle kazanılmış paramı, temiz niyetle yolladım Tuğrulcuğum. Eğer birileri bizim namuslu kazanılmış, vergisi ödenmiş kazancımızı kötülük için kullanacaklarsa bunun cezasını er ya da geç çekerler.”

“Vay canına!” diye haykırdı Karaca yapmacık bir hayretle.

“Yine çok sinir-bilimsel bir açıklama oldu Umay Ninem!”

“Aa ne ilgisi var ki? Yoksa ben mi kaçırdım?” diye şaşırان Kumru’ya en havalı sesiyle açıkladı Karaca:

“Neuro-science der ki; haram yemenin bilinçaltında yarattığı suçluluk zehri, er ya da geç hırsız ve sülalesini öldürür.”

“Yok artık!” diye dudak büktü Kumru. Onun dudak büktüğünü hepsi gördü ama hiçbiri tepki vermedi. Sadece Karaca kendini tutmayıp gülmeye başladı.

Onların gözünde Kumru Çalığışu, insanın tabiatında yatan iyilik ve dayanışma özbilgisinin, kötölük ve rekabet hastalığına daima galip geldiğini ve bunun insan türünün hayatta kalma şifresi olduğunu unutmuş milyonlarca kişiden biriydi. Tıpkı kendilerinin Umay Bayülgen ve Defne Kaman'a rastlamadan önceki hâlleri gibi. Tıpkı kendilerinin Tabiat Ana'nın çocukları ve bizzat tabiatın bir parçası olduklarını unutan milyonlarca insan gibi.

Defne ile Kumru, dava dosyalarını çalışmak için misafirhanede kaldılar. Semahat Kaman, Karaca, Ertuğrul Amca ve Umay Nine, onlarla bir saat sonra Cumhuriyet Meydanı'ndaki Mimar Sinan Parkı'nda buluşmak üzere ayrıldıklarında hava yine kış olduğunu unutmuş, mağrur Erciyes Dağı ve bozkırdaki tüm canlıların kar beklentilerinin aksine, hiç utanmadan yaza cilve yapıyordu.

10. YERALTI

Bedeni henüz göçebeyken insan zihni, içinde bulunduğu ânı yaşırdı. Hayatta kalmak için her tehlikeye karşı her an tetikte ve bizzat orada bulunan zihin, korkuyu, heyecanı, mutluluğu ve aşkı ânında yaşırdı. Yerleşik hayata geçtikten sonra insan zihni ânı güvenceye almış, artık gelecek için planlar yapmaya başlamıştı. Gelecek endişesi ve ertelenen mutluluk hastalığı o zaman başladı. İnsan yerleşik hayata geçince ânı yaşamayı bıraktı, sonra da unuttu.

İnsan zihni tarım devriminden sonra geçmiş ve gelecekle meşgul olmak üzere evrildi. O zamandan beri insanlar şimdiki zamanı hep kaçırrır. Binlerce yıldır insanın içinde bulunduğu en iyi durum ve duygunun bile bir türlü tadına varamayan endişeli veya pişmanlık dolu bir canlıya dönüşmüş olmasının nedeni budur.

Mutluluk tüccarlarının yüzyıllardır farklı inanç ambalajıyla pazarladığı cennet tapusu satışları ve günümüzde çok kazandıran “ nı yakala!” kitapları, haydi “*Carpe diem!*” mucize reçeteleri de aynı nedenle tutmaktadır.

Sahaf Semahat, hayatta bir mektup yazarak kesip atılacak hiçbir acı olmadığını  ocuk yaşıta öğrenmişti. Şimdi “Kalamışlı Gerçek Ailem” dediğı insanlara yazdığı o mektupla nihayet açtığı yarasının da iyileşmeyeceğini bal gibi biliyordu. Evet, ferahlamıştı. Bu doğruydı ama derdini açıp anlatması, ruhunda yıllardır taşıdığı ağır yalnızlık yükü ve kırık gurur acısını hafifletmemişti. Yıllarca derin yalnızlık çekenler, görünmez kabul edilenler, kendilerini değersiz sanmaya başlar ve her yerde fazlalık gibi hissederek. Kendi adlarına verilmiş bir davette, doğum günü kutlamalarında veya ödül töreninde bile misafir gibi davranmalarının asıl nedeni budur. Yalnızların  oğ  kendileriyle arkadaşlık etmeyi öğrenmiş zeki insanlardır.

Kırık gurur acısı da yalnızlığa benzer. Gurur yarası, yalnızlıktan farklı olarak gözle g r lmediğı için saklaması daha kolaydır. Çok gençken gururları kırılmış ve onarılmamış insanların bazıları başkalarından kendi yaralarının intikamını almaya, zulmetmeye meyleder, bazıları da hayatta başarılı olacaklarına artık asla inmayan, şevksiz ve umarsız bir karakter geliştirirler. Kırık kemik sıcağı sıcağına onarılmazsa yerine kaynamaz ve sakat bırakır. Kırık gurur da öyledir. Bu yüzden bu yaralı insanların i lerine kapanan  oğunluğ  kendi *yeraltı* dünyalarını yaratır ve oraya sığınırlar. Onlar o derece görünmez ve g lgesizdirler ki,  oğ  zaman varlıkları gibi *yeraltı* dünyalarının da farkına varılmaz.

Bitişikteki bakkala gitmek dışında içinden yıllarca hiç çıkamadığı sahaf dükkânı, dışarıdan bakınca herhangi bir ikinci el ki-

tapçı olarak görülse de orası aslında Semahat için bir *yeraltı* sığınağıydı. *Yeraltı*, başına gelen kötülükle paramparça edilen gururu üstüne ailesinin onu aşağılayan bakışları, hakaret ve dayaklarıyla açtığı gurur yarasını sakladığı bir mahzendi.

Yeraltı, yenilmişlerin, değersiz hissettirilen ruhların çekildiği bir alt dünyadır. Ama *yeraltı* aynı zamanda bir sahnedir de. Çünkü doğası gereği *yeraltı* aşağılanmaya, sevgisizliğe, ilgisizliğe ve tehditlere kafa tutulacak bir sahne olmuştur her zaman.

Semahat'ın Dostoyevski'ye olan ilgisi de kitabın adından ötürü çekimine kapıldığı, okuduktan sonra da başucu kitabı yaptığı *Yeraltı'dan Notlar*’la başlamıştı zaten. Evet, Dostoyevski'nin kahramanı ideolojik bir inatlaşma için *yeraltı*na çekilmişti ama sonuçta o da yenilmiş biriydi çünkü *yeraltı*, yeryüzü mağdurlarının “son kalesi”dir. Onları öyle bir yenilmişliktir ki; sonunda kendilerinin hayatta birer fazlalık olarak görülmelerinin yarattığı derin incinmişlikle Gregor Samsa gibi daha da dibe, en çukura düşerler. İçlerinden birçoğu Don Kişot gibi toplumsal sıkıntılara duyarlı olsalar bile yine onun gibi gerçekte eylemsiz ve hüznü “Lüzumsuz İnsanlar”a dönüşürler. Semahat'ın kendini yeryüzünün altına itilmişlik acısı içinde elinden tutan bir başka edebî karakter de Oğuz Atay'ın muhteşem *Tutunamayamı* Selim'di. Selim, belki de aynı kültürden gelen ve aynı dilde düşünen bir kişilik olduğu için alaycılığıyla daha tanıdık ve yakın olmuştu Semahat'e. Fakat ya, hiciv sanatını, sarkazmı zekânın en düşük ürünü olarak değerlendiren Oscar Wilde haklıysa? Henüz kendine uygun bir kadın *yeraltı* karakteri bulamamıştı ama kimbilir belki de bir gün bir kadın yazar ya da bizzat kendisi Semahat'ın hikâyesini yazardı?

Hayatta her ne nedenle olursa olsun değersizlik, aşağılanmışlık ve gurur yarası yaşayanlar iyi bilirler ki; *yeraltı* denen o Alt Dünya

öyle bodrum katlarda, köprü altlarında veya metro istasyonlarında bulunmak zorunda değildir. Çünkü *yeraldı*, bazen selâmımızı yıllardır almayan bir komşunun koyulaşmış gözaltlarında, bazen sınıfın en umursamaz görünen çocuğunun içinden sessizce ettiği ağır küfürlerde, bazen de çok başarılı kabul edilen pek ünlü bir oyuncunun kameralara gülümserken içine çektiği zehir tadında bir nefeste saklıdır. *Yeraldı*, afili tanıtımlarla pazarlanan kara kapaklı, sert küfürlü adlar konmuş “ağır ağbi” kitaplarına sığmaz. Çünkü *yeraldı* insanın zihnindeki en karanlık ve tehlikeli sığınaklarından biridir.

Semahat, tipik bir mağdur psikolojisiyle, kendini hor görenlerin aşağılık ve haksız suçlamalarına bir süre sonra kendisi de inanmaya başlamıştı. Genç kız, yıllarca süren yapayalnız gecelerde tek dostu olan kedilerine sık sık: “Acaba başka bir kızın değil de benim tecavüze uğramamın nedeni gerçekten de ağbimin söylediği gibi düşüncesizliğim, annemin dediği gibi fazla serbest tavırlarım, babamın küfürlerinde andığı ‘orospu bakışlarım’ mıydı?” diye sormaya başlamıştı. Asıl sorunun on dört yaşında bir çocuğun bu kavramlarla suçlanması olduğunu göremez olmuştu. Aşağılanmışlık, insanı daima aşağıya çeker.

Acıları, öfke ve yenilmişlikleri nedeniyle birçok insanın hayatında kendi *yeraldı*na inip, saklandığı zamanlar olabilir ama ilk bakışta o esirgeyen özelliklerine karşın *yeraldı*, haklı bir öfke ve hınç duygusuyla orada uzun zaman kalmak, bir daha gerçek dünyaya dönememek gibi ciddi tehlikelerle doludur. Yirmi yıl sahaf dükkânına gelen müşteriler dışında insansız yaşadktan sonra bir daha onlara güvenip, düzenli iletişim kurabileceğine hiç inanmayan Semahat, bir daha asla *yeraldı*ndan çıkamayacağına yemin ettiği sırada önce Komiser Haydar Ümit Kaman ve karısı Tasvir, sonra Umay Bayülgen, Defne Kaman, Karaca

Yörüklü'yü nasıl olup da gerçek ailesiymiş gibi benimseyip güvendiğini bilmiyordu. Hiç bilmiyordu. Fakat bir şey gelmişti. Ya değişimim zamanı ya da gençliğinin çekip gitmekte olan dürtüsü galip gelmişti? Belki gerçekten de Defne'nin sık sık söylediği gibi, iyilik yolunda yürüyenlerin karşılaşma olasılığı mı yüksekti, bilmiyor. Bilmiyor, hâlâ bilmiyor Semahat. Bir de Ertuğrul Türel vardı ama onun konumu çok başkaydı. Ertuğrul Amca'nın Semahat'e ettiği iyilikler o açıklamasına izin vermediği sürece saklı kalacaktı.

Semahat'in insanlara yeniden güvenmesi, tıpkı yıllarca yabancı bir ülkede yaşamış ve yabancı dil konuşan ama bir gün anadilinde birine rastlayınca hiç ara vermemişçesine sular seller gibi konuşmaya başlayan insanın durumu gibiydi. İnsan anadilini özler. İnsan insana güvenmeyi özler. İnsan yeryüzünde saygı ve sevgi görerek yaşamayı ister, bunu çok özler. İnsan insanı özler. Çok özler. Her canlı kendi türüne güvenmeye yaşamsal olarak muhtaçtır.

Anadolu bozkırının ortasında kara kış yaşanması gereken aralık ayında, günlük güneşlik bir bahar günüymüş oyunu oynayan Kayseri şehrinin Cumhuriyet Meydanı'na çıkmışlardı. "Hava hastalandı!" demişti Umay Nine. "Hava hastalandı! Ve bu hastalık hepimiz için pek fena bir haber." Sonra Semahat'in koluna girdi:

"Havanın şifası insanın aklının başına gelmesinde saklı. Bakalım ne zaman dünyamızı kurtarmayı acil işimiz sayacağız? Bak ama senin tek bir şifan vardır, o da biyolojik annenle yüzleşmendir Semahat kızım."

"Kim, ben mi?" diye kolundan çekip durdu Semahat. Bu onun Umay Bayülgen'i ilk kez reddedişi değildi. Yaşlı kadın hiç rahatsız olmadı. Saç örgülerinin ucuna bağladığı renkli oyları sıkıştırıp düzeltti, sonra konuşmaya ve yürümeye devam etti:

“Madem baban azaplar içinde kıvrana kıvrana ölmüştür; dayın güya trafik kazasında bu dünyadan çekip gitmiş, karısı kanserden vefat etmiş; ağbin alkolik olmuş, karısı çocuklarını alıp kendi memleketine göçmüş, onu terk etmiştir. Senin o en muhtaç olduğun zamanda elini bırakıp, seni uçuruma atan o resmen annen olan hanımla artık konuşma zamanın gelmiştir kızım.”

“Asla. Onun nursuz yüzünü bir daha asla görmem! Yapamam. O canavar kadınla asla yüzleşmem Umay Nine!”

Sonra dayanamayıp sordu:

“Ağbimin alkolik olduğunu, karısının memleketine göçtüğünü nerden çıkarttın şimdi?”

“Canım anlamayacak gibi değil ki, alkolizmin bütün belirtileri var adamın yüzünde, bedeninde, nefesinde. Eğer karısı da aynı şehirden gelin gelmiş biri olsaydı, çekip gidemezdi. Ben bu işaretlerden okudum hikâyeyi.”

“Trafik kazası da süs mü diyorsun yani?”

“Böyle ahlâksız bir sapık, cezasız kaldığı için büyük ihtimalle başkalarına da saldırmış olabilir. O kız babalarının hepsi de çocuklarını suçlayacak korkak ve zalim adamlar olmayacağına göre, onlardan biri diyorum, mesela bir gece o yaratığın arabasının freniyle oynamış olamaz mı? Söz gelimi diyorum tabii... Belki topluca verilmiş bir ceza da söz konusu olabilir?”

“Öldürdüler mi yani? Öyle mi diyorsun şimdi sen?”

“Ben bir şey demiyorum. Sadece ihtimalleri düşünüyorum.”

“Ya sen kafamı altüst ettin ama Umay Nine. Zaten ne yapacağımı hiç bilmiyorum.”

“Kızım, adaletin olmadığı topraklarda her türlü kötülük otu fişkirir. Bunun için medeniyet adaletle sağlanır, atalarımız ancak âdil kağanların ve sultanların dönemlerinde refaha kavuştu. Günümüzde bunun karşılığı hukuk devleti olmuştur. Bu yüzden

dünyanın bütün ezilenleri canları pahasına botlara binip hukukun olduğu topraklara kaçıyor işte.”

“Tamam da ben ne yapacağım şimdi?” diye bir çocuk hırçınlığıyla sordu Semahat.

“Yapacağın tek bir şey var senin.”

“Neymiş o?”

“Annen de Orta Dünya’dan göçmeden, git ve onunla konuş Semahat kızım.”

“Anneliği batsın onun!”

“Bunu onun için değil, kendin için yapacaksın kızım. Çünkü derin yaraları sadece yüzleşmek iyileştirebilir.”

“Şeytan görsün yüzünü!”

“Yüzleşmek, insanın veya toplumun ruhundaki yangını söndürecek soğuk su gibidir. Yüzleşmek vicdanı yıkar, toprağı havalandırır, havayı temizler. Yüzleşmek şifadır. Hiçbir insanın veya milletin yaptığı kötülük sahiden af dilemedikçe temizlenemez. Af dilemek, affedilmeyi sağlamayabilir ama sahiden dilenen özür yaranın kanamasını durdurabilir.”

Şimdiye kadar bu bilge kadının hemen her sözünden yararlanan Semahat, şimdi onun sesini duymuyordu. Öz annesi hayatını olumlu yönde değiştirebilecekken tam tersine kızını cehenneme atmıştı ve bunu Umay Nine’nin anlaması imkânsızdı.

“Yok şeytan görsün onun yüzünü. Annelik, emek ve sevgidir, doğurmak değil ki!” diye tıslayarak konuştu. Düşüncelerinin gerginliği bedenini de germişti. Ama kaskatı kesilip, dişlerini sıkışının farkında bile değildi. Bu sırada yeniden onun koluna neredeyse zorla giren Umay Nine, Semahat’ın kolunu ovmaya başladı.

“Eğer hayatımızı zehir etmiş ya da tersine bizim hayatlarını zehir ettiğimiz kişilerle yüzleşebilirsek, o bizi içten içe yıllardır yakıp kavuran, her hastalığa sebep olan şiddetli gerginliğin hem

bedenimizden hem de ruhumuzdan akarak çıkıp gitmesine kapı açmış oluruz Semahat kızım.”

“Söylemesi kolay Umay Nine!” diye ilk defa onu tersledi Semahat.

“Hayatını zehir etmiş birinin yüzüne bakmak her şeyi yeniden yaşamak azabı değilse nedir? Seni çok ama çok severim biliyorsun Umay Nine. Ama yapma, elini ayağını öpeyim, zorlama beni. Bazı şeyler imkânsızdır hayatta,” diye yalvardı bu kez de. Semahat’ın çocuk ses tonuna takılıp kalmış, çıtır çıtır sesi boğuk çıkıyordu.

“Nasıl istersen kızım. Unutma ki, her insanın hayatında hiç bilmediğimiz büyük acılar vardır. Kimsenin acısı öbürüyle karşılaştırılmaz. Sızı, hiçbir ölçü birimiyle ölçülemez bir yükür. Ben bebek yaştaki oğlunu kaybetmiş bir anneyim. Bu Orta Dünya’da acıyı farklı biçimlerde tanımamış hiçbir fâni yoktur. Ama hepimiz acıya nasıl karşılık vereceğimizi kendimiz seçeriz. Benim seçtiğim yol, iyi insanlara yardım etmek yoludur. Başkalarına şifa dağıtmanın bana da şifa verdiğinin farkına vardığımdan beri bunu iş edinmeye karar vermiş, şanslı bir kişiyim ben.”

Hem yürüyüp hem konuşmak yaşlı kadını yormuştu. Soluklanmak için biraz durdu. Onun her zaman herkesten daha çevik olduğunu düşünen Semahat o zaman kendine acımayı bırakıp, onun için endişelenerek onunla beraber durdu.

“Benim işimin formülü çok basit ama uygulaması biraz zordur. Biz insanlar çok bunalınca, zihnimize biriken öfke veya acı akla giden yolları kirletir, aklımızı kullanamayışımızın sebebi budur. Ben kendimi, gönlü başkalarına kötülük taşımayan insanlar bunaldığında onların zihinlerini temizlemeye yardım etmeye adadım. Bir kere zihin temizlenince aklın önü açılır. Ve çözüm yolları insanın önüne bir bir akmaya başlar. Her yardım ettiğin

kişi yardım edene şifa olur. Eczacılık, şifacılık, ninelik, Kamlık, insanlık da zaten bunu gerektirir.”

Umay Bayölgen’in kendi hayatını ilk defa bir kıyaslama örneği olarak anlatması Semahat’i şaşırttı. Başı sıkışan herkesin şifa için koştuğu bu eczacı kadın da elbette bir zamanlar bir çocuktu, sonra genç bir kızdı. Daha sonra tıp öğrencisi Korkut’a âşık olmuş eczacılık öğrencisi genç bir kadındı. Biri –Oğuz adında– bebekken ölen iki çocuk doğurmuş, anne olmuştu. Anneanne olmuştu. Hiçbir zaman anlaşamadığı hayattaki tek çocuğu Ayten ve büyük torunu Aysu ile ilişkisi hep kötü gitmiş, son yıllarda iyice zayıflamıştı ve kim bilir bu yüzden nasıl acı çekiyordu. Büyük hayranlıkla andığı kocası Korkut Bayölgen’i kaybetmenin yalnızlığını yaşamıştı. Torunu Defne ve torun çocuğu Ayperi en büyük mutluluğuydu. Evet, bu yaşlı kadın hayli güçlü, baskın karakterli ve mükemmelliyetçiydi ama elbette mükemmel değildi. Aslında o da herkes gibi bir insandı ama herkesten de çok farklıydı. Dünyayı sadece kendi sorunu etrafına bencilce inşa ettiğinin farkına varan Semahat, bunları düşününce iyi insanlarda hâlâ bulunan ar duyusuyla mahcup oldu.

Onun kendi içinde düşüncelere daldığını yüzüne bakmadan anlayan Umay Nine sakın bir sesle konuşmaya devam etti:

“Yüzleşmek dediğin nedir ki? Yüzleşmek, içimizde biriken öfke ve acıya yenilmeden, bağırıp ağlamadan, başımıza gelen felâketi ve acı anıları artık bir kenara bıraktığımızı, çünkü artık daha acısız ve öfkesiz bir hayat yaşamak istediğimizi ilân etmektir. Suçlulara, onları mümkünse devletin adaletine, hukuka, bunun bulunmadığı yerlerde ilâhi adalete havale ettiğimizi söyleyebilmektir, yüzleşmek.”

“Kolay değil bunlar!”

“Değil tabii. Ama onun yerine intikam veya misilleme planları yapmak üzere zihnimize, gönlümüze ve bedenimize verdiğimiz zarar daha kolay, öyle değil mi?”

“Hep kötüler mi kazanacak yani?” diye homurdandı Semahat.

“Başkalarının ne kazanacağını değil de asıl kendini düşündüğünde dünyayı bambaşka bir yerden görmeye başlayacaksınız kızım.”

“Hep onlar kazanıyor ama...”

“Yeni şeyler yazmak için temiz sayfa gerekir Semahat. Suçlunun suçunu itiraf ederek yüzleşmesi onun içinde her gün yandığı vicdan azabı ateşinin harını hafifletir. Bakma sen suçluların gerine gerine saldırgan sırtışırla gezmelerine, korkudandır o. Çok korkar suçlular. Yüzleşme kefarettir.”

Artık Umay Nine’yi dinlemeye başladığı anlaşılan Semahat, şimdi sessizce düşünüyordu.

“Yani yapılmaması gereken şeyleri yapmanın bedeli muhakkak ödenir. Yaşanmış felâketleri bitirip, yeniden temiz bir yola çıkmanın başka hiçbir yolu yoktur. Hem insanlar hem de devletler için durum budur.”

“Suç ve ceza!” diye fısıldadı Semahat. O anda da başına bir ağrı saplandığını hissetti. İçini çekti, kolunda Umay Nine ile bir süre hiç konuşmadan Kayseri Cumhuriyet Meydanı’nda yürüdüler. Onların bu konuşmalarından haberi olmayan ve her zamanki gibi hırılşa hırılşa önlerinden yürüyen Ertuğrul Amca ve Karaca arada bir dönüp el onlara sallıyorlardı. Semahat o gün Kayseri’de bu konuşma sırasında ne kadar yürüdüklerini hatırlamayacaktı ama “Nasıl bulacağım ki onları şimdi?” diye soran kendi sesini duyduğunda yaşadığı şaşkınlığı hiç unutmuyacaktı.

“Onlar seni bulacaktır kızım.”

O bunu söyleyince durup yaşlı kadının yüzüne dikkatle baktı Semahat. O zaman ne kadar dinç görünse de Umay Bayülgen’in hızla

yaşlanmakta olduğunu içi ezilerek gördü. “Sanki ben yaşlanmıyorum da...” diye alaycı bir gülümsemeyle yatıştırdı kendini sonra.

“Eğer misafirhaneden çıktığımızdan beri bizi takip eden şu beyaz arabadaki adam, dün lokantaya gelen ağbinse –çünkü camları karanlık olduğundan pek iyi seçemiyorum– sen hazır olduğunda bu yüzleşmeyi yapar ve bak asıl ondan sonra nasıl yeraltından çıkıp, yeryüzünün havasını doldurursun içine evlâdım!”

Duyduklarına şaşırان Semahat, dönüp arkasına bakınca gerçekten de kaldırımın kenarından yavaş ilerleyen beyaz bir Ford’un içindeki ağbisini gördü. Çocukken hayattaki en büyük hayali Mercedes ve BMW sahibi olmak olan ağbisini eski model Ford’un direksiyonunda görünce, bu çocukluk anısının nasıl olup da şimdi aklına geldiğine şaşıtı. Ağabeyinin sürdüğü arabada biri daha vardı. Gözlerini kısıp dikkatle baktı. Annesiydi. Biyolojik annesi.

“Hazır olduğun zaman... Acelesi yok kızım,” diye onun kolunu sıvazladı Umay Nine, hiç arkasına dönmeden.

“Öfkemi nasıl kontrol edeceğim Umay Nine? O yirmi yıldır içimi ve hayatımı yakıp kavuran öfkemi!” diye tısladı öfkeyle Semahat.

“Uzun zamandır hayatta kalmana yardım eden o öfken artık seni hasta ediyor Semahat. Öfkenin kullanma tarihi geçmiş, çürümüş o artık kızım. Şimdi önünde iki seçenek var. İstersen onu çürük bir çöp gibi içinde taşırsın, ilerde bir organınla beraber ameliyatla alırlar ya da şimdi söküp atarsın. Kolay değildir biliyorum, zaman alacak ama iyileşmek için önce iyileşmeye niyet etmek gerekir. Niyet etmeden hayatta hiçbir şey başarılamaz. Her şeyin bir zamanı vardır Semahat. İşte şimdi o zaman evlâdım. Belki de biz bu yüzleşme için Kayseri’ye gelmişizdir?”

Bu sırada Semahat'in kendilerini gördüğünü anlayan ağbisi kornaya basmaya başladı. Trafiğin son derece sakın aktığı bir sırada kornaya basan komşu şehir plakalı beyaz Ford'a önce şaşkınlıkla bakan diğer şoförler çabucak öfkelendiler. Öyle öfkelendiler ki, zevksiz el kol işaretleri yapmaya ve onlar da korna çalmaya başladılar. Ertuğrul Amca'nın Rolliflex makinesiyle üstüste çektiği fotoğraflara burun bükerek eğlenen Karaca korna sesini duyunca koşarak yanlarına geldi ve o zaman beyaz arabadaki Semahat'in ağbisini gördü.

"Hakikaten hayatımda ilk kez birini dövmek istiyorum. Sanırım ağbini döveceğim Semahat!" diye bağırdı.

"Yok dövmeyeceksin Karaca Oğlan. Çünkü Semahat onlarla konuşacak," dedi sakın bir sesle Umay Nine.

"Neee? Konuşacak mı? Saçmalama Semahat, neden değer veriyorsun bu manyağa yaa?"

Ağbisiyle annesinin bulunduğu arabaya doğru büyülenmiş gibi yürüyen Semahat bu sözler üzerine durdu ve Karaca'ya dönüp, nihayet sahne sırası gelmiş bir oyuncu edasıyla sanki yıllardır hazırlandığı bir repliği söyler gibi konuştu:

"Bazı yaraları sadece yüzleşmek iyileştirebilir. Yüzleşmek, insanın veya toplumun ruhundaki yangını söndürecek sudur. Yüzleşmek vicdanı yıkar, havayı temizler. Yüzleşmek şifadır."

"Yemin ediyorum sen bu kızın beynini yıkadın Umay Nine yaa! Bunlar senin sözlerin. Hipnotize ettin kızı değil mi? Ya inanılmaz birisin sen ya! Bak Korkut Dedem olacaktı ki şimdi..."

"Belli ki Korkut Deden giderken, çok isabetli bir kararla yerine seni bırakmış bize güzel çocuğum," diyerek sevgiyle uzanıp Karaca'nın kolunu sıvazladı Umay Nine. Aslında omuzuna uza-

nacaktı ama kimseye belli etmemeye çalışsa da artık kolları eskisi kadar esnek değildi.

“Ya, peki ama bari söyle de yanımızda konuşsunlar! Böylece gerekirse çenesini kırayım o herifin!” diye homurdandı Karaca, yaşlı kadının, kolunu okşayan elinden akan iyilikle biraz yatışarak.

“Semahat intikam için değil, yeraltından çıkabilmek için konuşacak onlarla.”

“Yeraltı mı? Canım Semahat artık o eskici dükkânında yaşamıyor ki, bize taşındı ya? Gerçi “eskici” yerine sahaf demeliydim, çünkü o kavram Ertuğrul Amca’nın sözde antikacısına daha uygun.”

“Yeraltından çıkabilmek çok zordur evlâdım! Dibin dibi, çukurun en altıdır orası. Yeraltı, depresyon canavarının insanın ruhunu diri diri yediği sofradır. Kurtulmak herkese nasip olmadığı gibi şakası da olmaz bunun. Bak baban da yıllarca çok uğraştı yeraltından çıkmak için de ancak Çorum’da başımıza gelen o felâket esnasında tam seni kaybetmek üzereyken çıkabildi oradan...”

“Neler oluyor burada Umaycığım, Semahat neden o beyaz arabaya bindi?” diye hayretle sorarak yanlarına gelen Ertuğrul Amca, tepesi kel, beyaz at kuyruklu saç ve boynuna astığı tarihî fotoğraf makinasıyla Kayserililerin ilgi odağı olmaktan çok mutlu görünüyordu.

“Sen boş ver Semahat’i de fotoğraflarını çekmeye devam et Ertuğrul Amca!” diye yine onu azarladı Karaca. Onu büyük bir sabırla yine duymazdan gelen Umay Nine, her gördüğünde yüzünde gülücükler açtıran Ertuğrul Türel’e sevgiyle baktı:

“Haydi şimdi Semahat’in bizi görebileceği bir mesafede, şu çay bahçesinde kahve içelim. Kahvaltıdayken Defne üzülmesin diye içemedim kahvemi. Tansiyonuma dokunuyor diye kahveme göz dikti son zamanlarda Ayçöreğim,” dedi.

Onun keyifli hâli zaten hayata daima olumlu bir açıdan bakmayı başaran Ertuğrul Türel'i gülümsetti.

“Gel Tuğrulcuğum, gel, gir koluma, şu anda içinde bulunduğumuz bu güzel ânın tadını çıkartalım. Hem de ne kayzerler, hanlar, ne kibirli beyler görmüş, geçirmiş, hepsi geçip gittikten sonra kendi ayakta kalmış Kayseri'nin göbeğinde şöyle göğsümüzü gere gere kahvemizi içelim,” dedi.

Karaca bu sözlere bir çocuk gibi burnunu bükerek arkalarından onları izlerken, döndü beyaz arabadaki Semahat'e baktı. Semahat onu görmedi.

11. NEDEN NÜKLEER ENERJİ DEĞİL?*

*İnsanı susturmaya çalışmak
[onu] eşya haline getirmektir.*

Ahmet Hamdi Tanpınar, *Cumhuriyet* gazetesi, 1960.

“Enerji yoksa hayat biter. Bahsettiğim, keşke pazartesi sabahları yataktan çıkıp, işe gitmeye yetmeyen enerji sorunu olsaydı. Gerçi pazar günlerini sevmeyen biri olarak, pazartesisilerin enerji krizini anlayacak doğru kişi ben değilim. Ancak enerji konusu böyle tatlı şikâyetlerde görüldüğü kadar masum değildir, hiç de olmamıştır. Çünkü enerji, buharlı makinanın icadından beri dev-

* Defne Kaman’ın soruşturmaya konu olan gazete yazısı.

letlerin savaş makinaları olan ordularından ve altın rezervlerinden bile daha önemli bir güç ve iktidar meselesidir.

“Daha çocukken hepimizin farkına vardığı en temel hayat bilgisidir, canlılar gıdalardan, gıdalar tabiattan, tabiat doğal kaynaklarından enerji depolar. Daha ne elektrik ne baraj ne rüzgâr ne nükleer bilmeden annemiz veya ninemiz o yemediğimiz lokmalar için çoktan ‘Bak onu yemezsen hâlsiz kalırsın, enerjin biter!’ demiştir bile. Enerji yoksa hayat yok, iş ve aş yok. Bunda anlaşıyoruz. Fakat anlaşılmadığımız çok önemli bir şey var. Onun adı: Enerjinin kaynakları.

“İnsanlık tarihinde ilk enerji kullanımının MÖ 770 bin yıllarında Batı’nın şimdi Orta-Doğu dediği, ama aslında zamanın dünyasının merkezinde bulunan bölgede insanın ateşi kontrol edebilmesiyle başladığı düşünülüyor. Ateşin kontrolü, insanlığın evriminde çok önemli bir dönemdir. Sadece yiyecek pişirme, yırtıcı hayvanlardan korunma ve ısınma değil, insanın pişmiş gıda yemeye başlayarak, sindirime harcadığı enerjiyi, artık düşünmeye ayırdıktan sonra beyninin büyümeye başlaması da biyologların haklı olarak önemsedığı bir gelişme. Bazı araştırmacılar ateşin ilk kontrolünü 1,5 milyon yıl öncesine Güney Afrika Wonderweck Mağaraları’na kadar geri götürüyor. Bu başarıyı Homosapiens ve Neanderthallere, hatta Homoerectus’a mâl eden arkeologlar bile mevcut.

“Ateşin kontrolünden çok sonra, ancak MÖ 2000 yılında Çinlilerin ilk kez kömür yaktıkları ve bu enerjiyi ısınmak ve yemek pişirmek için kullandıkları biliniyor.

“MS 1. yüzyılda yine Çin, petrolü ilk rafine eden ve aydınlanmak üzere lambalarda kullanan uygarlık olarak kayıtlara düşüyor.

“MS 200’de Avrupalılar, ilk su değirmenini icat edip, onları nehirlerde kullanarak enerji elde etmeyi başardılar. MS 1000 yıllarında bugünkü İranlıların atası Persler ilk rüzgâr enerjisini, 1600’lerde Britanyalılar kömürü yakarak gelecek 300 yılın teknolojisinin üzerine inşa edileceği fosil enerjisini buldular. 1700’lerde Kuzey Amerika’ya oradaki yerlilerin çoğunu katlederek yerleşen Avrupalılar, pompanın icadıyla madenlerdeki suyu ayırarak kömürün yoğun kullanımını sağladılar. Ondan sonra da Amerika kıtalarında o zamana kadar hiç dokunulmamış kömür rezervini tepe tepe kullandılar. 18. yüzyıl uygarlığının en büyük enerji kaynağı kömürdü artık. Fosil yakıt dönemi başlamıştı.

“1820’lerde ilk petrol kuyusu New York’ta kazıldı. 1830’da Britanyalı biliminsanı Faraday elektromanyetizmi keşfetti ve böylece jeneratör ve makineler yapılmaya başlandı. 1880’lerde Tesla’nın alternatif akımı icadıyla her şey değişti. Artık enerji teller içinde taşınabilir hâle gelmişti. 1948’de Suudi Arabistan’da petrol depoları bulundu. 1970’ler enerji savaşlarının kapalı perde arkasından çıkıp, sahnede oynamaya başladığı, ambargo yılları. 1980’lerde biliminsanları, fosil yakıtların küresel iklim değişikliğine büyük ve yıkıcı etkisinden bahsetmeye, bu konuda bilimsel çalışma sonuçlarını açıklamaya başladılar.

“Ve sonunda geldik: Atomun çekirdeğinden elde edilen nükleer enerjiye. Şaka gibi ama bu, 1896’da Fransız fizikçi Becquerel’in uranyum maddesinden yayılan radyoaktif ışınları tesadüfen fark etmesiyle keşfedilmiştir. Nükleer enerji, o zamanlar petrol ve doğalgaz gibi fosil yakıtların tükenmesi durumunda insanlık için büyük bir enerji çözümü olarak düşünülmüştü. 1950’de ilk nükleer enerji santrali o zamanki Sovyetler Birliği, şimdiki Rusya’da kuruldu. 1957’de ilk nükleer santral kazası İskoçya’da Windscale,

sonra 1979'da Amerika'da 3 Mil Adası'nda yaşandı, sonra 1986 Çernobil ve 2011 Fukuşima felâketleri.

“Aslında konu tam burada 1942 yılında dünyayı ve insanlığı derinden etkileyecek bir buluşa bağlanabilir. Çünkü o yıl, milyonlarca litre petrolden elde edilecek enerji için yalnızca yarım kilo uranyumun yeterli olacağı keşfedildi. Bundan sonra nükleer enerji, geleceğin en önemli enerji kaynağı olarak büyük önem ve değer kazandı.

“1950'de, ilk nükleer enerji santralinin o zamanki Sovyetler Birliği, şimdiki Rusya'da kurulduğu tarihten başlayarak nükleer enerji, güçlü devlet olmanın geçen yüzyıldaki en etkin göstergelerinden biri oldu. Bakın burası çok önemli: Nükleer enerji geçen yüzyılda önemliydi. 21. yüzyılda nükleer enerjinin, santral güvenliği, kaza riskleri (nükleer erime) ve nükleer atık sorunu (tükenmiş yakıt bertarafı) gibi gezegenimizdeki tüm canlılara geri dönüşü olmayan, ölümcül riski kuşaklar boyu sürecektir uzun erimli zararlar, yıkımlar, hatta insanlığın sonunu getirecek tehlikelerle dolu bir enerji türü olduğu anlaşıldı. Diyorlar ki, ‘Nükleer enerji, dikkatli operasyon ve iyi yetiştirilmiş bir yönetimle dünyanın en temiz enerjisi.’ Teorik olarak, kâğıt üzerindeki hesaplara ve bundan milyonlar kazanacak şirketlere göre böyle. Ama gerçek hayatta her şey hesaplanamıyor ve insan faktörü denen risk hâlâ çok önemli bir etken. İşte bu yüzden birkaç kazanın bile hâlâ ölümcül etkilerinin devam ettiği büyük insanlık felâketlerini hep beraber yaşamaktayız. Kaldı ki, nükleer atık sorunu da kendi içinde çok soru işareti barındıran bir ikilem olmaya devam etmektedir.

“Bununla beraber karşıtlar daima bir arada bulunur. 21. yüzyıl, insanlığın nükleer enerjiye mahkûm olmadığını, sürdürülebilir ve yenilenebilir enerji kaynaklarını, gelişmiş teknoloji desteğiyle alternatif ve temiz enerji olarak kullanabileceğimizin de ortaya

çıkacağı bir yüzyıldır. Henüz gençliğini yaşamakta olan bu yüzyıl, daha şimdiden bize güneş, su ve rüzgâr enerjisinin hem ekonomik uygulanabilirlik /fizibilite hem de sosyal yapılabilirlik gücünün yüksek olduğunu artık kanıtlamıştır.

“Almanya, Fransa, Japonya, İsviçre, Tayvan gibi sanayisi ile ri ülkeler birer birer nükleer santrallerini kapatıp, yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanmaya başlamışken, bizim gibi aynı zamanda hem dünyanın en zengin biyo-çeşitliliğinin bulunduğu Akdeniz’le Anadolu’nun hem de dünyanın en önemli deprem kuşaklarından birinin üzerinde yaşayan bir milletin nükleer santraller yapması intihardır. Çünkü biyolojik çeşitlilik yaşamdır. Çünkü nükleer sızıntı, nükleer atık radyasyondur, ölümcüldür. Çünkü güneş ve rüzgâr enerjisinin çok bol olduğu ve bu teknolojilerin maliyetlerinin çok düştüğü bir dönemde yaşıyoruz. Ve korumamız gereken biyolojik çeşitlilik, bir romantik peyzaj konusu değil, sağlıklı kuşaklar, yani gelecektir. Biyolojik çeşitlilik çocuklarımız, yeğenlerimiz, torunlarımızdır.

“Geçen yüzyılın nükleer santral facialarından Çernobil çağın en büyük trajedilerinden biri olarak tarihe yazılırken, gezegene en saygılı, etik kurallara özeniyle dünyanın saygısını kazanmış Japon uygarlığından gelen Fukuşima nükleer kazası da her kültürde ve her koşulda ‘insan faktörü’ denen hata payının, tüm hesaplamaların, tedbir ve denetimlerin üzerinde daima ciddi bir risk olduğu gerçeğini tekrar gözler önüne serdi.

“Japonya’nın 2. Dünya Savaşı’nda tüm insanlık için utanç sayılması gereken Hiroşima ve Nagazaki nükleer felâketlerine maruz bırakılması, onları dünyada radyoaktiviteye en hassas millet yapmıştır. İşte Japonların tarihten gelen hassasiyetlerine ve deprem kuşağında yaşamaya karşı aldıkları çok ciddi önlemlere rağmen

men Fukuşima nükleer kazasında yaşadıkları çaresizliğı ve geri dönüşsüz zararları nasıl görmezden gelebiliriz? Fukuşima kazası sonucu ortaya çıkan nükleer felâketin sadece Japonya tabiatını ve halkını tehdit etmediğı, bunun sonuçlarından bizim de kötü etkilendiğimizi aklımızın en görünür kısmına yazalım. Yediğimiz, içtiğimiz, kullandığımız her şey gezegenimizde dönüp dolaşıyor, soframıza ve bedenimize ulaşıyor.

“Japonlar kadar dikkatli ve tedbirli olmayan ama kendimize özgü farklı güzellikleriyle gurur duyduğumuz bizim kültürümüzde olası nükleer santral kaza risklerini anlatırken bunları aklıselimle düşünmek zorundayız. Kimsenin kendi insanımızı dikkatsizlik ve tedbirsizlikle suçlamaktan bir çıkarı olamaz. Sorunları gerçekçi yaklaşımlarla çözebiliriz. Büyük yazar Jose Saramago, *Körlük* romanında herkesin kendine göre ‘seçilmiş körlükleri’ olduğunu çarpıcı biçimde anlatır.

“Daha iyi fikirlerin ve icatların ancak karşıtların eşit ve şeffaf koşullarda tartışmasıyla ortaya çıktığı malumdur. Yani ancak demokratik ortamlarda insanlara ve tabiata zarar verecek yatırımlar ve projeler durdurulabilir.

“Batı uygarlığı nükleer enerjinin kâr ve zarar dengesinin önemini geçen yüzyılın sonunda fark etti. Vicdanlı ve cesur aktivistler çeşitli elektronik yöntemlerle gizli dosyalardaki çevre etki değerlendirme (ÇED) ve enerji planlarını bulup, halka sundu. Zaten on beş yıl önce adına ‘küresel ısınma’, ‘hava kirliliğı’, ‘sera etkisi’ denen, bugün hepsini ‘iklim değışikliği’ başlığı altında konuştuğumuz insanlık tarihinin bilinen en büyük ve en gerçekçi felâket senaryosu artık hepimizin gözü önünde oynayan, âdeta canlı bir belgesel, bir ‘reality show’ gibi. Şimdi dünyadaki tüm mantıklı ve insancıl/beşeriyetçi insanlar ellerinde kanıtlarla haykırıyor:

Nükleer enerji ve nükleer santraller kaderimiz değildir!

“Nükleer enerjinin tehlike ve zararlarını anlamak için ille bilimsani olmaya gerek yok. Bedava bir internet bulup, arama motorlarından birine girer ve ararsanız Anadolu’nun muhteşem tabiatına, bu bereketli topraklara nükleer santral yerine yenilenebilir ve sürdürülebilir temiz enerji isteyenlerin derdini hemen anlarsınız. Yani nükleer enerji karışıklığı duygusal değil aksine çok gerçekçi, çok yaşamsal ve tamamen ulusal çıkar temellidir. Nükleer santrallerin temel güvenlik ve atık sorunu tehlikesini anlattığınız her kişi artık konuya karşı hassaslaşıyor. Senin çocuğunun kanserojen gıdası, senin annenin kanseri, senin torununun kısırlılığı, senin ailenin kıtlığı demektir. Nükleer enerji Türkiye’ye kârdan çok zarar getirecektir.

Samimiyetle, gönül rahatlığı ve zihin berraklığıyla iddia ediyorum:

Nükleer enerji kirli, pahalı ve tehlikelidir!

“Batı uygarlığı”, ‘Greenpeace’, ‘change.org’ ya da çeşitli adlar altındaki kurumlarla gençlerimizi kandırıyor, ≠İklimDeğişikliğineHayır, ≠NükleereHayır, ≠NükleerSantralİstemiyoruz türünden fikirleri yayıyor!” deniyor. Ben şahsen bunların kanıtını görmedim. Fakat diyelim ki, bu tezler doğru olsun. Yine de bunlar duygusal yargılar. Bu yargıları devamlı duymak hepimizi öfkeli ve duygusal yapıyor. Sağlıklı düşünemiyoruz. Oysa şimdi Anadolu’da bin yıldır yan yana yaşayan, gerektiğinde işgalciye karşı yan yana savaşan her ırktan, dinden, cinsiyet ve fikirden oluşan bu milletin birbirine korku, tehdit, öfke saçması yerine birbirini dinlemesi, karşıt görüşlülerin de iyi niyetle iyi şeyler söylüyor olma ihtimalini düşünmesinin zamanıdır. Tam zamanıdır.

“Türkçenin en eski yazılı kaynaklarından biri olan *Kutadgu Bilig* bize devletin, mutluluk anlamına geldiği ‘Mutluluk Bilgi-

si' yani 'Devlet Bilgisi' olduğunu hatırlatır. Peki, İstanbul'un eski adlarından biri olan 'Dar'ül Saadet'in 'Devlet ve Saadet Kapısı' olduğunu unutanlara sesimizi nasıl duyuracağız?

"Nükleer santral gibi artık zamanı geçmiş, eskimiş enerji üretim tesisleri özellikle deprem hattında yer alan ülkemiz için çok tehlikeli projelerdir. Tıpkı fosil yakıtlarla havayı, dolayısıyla üzerinde kendi geleceğimizi yok ettiğimiz Anadolu, rüzgâr, güneş ve su zenginliğiyle, enerji alternatifleriyle bize hâlâ elini uzatmaktadır. Tabiatın elini tutmak yerine, kendi ülkelerinde artık kapattıkları nükleer enerji santrallerini bizde kurmaya gelerek (yabancı) teknolojilerini satan ve işletenlerin elini sıkırmak bize felâket getirecektir. Bu düşüncelerimi dile getirdiğim için beni suçlayacaklara uygarlığın pusulasını uyurken bile pijamasının cebinde taşıyan, hiçbir iyi yazarı Doğulu veya Batılı diye ayırmadan okuyup, iyi anlamış, artık eserleri Batı'da da okunan Ahmet Hamdi Tanpınar'ın sözleriyle yanıt verebilirim. Yani yerli, millî ve çok evrensel bir yanıt:

'İnsanı susturmaya çalışmak [onu] eşya haline getirmektir. Fikrin kapısı ve eşiği hürriyettir. Korku en tehlikeli şeydir. Oynamaya gelmez. Karşısındakini korkutmaya ve korku içinde yaşatmaya çalışan daima ilk ve en son korkandır.'

Not: Bu yazıda kullandığım bilgiler için kaynaklarım: history.com, theecologist.net, Discovery.com, American Scientific, Herkese Bilim Teknik dergisi, Greenpeace dergileri, Nükleer Alaturka, Discovery Communication, Hebrew University Jerusalem, nukleer.web.tr, American Association of Petroleum, NKP (Nükleer Karşıtı Platform)

12. BÜTÜN KAPILAR YÜZÜNE KAPANDIĞINDA

Perşembe öğlen

“Soruşturma konusu yazını dün gece defalarca yeniden okudum Defne. Bir hukukçu olarak hâlâ bu yazıda bir suç unsuru bulabilmiş değilim,” dedi Kumru Çalikuşu içini çekerek.

“Bir vatandaşın, gizli kalması gereken devlet sırrı niteliğindeki bilgilerin açıklandığı şeklindeki ihbarı nedeniyle açılmış tuhaf bir soruşturma bu. Aslında senin yazında böyle bir sıkıntı olsaydı zaten savcılar res’en harekete geçerdi. Ama yok!”

Onu dikkatle dinleyen Defne Kaman başını salladı.

“Yani senin yazında verdiğin bilgiler eğer Türkiye’de kurulmak istenen nükleer santrallere ilişkin devletin güvenliği, iç ya

da dış siyasal yararları itibarıyla gizli kalması gereken veriler ol-
saydı, Türk Ceza Kanunu'nun 329. maddesine göre suç söz ko-
nusu olabilirdi. Ayrıca yazında TCK 336'ya istinaden yasaklanan
bilgileri açıklama suçu da işlenmemiş. Üstelik nükleer santralle
ilgili son derece ayrıntılı her türlü teknik bilgi "Bakanlık Çev-
resel Etki Değerlendirme Raporu"yla halka açık olarak yayım-
landı. Yani herhangi bir gizlilik söz konusu değil. Buna rağmen
nasıl bu maddelerden dava açabiliyorlar? Bence bu bir işgüzarlık
ya da göz korkutma amaçlı bir ihbar. Hakikaten saçma! Dün
artık acaba ben çok çaylak bir avukat mıyım, diye kendimden
kuşkuya düştüm, yemin ederim!"

"Zaman zaman kuşkuya düşmek iyidir Kumru," diye yorgun
bir ifadeyle gülümsedi Defne.

"Kuşku insanı sarsar, kendine yeni hiza belirlemeye yol açar.
Keşke o her şeyi bilenler de azıcık kuşkuya düşse..."

Yaza benzeyen tuhaf kış gününde diğerleri Kayseri Saat Kule-
si'nin bulunduğu Atatürk Meydanı'na doğru yürüyüşe çıktıktan
sonra ertesi günkü duruşma hakkında biraz daha çalışmak için
misafirhanede kalan Kumru ile Defne birkaç kahve içip, davaya
neden olan gazete yazısını tekrar gözden geçirmişlerdi.

"Biliyorsun yarın Kayseri'ye savunman için gelecek avukatlar
arasında efsane isimler var. Dün artık dayanamadım ve bir tane-
sini aradım. Ona danışmak istedim."

"Hımm... Aradın mı? İyi yapmışsın, deneyim bazen bilgidен
çok işe yarar."

"Aradım da... İşte o yılların deneyimi acı acı güldü telefonda
bana."

"Umarım bundan kişisel olarak alınmamışsındır Kumru?"

“Yok ama üzüldüm... Çünkü, ‘Bildiğimiz hiçbir yol, artık burada geçerli değil,’ dedi yaşlı avukat...” diye yüzünü buruşturdu Avukat Kumru.

Onun bu sözleri üzerine Defne Kaman başını eğdi, elindeki kahve fincanının içinde bir şey arar gibi uzun uzun baktı. Sonra başını kaldırmadan fısıldar gibi konuştu:

“Üzülme Kumru, daima gidilecek yeni yollar vardır. Yeter ki, yan yana birlikte arayalım. Yeter ki, paniğe kapılıp, bozguna uğramayalım.”

“Mantıksızlık ve kuralsızlık... Kaos tehlikelidir... Yoruluyor insan ama...” diye içini çekti genç avukat.

“Hah, işte bir tek buna hakkımız yok Kumru Çalıkuşu!” dedi bu kez Defne Kaman, acı acı gülerek.

“Daha otuz yaşında değilsin. Bak Umay Bayülgen’e, sekseni geçti ama maşallah, hiç böyle derin bir umutsuzluğa kapıldığını görmedim. O bana şunu öğretti: ‘Eğer bir kapı yüzüne kapanırsa öbürü açılır.’ Bizim en karamsar zamanlarda o açık kapıyı göremeyişimizin nedeni, karamsarlık karanlığına yenilmemizdir.”

“İyi de şu anda bize tüm kapılar kapanmış görünüyor Defne. Bir yazı yüzünden seni yıllarca hapse atabilirler.”

“Gönüllerin gözü karanlıktan körleşmişti. Uğursuz bir uğultu kulakları sağır etmişti. Hava bulanıktı. Kara Kuş gökyüzünde dönüp durur olmuştu. Göz gözü, gönül gönlü görmüyordu. Kişiler ayrıışmış, birbirine uzak düşmüştü. Kişiler kendi kalp seslerini duyamaz olmuştu. Kara bir duman örtmüştü Orta Dünya’yı; kötüler zafer çığlıkları atıyordu. Bilge Kam sordu: Şimdi bize sığınan, içimizdeki o mağdurun sesini kim duyacak?”

“Evet, ben de öyle diyorum işte. Aaa, neydi bu, hatırlıyorum sanki; Bir şiir mi?”

“Bilge Kam, bizim kadim geleneğimizdir ve kendi iç sesimiz ola-

rak binlerce yıldır bizi korur. İç sesimiz bize, doğru ve âdil yolu gösterir. Paniğe kapıldığında derin nefes al, korkuyu kara bir duman gibi cisimleştir ve nefesinin gücüyle itip uzaklaştır. İç sesini dinle Kumru. Vicdanını temiz tut, karşındakine, o, öz ninen bile olsa âdil ol.”

O sırada içtikleri üçüncü kahvenin fincanlarını toplamak üzere masalarına yaklaşan stajyer garson kıza gülümsediler. O henüz yirmi yaşında bile değildi.

“Afiyet olsun Kumru Abla. Başka arzunuz var mı?” diye sordu onlara genç garson kız. Teşekkür edip, ağır ağır kalktılar, hevesiz ve neşesizce çantalarını toplayıp, misafirhaneden çıktılar. Diğerlerine katılmak üzere Atatürk Meydanı’na doğru yürümeye koyuldular.

“Otelcilik Okulu’nda okuyan o stajyer kız garsonu gördün mü Kumru? Az önce bize kahve servisi yapan garson.”

“Aa tabii. Aysel. Çok severim onu. Ailesi gelip babamla tanıştıktan sonra misafirhanede staj yapmasına izin verdi. İleride büyük otellerde yiyecek içecek müdürü olmak istiyor.”

“Aysel’in bize nasıl hayranlıkla baktığını gördün mü? Biz onun ve toplumun gözünde iki başarılı ve bağımsız kadınız. Kendi hemşerisi genç bir avukat kadınla –ona göre herhâlde ben artık kırkına gelmiş orta yaşlı sayılacak biriyimdir– tanınmış bir gazeteci kadın. Sen ve ben ona direnme, mücadele ve umut veren iki farklı kadın kuşağıyız. Anne ve babasından bile önemliyiz onun hayatında.”

Derin bir nefes alan Kumru, hüznü bir ifadeyle başını, “evet” anlamına salladı.

“Bak etrafına, bak hayat devam ediyor. Biz hayattayız, sağlıklıyız ve yenilmedik. Belki insanlık bu gezegende hiçbir zaman adalet ve eşitliğe kalıcı olarak ulaşamayacak ama her yüzyılda birkaç basamak yukarı çıkabildiğimiz bir adalet merdiveni önümüzde uzanıyor. Bizden önceki namuslu, onurlu insanlar gibi biz de mü-

cadeleye devam edeceğiz. Hayat uzun, ince bir yolda sadece bir yolculuk ya da macera zaten.”

“Hayatımızın en güzel yılları mücadeleyle geçecek yani...” diye bir çocuk gibi dudaklarını büktü Kumru. O zaman Defne Kaman durdu, Kumru Çalığıuşu’nun gözlerinin içine bakarak, tane tane konuştu:

“Bak Kumru, Batılı çağdaşlarımıza, onlara ninelerinin kazandırdığı hakların keyfini sürmek, bilim ve sanatta yeni perspektiflere yönelmek, bizelse gelecek kuşaklardaki kızların nineleri olmak zamanı denk düştü.”

Daha otuz yaşına girmemiş Kumru, kendine “nine” denmesine gülmeye başladı. Onun gülüşüyle Defne de gevşedi, yeniden yürümeye başladılar.

“Ama sevmeyi, âşık olmayı, şarkı söylemeyi, gülmeyi, hasret çekmeyi ve kavuşmayı ihmal etmeden. Bunu lütfen unutma Kumru. Kendimiz için, sevdiklerimiz için ve yüzünü bile görmediğimiz Ayseller’in umutları için, iyi ve namuslu yaşamak isteyen insanlarla beraber daha iyi bir dünya için mücadeleye devam ederken yaşamı da atlamayacağız. ‘Havanın kurşun gibi ağır’ olduğunu bile bile hâlâ ‘görecekt günler var daha’ diyen şair gibi...”

Bu kez Kumru zınk diye durdu. Atatürk anıtının önüne gelmişlerdi. Durdu ve dudaklarını birbirine bastırarak, gözlerine biriken yaşları oraya hapsetti. Defne eğer durup, onun gözlerine bakarsa, genç kadının ağlayarak pekâlâ boynuna sarılabileceğini anlamıştı. Çünkü aralarında dayanışma duygusuyla yüklü hissiyat, neredeyse gözle görünecek kadar yoğundu. Böyle muhteşem duygu patlamaları zor zamanlarda meydana gelir. Ama durmadı Defne. Yarın için ikisinin de güçlü olması gerekiyordu. Yutkundu ve ilerledi. O zaman Kumru da toparlandı ve hızlı adımlarla ona yetişti.

Meydandaki ay bahçesine geldiklerinde ikisi de ilerine hapsettikleri yoğun duygu yükünden yorgun düşmüşlerdi. Onların geldiklerini fark etmeyen Semahat, Karaca, Umay Nine ve Ertuğrul Amca sesleri uzaktan duyulacak iri kakhahalarla gülüyorlardı. evre masalarda oturan Kayserililer, bu çok neşeli görünen yabancılara hoşgrl bakışlarla gülümsüyorlardı. Defne ile Kumru'nun kendilerine yaklaştığını görünce susmak istediler ama kakhahaları kontrol edilemez görünüyordu. Birkaç daki-ka daha gldkten sonra, çocukken oynadıkları sessizlik oyunu "TIP" gibi aynı anda birden sustular.

"Hımm, sanki burada bir şeyler olmuş biz yokken?" diye yaramaz bir gülüşle anneannesine baktı Defne. Bu, onun çocukken çok yediğinde iştahını kapattığı için fazla şeftalileri saklayan Umay Nine'yi mutfakta suçüstü yakaladığı andaki "okbilmiş" glşyd.

"Aaaa, Semahat sana çok güzel bir şey olmuş, sanki sen hafiflemiş, gzelleşmişsin!"

Günlerdir neredeyse hiç gülümsemeyen torununun yüzünde beliren ışığı görünce sevinen Umay Nine de hâlâ ağzının kenarlarından akan gülüş kırıntılarını silmeden kendi atağını yaptı:

"Hımm, burada sanki birisi uzaktaki sevdiğini çok özlemiş," dedi.

O böyle deyince Karaca ve Semahat birbirlerine bakıp, manalı biçimde kaşlarını oynatarak yeniden gülmeye başladılar.

"Karaca Amerika'nın en önemli üniversitelerinin birinden tam zamanlı burs kazanmış, ona seviniyoruz," dedi Ertuğrul Amca sevinçle. Beyaz atkuyruğu saçı, boynundaki Filistin atkısı ve fotoğraf makinasıyla, çevredekilerin ilgisini yine üzerine toplamaktan mutlu görünüyordu.

Hava, stebin ortasında bir kış günü için büyük bir şaka gibi ılık ve kuruydu.

13. HAYATTA TAHMİN EDEMEZSİNİZ!

“Beni, gazetedeki haberde, Defne Kaman’ın çevre duruşması için Kayseri’ye gelirken çekilmiş fotoğrafta görüp, tanımışlar. Böylece izimi bulmuşlar,” diye açıkladı Semahat.

“Aslında beni uzun zamandır arayıp, özür dilemek istemelerinin tek nedeni varmış,” diye kahkahalarla gülerek anlatıyordu. Gülüşü o hiç “hayra alâmet” olmayan, uğursuz tonlarda çınılıyordu.

“Hayatta tahmin edemezsiniz! Şeytanın bile aklına gelmez! Ya, insanın kötülüğünün de bir sınırı vardır, yani olmalı değil mi? Ama yokmuş. Vallahi yokmuş! Belki de benim biyolojik ailem gerçekte insan soyundan değil de aslen şeytandır!”

“Öz ailem desen ya şuna kızım? Biyolojik aile kavramı Türkçemize oturmuyor sanki?” diye araya girdi Ertuğrul Türel. Ona

her hâlde bozulan ama özellikle en ilgisiz zamanlarda ve konularda birden kuramsal açıklama veya düzeltmeler yapmasına daha da çok bozulan Karaca yine dayanamadı:

“Kızın başına dünyanın en absürt ve iğrenç şeyi gelmiş, sen hâlâ dilimiz ve estetik derdindesin Ertuğrul Amca yaa...”

“Aslında absürt kelimesini de sevmiyorum şahsen ben. Saçma, abes, ya da ne bileyim saçma sapan kelimelerinin suyu mu çıktı?”

“Ya sabır ya! Ya sen hiç mi merak etmiyorsun, acaba yıllar sonra Semahat’ın ailesi onu neden aramış diye ya? Neden daima konuları saptırıyorsun böyle Ertuğrul Amca ya? Şu sevgiline bir şey söylesene Umay Nine ya?”

“Benim sevdiğim olsa olsa şeytanın bile aklına gelmeyen o kötülüğün sebebini ya anlamış ya da önceden biliyor olmalı ki, havayı yumuşatmak için kelime oyunları yapıyor. Bir de böyle düşünsen Karaca Oğlan?”

“Ertuğrul Amca mı anlamış konuyu? Hah ha ha! Kusura bakma Umay Nine ama, yani sana ve Korkut Dedem’e saygım olmasa şimdi öyle bir şey söylerim ki...”

“Ah güzel evlâdım, sen ne zaman göze görünene kanmamayı öğreneceksin? Ah acaba ben göreceğim miyim senin şu fizikçi kafanın biraz da kendi gönlüne ışık saçtığını bir gün?”

“Tamam! Peki, söylesin o zaman. Semahat’ın ailesi neden Kayserilere kadar gelip, yirmi yıl sonra kızlarından özür dilemiş? Bakalım benim bile aklıma gelmeyen bir şeytanlığı Ertuğrul Amca bilecek mi?”

Karaca’nın henüz küçük bir çocukken annesini kaybettiğini ve ölen karısının acısından oğluna bakmayı unutan sorumsuz babasıyla yıllarca perişan bir hayat sürdüğünü bilenler, onun hâlâ sık sık bir çocuk gibi davranmasına karşı hoşgörülüydü. Özellikle

Semahat, aslında bir ailesi olmasına karşın kendisi gibi kimsesiz büyüyen ve sonunda aile sıcaklığını Umay Nine ile Defne Kaman'ın evinde beraber buldukları Karaca'yı kardeşi gibi severdi. Ama bu sıcak kış gününde, Kayseri'de kendi hayatıyla ilgili önemli bir konuda konuşurken Karaca'nın bu taşkınlığı Semahat gibi sabır küpü birini bile isyan ettirdi.

“Karaca, senin çok zeki olduğunu, küçücükken Çorum Müzesi'ni hacklediğini ve dünyanın en önemli üniversitelerinden biri olan MIT'den tam zamanlı burs kazandığını biliyoruz. Ama acaba bütün bunlar seni hâlâ Ertuğrul Amca'dan daha bilgili ve daha iyi bir insan yapar mı? Belki onun bildiği bazı şeyleri sen hiç bilmiyorsundur? Benim İstanbul'daki sahaf dükkânımın yıllarca hiçbir çıkar gözetmeden kirasını onun ödediğini meselâ –ille bilmen gerekir mi?”

“Aa? Amerika'dan burs mu kazandın sen? Tebrik ederim Karaca! Em-Ay-Ti çok mühim bir üniversitedir,” diye, sevinçle ayağa kalkıp Karaca'yı kucaklamak isteyen Ertuğrul Amca'nın boynunda asılı Rolliflex fotoğraf makinası, bu sırada şaşkınlıktan çarpılmış gibi kalakalan Karaca'nın kafasına çarptı.

“Yani siz eskiden tanışıyordunuz ve bana söylemediniz, öyle mi?” diye homurdanarak kafasını ovan Karaca gönülsüzce kalkıp, Ertuğrul Amca'yla mecburen kucaklaştı. Yaşlı adam her zamanki gülen gözleriyle gülümsüyordu.

“Ben de Semahat ile Ertuğrul'un çok önceden tanıştıklarını şimdi öğrendim ama senin gibi bozulmadım Karaca. Vardır bir hikmeti, belki bizi korumak için sakladılar sırlarını? Sen hâlâ öğrenemedin; sıkıntını paylaşamamak, dünyanın en zor işlerinden biridir,” diye yumuşak bir sesle açıkladı Umay Nine. Sonra kahvesinden bir yudum aldı ve aynı sakin sesle devam etti.

“Elbette senin Amerika Devletleri’nde burs kazandığını da benim şimdi öğrendiğim gibi...”

“Yaa ben söyleyecektim de şimdi Defne’nin duruşması falan var diye biraz soğutayım haberi dedimdi...”

“Yani var ya... Siz hâlâ biyolojik ailemin rezilliğini merak etmiyorsunuz ya, pes vallahi, pes yani!” diye sonunda isyan etti Semahat.

Onun tam bir sabır küpü olduğunu bilen Umay Nine o zaman gülmeye başladı. Rahmetli kocası Korkut Bayülgen’den sonra pek fazla gülmediği için kahkahasını hatırlayanlar ürkek bir sevinçle, bilmeyenler şaşkınlıkla bakiştılar. Yaşlı kadın kahkahalarının tadını çıkarta çıkarta, uzun uzun güldü. Kayserililer, beyaz saçlarını köylü nineler gibi örmüş ama başını örtmemiş ve şehrin ortasında bir erkek kadar özgüvenli gülebilen yaşlı kadına bakıp yadırgasalar da yabancı olduğu için yine hoşgörülle gülümsediler.

“İlahi çocuklar, çok yaşayın e mi! Biz gerçekten bir aile olmuşuz da ben ona gülüyorum,” diye açıkladı sonunda Umay Bayülgen.

“Baksanıza artık gerçek bir aile gibi aramızda sırlar ve çekememezlikler oluşmuş!”

Karaca ile Semahat homurdanarak birbirlerine baktılar ama açıkçası onlar da gülmemek için kendilerini zor tutuyorlardı.

“Biz artık gerçek ve iyi bir aileyiz. Bundan böyle aramıza yeni katılanlar da bu ailenin hakiki parçası olacak ve öyle kalacağız. Semahat’in bugün öğrendiği, Tuğrul’un da galiba önceden duymuş olduğu o aile içi kötülükleri biz birbirimize karşı asla yapmayacağız. Şundan emin olun ki, birbirine karşı âdil ve ahlâklı davranan aileler de vardır ve aile olmak için kan bağı gerekmez.”

Bu sırada siyah ve adaçaylarını tazeleyen garson, bu neşeli yabancı aileye imrenerek gülümsedi.

“Miras. Onların tek derdi miras,” dedi Ertuğrul Amca her zamanki sakın sesiyle.

“Semahat’ın miras hakkını yememeleri için, kızlarının hayatta olduğu konusunda onları farklı şehirlerden, çeşitli yollarla her iki yılda bir haberdar ettik. Böylece kanunen uzun yıllar kayıp şahsın özlük haklarından vazgeçmesi yoluyla Semahat’ın haklarına el koymalarını önledik. Çünkü kızları hayatta olduğu için onun payına düşen bağlar, bahçeler, evler satılamıyor.”

“Kim kim? Bir dakika kim o biz dediğin kişiler?” diye şaşırdı Karaca.

“Ailesi en başından beri Semahat’ın Ankara’ya kaçıp, orada yaşadığını sanıyordu. Çünkü onun bir gece yarısı kaçıp, hayatını kurtarmasına yardım eden Nevşehirli ailenin anne tarafı Ankaralı. Onlar da benim kendi anne tarafımdan akrabalarım olur. Semahat’i Ankara’daymış gibi gösterip, İstanbul’da saklayan da benim kuzenimdir. İşte bu sebeple daha kendisi küçücükken bu akıllı ve dirençli kızı içinizde en eskiden tanıyan ve seven benim. O da geçen yıl benim Umay Sultanım’la tanışmamı sağladı. Bir daha gönlüme bir güneş doğmaz, bu yaştan sonra bahar görmem derken, adı Bahar olan kızım bana sonuncu baharımı tanıştırdı. Karma da böyle bir şey işte!” diye gülümsedi yaşlı adam.

“Vay canına! Sıkı hikâyeymiş ya!” dedi, şaşkınlıkla kafasını ovalamaya devam eden Karaca.

“Ya Semahat sen de ‘super woman’ gibi bir şeymişsin meğer ya! Zaten o süper kahramanların kostümü içinden genellikle orta boylu, gözlüklü tipler çıkar,” diye kendini de dâhil etmeyi unutmadan Semahat’i takdir etti Karaca.

“Velhasıl, annesi ve ağbisi son yıllarda artık sadece miras yüzünden Semahat’ın peşindeler. O gözyaşları falan palavra. Özür

mözür diledikleri de yok aslında,” diyerek üzüntüyle başını salladı Ertuğrul Amca.

“İşte, o zaman beni bir gülme tuttu... Yani bana yaptıkları büyük haksızlık ve işkence için özür dileyebileceklerini sanırken onların üzüm bağlarından, evlerden ve tapulardan bahsettiklerini duyunca önce şaşırdım. Şaka yapıyorlar sandım. Ama konuyu kavrayınca artık kendimi tutamadım. Hele bir de artık nefes almakta zorlanan annemin, hâlâ yıllarca haksızlık ettiği kızından özür dilemek, ne bileyim, kucaklamak yerine, miras hakkını oğluna bırakmasını istemesi kadar absürt komedi bir şeyi hayal bile edemezdim! Oğlu iflas etmiş, paraya ihtiyaçları varmış! Önce inanmadım. Gerçekten bak, duyduklarıma inanmadım! Pardon ama ben de senin evlâdınım, diyemedim. Benim hayatımı siz daha ben çocukken iflas ettirdiniz yahu! Ay, işte orada koptum ben! Resmen koptum! Herhâlde hayatımda hiç böyle gülmemiştim!” diye anlatırken yeniden gülmeye başladı Semahat.

İlkin küçük kahkahalarla başlayan gülmesi giderek büyümeye ve birbirini tetikleyen dalgalar gibi artmaya başladı. Sanki gırtlığına sıkışmış bir makara dönüp duruyor, onu gıdıklayıp istemi dışında güldürüyordu. Ne kadar uğraşsa engel olamadığı bir kaha fırtınasına yakalanmış gibi güldükçe gülüyor, durabilmek için dudaklarını birbirine bastırdıkça içinden yükselen kaha'nın basıncıyla ağzı açılıyor ve sesi gürültüyle dışarıya fıskırıyordu. Yapacak bir şeyi olmadığını anlayınca, çay bahçesinde ona bakan diğer insanlara aldırmadan uzun uzun, arada eliyle ağzını kapatmaya çalışarak güldü. Ellerini bileklerinden çaresizce sallayarak güldü. Karnına gülmekten ağırlar girmiş, kahalardan yorulmuştu fakat duramıyordu. Hani insanın az daha çatlayacak, yere

düşüp, yuvarlanacak kadar uzayan kat kat kahkahalar attığı o gülme krizleri vardır ya...

Gülmek bulaşıcıdır. Semahat'ın gülme krizi çabucak Umay Nine, Ertuğrul Amca ve Karaca'ya bulaştı, hep beraber gülmeye, günlerdir içlerine derin bir endişeyle oturan Defne Kaman davasının kara dumanını kahkahalarıyla aydınlatıp yıkamaya çalıştılar. Onlar böyle gülerken Kumru ve Defne masaya yaklaştı.

14. ÖLÜMSÜZLÜK PROJESİ GILGAMIŞ

Perşembe öğle sonrası

“Bi dakika yaaa! Yani şimdi sen zengin mi oldun Semahat?” diye heyecanla sordu Karaca.

“Semahat kendisine kalan mirasla taciz ve tecavüze uğrayan kız ve oğlan çocuklarının haklarını aramak için vakıf kuracak, biz de ona destek olacağız,” diye gururla açıkladı Ertuğrul Amca.

“O hâlde sorumun yanıtı evet. Öte yandan vakıf makıf kurmacalar çok zenginlerle siyasetçilerin işi olduğuna göre, Semahat zengin değil, çok zengin bir kadın mı oluyor yani?”

“Aslında vakıf gönül işidir. Vakfettmek, yardım etmek fiilinden geliyor olabilir, değil mi Umay Sultanım? İdealist amaçlarla aynı yola gönül koymuş iyi insanların desteğiyle güçlenir. Meselâ

yoksul kızların okuyup meslek sahibi kadınlar olması, lösemili çocukları ücretsiz tedavi etmek ideali gibi... Bizde de var ya, LÖ-SEV. Sonra ÇYDD, TEGV gibi..."

"Hah hah ha! Şaka gibi ya! Tarihteki tüm ideolojik vakıfçılar da kendini idealist olarak gösteriyor Ertuğrul Amca ya! Durumun farkındasınız değil mi?"

Karaca'nın bu sözlerine hiçbiri gülmedi.

"Her idealin altında bir ideoloji, fikir olması çok doğal değil mi?" dedi, Kumru düşünceli bir sesle. Sonra ona göz kırptı. Onun kendisine arada bir göz kırpmasının tamamen "hayvan adları konmuş çocuklar kulübü" dayanışması olduğunu anlayan Karaca, yine de bu jestten ötürü heyecanlanmaktan kendini alamıyordu.

"Örneğin kız çocuklarını meslek sahibi olmak amaçlı okutan dernek ve vakıflara bakalım. Kadınların meslek sahibi olmasını istemek, doğal olarak özgür ve eşitlikçi bir demokrasi idealini desteklemek amaçlıdır."

"Çocuklar için bedava kanser tedavisi de ilaç ve tıp sektörünün sömürüsüne meydan okumak anlamına gelir ki; bu da halkçı devletçilik ya da sosyalizm bile olabilir," diyerek gülümsedi Ertuğrul Amca.

Onu dinlemediği anlaşılan Karaca, âniden aklına bir şey gelmiş gibi atıldı:

"Yalnız bir dakika, benim anlamadığım bir şey var! Semahat ne zaman zengin oldu da üstüne bir de vakıf kurulmasına karar verildi ve neden bütün bunları yine en son öğrenen ben oluyorum? Yeter ama ya! Ben ne zaman ihraç edildim Bayülgen-Kaman ailesinden acaba?"

"Aman abartma Karaca, senden habersiz bir plan falan yapmadık valla! Ben yıllardır, eğer ileride param olursa ilk işim Ertuğrul

Amca'ya olan borcumu ödemek diye yüksek sesle düşünürken, o bana hep, bir gün paran olacak kızım ama o parayı taciz mağdurlarını korumaya ayırmalısın, derdi. Şimdi ondan bahsediyor işte,” diye açıkladı Sahaf Semahat.

“Ben olsam önce o kirada oturduğum sahaf dükkânını satın alırdım, sonra da dünyada en sevdiğim, en zeki fizikçi kardeşime bir iyilik yapardım, hah ha!”

“Aaa, neymiş o iyilik acaba? Dünyadaki diğer bütün oğlanlar gibi araba ve futbol sevmediğine göre aklıma pek bir şey gelmiyor.”

“Bence iyi bir bisikletle kendi külüstürünü değiştirmek olabilir,” diye araya girdi Ertuğrul Amca, bir yandan masadaki kahve fincanlarının fotoğrafını çekerken.

“Ya da şu yüksek lisans mıdır nedir, işte o burs kazandığı Amerikan üniversitesine gidebilmek için gidiş-dönüş uçak bileti, olabilir. Kıtalararası yolculuk pahalıdır,” diye yumuşak bir sesle konuştu Umay Nine.

Kumru ile beraber çay bahçesine geldiklerinden beri ertesi günkü duruşmanın yarattığı gerginliği bir kenara koyup, Semahat'ın hikâyesine kendini vermeye çalışan Defne boş bulunup:

“Demek sen de bizi bırakıp Amerika'ya gideceksin...” deyiverdi.

Onun sözleri arasındaki DE eki Kumru dışında diğerlerinin üzüntüyle başlarını eğip, yutkunmasına yol açtı. Açıkçası hiçbirisi Güneş Aytan'ın hangi nedenle olduğunu bilmedikleri şekilde bir yıl önce Amerika'ya dönmesini içine sindiremiyordu. Gerçi Semahat ile Karaca, günlerdir Defne'ye söylemeye bir türlü cesaret edemedikleri Güneş'le ilgili bir haberi açıklamak için birkaç kez cesaretlerini toplamışlardı ama bunu bir türlü göze alamadıkları için vazgeçmişlerdi. Yine öyle yaptılar.

“Araya bu Kayseri seyahati ve nükleer santral davası girince benim burs konusunu daha uygun bir zamanda açarım diye beklemiştim...” diye neredeyse utanarak bu kez de Defne’ye açıkladı Karaca.

“Olur mu hiç! Aklınla ve alnının teriyle kazandığın bu büyük başarıya sevinmeyeceğiz de bu hayatta neye sevineceğiz? O okulu kazanmak, hele burslu kazanmak evrensel bir başarı Karaca. Bak, bu haber müthiş bir moral desteği oldu bana. Sen bakma gideceksin diye bozulduğuma. Nasılsa döneceksin, insan ailesinden kopabilir mi hiç?”

“Zaten daha gitmesine bir sömestr var, değil mi Karaca?”

“Evet, Ertuğrul Amcacığım.”

Karaca’nın yaşlı adama tatlı bir yanıt verdiğini duyan Kumru hariç hepsi dönüp şaşkınlıkla ona baktılar. Genç adam gayet ciddi görünüyordu. Bir tek Kumru olanların farkında değildi.

“Demek ki, yakında bana da Çocuk Tecavüzleri ve Ensest’e Dur Vakfı’nda danışmanlık teklif edeceksiniz,” diye takıldı.

“ÇTEDV yani,” diye gülümsedi Karaca ona.

“Aman hemen de kısaltacak, bayılır her şeyi küçültüp, kısaltmaya,” diye burnunu büktü Umay Nine.

“Haydi, kalkın biraz yürüyelim, insan bedeni hareket etmek için yaratılmıştır,” dedi sonra.

Bu sırada aslında bir kış günü bozkırda olduklarını unutturan çıtır çıtır güneş altında oturdukları çay bahçesindeki hesaplarını ödediler ve yavaş yavaş yürümeye başladılar.

“Benim kafam, harcanacak enerjiyi azaltmaya, zamanı kısaltmaya ama üretilcek işi büyütmeye ve yaşamı uzatmaya yönelik çalışır Umaycığım,” diye, kaldığı yerden abartılı bir sesle devam etti Karaca. Onun bugün bütün numaralarını Kumru’ya yaptığını düşünen Semahat gülümsedi.

“Bu yüzden sonsuzluk ve ölümsüzlük üzerine yapılmış ‘Gılgamış Projesi’ gibi işler ilgimi çeker. Aslında bir gün benzer bir projede çalışmayı da hayal ediyorum ama bakalım artık zaman neler gösterecek?” diye bu kez yanında yürüyen Kumru’ya göz kırptı. Sonra da acaba ayıp etmiş olabilir miyim, diye kendine kızdı. Kumru ona gülümserken, bir eliyle boynuna çapraz taktığı, aslında gece kıyafeti için tasarlanmış pırıltılı küçük çantasını sımsıkı tutuyordu.

“Zaten o bursu da sadece İTÜ’deki notlarımla değil idealimdeki projeyle kazandım,” dedi Karaca.

“Benim bildiğim Gılgamış Destanı, dünyanın ilk yazılı destanıdır. Hemen şu güneyimizde yaşanmıştır. Bir de projesi mi varmış bunun?” diye yanından geçtikleri bir bakkalın vitrinine burnunu dayayıp, orada yan yana dizili konserve kutularının fotoğrafını çekerken konuştu Ertuğrul Türel.

O perşembe öğle sonrasında aslında yeraltı şehriyle tanınan Tomarza kasabasını ziyaret etmeyi planlamışlardı ama ertesi sabah yapılacak duruşmanın gerginliği, Sahaf Semahat’ın ailesinin arsızlığı ve kışın ortasında baş gösteren bahar havasının yarattığı zamansız bahar yorgunluğu heveslerini kırmıştı. Bu yüzden kalan zamanlarını sakın geçirmeye, “Kayseri’nin Paris’i” diye anılan Talas’ta hafif bir yemekten sonra misafirhaneye dönüp, dinlenmeye karar verdiler. Talas’a gitmeden önce ertesi akşam ayrılacakları Kayseri sokaklarında salkım saçak yürüyorlardı.

“Gılgamış Sonsuzluk Projesi’nin meşhur destandan tek etkilendiği şey Kral Gılgamış’ın, ölümsüzlüğü arayış yolculuğudur,” dedi Karaca.

Canları ne kadar sıkkin olsa da hayat devam ediyordu ve Karaca’nın bahsettiği Gılgamış Projesi sıkıntıyı dağıtmak için belki de en uygun konuydu.

“Aaa, ne ilginç projeymiş o öyle!” diye sık sık yaptığı gibi gecikerek heyecanlandı Ertuğrul Türel. Hatta o kadar heyecanlandı ki, fotoğraf çekmeyi bıraktı ve yaz kış boynuna sımsıkı doladığı farklı renklerdeki kareli Filistin atkısını bile gevşetti.

“Kulakları çınlasın, yıllar önce bir seminerde Gılgamış Efsanesi’nin hikâyesini ünlü Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ Hanım’dan bizzat dinlemiştim. Gılgamış, yarı tanrı yarı insan bir yaratıktır ve Uruk Kralı’dır. Öyle hatırlıyorum. Gılgamış çok kibirli ve öfkeli bir kraldır. Uruk Halkı bu mağrur kralı hizaya sokması için tanrılara dua eder. Tanrıça Aruru Uruk’a vahşi bir yaratık olan Enkidu’yu yollar. Önce güç savaşına giren bu iki vahşi ve güçlü kahraman sonra çok yakın arkadaş olurlar. Birçok macera yaşarlar ancak bunlardan birinde Enkidu ölür. Kral Gılgamış, ölümsüz sandığı güçlü dostunun ölümüne öyle derinden üzüldü ki, cenazesinin başından bir dakika bile ayrılmaz. Fakat kurtlar cenazeyi yemeye başlayınca korkusuzluğuyla ünlü kral ilk kez bir şeyden korkar. Çok korkar!”

“Ölümünden çok korkan Gılgamış, işte o zaman ölümsüzlüğü aramaya başlar,” diye onun sözünü tamamladı Sahaf Semahat.

“Ama çocuklar, izin verin bir kere de ben malumatfuruşluk edeyim. Her şeyi de bilmeyiverin canım!” diye ciddi ciddi bozuldu antikacı Ertuğrul Türel.

“Ben zaten ayrıntıları iyi anımsamıyorum Ertuğrul Amca. Enkidu’yu mesela, Eneki diye anımsıyorum ben. Biz sahaflar, okuduğumuz kitapları tekrar tekrar okumaktan zevk alırız. Bizim için sevilen eskiyi yeniden okumalar, tıpkı eski dostlarla ortak anıları tekrarlamak kadar keyiflidir. Misal, *Kutadgu Bilig* hep elimin altındadır. Talât Halman çevirisiyle Shakespeare Soneleri, sonra Mevlâna Divanı, Nâzım ve Metin Altıok şiirleri falan...”

“Ben de Can Yücel’siz, Ömer Hayyam ve Attilâ İlhan’sız uyuyamam. Umay Sultanım bilir, başucumda onların kitapları yoksa uyuyamam. Bak Kayseri’ye de bizimle geldi onlar, değil mi Sultanım?”

Onları dinlediğine dair hiçbir belirti göstermeyen Umay Bayülgen, kendisi gibi dalgın ve yorgun görünen torunu Defne Kaman’ın koluna girmiş, biraz önlerinde yürüyordu.

“Aşk olsun, şairleriniz neden sadece erkek? Sylvia Plath, Gülden Akın, Melisa Gürpınar, Sennur Sezer falan yok mu yani?” diye sordu Avukat Kumru Çalıkuşu, sıkı bir şiir sever oluşuyla gurur duyduğu sesinden anlaşıyordu.

“Aman aman, ben bu feminizm konusuna hiç girmem! Biz erkeklerin günahı öyle çok ki, kadınlarla ilgili hiçbir konuda haklı çıkmamız mümkün değil. Kendimizi savunmaya kalkınca da sadece saçmalamakla kalıyoruz. Doğruya doğru. Binlerce yıl yemişiz kadınların haklarını. Tamam kızım, hemen onları da başucuma katacağım. Nasılsa Semahat’in dükkânında vardır bu kitaplar.”

“Gılgamış Destanı’nın Nuh Tufanı’nı anlatan ilk yazılı belge olduğunu ve kutsal kitaplara buradan geçtiğini savunanlar çoktur,” diyen Defne Kaman birden durdu. O durunca anneannesi ve diğerleri de durdular.

“Çivi yazsını ilk bulan ve kullanan Sümerler, Gılgamış Destanı’nda şimdi bizim sınırlarımızda kalan Gaziantep’in Karkamış ilçesinin eski adıyla Uruk Şehri’nin M.Ö. 4000 yılındaki kralı Gılgamış’ı anlatırlar. Bu nedenle Gılgamış Destanı hiç farkında olmasak da bizim Anadolu hikâyelerimize yakın, hatta tam içindedir.”

“Ölümsüzlüğü aramak için dünyanın öbür ucuna kadar giden Gılgamış, bu uğurda akrep-adamlar, aslanlar, yerin yedi kat altın-

daki zebanilerle savaşır ve hepsini de yener. Çok çileli geçen bu uzun yolculuğun sonunda Büyük Tufan'ı yaşamış ve hayatta kalmış Utnapiştim'i bulur ve ona ölümsüzlüğün sırrını sorar. Çünkü Utnapiştim, tanrıların insanları yok etmek için yedi gün yedi gece süren ve tüm yeryüzünün sularla kaplandığı tufanda, ailesini, bazı zanaatkâr ustaları; hayvan ve bitki türlerini yedi katlı bir gemi inşa ederek kurtarmıştır.”

“Bu Nuh Tufanı hikâyesine çok benziyor ama?” diye şaşırdı Avukat Kumru.

“İyi de bu destan Hz. İsa'dan 4000 yıl önce yazılmış, öyle mi?”

“Aynen öyle. İşte destanda adı Utnapiştim olan kahraman, Kral Gilgamiş'a büyük sırrı açıklar. Ölümsüzlüğün sırrı, bizim bu coğrafyada su dibinde yaşayan bir bitkidir. Yosun, alg tipi bir şey olmalı herhâlde? Gilgamiş binbir zorlukla, çeşitli çilelerle Akdeniz'in dibinden ölümsüzlük otunu çıkartır ama artık çok yorulmuştur ve uyuyakalır. O uyurken bir yılan gelir ve bu otu yutar. Ölümsüzlük şansını kaçıran Gilgamiş öfkeden delirir ama sonunda kendisinin de bir ölümlü olduğunu kabul eder,” diye destanı özetleyen Semahat, aslında hikâyeyi Ertuğrul Amca'nın anlatmaya heveslendiğini hatırlayınca mahcup oldu.

Ona pek de kırılmamış görünen Ertuğrul Amca, yine de sözü havada kapmayı ihmal etmedi ve teatral bir sesle tamamladı:

“Destandan hisse: İnsan için ölüm kaçınılmazdır!”

“İşte artık benim Gilgamiş Sonsuzluk Projesi'ne gelebiliriz. Bu projede çalışan biliminsanları, sonsuzluk yani ölümsüzlük üzerine çalışıyorlar. Adı: 'Gilgamesh Eternity Project.'”

“Tövbe de oğlum, olur mu öyle şey?”

“Ya bana ne bozuluyorsun Ertuğrul Amca ya! Bu benim projem değıl ki, git onlara söyle derdini.”

“İlahi çocuklar, siz neyi münakaşa ediyorsunuz ki? Atalarımızın, ninelerimizin bizlere aktardığı destanlardaki binlerce yıl önce sihir, büyü diye adlandırdıkları şeyin bugünkü adı bilimdir,” diye güldü Umay Bayülgen.

“Bilim, bir zamanlar anlayamadığımız mucizelerin sebeplerini akılla çözmeye çalışmak değilse nedir?” diyerek Defne’nin kolundan çıkan Umay Nine, Karaca’ya yaklaştı ve bu kez genç adamın koluna girdi.

“Söyle bakalım Karaca Oğlan, neymiş bu planın, projenin aslı? Anlat da öğrenelim. Yeni fikirler zihin açar.”

“Ya aslında bildiğimiz şeyler,” diye sıırttı Karaca.

“Ölüme neden olan hastalıklar kalp krizi, kanser, enfeksiyonlar falan değil mi? Ayrıca savaşlar, kazalar ve intiharlar da var. Peki aslında bütün bu saydığım ölüm bahanelerinin çaresi 19 ila 21. yüzyıl arasında bulunmadı mı?”

“Ne bulunması canım? İnsanlar bütün bu saydıklarından sapır sapır dökülüyor yahu! Hem nedir o bahane öyle? Ölümün bahanesi mi olurmuş?”

“Bilim açısından neden-sonuç ilişkisi önemlidir ya, Karaca işte onu kastediyor Ertuğrul Amca. Hastalık nedenlerini öğrenmek, sonra kurtarılanların oranı, nüfusun artışı gibi etmenler yani,” diye açıkladı Defne.

“Öyle desenize canım!”

“Sonra sterilizasyon, pastörizasyon, aşılar, antibiyotikler falan, kitleler hâlinde ölüme neden olan büyük salgın hastalıkları önledi. Hani Orta Çağ’da kitleleri öldüren salgınlar vardı, neydi adı onun?”

“Kara Humma!” diye atıldı Ertuğrul Amca.

“Hah o işte!”

“Ay, sonra o 19. yüzyıl romanlarında neredeyse tüm nazik ve

iyi karakterlerin ille ölmesi gereken bir ‘ince hastalık’ vardır,” diye gülümsedi Semahat. Onun iki gündür yaşadığı şoklara rağmen konuşmaları takip edip, katılması hepsini sevindiriyordu.

“O ne ya? Hastalığın incesi, kalını mı olurmuş? Bak aynı şeyi Kadın Sultan Gevher Nesibe için de kullandı o rehber ama onu Umay Ninem öyle bir benzetti ki, bir de ben dokunmayayım dedim.”

“Ah cahil çocuğum, verem hastalığı o işte. Kerime Nadir’in romanlarında Heybeliada Sanatoryumu’na yatan veremli kızı sevgilisinden ölüm ayırır!” diye neredeyse sevgiyle açıkladı Ertuğrul Amca.

“Bu sanatoryumu da bilmez ama, hah ha!”

“*Hıçkırık* galiba?” diye hülyalı gülümsedi Semahat.

“O, siyah-beyaz Yeşilçam filmidir. Ben bazen uyukum kaçtığımda dükkânda gece televizyonlarda bulup izliyordum onu. Ediz Hun ile Hülya Koçyiğit oynamış, değil mi? Müzikleri de hoştur. Aslında ağlak bir melodramdır ama eski İstanbul’un yemyeşil ve masum hâlini görmek bile güzel...”

“Sevgili nostalji insanları, değerli büyüklerim! İtiraf ediniz ki, bu hastalığın tıpta bir adı var ama siz onu bilmiyorsunuz,” diye burun büktü Karaca.

“Tüberküloz,” dedi Umay Nine.

“Benim gençliğimde dünyada ve bizde hâlâ yaygındı. Ben eczacılık fakültesinde okurken farmakoloji hocamız, ‘tüberküloz yoksulluğun, iyi beslenememenin sembolüdür; Cumhuriyetimiz, bilim ve eğitimle makûs kaderini yenip, kendi bilimcisini, mühendisini yetiştirecek, aşısını, ilacını kendisi üretecektir,’ derdi rahmeti, topırağı bol olsun. Nitekim bunu başarmıştık!”

“Tüberkülozun yeniden hortladığı, yoksulluk kadar aşısının artık yapılmamasının payı olduğu ile ilgili polemikler var tıp dünyasında...” diye araya girdi Defne Kaman.

“Karaca haklı! Artık insanlar hastalıklardan tıbbi adlarıyla bahsediyorlar. Mesela ben artık AIDS diyen duymuyorum, HIV pozitif diyorlar,” diye nihayet söze karıştı Kumru.

“AIDS’e ADIDAS diyenlerin HIV virüsüne geçebileceklerini sanmıyorum!” diye güldü Semahat.

“Sen şu Gılgamış Sonsuzluk Projesi’ni anlat bakayım, Karaca Oğlan hele,” diyerek genç adamın girdiği kolunu okşadı Umay Nine. Böylece yeniden yavaş yavaş Kayseri sokaklarında yürümeye başladılar.

“Ha, işte diyordum ki, artık bozulan veya eskiyen beden parçaları insanın kendi bedenindeki hücrelerden üretilmiş biyotekno organlarla yenilenerek, insan ömrü uzatılabilir. Bildiğimiz insan ömrü şimdiden uzadı zaten. Örneğin yapay kalp, 3-D damar, metal eklem, implant diş, elli yıl önce insanlara bilimkurgu gelirmiş. Şimdi son derece normal.”

“Oğlum sen fizikçi misin, biyo-teknolog musun, doktor musun anlamadım ki ben?” diye neredeyse kızarak sordu Ertuğrul Türel. Aralarında iki kuşak da olsa erkekler arası rekabet, kadınlarınkinden farklı olarak daha saldırgandır.

“Çok şükür artık bilimler arasındaki o katı sınırlar kalktı,” diye gerçekten sevinerek açıkladı Defne Kaman.

“Sen biyologsun, tıptan, mikrobiyolojiden virolojiden anlamazsın, matematikçisin, astronomiye burnunu sokma polislikleri azaldı artık.”

“Sanatta sinemayla başladı bu önce, sonra resimle video sanatı, şiirle müzik, heykelle enstalasyon falan,” diye ekledi Semahat.

“Tamam tamam kızım, onları ben de biliyorum herhâlde!” diye neredeyse homurdandı Ertuğrul Türel.

“Ayrıca şunu hatırlamakta fayda var: Şimdi hepimiz eskiye nispeten kendimize daha iyi bakıyoruz. Evet, bedene takviyeler var ama bunlar sadece 10-20 yıl uzatıyor hayatı o kadar. Hâşâ ölümsüzlük değil ki bu Karaca.”

“Peki, şimdiki sağlığıyla bir 30 yıl daha yaşamak ister misin Ertuğrul Amca? Böyle seyahat ederek, Türk kahvelerini yanındaki lokumlarla höpleterek ve Umay Sultanın’la.... Yani onunla... kol kola falan?”

“Canım kim istemez ki? Elbette Umay Sultanım’la beraber, şimdiki gibi sağlıklı bir 30 yıl daha isterim elbette. Tabii o benden ve gevezeliklerimden usanmazsa...”

“Hah işte bunu söylüyorum ben de! 30 yılın sonunda yine soracağım, bir 40 yıl ister misiniz? Sonra bir 50 yıl, sonra yine böyle böyle... Hangi yaşta olursa olsun, sağlıklı olduktan sonra kimse ölmek istemez ki? Tamiratlar, dışardan bakınca normal görünen robotik kollar, bacaklar, 3-D printer yapımı kalp, böbrek ve göze yapılacak takviyelerle düzenli bakım yapıldıkça yaşlanmanın sınırı da kalkacak. Aslında karbonun biyo-metalle desteklenen Gılgamış devrimi çoktan başladı bile.”

Caddeden geçen araçların ve kaldırımlarda yürüyen insanların gürültüsü yüzünden Karaca’nın sözlerini kaçırmamak için hepsi onun etrafına toplanmıştı.

“Daha önce bildiğimiz insanlık tarihinde olmayan bir noktaya geldik. İşte bahsettiğim Gılgamış Sonsuzluk Projesi de bu devrimin biyo-teknolojik yanıyla ilgileniyor. Deminki sorunun yanıtı olarak, olayın robotik bilim yanıyla biz fizikçiler de bunun içindeyiz tabii.”

“Bak eğer ‘uzatılmış insan ömrü’ dersen olur, ama ölümsüzlük, sonsuzluk falan fantazyaya yani...” diye mırıldandı Ertuğrul Amca.

“Jül Verne’in fantazyalarının tümü gerçekleşti ama... Şimdi-lerde millet Mars ve Venüs’te arsa alıyor. Bütün bunları anlatan Yuval Harari’nin *Sapiens* kitabı bizde de çoksatar oldu, hatta benim dükkâna da ikinci el birkaç tanesi düştü...” diye mırıldandı Semahat.

“Yok aman ölümsüzlük değil bunların hiçbiri, o mümkün değil, haddimizi aşmayalım biz. Zaten öyle Frankeştayn falan da istemem ben!” diye kaşlarını kaldırarak kendi son noktasını koydu Ertuğrul Türel.

“Biliminsanlarına göre ölüm kaçınılmaz bir son değil,” dedi Karaca. Sonra kendine kötü kötü bakan Ertuğrul Türel’e sordu:

“Ne? Ya bakma bana öyle kötü kötü Ertuğrul Amca ya! Ben sadece okuduklarımı aktarıyorum. İnanmıyorsan gir internete, bedava oku.”

“Yasaklamadılar mı o ansiklopedik bilim sitelerini Türkiye’de?” diye şimdi artık saklamadan, büyük bir ilgiyle sordu Ertuğrul Türel. Yetmişli yaşlarda olduğu düşünüldüğünde uzun yaşamakla ilgili bir bilginin dikkatini çekmesi doğaldı.

“Benim gördüğüm dünyanın her yerinde yasakçısı ve muhalifi, herkes her istediği siteye girip okuyor. Gerçi herkes sadece misilleme yapmak için sadece kendi fikrini savunan şeyleri okuduğundan fikir edinen pek olmuyor. Fakat şunu tövbeli bir hacker, daha doğrusu eski bir ‘şifrepunk’ olarak söyleyebilirim ki, internette yasaklı her site, her uygulama kadar yeni olanak ve sonsuz olasılık vardır Ertuğrul Amca. Kuantum fiziği, bu evrende ve bu boyutta sonsuz olasılık olduğunu bize açıklayalı yıllar oldu!”

* Şifrepunklar: Bireysel temel özgürlüklere internet üzerinden saldıran veya gözetleyen sistemlere karşı güçlü şifreleme teknikleri kullanan pasif eylemciler.

“Bak yine sonsuzluk diyor kerata!” diye güldü Ertuğrul Amca, bir yandan yerdeki bir kaldırım taşının fotoğrafını çekerken.

“Fakat her şey bir yana, benim hayatım boyunca çoğulculuktan yana olduğumu bilenler bilirler. Sadece bu sebepten bile, sonsuzluk düşüncesi, tıpkı eşitlik gibi insanın başını döndürecek bir özgürlük duygusu yaratıyor havada,” diye başını yerden kaldırıp Anadolu göklerine baktı.

O böyle yapınca, hepsi birden sanki havadaki özgürlük duygusunu göreceklermiş gibi başlarını kaldırıp göğe baktılar. Gökyüzü kış mevsimine hakaret eder gibi masmavi, hava sıcaktı. Birkaç beyaz bulut şaşkınlıkla havada dolaşıyordu.

“Jül Verne’den sonra bugün ikinci Jül olacak ama...” diye gözlerini gökyüzünden ayırmadan, gülümseyerek konuştu Semahat. “Sanırım internet devrimi, Jül Sezar’dan kalma yasak çağlarını kapattı ama galiba Sezar’ın henüz bundan haberi yok!”

15. BEN ARTIK YORULDUM!

Hepsi şaşırdı. Sanki Kayseri'nin ortasına göktaşı düşmüş gibi şaşkınlıktan donup kaldılar. Hatta onunla daha yeni tanışmasına rağmen Avukat Kumru Çalıkuşu bile şaşırdı. Dünyanın sonu gelirdi de arı gibi çalışkan, kedi gibi meraklı, susamuru gibi büyüdüğünde de oyun oynamaktan zevk alan, baykuş kadar bilge, kartal gibi uzak görüşlü, uğur böceği gibi uğurlu, karınca gibi disiplinli, yunus gibi iyi işiten, ana kaplan gibi koruyucu Umay Bayülgen yorulmazdı. Dünyanın sonu gelirdi de sıkıntısı olanlara şifa dağıtan, en zor zamanlarda dahi umutsuzluğa kapılmayan, kontrol edildiğinde zihnin sonsuz olasılıklar ve çözümler sunacağını defalarca kanıtlayan, en çıkmaz yollardan ışıklı kapılar açmayı başaran eczacı, şifacı, otacı Kam Umay Bayülgen yorulmazdı.

Fakat Umay Nine “Ben artık yoruludum!” demişti ve bunu hepsi kendi kulaklarıyla duymuşlardı. İnsan bazen kulaklarına inanmak istemez.

“Canım ne öyle internetiniz kesilmiş gibi kalakaldınız! Ben artık yoruludum, dedim. Bacaklarım ağrırken yürümenin tadı kaçtı. Bir araba, taksi falan bulalım manasına dedim öyle.”

Hepsi aynı anda derin nefes aldı ve yarım yamalak gülümsemeye çalıştılar. Aralarında Umay Nine’nin yorulması konusunda en fazla endişelen torunu Defne Kaman oldu. Günlerdir zaten solgun olan yüzü bembeyaz kesildi. Fakat o sırada hepsi yaşlı kadına odaklandığı için bunun farkına varmadılar.

“Ben size, Sultanım’ı yürütmeyelim dedim ama dinlemediniz ki!” diye çocuk gibi sızlandı Ertuğrul Amca.

“Bak eğer Uber olsa şimdi hemen çağırırdık işte. Acaba buraya yakın taksi durağı var mı Kumru?” diye dalgın bir sesle soran Karaca, bulundukları noktanın konumunu telefonundaki yol haritası uygulamasından kontrol ediyordu.

“Uber yok ama ondan daha sağlam bir şey var bizim Kayseri’de,” diye gülümseyen Kumru, kaldırımın kenarına yaklaşp yoldan geçen arabaları dikkatle inceledi ve aralarından bir Fiat Doblo seçip, ona el salladı.

“Yok artık! Otostop mu çekeceğiz yani? Hah hah ha! Kumru sen müthiş acayip bir kızsın ha!”

“Acayip” kavramının Milenyum Kuşağı’nda bir iltifat olduğunu artık hepsi öğrenmişti. Yine de kendini tutamayan Ertuğrul Amca “ya sabır!” niyetine içini çekti.

“Yok, boşuna uğraşma, tutmaz o! Hele burada hiç tutmaz! Bak biz bazen okul çıkışı iki arkadaş Maslak’tan bizim İTÜ’nün öbür yerleşkesi Maçka’da takılıyoruz. Sonra oradan da Kadıköy’e otos-

top çekiyoruz ama kimse almıyor. Hâlbuki babamların zamanında öğrenciler Ankara’da devamlı otostop çekerlermiş. Hem zaten biz çok kalabalığız,” diye gülmeye başladı Karaca.

O sırada Kumru’nun el salladığı araba, selektör yakarak yanlarına yaklaştı ve önlerinde durdu. Bunu beklediği anlaşılan Kumru, arabanın “sahte bahar havası” yüzünden açık olan ön penceresinden içeri eğilip, sürücüye kendini tanıttı ve eğer yolu üzerindeyse İstanbullu misafirlerini en yakın taksi durağına bırakmasını rica etti. Arabayı süren orta yaşlı adam, sanki kendi misafirlerine rastlamış gibi gülümsedi, arabayı stop etti, flaşörleri yaktı, “Sağdaki kapı dışardan zor açılıyor,” diyerek, arabadan çıkıp, saygılı biçimde arabasının önünden dolaştı ve sağdaki sürgülü kapıyı açtı. Arabaya binmelerini sabırla bekledi ve kapıyı çekerek kapattı. Öne de sıkışarak iki kişi oturmuştu. Bu sırada tıkanan trafikte birkaç sürücü dışında kimse taşkınlık yapmadı. Yüzünde aynı saygılı ifadeyle sürücü koltuğuna dönen adam, onları birkaç yüz metre ötedeki taksi durağına bıraktı.

Hiç tanımadığı insanlara böyle bir iyilik yapan araba sahibinin Kayseri esnafından üç kız babası bir mobilyacı olduğunu öğrenip, kısacık yol boyunca, onunla Kayseri hakkındaki olumlu izlenimlerini ve Mimar Sinan ile Gevher Nesibe Sultan’a olan hayranlıklarını paylaştılar. Taksi durağına vardıklarında Kayserili esnafın kendilerine yaptığı iyiliğe teşekkür edip, adamın elini sıkıyan Kumru’nun ona “Allah razı olsun!” dediğini duydular. O gittikten sonra taksi durağındaki banka oturup, taksi bekleyen Umay Nine’nin yüzü gülüyor, keyfi yerine gelmiş görünüyordu.

“Senin Kayseri’de tanınmış biri olduğunu bilmiyordum Kumru,” diyen Karaca, Kumru’yu yine hayranlıkla süzdü.

“Aman Karaca, adam Kumru’yu tanımıyordu, hemşerilik ve misafirperverlik adına bize iyilik etti,” diye yaramaz kız çocuğu ses tonuyla kıkırdadı Semahat.

“Sonuçta ben de Nevşehirliyim, buraların çocuğu sayılırım. Bakma sen benim ailemin kötü insanlar olduğuna, burada çok iyi insanlar da vardır.”

“Vay be! Kayseri Uber’i bedavaymış!” diyerek durumunu kurtarmak için gülümsedi Karaca.

“Anadolu insanı her zaman misafirperverdir,” dedi Umay Nine memnuniyetle.

“Kendisi özünde göçebe olan milletler, bir yandan yeni göçenlerden korkarken, bir yandan da yeni yurt kurmanın zorluğunu binlerce yıl unutamazlar. Misafiri sever, yerleşmeye gelenden hoşlanmazlar.”

“Öyledir ama bizi çok ayrıştırdılar. Artık herkes birbirinden çekiniyor, güven duygumuzu sarstılar. İyi niyetle söylenen sözlerin bile kişisel çıkarlar için kötüye kullanıldığını görüyoruz,” diye içini çekti Defne Kaman.

“Bu güzel yürekli adam, eğer aramızda yarın yargılanacak muhalif bir gazeteci kadın olduğunu bilseydi yine de bize yardım eder miydi? İşte asıl sıkıntımız bu.”

Defne’nin yorgun bir sesle söylediği bu sesler üzerine hepsi sustu.

“Üzülmeyin, tarihte iyilik ve adalet er veya geç ama daima kazanmıştır. Yoksa bu dünya çoktan batmış, zalimler tarafından binlerce yıl önce yok edilmişti,” dedi, her zamanki kararlı ve umutlu sesiyle Umay Bayülgen.

“Belki de şimdi bizim gördüğümüz bu dünya, şu anki durumuyla gezegenimiz aslında zalimlerce yok edilmiş hâlinedir?” diye karamsarlığında inat etti Defne.

Onu gülümsetmek için bir deneme daha yaptı ninesi:

“Acaba yardımsever sürücümüz gözlerini, babası yaşında ama at kuyruklu, Filistin fularlı, göğsünde eski model fotoğraf makinesi asılı turist Ertuğrul Türel’den bir türlü alamadığı için muhalif gazeteci kadınla uğraşacak hâli kalmamış olabilir mi?”

“Oh be! Bak nasıl hayırlı, ballı konuşuyor yine! Çok şükür Umay Sultanım iyileşti!” diye abartılı bir sevinçle yaşlı kadına sarıldı Ertuğrul Amca.

“Ak saçları atkuyruklu delikanlının, örgülü ak saçları oyalarla süslü, nur yüzlü kutlu hanımı da göz kamaştırıcıdır ama...” diye çıtır çıtır ses tonuyla ekledi Semahat.

Onun bu sözleri üzerine Defne dışında hepsi gülümsedi. Karaca bile.

O sırada durağa gelen taksilere iki gruba ayrılarak bindiler ve 7 km. ötedeki Talas’a gittiler. Kumru Çalığışu’nun babası onlara bir kayanın içine inşa edilmiş geleneksel Kayseri yemekleriyle ünlü Kaya-Han Restoran’da yer ayırtmıştı. Lokantanın sahibesi genç kadın ve kocası konuklarına Kayseri’nin geleneksel yemeklerine kattıkları yeni ve modern tatlardan oluşan çok lezzetli ve zengin bir menü hazırlamışlardı. İşletmeci kadın, üniversiteyi İzmir’de okumuş ve mezuniyetinden sonra orada geleceği güvenli bir iş bile bulmuşken, aslen Konyalı kocasıyla kendi şehrine dönüp, buranın geleneksel mutfağını yaşatmak isteyen bir Kayseri sevdalısıydı. İki çocuklu, eğitilmiş genç ailenin işlettiği lokantaya onların huzuru ve keyfi de yansımış görünüyordu.

Masalarına servis edilen taze açılmış mis gibi katmerlerin fotoğrafını çeken Ertuğrul Türel işletmeci kocaya takıldı:

“Şimdi sana hanımköylü oldun diye laf atıyorlardır evlâdım.”

“En başta babam böyle diyor Ertuğrul Bey. Alışmışlar evlenen kadının kocasının memleketine gitmesine ama boş laf bunlar.

Bizim kuşak bu lafları hiç takmıyor artık! Fena mı bak her gün beton binalarda çalışıp, aklımı fikrimi başkalarına satacağıma, burada sevdiğimiz kendi işimizde çalışıyoruz. Hem Talas, tarihî olarak çok zengin bir bölge, hem de Kayseri potansiyeli yüksek bir şehir. En önemlisi çocuklarımız hafta sonları bağlarda, doğada büyüyor; hâlâ komşuluk, mahallelilik var buralarda...”

“Benim rahmetli kocam Korkut Bayülgen’in bazı doktor dostları burada yaşarlardı, onları ziyaret için yıllar önce Talas’a gelmiştik. O zamanlar hap kadar çocuk olan torunum Defne de bizimle gelmişti. Talas çok daha canlı, okullarıyla meşhur bir yerdi o sıralar. Doktor dostlarımız, Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi’nin kuruluşunda emekleri geçmiş kıymetli insanlardır. Çiğdem Hanım ve Mustafa Bey’le hâlâ görüşürüz. Şimdi biraz da rahmetli Korkut’un anısına, özellikle buraya gelmek istedik,” derken içini çeken Umay Nine, dudaklarını sessizce kımıldatmaya başladı. Onun dua okuduğunu düşünerek hepsi sessiz bekledi.

“Nur içinde yatsın!” dedi Ertuğrul Amca.

“Evet, bir zamanlar Anadolu’nun Paris’iymiş Talas. Amerikan kolejleri falan varmış. Aslında hâlâ Talas’ın havası farklıdır. Bakın bu mağara restorandan anlaşılacağı gibi burası artık Kapadokya’nın başladığı coğrafyadır,” diye açıkladı lokantanın işletmecisi kadın.

Lokantada iki tane de genç kadın garsonun çalıştığını görerek sevinen Defne o sırada kendisine dikkatle bakan diğer iki erkek garsonla göz göze geldi. Bunlar biri uzun, öbürü kısa boylu, siyah gür saçlarını aynı taraftan keskin bir çizgiyle ayırmış genç adamlardı. Birbirlerini dikkatle süzdüler. Bu bakışma sırasında Defne’nin irkildiğini fark eden Kumru, siyah pantolon ve kırmızı triko uzun ceketine hiç uymayan pırıltılı küçük gece çantasını sımsıkı kavradı.

Katmerle beraber masaya böcek ilaçsız otlar ve bitkilerle beslenmiş yerli keçilerin sütünden yapılmış otlı peynirler, bal, nar ekşili, kırmızı soğanlı, yerel otlı salatalar ile arabaşı çorbası, yaprak sarması, tabii kaçınılmaz olarak nefis tereyağlı mantı ve yağlama servis edildi. İçecek olarak şifalı gilburu suyu bardaklarına dolduruldu. Sonra isteyene meyve, isteyene nevezine tatlısı servisine geçildi.

Yemekte bir kez daha et yemek ve etsiz beslenmek konusu konuşuldu. Lokantayı işleten genç karı koca Türk mutfağının et temelli olduğuna kesinlikle inanıyordu. Sonunda vejetaryen Semahat'e zeytinyağlı karışık bir tabak hazırlanmasına karar verilmişti.

Yemek faslı bittiğinde lokanta sahiplerinin de zaman zaman katıldığı candan sohbet ve taze malzemeye yapılmış lezzetli yemeklerin her zaman her insana verdiği mutlulukla keyiflenen İstanbullu misafirler artık çay kahve faslına geçmişlerdi. Hava kararmadan Kayseri'ye dönüp dinlenmek ve yarın sabahki duruşma için dinç uyanmak üzere kalkmaya hazırlanıyorlardı ki, lokantanın kapısından otuz beş yaşlarında, orta boylu, saçlarının tepesi erkenden dökülmüş, bıyıklı esmer, aşırı kilolu, gençten bir adam girdi. Onu tanıdıkları belli olan Kaya-Han Lokantası'nın sahipleriyle girişte ellerini kollarını çoklukla kullandığı kısa bir sohbetten sonra heyecanla onların masasına doğru yaklaştı.

"Aman çok şükür sizi çıkmadan yakaladım! Sormayın feci bir trafiğe takıldım, Kayseri'nin içinden çıkamadım bir türlü. Sizleri kaçıracağım diye de endişelendim!" diyerek, Kumru'nun yanına gitti ve bir sandalye çekip, davetsizce oturdu. Aslında oturamadı. Aşırı kilolu insanların uçaktan otobüse her yerde yaşadıkları kol-tuk sorunu nedeniyle genç adam lokantanın sandalyesine sığamadığı için oturamadı. Buna alışkın olduğundan sandalyenin ucuna ilişti ve terden sırılsıklam olmuş ensesini, alnını ve boynunu cebinden çıkarttığı bembeyaz bez mendille silmeye başladı.

“Burada olacağımızı nereden biliyorsun ki Şakir Ağbi?” diye bozularak sordu Kumru. “Babama da tembih ettim kimseye söyleme diye ama...”

Adamın lokanta kapısında görüldüğü anda Kumru’nun parlak gece çantasına davranmadığını gören Karaca, genç kadının onu tanıdığını daha ilk baştan anlamıştı.

“Aşk olsun Kumru ama! Ben yabancı mıyım? Şehrimize nükleer karşıtı ünlü bir gazeteci gelmiş. Sen bana haber bile vermiyorsun. Ben bu fırsatı bir daha nerede bulacağım? Bir işi de *sepli yap ve dölek dur* ama!” diyerek eliyle Kumru’nun omuzuna sertçe vuran genç adamın, oturmak için masadakilerden izin istemeye hiç niyeti olmadığı anlaşılıyordu. Kumru ile Şakir Ağbisi’nin dişişmesi sürerken:

“Sen kimsin evlâdım Şakir?” diye, kendi evine gelmiş bir misafire sorar gibi dümdüz soruverdi Umay Nine.

“Şakir Ağbi benim akrabam olur Umay Nine,” diye bozulduğunu saklamaya çalışarak onu tanıttı Kumru.

“Ben Kumru’nun kuzeniyim teyzeciğim. Evet buraya biraz akrabalık bağından yararlanarak ama asıl inşaat mühendisi, müteahhit ve de nükleer enerji destekçisi kimliğimle geldim,” dedi. Genç adamın sesinden oldukça heyecanlı olduğu anlaşılıyordu.

“Maşallah oğlum ne kalabalıkmışsın sen öyle. Peki, bu üç kişiyle bir arada dolaşmak zor olmuyor mu sana?”

Masanın ta öbür ucunda oturan yaşlı kadının kendisiyle alay etmesine bozulan mühendis, müteahhit ve nükleer enerji destekçisi Şakir Yurtkan, ona ağzının payını verecekti ki, ilk başta heyecandan pek dikkat etmediği bu kadının koyu yeşil renkli şık triko

* Bir işi doğru düzgün yapmak ve durmak. (Kayseri ağzı)

ceket, siyah ynl kumaş bir pantolon giymiş, omuzlarına kırmızı kartal motifleri işlenmiş uçları püsküllü siyah şal atmış, beyaz saçları köylü kadınlar gibi rengârenk oyalarla örgülü ama örtüsüz olduğunu gördü ve gülmeye başladı. O zaman onu ciddiye almaması gerektiğine karar verdi. Onun, Umay Bayülgen’le yeni tanışanların çoğu gibi yaşlı kadını hafife aldığını anlayan Kumru araya girdi:

“şakir Ağbi biz de tam kalkıyorduk. Konuklarım bugün epeyi yorulduklar, şimdi Kayseri’ye dönüp biraz dinlenecekler. Senin bilgin dhiline olduğundan adım gibi emin olduğum üzere biz yarın sabah erkenden Adalet Sarayı’nda olacağız.”

“Canım iki kelime etsek ne olur sanki? Nedense bu nükleer karşıtlarıyla biz bir türlü karşılıklı konuşamıyoruz ki ama... Hndiye bizi cymşz gibi gösterip, hiç muhatap almıyorlar. Hâlbuki bizler de en az onlar kadar tabiatı seviyoruz, sayıyoruz. Hayır ama ben bu tavırlarda biraz elitistlik, biraz da kibir seziyorum şahsen... Biz Anadolu halkı İstanbullu değiliz diye hor grlyoruz sanki...” dedi şakir Yurtkan kırgın bir sesle. Sonra tekrar elindeki beyaz mendille terden sırsıklam olan yüzünü ve boynunu sildi.

Onun bu sözleri üzerine kökleri Sibirya’daki Hakas ve Kır-gız Türkleri’ne dayanan Asya asıllı Umay Bayülgen, Selanik asıllı Korkut Dedesi nedeniyle dörtte bir Balkan, orumlu babasından yarı Anadolulu, anneannesinden dörtte bir Asyalı olan Defne Kaman, kuşaklar boyu orumlu babası ve Ankaralı olan annesi nedeniyle Anadolu’nun göbeğinden gelen Karaca Yörüklü, hemen az ilerideki Nevşehir asıllı Sahaf Semahat ve Ertuğrul Trel, bir tek kendini Anadolulu sayan şakir Yurtkan’a kederle bakıp, başlarını iki yana sallayarak ilerini çektiler.

16. KIZININ ADI UMay, BAHTI AÇIK OLSUN

Uzun ve teknik bir tartışmaya hazırlanıp koşa koşa Talas'taki Kaya-Han Restoran'a gelmiş olduğu izlenimi uyandıran genç mühendis Şakir Yurtkan, karşısında masada oturanların hepsi isteksizce iç geçirince, sevindiğini gizlemedi. İlk adımı başarılıydı. Onların bu isteksizliğini anlamasına rağmen Şakir Yurtkan, Defne Kaman'a dönüp, büyük bir iştahla konuşmayı sürdürdü:

“Nükleer enerji gibi dünyanın en temiz, en güçlü ve en kârlı enerjisine Defne Hanım, sizin gibi akıllı ve görgülü bir insanın karşı çıkabiliyor olması, ancak bilgi yetersizliği nedeniyledir. Ayrıca memleketimize ekonomik açıdan katkıda bulunacak, insanımıza istihdam sağlayacak yatırımları yurtsever olarak hepimizin sorgulaması değil, aksine desteklemesi lâzım. Sakın yanlış

anlamayın, sizin de konuyla ilgili özellikle yabancı kaynaklardan gayet ciddi olarak çalıştığınızı tahmin ediyorum ama elbette siz bir araştırmacı gazetecisiniz ve ne kadar gayret etseniz de konuyu meslekten mühendisler kadar anlayamayışınız çok normaldir, sıkıntı yok yani!"

"Doğrudur. Siz mühendislik eğitimi almışsınız, bu konuları iyi bilmeniz normal. Zaten hiçbir nükleer karşıtı, nükleer enerjinin üretiminin fizik bilim açısından büyük bir insanlık başarısı olduğunu tartışmıyor. Orada benim için de bir sıkıntı yok. Bizim eleştirdiğimiz, nükleer enerjinin nasıl, kimler tarafından ve neye rağmen kullanılacağı konularına odaklanıyor," dedi, Defne Kaman ona hiç yakışmayan yorgun bir sesle.

"İşte ben de bir işadamı olarak sizi bu konularda rahatlatmak, üzülmeyi önlemek ve aydınlatmak için buradayım. Nükleer enerji kontrollü kullanıldığında büyük bir güç ve ülkemizin buna özellikle şimdi, hem Avrupa Birliği hem de Amerika tarafından dışlandığı bu dönemde çok ihtiyacı var."

"Haklı olduğunuz noktalar var. Örneğin tüm dünyada özellikle tarım ve barınma alanlarında çoktan büyük felâketlere yol açan iklim değişikliğinin en önemli etkenlerinden karbon emisyonu olmaması, nükleer enerjinin ilk bakışta en büyük avantajı."

"Hah, bakın ne güzel dediniz Defne Hanım! Az konuşsak ben sizi ikna edeceğim zaten. Hiç sıkıntı yok!" diye gülen Şakir Yurtkan, beyaz mendiliyle terini silmeye devam etti. Sonra elini sallayarak garsona klimayı işaret edip açmasını istedi. Aralık ayında Kayseri'de serinliğiyle bilinen bir mağara içi lokantadaydılar.

"Ancak nükleer atıklar dünyada şu anda bildiğimiz kontrol edilemeyen, depolanamayan ve depolanması tehlikeli olan tek madde," dedi Defne yine isteksiz bir sesle.

“Atıklar mı dediniz? Hah, bakın bunda hiç sıkıntı yok! Çünkü benim nükleerden önceki meslekî alanıma girdiniz şimdi. Beş altı yıl önce arıtma tesisi işine de girmiştım ben. Bakın Defne Hanım, atıklar meselesi sandığınızdan daha ciddi bir konu. Mesela sizin gibi çevrecilerin de bol bol kullandığı elektronik cihazların; cep telefonundan tabletlere, bilgisayarlar, yazıcılar, sonra entegre ve baskılı devreler, algılayıcılar, kablolar, tıbbî cihazların hepsi kullanım sürelerinin tamamlanması sonunda plastik, metal ve camları içeren elektronik atıklara yol açıyorlar. Bunların geri dönüşümü olsa, yani tekrar kullanılmak için parçalansalar bile havaya, suya ve toprağa tehlikeli maddeler yayıyorlar. Kaldı ki çoğu yakılıyor veya gömülüyor. Aynı derecede tehlikeliler. Sadece ABD’de 2009 rakamlarını vereyim size: 500 milyon kullanım dışı hazır e-atık vardı. Düşünün geçen zaman içinde bu kaç milyonlara katlandı.”

“İşte bu nedenle tüketimi ve nüfus artışını azaltmak üzerine dünya çapında milli eğitim ve etik kurulları, imece bakanlıkları, hatta ‘Dünya Âdil Tüketim Birliği’ kurulmalıdır diyoruz,” dedi Defne Kaman.

“Yoksa GDO’lu gıdalar bir çözüm değil, yeni sağlık ve ekolojik sorunlarının nedeni olmaktadır. Kaldı ki, bizim kadim Kam geleneğimiz açgözlülüğe karşı daima kararınca tüketmeyi, tüketirken üretici olmayı ve en önemlisi tabiatın efendisi olmadığını hatırlatan bir alçak gönüllülük aşılır.”

Defne Kaman’ı dinlemediği anlaşılan Şakir Yurtkan oraya sadece kendi söylemek istediklerini anlatmak için gelmiş gibi görünüyordu.

“Ayrıca, sizin yeşil enerji dediğiniz güneş enerjisi panellerinin de çevre dostu olmadığı, panel yapımında kullanılan ağır metal-

lerin ve silikonun içindeki silikon tetra klorürün zehirli olduğu ve çevredeki tüm canlılara zarar verdiği biliniyor,” dedi Şakir Yurtkan gülümseyerek.

“Güneş panellerinin, üretildiği ve ayrıca kullanıldığı yerlerde ayrı ayrı insan ve hayvanlara, hava ve toprak yoluyla kanserden başlayarak pek çok zarar verdiğini bakın bu raporlarla kanıtlayabilirim. Sıkıntı yok,” diyerek eline yapışıkmiş gibi tuttuğu pahalı ve kocaman cep telefonundan kanıt dosyaları aramaya başladı.

“Yok hiç zahmet etmeyin,” dedi Defne Kaman yorgun bir sesle. “Okudum o raporları. Yanılmıyorsam biri bir Alman üniversitesi raporuydu, diğeri de *Herkese Bilim ve Teknoloji* dergisindeydi.”

“Bende direkt raporlar var. Hepsini satır satır ezberledim. Sıkıntı yok,” diyerek telefonunu masaya bıraktı mühendis ve işadami Şakir Yurtkan, sırtarak.

“Sanırım anlaşılmadığımız konu şu: Biz Türkiye ve gezegenimiz için *yeşil* değil, *temiz enerji* talep ediyoruz. Temiz enerji yenilenebilir enerjidir ve artık bunların düşük maliyetle kurulması mümkündür. Yeşil enerji sizin de belirttiğiniz gibi ille de temiz değildir. Bizim derdimiz öncelikle Türkiye’nin biyoçeşitlilik, tarım ve doğa harikası bölgelerine nükleer santral inadı yerine ÇED raporlarının ve halkın yararlarının şeffaflıkla ele alınması ve enerji sorununu zararları faydasından büyük felâketlere dönmekten çözülmesi. Nükleer santral güvenliği başlı başına bir sorun. Ama en önemlisi nükleer enerji atıklarının bize anlatılardan çok daha büyük, çok tehlikeli bir sorun olmasıdır.”

“Ama siz çok önyargılısınız Defne Hanım! Ayrıca burası bizim de ülkemiz ve biz de sizin kadar seviyoruz dağ taş, börtü böceği, sıkıntı yok orada. Sıkıntı yok yani! Hem neden kendi ülkenizin modernleşmesine bu kadar karşısınız siz? Batı bunları denedi ve

refah içinde yaşıadı. Hem siz o atık ve güvenlik konularını bize bırakın. Türk mühendislerine ve işçilerine güvenin canım!” diye sanki gazeteci kadının arkasında görünmez kuvvetleri varmış da geniş bir kitleye hitap eder gibi konuştu Şakir Yurtkan. Sonra kocaman beyaz bez mendiliyle terden sıırılsıklam olan ensesini ve yüzünü sil-di. Onun argümanlarını birebir aynı kelimelerle yüzlerce defa duymaktan yorulmuş olan Defne Kaman yine de genç adamı yanıtladı:

“ABD’deki Three Mile adası santralinde oluşan nükleer felâkete soğutma sistemi neden olmuştu. Bu sistemi geliştirdik dediler, Fukuşima felâketinde bunu başaramadıkları ortaya çıktı. Çernobil nükleer felâketi üzerinden otuz küsur yıl geçti, bizim tarımımız ve bebekler dâhil sağlığını mahveden radyoaktif risk devam ediyor. Japonya’daki Fukuşima nükleer felâketine deprem neden oldu. Biz de deprem ülkesiyiz. Fransa 58 nükleer santralınınin 18’ini yine güvenlik açığı nedeniyle kapattı. Çin dünyanın en kirli atığı olan nükleer atıklar nedeniyle, yenilenebilir temiz enerji alternatiflerini çalışıyor. Almanya Fukuşima’dan ders aldı ve 2022’ye kadar tüm nükleer santrallerini kapatmaya karar verdi. İşte bu bilgileri açık kaynaklardan okuduğum ve yazdığım için suçlanıyorum ben.”

“Çernobil nükleer santral kazasında, Hiroşima’ya atılan atom bombasının 400 katı radyasyon yayıldığını biliyoruz,” diyerek araya girdi Karaca.

Onun umutsuzluğunu ve yorgunluğunu kendine bir avantaj olarak kabul eden Şakir Yurtkan, son hamlesini yapmaya hazırlandı.

“Yok yok, siz hiç merak etmeyin. Türk mühendislerine ve işçilerine güvenin, sıkıntı yok,” dedi yeniden.

“Rus ve Japon mühendisleri yapıyor diye biliyoruz biz santralleri,” diye güldü Karaca. Onu hiç ciddiye almayan mühendis ve işadamı Şakir Yurtkan’ın tüm dikkati Defne Kaman’ın üze-

rindeydi. İri bedenini güçlükle kımıldatarak, ucuna ilişmek zorunda kaldığı sandalyede kımıldadı, terden sırlıklam olan beyaz mendiliyle yeniden boynunu sildi. Biraz daha konuşursa Defne Kaman'ı ikna edeceğine son derece emindi.

“Biliyorsunuz, çok yakın gelecekte bugün bildiğimiz mesleklerin çoğu yok olacak. Robot teknolojesi sadece ameliyatlarda doktorların dostu robotik kol ya da otomasyon sanayiindeki işçi gücüyle sınırlı değil, artık dünya yapay zek ya duygusal zekâ ekleme aşamasına geldi. İnsanı annesinden daha iyi tanıyacak yapay zekâ çoktan hayatımıza girdi. Bizim  ocuklarımızı buna hazırlamamız lâzım, yoksa bizim hazırlıksız toplumlarla birlikte biz de tıpkı Neanderthal kaybolacağız. Sadece geride kalabilenler gelişerek yaşayacaklar. Çünkü bizler Tabiat Ana'yı korumayı başaramadık, enerji üretmek için kullandığımız zararlı yollarla iklim değişikliğine yol a tık. Artık, elimizde kalan tabiatı ve canlıları korumaktan başka şansımız yok.”

Defne Kaman'ın fazla dramatik bulduğu son sözleri karşısında, genç mühendis büyük bir keyifle artık “şah-mat!” demeye hazırlanmıştı ki, masanın karşı ucunda oturan Umay Nine sordu:

“Senin şu kurulması planlanan nükleer santrallerle herhangi bir iş ilişkin var mı evlâdım?”

“Aha! Bu soruyu soracağınızı nasıl da biliyorum ama!” diye yine güldü genç adam.

“Tabii bileceksin evlâdım. Maşallah cin gibisin,” diye Umay Nine de gülmeye başladı.

“Senin de mutlaka bildiğin üzere, dünyadaki insanları karşılıksız sevmek başka, ama insanlara bizzat yazıp pazarladığın ‘mutluluğun sırrı’ kitabını satmak için sevgiyle yaklaşmak başka. Sözgelimi söylüyorum tabii. şimdi de bakayım bana, sen bu kadar yolu insanlığa enerji yoluyla bolluk ve bereket sağlayarak ölmüş-

lerinin ruhunu şad edeceğini söylemek için mi geldin, yoksa nükleer enerji satarak zengin olacağını anlatmak için mi?”

Umay Bayülgen’i tanıyanlar için normal sayılan bu tepkisi, onunla ilk kez karşılaşan işadamı-mühendis için bir şok oldu. Tabii bu daha başlangıçtı.

“Olmadı ama teyzeciğim!” derken zoraki gülmeye devam eden genç adam, bir yandan toparlanmaya çalışırken, kötü bir söz söylememek için görünür bir çaba harcıyordu. Büyük beyaz mendiliyle yeniden yüzünü, boynunu ve ensesini sildi, ucuna iliştigi sandalyede iki yana doğru esnedi ve Umay Bayülgen’le yeni tanışanların çoğunlukla düştüğü yanlış tekrarlayarak yaşlı kadının tartışma alanına açık sözlülükle girmesini, kişisel bir saldırı olarak aldı. Oysa tanıyanların bildiği gibi, Umay Bayülgen herkesin kişisel alanına saygı gösterir, göstermeyene de engel olurdu. Örneğin çok kişisel olan Şakir Yurtkan’ın obezitesi hakkında asla şaka yapmaz, yaptırmazdı.

“Ben Defne Hanım’la nükleer enerji konusunu bilimsel bir düzeyde tartışmak için buraya geldim. Nükleer enerji yandaşları sizin sandığınız gibi ille de kötü niyetli, paragöz insanlar değil ki! Bizim Anadolu’yu aşağı görmek tavrından vazgeçilmeli artık. Yani, yaşıncıza hürmeten sizi kırmak istemem ama konuyu illa başka mecralara çekmemiz yanlış değil mi?”

“Olur mu Şakir evlâdım, bahis konusu çoktan başka taraflara çekile çekile öyle dağıtılmış ki, millet artık işin özünü unutmuş zaten. Benim demem odur ki, torunumun bu enerji konularında hiçbir iş kadınlığı veya mühendislik dahli yoktur. Gazetesi de nükleer enerjinin ülkemizin tabiatına ve halkına vereceği hayati hasarlar konusunda halka bilgi verdiği için ona ne madalya takacak ne de terfi ettirecektir. Ayrıca kendisi hiçbir yabancı kurum,

vakıf veya cemaatten maddi veya manevi bir fayda sağlamamış, yönlendirilmemiş, bunların hiçbiriyle tanışmamıştır bile. Üstüne üstlük bu kadın aptal da değildir,” diyerek sakin sakin kahvesinin yanında servis edilmiş suyu içmekte olan torununu gösterdi. Sonra başını iki yana sallayarak, dertli bir sesle devam etti:

“Kendisi aptal değildir, aksine aklıyla hep birilerini rahatsız etmiştir. Çocukken aklından şüphelenen anası, bunu kolundan tutup, o zamanlar moda olan IQ testine götürmüştü. Çocuk üstün zekâlı çıkınca da büyük kızı duyup üzülmesin diye belgesini yırtıp atmıştı. İnanmayacaksınız ama annesi hem öz hem biyolojiktir. Ayrıca Defne’nin ablası Aysu da aptal değildir. Asla. Bak torunum olduğu için korumuyorum, büyük torunum Aysu, tam tersine ‘ortalama’ zekâyâ sahip olduğu için mutlu olma ihtimali Defne’den daima daha yüksekti. Nitekim öyle de olmuştur. Bana sorarsan, ben şahsen zekânın testle değil, bizzat hayatın kendisiyle ölçüldüğünü iyi bilirim ama yine de çöpten o belgeyi alıp, güzelce yapıştırmış ve saklamıştım. Bunların anası olacak kızım Ayten, bu çocuğa ‘uyumsuz’ dedikçe onu her seferinde mutfağa çağırıp o çöpten alıp yapıştırdığım zekâ belgesini gösterirdim. Bak bunu Defne bilmez, o da şimdi öğreniyor burada. Çünkü belgelere sadece aptallar ihtiyaç duyar. Çünkü sadece aptallar uyumsuz denen insanların aslında çok zeki olduklarını anlayamazlar.”

“Esağfurullah efendim, bunları değerlendirmek bana düşmez,” dedi Şakir Yurtkan.

Onu duymazdan gelen Umay Nine kaldığı yerden devam etti:

“Ben mesela, sen mühendisim dediğin anda senin hangi okuldan, hangi hocalardan hangi notlarla mezun olduğunu, torpille mi sınıf geçtiğini falan merak etmem. Sormam bile. Kişinin ahlâkı ve zekâsı onun karakterinden belli olur, çünkü kişi ne iş yapı-

yorsa, kişiliğine uygun yapar. Neydi o Semahat? *Kutadgu Bilig*'de şair Yusuf Has Hacıp ne diyordu? Hayatta iki şeyi saklayamazsınız: Biri misk-i amber, öbürü insanın karakteri ve aklı. Çünkü ikisi de kokar. Böyle mi demişti, kızım?"

"Misk ile bilgi birbirine benzer; insan bunları yanında gizli tutamaz," diye düzelten Semahat'i kimse duymadı.

İşadamı-mühendis Şakir Yurtkan, yaşlı kadının sözünü kesmeye yeltendiyse de onun anlattıklarının çekimine kapılmış, bir türlü araya girememişti. Gözlerini Defne Kaman'a dikip bekleyen iki erkek garson bile şimdi merakla Umay Nine'yi dinliyorlardı.

Çocukluğundan beri girdiği her toplulukta hemen her zaman yüksek ses tonu, hızlı konuşması ve kendince "atak" tarzıyla haksız olduğu durumlarda bile üste çıkabilmesiyle gururlanan genç adam, her tartışmanın bir savaş, her savaşın en kestirme "zafer" yolunun da saldırı olduğuna inanırdı. Ailesi, her sorunu tatlılıkla çözmeye çalışan Kumru'nun babasını, yani eniştesini "ezik" bulur ve küçümser, haksızken bile "muzaffer" olmayı beceren kişileriye takdir eder, rol modeli olarak överdi. Kayserili varlıklı bir ailede büyümesine ve üniversite eğitimi olanağı bulmasına rağmen, "mağdur" rolünün her zeminde işe yaradığı kültürümüzde, bu rol için daima bir yol bulmayı çocukken öğrenmiş olan Şakir Yurtkan, İstanbul'a karşı ezik Anadolu genci kozunu bugünlük kaybetmişti.

Geniş ailesinde halası ve halasının kızı Kumru hariç, hemen tüm kadınların hadlerini bildiği bir ortamda büyüyen Şakir Yurtkan, doğal olarak kadınları susturmayı çok iyi öğrenmişti ama karşısındaki yaşlı bir kadın olunca dişilik kendisi için dezavantaja dönmüş ve bu nedenle ilk muharebeyi kaybetmişti. Fakat savaş henüz bitmemişti. "Zaten yarın mahkemede herkes haddini öğ-

renecek nasılsa,” diye düşündü. Aklına bu gelince biraz gevşedi. O zaman diğer masalardaki müşteriler, lokanta sahipleri ve garsonlar dâhil hemen herkesin çıt çıkarmadan kulak kesilip, büyük ilgiyle Umay Bayülgen’i dinlediğini fark etti.

“Şimdi diyeceksin ki; bu kadar zeki biri acaba neden hiçbir kişisel çıkarı yokken, büyük şirketlerin ve devletlerin çıkarlarının söz konusu olduğu böyle büyük ihale işlerine bulaşıyor? Neden? Deli mi yoksa? Ha bak, eğer sahiden bunu düşündüysen, ömrüne bereket evlâdım. Alkışlar sana! Çünkü bu ‘delilik’ konusunun bizim kültürümüzde bambaşka bir meali vardır. Gençlik ateşi ve taşkınlığına deli-kanlılık adı veren bu Türkçe dilinin hepimizi birleştirdiği kültürümüzde ‘delilik’ bir akıl hastalığı değil, fazla akıllı olmak ve haklılık uğruna gösterilen cesaret manasına geliyor. Bak şu dünyada mitolojik kahramanın adına deli ekleyen, onu Deli Dumrul diye binlerce yıldır anıp, koruyan başka millet biliyor musun?”

Yaşlı kadının bu sorusu üzerine onu büyük bir ilgiyle dinleyen lokantanın sahipleri, garsonlar ve neredeyse tüm müşteriler düşünceli bakışlarla başlarını “Hayır...” anlamına arkaya doğru salladılar.

Bu sırada yorulan Umay Nine birden sustu ve gözlerini kapattı. Onun bu yeni başlayan yorgunluklarına alışkın olmayan ailesi tedirgin bakıştı.

“Teyzeciğim, bizim Anadolu’da yaşlılara özellikle yaşlı hanımlara saygılı olmak geleneği vardır. Sen bana ne kadar takılırsan takıl, başımın üzerinde yerin var. Sana cevap vermeyeceğim.”

“Sağ ol, var ol evlâdım. Adının anlamı gibi şükreden, kabul eden bir insan olman beni samimiyetle sevindirdi. Fakat unutma ki, senin ‘bizim Anadolu’ dediğin bu topraklar bizim de yurdumuz,” diye gözlerini açmadan konuşmaya devam etti yaşlı ka-

dın. “Hepimizin, binlerce yıl önceki kökümüz nereye dayanırsa dayansın, bu masalarda oturan bizler, bu ayakta duran garson çocuklar hepsi, hepimiz bu yurtta birlikte yaşayan ve yaşayacak insanların refah ve sağlığını en az senin kadar önemsiyoruz. Sen istesen de bizi ‘senin Anadolun’dan ayıramazsın. Çünkü Anadolu senin değil, bizim. Sen de bizdensin, biz de sendeniz. Yapma evlâdım, geçici birkaç iş için bölme bizi, çünkü bu Anadolu’nun aslen kimin olduğunu araştırmaya kalkarsak, sonunda Antik Yunanlar, Doğu Romalılar, hatta Megaralılar dâhil hepimiz misafir çıkarız. Tabiatın, yaratanın, gezegenin üzerinde biz fâniler sadece gelir geçeriz. Anadolu hepimizin yurdu evlâdım ve bir gün yeniden hep beraber sulh içinde burada yaşamayı öğreneceğiz. Zaten ‘yurt’ dediğin de Asya’dan buralara göçerken senin şimdi konuştuğun anadilini de getiren senin ninelerinin çadırına verdikleri addır.”

Başından beri hiç ciddiye almadığı yaşlı kadının son sözleri karşısında şaşırان işadamlı Şakir, dönüp Kumru’ya baktı.

“Soyadımı sen mi söyledin onlara?”

“Yok canım, ben senin geleceğini bile bilmiyordum ki, senden bahsedeyim! Ay Şakir, senin bu kendini fazla önemsemene çocukken de sinir olurdum ben!”

“Sen de bir Çalıkuşu değil misin evlâdım?” diye tatlı bir sesle sordu Umay Bayülgen.

“Yok, Kumru’nun annesi benim halam olur. Benim soyadım babamdan gelir. Yurtkan’dır.”

“Olsun, üzülme, nasılsa seni sen yapan her şeyin yarısı annenin soyundan geldi zaten. Hem senin de pek güzel, kutlu bir soyadın varmış evlâdım. Adınla bin yaşa!”

“Babamın dedelerinden biri Azeri asıllı İslâm âlimidir. Şakir onun adından gelir. Yurtkan sonradan alınan soyadı sadece.”

“Pek güzelmiş, ne mutlu sana. İşte ‘Hayat Ağacı’ bizi atalarımızı, ninelerimizi yâd etmeye, yani haddimizi bilmeye ve hizaya getirmeye yarar. Çünkü sonunda hepsi aynı kökte, ilk insanlarda buluşur.”

“Canım orası öyle tabii. Babamız Hazreti Âdem ve anamız Hazreti Havva’dır sonunda.”

“Haklısın evlâdım. Alkışlar sana! İşte bu güzel bilgiyi, her kim ki, soyunun veya dininin üstünlüğüyle, ırkının beyazlığı ve cinsiyetinin erkekliğiyle kibirleniyorsa onlara söyleyeceksin. Senin insanlığa, memleketine ve Anadolu’ya yapacağın hizmet budur. Sevabı da boldur.”

Genç adam, savaşta bir muharebe daha kaybettiğini garsonların gülümsemesinden anladı, böylece yaşlı kadının sözlerini anlamak yerine onu düşmanı görmeye devam etti ve iyice hırslandı. Fakat sakın, neredeyse “ezik” konumunu hiç bozmadan konuşmaya, “savaşmaya” devam ediyordu.

“Defne’nin Korkut Dedesi tarafından bir tarafı Selanikli, Balkandır, öbür tarafı Kemah Erzincanlıdır. Kemahlı olan tarafta değerli bir Mevlevî âlimi ve şair bir büyük büyük dedesi vardır fakat sakın beni ayıplama çünkü maalesef şiirlerini Türkçe yerine sonradan öğrendiği Farsça dilinde yazan o değerli şairin ne asıllı olduğunu bilmiyorum. Bilenler de göçüp vardılar yanına. Kim bilir belki o da Azeri, belki Kürt, belki Acem veya Arap asıllıdır. Sana bir sır vereyim mi oğlum? Bak sonunda hepimiz toptan Hititli veya Truvalı çıkarsak, ben hiç şaşırırmam, hah hah ha!”

Koşa koşa geldiği Talas’ta, nükleer karşıtı ünlü bir gazeteci kadınla tartışmayı planlayan Şakir Yurtkan, nasıl olup da bu yaşlı kadının tuzağına düştüğünü tam anlamasa da artık içinden çıkmayacağını kavramıştı.

“Bak evlâdım, söylediğin gibi soyunda güzel insanlar olduğu besbelli, ama önemli olan soyumuz kadar bizim kim olduğumuz, yani nasıl bir insan olduğumuzdur. Sonuçta bu dünyadan geçip giderken geride sadece şu kalır: Toprağa bir ağaç mı diktin, yoksa oradan ağaç mı söktün? Hak mı yedin, hak mı dağıttın? Gönül mü kurdun, gönüller mi yıktın? Hayat bu kadar sade ve basittir oğlum.”

Lokantadakiler kendi hayatlarını gizlice gözden geçirip, dalgın bakışlarla başlarını salladılar.

“Bu sebeple hem Tabiat Ana’ya gönülden bağlı bir Kam hem de eczacı ve otacı olarak naçizane bendeniz, tabiatın bize emanet edilmiş bir farmakoloji deposu olmadığını aklımızla itiraf edip, gönlümüzle kabullenmeliyiz, diyorum. Bu gezegendeki göze görünür ve görünmez hayvanlar bizim kölemiz ya da erzak dolaşımımız değildir. Bütün mesele bu gezegende kişisel çıkarları olmadan böyle düşünen insanların da gerçekten var olduğu fikrini kabul edebilmekte. Ne diyorlar bu insanlara Semahat kızım?”

“Altruist,” diye sanki bekliyormuş gibi hemen yanıtladı Semahat.

“Türkçe ‘diğerkamlık’ veya ‘özgecilik’ de diyoruz.”

“Hah o işte! Senin anlayacağın bencilliğin tam karşıtı diğerkam insanlar da var dünyada. Neyse ne! Sana gelince Şakir evlâdım, biz bu akşam senden birçok şey öğrendik, inşallah sen de bizi biraz anlamışsındır?”

“Esağfurullah teyzeciğim. Eğer size nükleer enerjinin son derece güvenli bir kaynak olduğunu ve memleketimize büyük bir güç ve refah atacağını anlatabildiysem ne mutlu bana,” diyen Şakir Yurtkan buruk gülümsedi. Kendi ninesinden yaşlı olduğunu düşündüğü ve saçlarını çiftçi köylü kadınlar gibi örmüş bir kadı-

nın üniversite mezunu bir eczacı olabileceğini hiç düşünmediği için şimdi şaşırmişti.

O bu sözleri söyleyince kısa bir sessizlik oldu. Artık sabrı tükenmiş olan Kumru, boğazını temizleyerek konuştu:

“Bizim artık Kayseri’ye dönmemiz lâzım Umay Nine. Defne biraz dinlenmek istiyor. Taksiler de yoldaymış zaten.”

“Ne gerek var canım! Benim dışarıda koskoca cipim var, hepimiz sığarız içine. Ben bırakırım sizleri,” diye ayağa fırladı işadamı mühendis Şakir Yurtkan.

“Yok, sen hiç zahmet etme Şakir. Ben taksileri önceden ayarlamıştım, neredeyse gelirler, iptal etmek ayıp olur şimdi,” diye yalan söyleyen Kumru, aslında lokantanın sahibine Talas Taksi’den iki araba çağırmasını daha yeni söylemişti.

Onlar araba kavgası ederken, geleneksel “Hesabı kim ödeyecek?” sanatına hiç girişmeden, hesabı Umay Nine usulca ödedi.

Karşıt görüşlü kalabalık bir aileyle beklediği gibi sert bir tartışma yaşamamasına rağmen onlara tek başına kendi fikrini de dinletebilmiş olmaktan memnunmuş gibi görünen Şakir Yurtkan, aslında buruk ve keyifsiz hissediyordu. Kendi aile değerlerine göre biraz “ezik” durumdaydı.

Hep beraber lokantadan çıktılar. Lokantaya girerken coşkulu şekilde sohbet ettiği lokanta sahibi aileyi sadece başıyla selâmlayan Şakir Yurtkan hepsiyle tek tek vedalaşıp, ertesi sabah Kayseri Adalet Sarayı’nda görüşmek üzere lokantanın önünde park ettiği pahalı olduğu anlaşılan cipine doğru ilerledi. O sırada Umay Bayülgen ona seslendi:

“Şakir evlâdım! Söylemeyi unuttum. Benim adım Umay, ailem eski Türk mitolojisindeki Tabiat Tanrıçası Umay’dan esinlenerek koymuş adımı. Bak, ailene çok yakında bir bebek gelecekmiş. Üs-

tünüzde sarı renk taşıyın, biz bunun bebekleri sarılıktan koruyacağına inanırız ve eğer kızınız olursa, göbek adını Umay koyun. Bu isim çocuğa bereket ve hayır getirir. Böylece sizler de evlâdınızı her gördüğünüzde Tabiat Ana'yı hatırlar, toprağa, havaya ve suya sahip çıkarsınız. Bak bu gece dolunay var, kadim geleneğimizde ay çok kutludur, dolunay hayırlara vesiledir. Güzel haberler alırsın inşallah!”

Yaşlı kadın bunları söylerken son model cipinin kapısını açmakta olan Şakir Yurtkan bir an için hareketsiz kaldı. Sonra acaba karısının hamile olduğundan Kumru mu bahsetti diye, dönüp ona baktı. Kumru'nun gülmemek için dudaklarını birbirine bastırdığını görünce asabı bozuldu. Çocukluğundan beri hemen hiçbir konuda anlaşılamadığı kuzeni Kumru'nun düğünlerinden beri ziyarete gelmediğini, hatta şimdi sekiz yaşında olan oğlunu bile görmediğini hatırlamıştı. Bu yaşlı kadın nasıl olup da iki hafta sonra bir kızı olacağını biliyordu?

Bir eli hâlâ cipinin kapısında kalakalmış olan genç adam, başını çevirip yaşlı kadına ilk kez çok dikkatle baktı. O zaman bu akşam lokantaya girdiği andan itibaren zihnine asılı kalmış düşünceler hep birlikte hücum ettiler. Gazeteci Defne Kaman'ın anneannesi Umay Bayülgen'in uçlarına rengârenk oyalar bağladığı iki örgülü saç, ilk gördüğünden beri neden kendisi çocukken şifâhâne önünde dikili olan Gevher Nesibe Sultan büstünün saçlarını hatırlatmıştı? Kumru'nun öğretmen babasının sık sık o büstü göstererek “Eski şifacı Kam geleneğimizde bilge kadınlar Gevher Nesibe Sultan gibi saçlarını örermiş, Anadolu’da ninelerimiz işte bu yüzden bin yıldır örgülü saç geleneğini devam ettirir,” dediği neden yıllar sonra şimdi pat diye aklına düşmüştü? Kimdi bu yaşlı kadın ve gerçekten Şaman güçleri olabilir miydi? Kızıl saçları dışında onun “hık demiş

burnundan düşmüş” torunu gazeteci Defne Kaman, yarınki kritik duruşmada hapis cezası bile alabileceksen nasıl bu kadar sakin ve özgüvenliydi? Acaba yatıştırıcı mı kullanıyordu. Kilo vermek için kullandığı haplardan sonra psikolojisi bozulunca doktorun kendisine verdiği türden yatıştırıcılardan belki?

Bu sırada taksiler geldi. Kaya-Han Restoranı’nın sahipleri, sanki yıllardır tanışıklarmış gibi ailecek kapıya çıkıp, yeniden ziyarete beklediklerini tekrarlayarak, biber turşularını çok sevdiği için Ertuğrul Türel’e bir kavanoz biber turşusu armağan edip onları yolcu ediyordu. Vedalaşma sürerken, kuzeninin ikinci çocuğu olacağını kendisi bile hatırlamayan Kumru Çalığışu, yaşlı kadının bunu nasıl bildiğini Defne Kaman’a sormaya çekindiği için Karaca’ya sordu.

“Valla ben bu iki kadını hiç çözemedim Kumru,” dedi Karaca, Kumru’nun kendini ona yakın hissetmesine sevinerek.

“Onların öngörüsü benim fizikçi kafamı bile kaç kez mat etti. Çevrelerindeki insanlara bakarken ayrıntıları görür, beden dilini büyük ustalıklarla okurlar. Dün mantıcıda olanları hatırlıyor musun? İkisinin de kulakları acayip işitir. Abarttı deme ama benim şu fısıltılı konuşmamı taa lokantanın kapısından şimdi duyduklarına şüphem yok inan ki. Bu akşam Şakir’in o pahalı iri saatinden, gösterişli altın yüzüğünden, ne bileyim; cebinden sarkan bir nattan falan mutlaka bir iz bulmuşlardır.”

“Ne olabilir ki?”

“Bak Kumru, Sherlock Holmes nasıl dâhi bir kurgu karakterse, yaz kenara bu dediğimi, Umay ile Defne onun yaşayan hâlleridir işte!”

“Vay canına!” diyerek önce alayla, ama Karaca’nın ciddiyetini kavrayınca kapıda lokantanın sahipleriyle vedalaşan o iki kadına hayranlıkla baktı Kumru.

“Korkut Dede, ben çocukken bana Umay Nine’nin sülalesinde çok eskiden, ama bin yıl falan önce falan yani, daha Orta Asya’dan göçmeden önce Şaman kadınlar olduğunu anlatmıştı. Eski Türkler’de kadınlar Şaman olurmuş, erkek Kamlar ancak kadın kılığına girerse duaları kabul olurmuş. Öyleymiş o zamanlar. Galiba hâlâ böyle yaşayan Türkler varmış Asya’da. Bu Kamlar, duyarlı ve üstün zekâlı çocuklar arasından seçilirmiş. Masal gibi değil mi? Ama Umay ne der? Hiçbir masal uydurulmamıştır!”

“Hımmm...” diye düşüncelere daldı Kumru.

“Bunlar çok zeki kadınlar, Umay üstüne bir de taa 1950’lerde eczacılık gibi sayısal eğitimi almış!”

“Bu akşam olanları başkası anlatsa inanmazdım. Fakat günlerdir gördüklerimden sonra Defne Kaman ve Umay Bayülgen hakkında söylenenlerin artık doğru olduğunu düşünmeye başladım.”

“Neymiş ki onlar hakkında söylenenler?” diye bozularak sordu Karaca.

“Kutlu kadınlar!”

“Oha diyecektim ama Korkut Dede’ye çocukken söz verdiğim için diyemiyorum yani Kumru! Zeki ve bilge olabilirler ama kutlu çok saçma!” diye homurdandı genç adam.

Onlar konuşurken Şakir Yurtkan hâlâ cipinin kapısında donmuş gibi bekliyordu. O sırada telefonu “Gesi Bağlarında Dolanıyorum” türküsüyle çaldı. Selda Bağcan’ın muhteşem sesi hepsinin yüreğine işleyerek Kayseri’nin Talas’ına yayıldı. Genç adam heyecanla telefonunu açtı ve cipine binip kapısını kapattı.

Arayan kayınvalidesiydi ve kızının doğum sancılarının sıklaşması nedeniyle hep beraber hastaneye gittiklerini, direkt oraya gelmesini söylüyordu. Doğuma daha iki hafta olduğu için şaşıran Şakir'i kayınvalidesi "Bazen bir iki hafta oynar bu işler," diyerek yatıştırdı. Telefonu kapatıp, cipini çalıştırırken telefonunun duvar kâğıdında hamile karısı ve oğlunun fotoğrafını gören Şakir Yurtkan, derin bir nefes aldı. Yaşlı kadın bu fotoğrafı görmüş olmalıydı. "Oh be! Evet, öyle olmalıydı!" Yoksa nereden bilecekti çocuk beklediklerini? Ancak bu ferahlamadan on beş dakika sonra hastaneye girerken farkına vardığı başka bir şey yine rahatını kaçırdı. Kaya-Han Restoranı'nda otururken cep telefonunu kendi önüne koyduğu mesafeden masanın öbür ucunda oturan yaşlı kadının görmesi olanaksızdı. Yani genç biri bile bunu görmezdi, kaldı ki yaşlı birinin o kadar uzağı görmesi olanaksızdı. Bir de "Bu gece hayırlı geçsin inşallah!" demişti. Acaba bu gece karısının erken doğum yapacağını mı ima etmişti? Bunu nasıl bilebilirdi ki? Dolunayla bütün bunların ilgisi neydi? "Yok canım, olmaz öyle saçma şeyler... Olsa olsa tesadüftür bunlar, o kadar..."

Akşam karanlığı çökmek üzereydi, ileride dev bir beyaz güneş gibi göklere hâkim olmuş dolunay çoktan geceyi başlatmış görünüyordu. İki gruba ayrılıp, taksilere binerken, Defne Kaman'ın telefonuna bir mesaj geldi. Okuduğu mesaja kısa bir süre kaşlarını çatan Defne'nin kimseye bir açıklama yapmaması hepsinin dikkatini çekti.

"Hayırdır inşallah?" diye sordu Umay Nine öndeki taksiye binerken.

"Bizim gazetenin yeni genel yayın müdürü yarınki duruşma

için iyi şanslar diliyor,” diye geçiştirdi Defne.

“Cemal Dokuzoğlu değil miydi o? İyi de o da yarın diğer gazeteci arkadaşlarla beraber Kayseri’ye desteğe gelmiyor mu?” diye sordu Semahat, Umay Nine ve Ertuğrul Amca’yla beraber öndeki taksiye binerken.

“Aaa, Cemal Dokuzoğlu gazetesinin genel yayın müdürlüğünden zorla istifaya zorlanmadı mı? Artık sadece köşe yazıyor diye biliyorum ben onu,” diyerek araya girdi Ertuğrul Amca.

“Bak, yeni genel yayın müdürünün adını çıkartamadım şimdi. Eskiden toplum gazetecileri tanır, milletvekilinden daha çok onlara derdini açardı. Tüm değerler değişti, cık cık cık...” diye üzülererek taksinin kapısını kapattı.

Öndeki taksi hareket etti.

Bu sırada arkadaki takside Defne’nin yanında oturan Kumru, telefonuna gelen sms mesajının sesiyle irkildi. Yollayan bizzat hemen yanı başında oturan Defne Kaman’dı. Onlarla birlikte aynı taksiye binip, şoförün yanında oturan Karaca bir yandan cep telefonunda öndeki takside bulunan Semahat’ın yolladığı mesajı okurken, gülererek sordu:

“Bu akşam da sms’lerden geçilmiyor ha! Yoksa Cemal Dokuzoğlu sana da mı bol şanslar diliyor Kumru, hah ha?”

Yüzündeki şaşkınlık ifadesini değiştirmek için büyük uğraşlar veren Kumru, canı sıkkın bir sesle Karaca’yı geçiştirdi.

“Amaan bizim yedi sülale bana selâm ve muhabbetlerini yolluyor işte... Kalabalık ailelerde de böyle tatlı sıkıntılar oluyor tabii...”

Öndeki takside, az önce aldığı haberi şimdilik sadece Karaca’yla paylaşan Semahat, Defne’nin duruşması için Amerika’dan

Türkiye'ye gelen Güneş Aytan'ın az önce İstanbul'a indiğini ve yarın sabah Kayseri'ye geleceğini yazıyordu. Fakat bu haberi Defne'ye nasıl söyleyeceklerini henüz ikisi de bilmiyordu.

O sırada Kumru'nun akıllı telefon ekranında tam yanı başında oturan Defne Kaman'ın notu ıslıl ıslıl yanıyordu:

“Beni bu akşam işten çıkartmışlar Kumru.”

17. DEMİR KARA KUŞ

Perşembe gecesi

İnsanın kendi kalp seslerini en iyi duyabildiği zaman, gecenin en sessiz saatleridir.

Defne Kaman misafirhanedeki yatağına oturmuş, gecenin sihirli sessizliğinde kendi kalp seslerini dinliyor, derin derin nefes alıp verirken, havanın bedene can katışını gözleri kapalı izliyordu.

Penceresinde bir tıkırtı duyduğunda saat gece yarısını çoktan geçmişti. Önce alt katta uyuyan anneanesi aklına, sonra da yüreği ağzına geldi. Ama korkuya teslim olmadı. Defne Kaman korkuyla dolan zihnini, terbiye etmeye çalıştığı nefesiyle itti ve onun zihninde kapladığı yeri temiz havayla doldurmayı denedi. Bu sırada penceresindeki tıkırtılar artarak devam ediyordu. Tekrar derin, çok

derin bir nefes aldı. Üç gecedir kaldığı misafirhane odasında, artık yerini öğrendiği başucu lambasının düğmesine bastı. Bastı ama lamba yanmadı. Acaba bu lamba dün gece de bozuk muydu? Bunu çıkartamadı. O zaman dün geceyi Semahat'ın odasında onun başındaki koltukta uyuklayarak geçirdiğini anımsadı. Bu odadaki ilk gecesinde de "İklim Değişikliğini İnkâr Bakanlığı"ndan gelen memur Ahmet ve Mehmet kapıyı çaldığında başucu lambasının düğmesini bulamamış, sonra kapının yanındaki düğmeden tavandaki floresan lambayı açmıştı. İki adam gün ağarınca kadar kaldıkları için hiç uyumadan kahvaltıya inmişti. Galiba Defne Kaman bu odada hiç uyumamıştı. O zaman, tarihî eser kaçakçılarını araştırmak için Çorum'a gittiğinde beş gün konakladığı Anitta Otel'de hiçbir gece kalmadığını ürpererek anımsadı.

Başucu lambası yanmayınca, karanlıkta bir eşyaya çarpmaya çalışarak yatağından kalkıp pencereye doğru yöneldi. Ancak birden üçüncü katta olduğunu anımsayıp, küçük bir çığlık attı. Bu sırada penceredeki gürültü artarak devam ediyordu. Tıkırtılar, neredeyse camı kıracak kadar güçlenmeye başladı. Defne Kaman, hızlı ve önemli bir karar vermesi gerektiğini anladığı anda durdu: Ya kapıyı açıp kaçacak ya da perdeyi açıp bakacaktı. Tüm cesaretini toplayıp derin bir nefes aldı ve perdeyi açtı. İşte o anda içeriye dolan ışıkla gözlerinin kamaşması bir oldu. Kalbi yerinden fırlayacak kadar hızlı atmaya, midesi yanmaya başladı. Dizleri titredi, düşmemek için duvara tutundu. Aslında kaçmak istiyordu ama korkudan titreyen bacakları artık onun kontrolünden tamamen çıkmış görünüyordu. Dehşet içinde kalmasına karşın odaya dolan nurun kaynağını da merak ediyordu. Korkudan ölmesine bu merak duygusunun neden olduğunu düşünerek kendini yatıştırmaya çalıştı.

Biraz yatışınca, yeniden derin bir nefes alıp, ışıktan kamaşan gözlerini kısıtı ve penceredeki o ışıklı şeye baktı. Dolunaydı. Yuvarlak ve koskocaman dolunay penceresinin camına dayanmış, içeriye girmek istiyordu. Dünya'nın kız kardeşi Ay. Gezegene göbek bağıyla düğümlü Ay. İnsanlığın sevgilisi Ay. Dolunay şimdi tüm büyüleyici gücüyle âdeta bembeyaz bir ışık topu olmuş ve pencereden içeriye girmeye çalışıyordu. Bu öyle muhteşem bir ışık seli ve kutlu bir manzaraydı ki, korkudan yüreği ağzına geldiği hâlde hayranlıkla nefesini tutmuş, kör edecek kadar sert ışıkla yanarak odasına girmeye çalışan Ay'a elleriyle gözlerini koruyarak bakmaya doyamıyordu. Bu, insanın hayatında bir kez yaşayabileceği mucizelerden biri olmalıydı. Hayranlığın korkuyu yenecek kadar büyük olduğu o an boyunca büyülenmiş gibi Ay'a bakakaldı Defne Kaman. Bu ân ne kadar sürdü hiç anımsamıyor. Sonra birden Ay ile arasından kapkara bir şey geçti ve içi hop etti, korkulu bir çığlıkla geri çekildi. Çığlığının sesi çıkmadı. O kapkara, kocaman şey az sonra yeniden göründü, havada kanat çırparak yaklaştı ve tam karşısına dikildi. Şimdi aralarında sadece incecik bir cam vardı.

Karşısındaki, masmavi gözbebeklerini Defne'ye dikmiş, sert bakışlı, gerdanı bembeyaz, başı simsiyah iri, güçlü, tüm korkutuculuğuna karşın çok güzel bir kartaldı. Her biri en az bir metre görünen kanatları demirdendi.

Artık sadece dizleri değil, sesi de titreyen Defne Kaman, kendini korumak için konuşmayı denedi:

"Ey güzel kartal sen gerçek değilsin!" dedi, ama sesi çıkmadı.

"İnsanın sesi ancak karabasan görürken böyle kesilir işte," diye fısıldadı. Tabii yine sesi çıkmadı.

"Zor zamanlar geçiriyorum. Bak düşüncelerimden ötürü beni yargılıyorlar, işten atıyorlar, sonra gözümün önünde tabiatı öldür-

meye çalışıyorlar ve ben hiçbir şey yapamıyorum. Umay Ninem bile artık yorulmaya başladı. O giderse, ben henüz onun yerini alacak kadar güçlü ve bilgili değilim. Çok bunalıyorum. Tökezliyorum ve üst üste düşünüyorum. Sevdığım adam, can dostum ve aşkım Güneş bile çekti gitti. Küçük Kam yeğenim Ayperi daha çok genç, onu yetiştirmeye gücüm yetecek mi? Dayanacak kimsem yok. Bu kara kuru düşlerin nedeni sadece içinde bulunduğum istenmeyen durumların yarattığı güvensizlik, belirsizlik, düş kırıklığı ve umuda vurulan zincir... İşte bu nedenle sen gerçek değilsin, sen sadece bir kâbussun, sen yakışıklı kartal! Karakuru düşsün sen! Kara Kuşsun! Git buradan kara demir kuş!” dedi. Ama yine sesi çıkmadı.

Odasının penceresine kadar inmiş dolunayın önünde hırçın bakışlarını üzerine dikmiş iri yarı, demir kanatlı kara kartal bir sağa bir sola uçuyor, ürkünç bakışlı mavi gözlerini Defne’den hiç ayırmadan tekrar dönüp pencerenin camına sivri gagasıyla vuruyordu. İyi ki gagası da demirden değildi. Camı kırarsa... Camı kırabilir... Camı her an kırabilir. Cam ne ki, göklerin hakanı kartalın gagası çok güçlüdür; onun gagasıyla parçalamayacağı canlı yoktur. Peki camı kırarsa, bu kadar büyük bir kartal odasına sığarmı? Defne Kaman’ın kalbi yerinden fırlayacak kadar şiddetle atmaya, nefesi daralmaya başladı.

Defne Kaman, birden şu anda rüyasında Türk efsanelerinde anlatılan demir kanatlı kartala rastlayıp buna sevineceği yerde ondan korktuğunu fark etti ve bunun için kendine gücendi. Kartal ki, geleneğimizde öncünün. koruyucusu, göklerdeki kökümüzün nişanı, ongunu, tözü, kökü, özüydü. Kartal ki, yol gösteren kuştı. Kartal ki, Kam ninesi üç gün önce koluna bir sembolünü bilezik olarak vermiş, belki de bu düşü öngörerek koluna kanat takmıştı. Gücenmelisin kendine Defne Kaman, gücen!

İnsan kendine gücenince direnci kırılır, güçten düşer. Defne'nin dizleri çözüldü, sallandı, tam düşmek üzereyken kartal büyük bir gürültüyle camı kırdı ve Defne'yi düşmeden önce havada yakalayıp, geceleri ördüğü kızıl saçlarından tutarak aldı, şimdi göklerdeki yerini almış olan dolunaya doğru uçurmaya başladı.

Uçuyordu. Resmen uçuyordu işte. Ah ne güzeldi havada yükselmek!

Uçmak! Uçmag! Uçmah!

Uçarken, içi hop etti Defne'nin. Tıpkı çocukken lunaparkta babasıyla bindiği dönme dolap hızla aşağıya inerken yaşadığı o birden boşluğa düşme ânındaki gibi heyecanla soluksuz kaldı. Hem korktu hem de hoşuna gitti. Hem çocukluğunda, daha babası evi terk etmeden önce ona sarıldığında duyduğu güveni özledi, hem de uçuşun insana verdiği özgürlük duygusunun heyecanını hissetti. Heyecan ve korku, güven ve özgürlük. Bağlılık ve yalnızlık. Hak ve haksızlık. Adalet ve zulüm. Uçmak ve düşmek. Uçmak güzeldi. Uçmak müjde anlamına gelmez miydi rüya tabirlerinde? Uçmak, insanın en uzun erimli hayali değil miydi? O zaman kendini kartalın güçlü pençelerine emanet etti ve uçmanın hazzını hissetmeye başladı. Ruhu huzura kavuşunca, çocukken Umay Ninesi'nin anlattığı hikâyelerde “uçmak”ın “cennet” anlamına geldiğini anımsadı. Altay ve Türk mitolojisinde ışıklarla ve nimetlerle dolu, yemyeşil bir yerdi cennet. Nur içindeydi cennet. Eski Türk yazıtlarında ruhun kuş kılığında uçarak cennete vardığı yazılıydı. Cennete mi gidiyordu yani? Yüzüne mutlu, kocaman bir gülümseme yayıldı. Fakat mutluluk yanında “Acaba öldüm de cennete mi gidiyorum?” diye bir soruyla beraber geldi. Ay çarpmasından pekâlâ ölmüş olabilirdi. “Kayseri’de başına ay çarpan gazeteci kadın ölmüş ve demir kanatlı bir kartal tarafından cen-

nete taşınmıştır!” Böyle bir haber olabilir miydi? Ah ha ha! Gazeteleri çocuklar çıkartsa belki de ölüm haberleri böyle olurdu. Buna çok güldü Defne Kaman. Sonra aklına Korkut Dedesi’nin çok sevdiği Yunus Emre’nin dizeleri geldi:

*Tutulmadı Yunus canı, geçti Tamu’dan, Uçmak’tan
Yola düşüp Dost’a gider, ol aslına uyakmağa*

Yok yok, henüz ölmek istemiyordu Defne, cenneti de istemiyordu. O, uyanmak ve Orta Dünya’ya dönmek istiyordu. Tüm sıkıntılarına rağmen yaşamak güzeldi ve o dünyadaki cennetleri hâlâ çok seviyordu. Ama kartalın onu bırakmaya hiç niyeti yoktu, derken kocaman bir bulutun içine girdiler, her şey bembeyaz oldu.

18. ADALET HUZURUN TEMELİDİR

Cuma sabahı – Kuşluk vakti

Kahvaltı tabaklarına birkaç zeytin, kibrit kutusundan bile küçük beyaz peynir ve kızarmış ekmek almışlardı. Masanın ortasına kayık tabaklarda servis edilmiş rafadan yumurta, sağlıksız küçük plastik kutulara hapsedilmiş tereyağı, gül reçeli, bal ve artık kışın bile üretilen kokusuz, tatsız domateslere dokunmamışlardı bile. Sanki sabaha kadar içip eğlenmekten ya da masa başında çalışıp, kafa yormaktan bitkin düşmüş gibi berbat görünüyorlardı. Hiçbiri konuşmuyordu. Oysa dün akşamüzeri Kaya-Han Restoranı'ndan döner dönmez, erkenden odalarına çekilmişlerdi.

Otelcilik okulu öğrencisi genç stajyer garson Aysel, onların iştahsızlığına bakıp, kahvaltıyı bu sabah beğenmediklerini sana-

rak koşturup duruyor, sık sık başka bir istekleri olup olmadığını soruyordu. Onun üzülmesine üzülen Avukat Kumru Çalikuşu, birazdan Adalet Sarayı'na gidecekleri için gergin olduklarını fısıldayınca genç kız şaşırıldı. Sadece tabiat, hayvan hakları ve kadın sorunları gibi konularda yazan bir gazetecinin mahkemelerde ne işi olabilirdi ki? Defne Kaman hiç siyasetle uğraşmazdı ki...

"Onun için mi bu sabah öyle üzgün? Gözlerinin altı simsiyah olmuş..." dedi.

Cuma sabahı Kayseri havası birden Anadolu bozkırının kış mevsimi normallerine dönmüş, bulutlar gökteki yerlerini almış, maviler grilere dönüşmüş, rüzgâr işbaşı yapmış, manasız sıcaklık yerini olması gerekene yakın bir soğuğa bırakmıştı. Defne Kaman, Umay Bayülgen, Ertuğrul Türel, Karaca Yörüklü, Semahat Kaman yanlarında getirdikleri kışlık ceket ve kabanlarını nihayet giymiş, yüzlerini yıkayıp, saçlarını tarayıp, adaletin karşısına çıkmaya hazırlanmışlardı. Onları misafirhaneden Kayseri Adalet Sarayı'na getiren Avukat Kumru Çalikuşu, topuklu siyah ayakkabıları ve siyah döpiyesinin üzerine giydiği cüppesiyle dikkat çekecek kadar hoş görünüyordu.

Defne Kaman'ı gönüllü savunmak üzere İstanbul ve Ankara'dan yola çıkan çevre avukatları, farklı basın kuruluşlarından bazı meslektaşları, aynı gazeteden arkadaşı Gazeteci Attila Gültekin, Greenpeace uluslararası çevre koruma derneğinden yabancı ve yerli üyeler, merkezi İzlanda'da bulunan "Uluslararası Medya ve İfade Özgürlüğü", merkezi Kanada'da bulunan "Yurt-İlk Ulus Kültürü" kuruluşlarından, merkezleri Türkiye'de bulunan "Anadolu Tabiatına Sahip Çık", "Hayvanlar da Candır", "Gezegen Hepimizin", "Akdeniz ve Karadeniz Nükleer Felaketlerden Koruma", "Nükleer Olmadan Kalkınmak Mümkün", "Anti-Nuke Belgesel"

derneğinden üyeler ve “Radyasyon ve Kanser Derneği”nden onkologlar Kayseri’ye ulaşmış, hep birlikte Kayseri Adalet Sarayı önünde toplanmışlardı. Olası bir taşkınlık durumunda onları korumak için oraya geldiklerini açıklayan kalabalık bir polis kordonunun altında bekliyorlardı. Yoldan geçen ve kendi yakınlarının başına bir şey gelinceye kadar her şeyden çoğu kez habersiz olmakla tanınan insanlar, polis kordonu içinde bekleyen bu grubu meraklı bakışlarla süzüyordu. Bu sırada Karaca, kocaman pahalı cipi nedeniyle dikkatini çeken Şakir Yurtkan’ı önlerindeki cadde-den geçerken gördü ve onu Semahat’e gösterdi. Adam, adliyeyi geçip gidince herhâlde otoparka gidiyor diye düşündüler ve sonra onu unuttular.

Yıllardır yazıları geniş bir okur kitlesi tarafından ilgiyle takip edilen araştırmacı gazeteci Defne Kaman’ın duruşmasından bir gün önce, bir e-posta mesajıyla işten çıkarıldığını duyan meslektaşları ve çeşitli dernek üyeleri, şimdi eskiden adı adliye binası olan “Adalet Sarayı” önünde onunla dayanışma içinde olduklarını endişe içinde ifade ediyorlardı.

Yıllarca beraber çalıştığı, özellikle Çorum’daki tarihî eser kaçakçılığı macerasında kendisine destek olan meslektaşı Attila Gültekin, yine yanındaydı.

Defne’nin işten atıldığından henüz haberdar olmayan Sahaf Semahat, Karaca ve antikacı Ertuğrul Amca onların “Geçmiş olsun!” dileklerini tamamen az sonraki duruşmayla ilgili olarak alıyor, hatta gazetenin eski genel yayın müdürü ve aile dostu Cermal Dokuzoğlu’nun neden hâlâ gelmediğini merak ediyorlardı. İşlerinde sadece Umay Bayülgen hiç konuşmuyordu, zaten onun neyi bilip neyi bilmediğini tahmin etmek her zaman zordu. Sabah-tan beri alışılmadık bir durgunluk ve sessizlik içinde olan yaşı-

lı kadın, polis kordonu içinde hiç kımıldamadan durduğu yerde dikkatli bakışlarını torunu Defne Kaman'a dikmişti. Neftî renkte parkaya benzer bir kaban giymiş, ak saçları örgülü, elinde her zamanki turuncu .püsküllü çantasıyla Adalet Sarayı önünde bekleyen ufak tefek yaşlı kadına kimileri uzaydan Türkiye'ye inmiş bir yabancı gibi bakarken, kimileri de büyük bir hayranlıkla koşturarak bir sandalye bulmaya çalışıyordu. Tüm yaşamı boyunca sıkıntılı zamanlarda daima yanında olmuş anneannesinin tükenmez görünen enerjisinin son aylarda eksilmeye başladığını endişeyle izleyen Defne, onsuz bir hayata asla hazır olamayacağını bile bile kendini onsuzluğa hazırlamaya çalışıyordu. Son zamanlarda artık her gece saçlarını örmeye başlaması, bilincini bu yolculuğa hazırlamak için yaptığı alıştırmalardan sadece biriydi.

Defne Kaman'ın düşüncelerini yanına yaklaşan kimilerinin başı örtülü kimilerinin açık birkaç genç kız böldü. İçlerinden biri öne çıkarak, kendilerinin Kayseri'de okuyan üniversiteli feminist kızlar olduklarını ve onu desteklemek için geldiklerini biraz çekinerek açıkladı. Kızlar için sabah okullarını "asıp", rol model gördükleri bir gazeteci kadına destek vermek için Adalet Sarayı'nın önüne kadar gelmek büyük bir cesaret işiydi. Pankart açamadıkları için özür dilediler. Sonuçta hepsi ya memur ya işçi kızıydı, zor şartlarda okuyorlardı ve meslek sahibi olmak tek kurtuluşlarıydı. Defne Kaman, genç kızları görünce çok sevindi, tek tek kucakladı onları. O böyle davranınca polisler kızların Defne'nin arkadaşları olduğunu düşündüler.

Onları anneannesiyile tanıştırmak için sevinçle başını kaldırıp, Umay Nine'ye baktığında, yaşlı kadının gülümseyerek başını salladığını gördü. Günlerdir sık sık yer değiştiren endişe ve sevinç duygularının, ruhunu uç noktalar arasında savurup sarsmasından bitkin

düşen gazeteci kadın, içini çekerek ninesine gülümsedi. Aralarında iki kuşak fark olan aynı aileden iki kadın göz göze kaldılar. Dikkatle ve şefkatle birbirlerine baktılar. İki kadının gözlerinde, soylarındaki tüm kadınlar canlandı, yan yana dizilip hepsi birden onlara baktılar. Binlerce yıldır, sadece kadın oldukları için aşağılanan, itilip kakılan, atılıp örselenen, alay edilen, görmezden gelinen, atasözlerinde utanç verici ifadelerle kötülenen, şeytanlaştırılan, cezalandırılması gerektiğine hükmedilen; babaları, kardeşleri, oğulları ve kocaları tarafından sadece boyun eğdiği ve annelikle yetindiği zaman kabul gören; akademiden atölyeye, patrondan meslektaş, öğretmen-den işçiye, akrabadan komşuya çoğu zaman sadece bir cinsel nesne olarak nitelendirilen binlerce kadın şimdi Defne Kaman ile Umay Bayülgen'in gözlerine toplandı ve içlerinde birikmiş acının ve öfkenin enerjisini dayanışmaya dönüştürüp birbirlerine baktılar. Sadece kadının kadına gösterdiği anlayış ve şefkatle baktılar. Ne kadar çok zaman ve kurban almıştı şimdiki zamana ve buraya gelebilmek! Ancak emekler ve fedakârlıklar boşa gitmedi. Artık kadınlar ayağa kalkmıştı; dünyanın her yerinde ayakta ve dayanışma içindeydiler. Umay Bayülgen gözleriyle ona yanı başındaki kadınları işaret etti. Yaşlı kadın torununu sakinleştirmeyi yine başarmıştı.

Biri bakınca hepsi birden topluca saatlerine baktılar. Zaman gelmişti. Avukat Kumru Çalikuşu'nun öncülüğünde Kayseri Adalet Sarayı'nın gösterişli iri binasının turnikeli kapısından teker teker içeriye girip, üst ve çanta arama detektörlerinden, sonra da yeni turnikelerden geçtiler. Bu sırada avukatlar haftalardır üzerinde çalıştıkları ve Defne'yle paylaştıkları en iyi ve en kötü olasılıkları konuşuyor, ayrıntıların üzerinden bir kez daha geçiyorlardı.

"TCK 301'e göre, eleştiri amacıyla yazılı düşünce açıklamak suç oluşturmaz. Adı geçen yazıda da devletin hiçbir kurumu, mil-

let, Meclis, hükümet veya yargı organlarını alenen aşağılama söz konusu değildir.”

“TCK 326’ya göre de bir sorun yok. Devletin güvenliğine, iç ve dış siyasal yararına ilişkin belge veya vesikaları kısmen veya tamamen yok etmek, çalmak, kullanmak gibi bir durum söz konusu değil. Defne Kaman, internet ortamında zaten halka açık olan belgelere ve bilgilere dayanarak yazdığı yazısını kendi düşüncelerine göre bulduğu tehlikeleri belirterek, halkı bilgilendirmek amacıyla yayınlamıştır. Zaten suç olmayan bu fiilin bir savaş sırasında yapılmadığı da kayıtlara geçmelidir.”

“TCK 305’e göre, yazar haberinde kendisi ve başkası için veya yabancı kişi ve kuruluşlardan doğrudan ve dolaylı olarak hiçbir maddi yarar sağlamamış ya da vaat etmemiştir.”

“Müvekkilimize isnat edilen suçlar oluşmamıştır, bu yüzden beraat etmesi muhtemeldir.”

“Muhtemel, olası demek değil mi?” diye üzgün bir sesle ortaya sordu Karaca.

Hepsi aynı anda içlerini çekip, yüzlerini buruşturdular.

“Yani saydığınız bütün bu masumiyet göstergelerine rağmen Defne’nin mahkûm olması olası mı diyorsunuz? Nasıl olur ya?”

Hiçbiri Karaca’yı yanıtlamadı. Sanki onu duymamışlardı.

Kayseri Adalet Sarayı’nın içine ilk kez giren İstanbullu iki avukat binanın pahalıya mal olduğu hakkında konuşurken, geveze olduğu anlaşılan bir memur: “Geçen yıl orta katı su bastı, bazı odalar günlerce kullanılmaz hâle geldi. Kim bilir artık nedendir?” diye gülerек anlatmaya başladı.

Bu açıklama üzerine saatlerdir gergin olan avukatlar ve çevre koruma dernek üyeleri, görevli memurla beraber gülmeye başladılar. Ama gülmeleri uzun sürmedi. Yanında polislerle beliren bir görevli salonun küçük olması nedeniyle sanığı desteklemeye

gelenlerin içeriye kabul edilemeyeceğini açıkladı. Sadece sanığın avukatları ve birinci dereceden akrabaları salona alınacaktı. Tam bu karara itiraz etmeye başlamışlardı ki, kulakları yırtan yoğun bir siren sesiyle irkildiler. Siren sesi uzaklardan alev alev yanarak yaklaştı, yaklaştı ve tam Adliye Sarayı'nın önünde durdu. Bu bir ambulanstı ve içinden fırlayan iki sağlıkçı ellerinde bir sedyeyle koşarak binaya girip, acele güvenlikten geçerek merdivenlerden üst kata çıktılar. Bu sırada bekleyenlerin salona alamayacağını açıklayan görevli memurun telefonu çaldı. Memur, "Öyle mi? Tamam. Geliyorum," dediği bir konuşmanın ardından kibarca izin isteyerek üst kata koştu. Ne olduğunu merak etmelerine rağmen hiçbir bilgi alamadan beş dakika kadar beklediler. O zaman, "Ben bir bakayım, ne oluyor acaba?" diyen Avukat Kumru Çalikuşu, üst kata çıkmayı başardı.

Kendi duruşmalarının başlama saati geldiği hâlde çağrılmamaları ve üst kata çıkan herkesin ortadan kaybolması içlerini karartmıştı. Defne Kaman, girişteki geniş salonda Ertuğrul Türel ile yan yana oturan Umay Bayülgen'in yanına gitti. İki kadın yine hiç konuşmadan bakiştılar. Umay Nine, torununun elini avucunun içine aldı, yumuşacık sıktı. Onun zayıf, kemikli sıcacık ellerinden yayılan sevgi, şefkat ve iyilik, tıpkı serum şişesinden akan yatıştırıcı ilaç gibi gözle görülür şekilde ve hızla bedenine yayıldı ve Defne'nin kalbine ulaştı. Samimi sevgi en büyük şifadır. Şimdi yanlarına gelen Karaca ve Semahat yukarıda kimin hastalandığı veya kaza geçirdiğiyle ilgili tahminlerde bulunuyorlardı. Onlara bir saat gibi gelen on dakika sonra sedyeyle ambulansa bindirilip hastaneye götürülen kişinin duruşmanın yargıcı olduğu ve az önce bir kalp krizi geçirdiği bilgisi doğrulandı. Duruşma dört ay sonraki bir tarihe ertelenmişti.

Kayseri Adliye Sarayı önüne çıktıklarında hava, kış mevsiminde olduğunu unutup, mevsimi yeniden bahar sanmaya başlamıştı.

Hava gerçekten hasta olmalıydı ve acilen tedavi edilmezse onu soluyan herkesi de kendisiyle beraber hasta edecekti. Baharda olduğu varsayımına kapılan hava ısınınca insanlar sabah erkenden giydikleri ceketleri, kabanları çıkartıp kollarına asmış, şimdi ne yapacaklarını konuşuyorlardı. Üniversiteli kızlar da geldikleri gibi sessizce gitmişlerdi.

Dönüş uçaklarının hareketine daha saatler olduğu için Kayseri'ye kadar gelmişken mantı yemeğe karar verip, şehir merkezine doğru toplu hâlde yürümeye başladılar. Bu sırada Karaca, Umay Nine'ye yaklaşip sırtarak sordu:

“Beddua ettin sen değil mi? Senin bedduanın tuttuğunu söyledir Korkut Dede.”

“Tövbe de! Ben, haksızlığa uğrayanın kargımasının mutlaka tuttuğuna inanırım. O yüzden de etmem.”

“Bedduaya kargı diyor ya!” diye açıkladı Karaca.

“Hem ben niye hâkime ilenecekmişim, Karaca Oğlan? O adamın ne suçu var? O görevini yapacaktı. İnşallah tez elden şifa bulur.”

“Umay Sultanım bedduanın ‘karma’sına inanır. Beddua sahibine mutlaka geri döner evlâdım, kendine olmasa yedi göbek soyuna!” diyen Ertuğrul Amca, koluna girerek yürüyen yaşlı kadına gülümsedi.

“Ben bilemem o kadarını artık!” diye sırtıtmaya devam etti Karaca.

“Sen adamı rahat bırak da şifa bulsun. Annesi, çocukları, karısı falan nasıl üzülyordur şimdi. İnşallah tez elden iyileşir.”

“İyi iyi, anladık aman!”

“Sen asıl dün gece rüyama giren kartalı duy da dudağın uçuklasın! Hayırlara, güzelliklere vesile olsun, ben şimdiye kadar böyle

heybetli, yağız, böyle mavi gözlü yakışıklı bir kara kartal görmedim! Karakuş dün gece odama kadar geldi ve pencereden içeri girdi,” diye neredeyse cilveli bir sesle açıkladı Umay Bayülgen.

“Kartal mı?” diye hayretle sordu Defne.

“Kartalın yakışıklısı mı olurmuş? Nasıl kötü bakar o hayvan ya...” diye yine sırtıttı Karaca.

“Rüyada kartal görmek, adalet, kudret, zafer, güç, kısmet manasına gelir, derler,” dedi Semahat, bir yandan telefonunda iki başparmağıyla hızlı hızlı mesaj yazarken.

“Ya senin gibi akıllı bir kadın nasıl bu rüya tabirlerine falan kanıyor, ben işte bunu hâlâ çözemedim Semahat ya!” diye bir süredir sırttan Karaca’nın yüzü, o sırada Kumru’nun arkada yakışıklı genç bir avukatla konuşarak yürüdüğünü görünce bulutlandı.

“Belki de Kara Kuş uğur değil uğursuzluk getiriyordur,” diye homurdandı.

“Hadi oradan sen de! Kartal, kadim Kam geleneğimizde adalet, erinç, liderlik anlamı taşır ve kökümüz gökleri işaret eder. Senin anlayacağın dilde söylersek, Kara Kuş, hakkaniyet, kök ve göktür!”

“Vay canına, bak şu kartala!” diyerek arkaya dönen Karaca, yanındaki genç adamla cıvı cıvı konuşan Kumru’ya tekrar baktı. Kumru onu görmedi bile.

“Sen şu rüyayı anlatsana Umay Nine ya! Bakalım o kartal bana da şöyle bir ferahlık, güç ve erinç katacak mı?” diye zoraki konuştu Karaca.

Bu sırada Karaca’nın yanına yaklaşan Semahat, “Güneş’e ulaşmıyorum Karaca. Telefonu kapalı. Sabah saat onda adliyeye gelmek üzere yazışmıştık dün gece. Çoktan Kayseri’de olması gerekirdi,” diye heyecanla fısıldadı.

“Yine korkup kaçmış olmasın! Güneş Ağbi geçen yıl da bunu yapmadı mı?” diye homurdandı Karaca.

19. GÖK İLE KÖK AYNIDIR ÖZÜMÜZDE

Cuma öğlen

“Kanat, tarih boyunca insanlığın bu dünyada belki de en fazla kışkandığı hayvan organı olmuştur. Çünkü uçmak, göklere yükselmek, özellikle bizim gibi kökleri gök ile aynı sözün içinde kaynaşmış bir kültürün çocukları için ayrı bir önem arz etmiştir. İşte bu yüzden geleneğimizde kuş her zaman kutlu bir sembol olmuştur,” dedi Umay Nine.

“Gök ile kökün bir zamanlar aynı kelime olduğunu hiç düşünmemiştim,” dedi Kumru gülümseyerek. “Göktürklerin Orhun alfabesi yazıtlarını Köktürk diye okuyanların kelime oyunu yaptığını sanırdım.”

Yargıcın kalp krizi geçirmesi sonucunda duruşma ertelenince akşam uçağına kadar bol bol vakti kalan avukatlar, çevre ve tabiat

dernek üyeleri ve çoğunluğu onkolog olan doktorlardan oluşan otuz beş kişilik grup yürüyerek Defnelerin ilk gün yemek yedikleri “Erkilet Güzeli” mantıcısına gitmiş, henüz öğle olmadan neredeyse tüm lokantayı doldurmuş, âdeta kapatmışlardı. Lokanta sahibi ve burnundaki çatlak kemik nedeniyle hâlâ iri bir bandajla gezen neşeli garson, onları eski dostlarıymış gibi kapıda karşılamış, bilmeyenlere lokantanın adındaki Erkilet’in Kayseri’nin en güzel yörelerinden biri olduğunu, “Erkilet Güzeli” türküsündeki üzüm bağları ve cevizleriyle ünlü olduğunu gururla anlatmıştı.

“Canım kim bilmez o güzelim türküyü? Kim ‘Tek tek basarak, bade süzerekten gel canım gel aman!’ ile rakı içip, canına yanmamıştır bu yalan dünyanın, değil mi kardeşim?” diye garsona destek veren Ertuğrul Amca, özellikle çok sevdiği Umay Nine’nin keyfi yerine gelsin diye çırpınıyordu.

“Ben hiç duymamıştım,” dedi Karaca.

“Gençler türkülerimize sahip çıkmıyor maalesef,” diye tasalandı neşeli garson. Ama onu asıl tasalandıran Semahat oldu. Her ne kadar Semahat iki gün önce orada yaşananlar için üzgün olduğunu ve artık “o kişi”yle olan sorunu çözdüğünü açıklasa da o içerdeyken kapıya göz kulak olması için genç bir garson görevlendirildi.

“Uçmak, sadece göklere ve köklere ulaşma ülküsünün değil, aynı zamanda güç sahibi olmanın ve hürriyetin de göstergesiydi. Kuş figürü ve uçmak hayali sadece eski Türklerin geleneğinde değil, birçok kültürün mitolojisinde önemli unsurlardan biridir.”

Lokantadaki masaları birleştirerek hepsinin oturacağı bir düzen kurulup yerleştiklerinde Umay Nine’nin rüyasında gördüğü kartal ve uçmak eylemiyle ilgili olarak insanlığın ortak uygarlık ve alt bilincindeki imgeler hakkında aralarında konuşmaya başlamışlardı. Konuşulan konuya dair bilgi ve görgüsü yüksek kişiler,

bir de iyi hikâye anlatıcısı olarak doğmuşlarsa, o ortamın ortasına bal damlar. Böyle yaratılmış insanlar, kendi yetenek ve mucizelerinin farkına varmazlar, farkına vardıklarında megalomanlık hastalığına yakalanırlar. Bu yüzden Umay Nine anlattıkça onu ilgi ve hayranlıkla dinlemek hem şans hem de kaçınılmaz bir yazgıydı.

“Her kültür anadilinden okunur. Başlayalım mı okumaya? Günün sabahtan öğleye kadar olan kısmına ‘kuşluk vakti’ adını vermişiz, en kıymetli yiyeceği ‘kuş sütü’yle anlamdaş kılmış, şansların en büyüğünü, ‘talih kuşu’, iyiliği ‘cennet kuşu’yla ilişkilendirmişiz. Memleketin her bölgesine özgün kuş evleri inşa ederek tabiat döngüsüne katkıda bulunmaksa başlı başına bir deha!”

“Araplar ‘kuşluk vakti’ne ‘duha’ derler. Duha namazı vardır mesela,” diye araya girdi Ertuğrul Amca, lokantanın raflarında sergilenen ev turşusu kavanozlarının fotoğraflarını çekerken.

“Arapça bilmem ama belki duha kuş anlamına geliyordur onların anadilinde de Tuğrulcuğum,” diye hayat arkadaşına gülümsemi Umay Nine.

“Efsane kahramanları bilgiye ve bilgeye ulaşmak için denizde ve havada uzun ve çetin yolculuklara çıkarlar. Ulaşacakları menzil, zekâları ve ustalıkları kadar dayanıklılık ve kararlılıklarının da sınanacağı bu yolculuğa bağlıdır. Erim yeşil zümrütlerde meydana gelmiş Kaf Dağı olabilir, Şahmeran Ülkesi, Zebercet Sıradağları olabilir. Efsanelerdeki kutlu kuşun adı Simurg, Kakküs, Zümrüd-ü Anka, Feniks, Hüma, bizim dilimizde Umay Kuşu veya Tuğrul Kuşu’dur.”

“Tuğrul, kuş mu yani?” diye gülmeye başladı Karaca. Onu duymazdan gelen yaşlı kadın devam etti.

“Bu kuşun adı ne olursa olsun bir kanadı akıl, öbürü gönüldür ve aklı gönülle birlikte taşıdığı için bilgedir. Şimdi sizin sayısal zekâ

ile duygusal zekâ dediğiniz şeyler var ya, onlar beraber olmadan uçmak imkânsızdır der destanlar bize. Ulaşılabilecek erim hürriyet, saadet, adalet ve ölümsüzlük arayışının sembolüdür. Dolayısıyla hepimizin içindeki kahramanı güçlü kanatlarıyla bilgiye taşıyan mutlaka bir kuş vardır. Çünkü Freud'un yanıldığı çoktan ispatlanan 'kadının kışkırandığı eksik organ' teorisinin aksine, her cinsiyetten insanın tarih boyunca daima kışkırandığı tek organ, kanat olmuştur."

"Ertuğrul da erkek kuş o hâlde," diye sırtıttı Karaca.

Çoğu az önce ilk kez yüz yüze tanışan otuz beş çevre dostu, adalet destekçisi, taze hazırlanmış mantılarını, aralarında vegan ve vejetaryen olanlar da çorbalarını beklerken, masaya servis edilen taze bazlamayla ev yapımı salçalı sos, turşu, zeytinyağlı yaprak sarması ve salatadan atıştırtıyorlardı. Bu arada garsonlar dâhil istisnasız hepsi kulak kesilmiş, ilgiyle yaşlı kadını dinliyordu.

Tam Karaca, "O hâlde aslında siz adaş sayılırsınız," diye yine takılacaktı ki, kalın ve sert bir erkek sesi duyuldu:

"Hah işte, tam da böyle hanımefendi! Olayları geniş zamanla anlatmak işte bu yüzden tehlikelidir! Soyut düşünmeyi henüz beceremeyen Mesozoik Jurrasic Çağ'daki insanoğlu, ölüm, ebedî güç, cennet ve cehennem gibi soyut kavramları hayvan sembolleriyle cisimleştirmişti. Bunlar, sizin bahsettiğiniz o ilkel zamanlarda elbette normaldi. Fakat bana bu ülkede artık gına getiren 'yaşlı teyze dokunulmazlığı' kontenjanınızı zorlamayınız! Çünkü o ilkel sembollerini mistik soslarla süsleyip, bir çeşit psikomitoloji dersine çevirmeniz ne kuşlara kutsallık ne de size bilimsel rütbe kazandırır! Nedir bu milletin yaşlı kadınlara gösterdiği bu koşulsuz itaat be!"

Etkileyici kalın sesiyle ve replik sırası gelmeden sahneye fırlamış alaycı aktör edasıyla konuşan Tabiat Yazı ve Fotoğraf Der-

neği Başkanı Harun Arıkan'dı. Yüzündeki dünyanın bütün derin acılarını çekmiş kederli ve kendine hayran kibirli bakışlar onu tanıyanlar için bir tür alarm anlamı taşıyordu. Harun Arıkan, entelektüel birikimi ve ayrıntılar üzerine çalışkanlığıyla tanınan uzun boylu, kırılmış saçları hâlâ gür, hafiften göbekli, bir zamanlar “yatak odası sesi” diye adlandırılan bas sesli, şimdi artık orta yaşlı bir adamdı. Eskiden yayıncılık ve oyunculuk yapmış, kültürel çalışmalarıyla tanınmış ama nedense kendini şair olarak kabul eden bu adamın asıl ünü, girdiği her ortamda saldırgan ve terbiyesiz çıkışlarıyla kendini belli etmek, konuşmaları ya sekteye uğratarak dağıtmak ya da parçalayıp kaos yaratmak konusundaydı. Bazen kendi görüşündeki insanlara bile karşı çıkar, ortalığı birbirine katanca saklamadığı bir hazla sırtırdı. Son yıllarda artık kime neden sataştığını unutmaya başladığı söyleniyordu. İlk gençliğinde, zekâsının parlaklığı ve yaşının heyecanına verilen kavgacı, kindar, küstah ve ben merkezci karakteri, her alanda iştahla ürettiklerinin son derece ortalama düzeyde kalmasıyla artık çekilmez olmuştu. Harun Arıkan dernekçilikte oldukça deneyimliydi, üniversiteden beri çeşitli sanat derneklerinin üyesi olmuş, dergiler yayımlamış, oralarda da sadece kıskançlıktan birçok parlak gencin önünü keşip, “müritlerim” dediği hayranlarını öne çıkartmıştı. Parçası olduğu bütün derneklerin parçalanmasında bizzat aktif rol oynar, sonra da o parçalardan birine başkan olurdu. Artık sadece şimdiki gibi dayanışma toplantılarına davet ediliyor, o da yalnızlıktan olmalı, eskiden aşağıladığı kim varsa hepsinin davetine katılıyordu. Yurtiçi ve yurtdışı kültür sanat dernekleriyle kurduğu iletişim sayesinde sanat fonları bulup, almakta başarılı, başladığı projeleri yarım bırakmaktaysa istikrarlıydı. Nasıl geçindiği bilinmez, aileden kalan geliri olduğu söylenirdi. Bu tip karakter bozuk-

luklarında çoğunlukla görüldüğü gibi ciddi bir mizojendi. Ayık-ken bile kadın zekâsını aşağılayan ergen fıkraları anlatmaya hâlâ doyamamasına rağmen kendini demokrat sanıyor, insan hakları derken, kesinlikle sadece “insanoğlu”nu kastediyordu. Bütün bu nedenlerle saygın bir bilimkadını olan karısı onu yıllar önce terk etmişti; kızıyla da görüşmüyordu. Şimdi artık kendisine sadece bir otorite figürü olarak hayran olan ve onun sayesinde bir işe yarayacaklarını uman küçük kızlar eşlik etmekteydi.

“Sonra hangimizin haddine Freud’un nerede yanıldığını tartışmak? Şahsen ben, aramızda psikanaliz alanında bir uzman bulunduğundan bihaberim! Sonra saygıdeğer hanımefendiciğim, organ konularını da biliminsanlarına, özellikle malum organa sahip bilimcilere bırakmakta hayli yarar var, hah hah ha!”

Tabiat Yazı ve Fotoğraf Derneği Başkanı Harun Arıkan’ı tanıyanlar yüzlerini buruşturarak onun sözlerini duymazdan, kendisini görmezden geldiler. Artık ona çocuk muamelesi yapıyorlardı. Fakat bütün bundan habersiz olan Sahaf Semahat, hem kadınlara hem de Umay Bayülgen’e hakaret eden bu orta yaşlı adamı ciddiye alıverdi.

Belki de günlerdir içinde biriken öfkenin nihayet patlayacağı bir hedef bulmuştu. Yavaşça ayağa kalktı, kız çocuğu tonundaki sesinden ve küçücük bedeninden hiç beklenmedik bir güçle neredeyse bağırarak konuşmaya başladı:

“Sayın bayım! Belli ki kalın ses tonunuzun ve erkekliğinizin bu gezegendeki avantajlarından doya doya yararlanmışsınız. Benim sesim çocuk tonundadır, boyum kısa, ama sizin aksinize ben insanlardan cinsiyet dâhil doğuştan gelen özellikleri için nefret etmem. Ama ben sizin gibi kötülükle beslenenleri ve onları koruyanları hiç sevmem. Öte yandan sizin küçümsediğiniz o destan-

lar, o masallar ve oradaki hayvan dâhil o semboller var ya, onlar, işte onlar binlerce yıldır insan ruhundaki yaraları iyileştirmeye yarıyorlar. Öyle yarıyorlar ki, bir kadın olarak bendeniz karşınızda hâlâ hayatta ve ayakta dikilebiliyorum! İyi bir hikâyenin yaralı bir kalbe verdiği şifanın sırrını Freud'lar araştıra araştıra hâlâ tam olarak bulamıyorlar. O milyonlarca dilde söylene söylene bizim kulaklarımıza akan destanların içindeki dersler var ya, işte onların paramparça yırtılmış bir ruhu, darmadağın bir zihni nasıl iyileştirdiğini bir bilseniz, zaten böyle saçmalamazdınız!"

Sanki önceden çalıştığı bir metni okur gibi hiç tökezlemeden büyük bir kararlılıkla konuşan Semahat'ın bu sırada gözlerinden yağmur gibi yaşlar akmaya başladı. Bir eliyle gözyaşlarını silen genç kadının sesinde en ufak bir titreme olmadan konuşmaya devam etmesi, kendisi ve Harun Arıkan dâhil masadaki herkesi şaşırtmıştı.

"Eğer iyi bilmediğiniz anlaşılan bir konuda bir kadına hakaret etmekten duyduğunuz haz ve kibirden gözleriniz kapanmasaydı, kadınlara ancak yaşlanınca gösterilebilen saygıyı sorgulamak yerine, asıl bu ülkede neden genç kadınlara da saygı gösterilmiyor diye sorardınız. Ayrıca organlar arası değerlendirme yaparken, mesela bu milletin en büyük utançlarından biri olan 'erkek cinayetleri' ve akraba tecavüzleri konusunda neden sadece kadınlar mücadele ediyor diye düşünürdünüz. Bunları hiç düşünmemiş biri olduğunuz için, ben size aile içi tecavüzlerinin elli yıldır meclisimizdeki her siyasi görüşten erkek milletvekilinin bir türlü çıkartmadığı caydırıcı kanunlar nedeniyle devam ettiğini hatırlatmak durumunda kalacağım. Hem de bu büyük insanlık suçunun, büyük günahın bizzat mağduru olan bir kadın olarak. En güf kakkahayı ve tokadı siz atabilirsiniz ama sizin gibiler beni korkutamaz artık!

Siz ancak bu yanınızdaki küçük kızlara caka satabilirsiniz! Çünkü belli ki ne kalbinize sevgi ne zihninize huzur uğramış! Kuş sembolü bahane, siz kendinizden başkasını düşünmeyen kaba ve kötü insanlardan birisiniz! Biz şimdi içinde bulunduğumuz bu yangında sizin gibi ergenliğine takılı kalmış adamlarla mı dayanışacağız! Siz insan hakları kavramına daha kadını dâhil edememişsiniz ki! Kadını, ötekini şunu bunu aşağı görenden ne demokrat ne adam olur! Yazıklar olsun sizin gibilere!”

Semahat’ın gözlerinden yaşlar akararak yaptığı bu konuşma masadaki kadınların gözlerinin de dolmasına neden oldu. Gözyaşı her zaman bir ağlama eylemine işaret etmez. Semahat’ın yüzünde hiçbir sızlanma ifadesi yoktu. Yoktu artık. Sessizce sandalyesine oturdu ve önündeki bir bardak suyu masallardaki hayat suyu gibi kafasına dikti.

Defne ile Umay, bu konuşmayı göz göze dinlediler. Semahat’ın artık duyusal anlamda da kendi başının çaresine baktığını kanıtlaması gerekiyordu. Onun hiç kimseden destek almadan bu meydan okumayı yaşamasını izlediler. Kısa bir sessizlik oldu. O zaman Karaca ayağa kalktı, gözlüğünü çıkartıp masaya bıraktı ve alkışlamaya başladı. Gazeteci Attila Gültekin de hemen ayağa fırladı ve Karaca’ya katıldı. Onlar alkışlayınca masadaki kadınların çoğu alkışa katıldı. İki gün önce burun kemiği Semahat’ın ağbisi tarafından çatlatılmış olan neşeli garson bile dayanamayıp onu alkışlıyordu, ama lokantanın sahibi kaşlarını çatınca bundan vazgeçti.

Tabiat Yazı ve Fotoğrafları Derneği Başkanı Harun Arıkan önce böyle gösterişsiz, üflesen uçacak, sesi bir çocuk gibi yapmacık, üstü başı özensiz, kim olduğu belirsiz –yüzünü daha önce gördüğünü hiç hatırlamıyordu, görse bile hatırlanacak yanı yoktu– birinin kendisine kafa tutma cesareti gösterebilmesine bir an

şşırdı ama skandallara alıştı ve ne şekilde olursa olsun merkezde olmayı çok severdi. Çabucak toparlandı. Bu kadının köprüleri yakmış olması önemli değildi çünkü o bütün kadınların en zayıf tarafını bildiğine inanıyordu. En zengininden en okumuşuna kadınlara çirkinlik ve cinsel soğuklukla ilgili iki kelime etmek onları bitirmeye, ayarlarını bozmaya yeter de artardı. Hepsi aynıydı kadınların. O kimleri bitirmişti, bu çiroz kızdan mı korkacaktı? Harun Arıkan bu yüzden Semahat'e değil de onu ilk alkışlayanın ufak tefek de olsa gözlüğünü çıkartarak yumruklaşmaya hazır olduğunu gösteren genç bir erkek olmasına, diğerlerinin de çoğunlukla buna eşlik etmesine bozuldu. Durumu daha da berbat hâle getirip son zaferi kazanmak için bir hamle yapacaktı ki, yanında oturan asistan kızlardan birinin gülmemek için dudaklarını birbirine bastırdığını gördü ve işte buna dayanamadı. Onu mahveden, kendisine "tapan" bir genç kadının bu alaylı gülüşü oldu. Sinirlenerek masadan fırladı. Bozum hâlinde fırlayınca kolunda dizi dizi mantı tabağıyla masaya yaklaşan garsona çarptı ve garsonla beraber yerde oluşan sıcak mantı gölünün üzerine düştü. Onu en son "Sizin de sizi adam yerine koyup buralara gelenin de anasını, avradını..." diye bağırarak, üzerinden sarımsaklı yoğurtlar akarak giderken gördüler. Kızlardan biri de panik içinde onun peşinden koşarak lokantadan çıktı. Kapıda, dışardan gelebilecek bir saldırıyı bekleyen genç garson, tam tersine içeriden çıkan orta yaşlı bir adamın, kendisini itmesi nedeniyle üzerinden akan mantı sosuyla yapış yapış olmuştu.

Bunlar olurken, aile içi tacize uğradığını ilk kez topluluk içinde açıklamış olmanın verdiği rahatlamayla gülümseyen Semahat, bu sırada burnu bandajlı neşeli garsonun sinirli bir ifadeyle yere dökülen yemekleri ve kırık tabakları göstererek, kendisine baş sal-

ladığını gördü. Kalkıp garsonun yanına gitti, özür diledi. Garson “Aman benden uzak dur!” manasına ellerini salladı.

Masadan kalktığı sırada telefonuna Güneş Aytan’dan bir mesaj geldi. Mesajı okuyan Semahat, heyecandan çığlık atmamak için ağzını kapattı. Güneş Aytan, sabah uçağını kaçırdığı için Kayseri’ye yeni inmiş, yetişemediği duruşma hakkında bilgi istiyordu. Son durumu ona özetleyen Semahat, bulundukları Erkilet Güzeli Manticısı’nın konumunu da attı. Sonra bu mesajları masada karşısında oturan Karaca’nın telefonuna ilettili. İki birden başlarını çevirip, o sırada avukatlarından biriyle konuşan Defne’ye endişeyle baktılar. Defne’den habersiz, onun bir yıl kadar önce ayrıldığı erkek arkadaşını Kayseri’ye çağırarak ne kadar doğru bir karardı? Semahat yakın arkadaşı da olsa birinin özel hayatıyla ilgili bir iş burnunu sokmuş olduğu için kaygılanıyordu ama belli ki artık yapacak bir şey yoktu.

Lokanta temizlenip, tazelenen yemekler servis edildiğinde sanki o masada daha önce Harun Arıkan adında bir kişi hiç bulunmamış gibi son derece sakin yemeğe başladılar. Hatta lokantaya geldiklerinde üzerlerine hâkim olan kasvetin yerini, havada rengi gözle görülecek kadar somut bir neşe bile almıştı.

“İnsanlar artık kavga etmek, ayrışmak değil, anlaşmak, birleşmek ve yan yana durmak istiyorlar. Bundan böyle her kim ki, sadece gücünü sınamak uğruna fesat çıkartacaktır, bilsin ki, hemen dışlanacaktır,” dedi, Umay Bayülgen sakin bir sesle, mantısını yerken.

“İşte biraz önce yaşadığımız olay buydu ve hayırlara işarettili.”

20. KADINLAR AY'A AYBAŞI DÖNGÜSÜYLE BAĞLIDIR

Karnı ağrımaya başladığında ilk önce bunun aybaşı sancısı olamayacağını düşünen Defne Kaman yanılmıştı. Menstrüasyon döngüsüne daha iki hafta vardı ama kadın bedeninde, endişeli ruh durumlarının ilk sinyalinini alıp, ilk tepkiyi veren yine kadınlık organları oluyordu. İşte şimdi erkenden kanamaya başlamıştı.

Tuvaletlerinde kadın müşterilerinin beklenmedik durumları için kadın pedi bulunduran henüz çok az lokanta olduğundan, Defne Kaman hazırlıksız yakalandığı erken aybaşı kanaması için masaya dönüp oradaki kadınlardan yardım istemek zorunda kaldı. Bu, kadınlar arasında sıklıkla yaşanan doğal bir dayanışmadır. Semahat, küçükken annesinin ruhsatsız bir iğneciye yaptırdığı

kürtaj nedeniyle sakat kalmıştı. İstese de çocuğu olamazdı ve yıllardır hiç aybaşı olmuyordu, erkenden menopoza girmişti, yanında kadın pedi taşımazdı. Neyse ki, Kumru'nun çantasında yedek ped vardı. Kadınların aybaşı kanaması son derece doğal bir biyolojik durum olmasına ve bunu bütün yetişkin insanların bilmesine rağmen bir kadının öbür kadına bir kadın pedi vermesi erkeklerin yanında hâlâ ayıp kabul ediliyordu. Bu yüzden konunun hâlâ fısıldanarak söylenmesi gerekiyordu. İyi de kimin için ayıptı bu?

Kumru kalkıp Defne'yle beraber tualete gitti. Yemekten sonra misafirhaneye dönerken eczaneden veya marketten iki paket ped almaya, akşam uçağa binmeden Defne'ye yedek yapmaya karar verdiler. İki genç kadın, şimdi ülkenin her bölgesindeki bakkal ve marketlerde son derece normal bir ihtiyaç hatta sağlık maddesi olarak satılan kadın pedinin daha annelerinin kuşağında bile eczaneden istemenin bile ayıp sayıldığı yılları pek hatırlamıyor, duyduklarında da kavramakta zorlanıyorlardı.

“Bu kadın ve bebek bağlarının en büyük dezavantajı da yarı yarıya plastik oluşu ve geri dönüşümsüz atık şeklinde çevreyi kirletmesi. Bazı çevreci yerli firmalar yıkanabilir organik pamuktan yıkanan kadın pedi üretmeye başladılar. Şimdilik sadece katkısız ürünler satan sitelerde ama yakında dükkânlarda bulacağız,” diye, yine fısıldayarak konuştu Defne.

Defne yeniden masaya döndüğünde anneannesinin yüzündeki endişeyi görünce, merak etmemesini sağlamak için iki elinin baş ve işaret parmaklarını havaya kaldırıp bir daire şekli yaptı. Bu, Ay demekti. Umay Nine, bu işaretli açıklamayla rahatlamış göründü. Ancak torununun Kumru'dan yardım istemesi duruma hazırlıklı olmadığı, yani ay döngüsünün bozulduğu anlamına geliyordu. Yaşlı kadın belli etmese de endişelenmeye devam etti.

Bunlardan habersiz olan Semahat o sırada bambaşka bir sorunu çözmeye çalışıyordu. Artık her an lokantanın kapısından içeriye girmesini beklediği Güneş Aytan'ın bir yıl sonra birden ve habersiz olarak Kayseri'de ortaya çıkmasıyla şok geçirmemesi için birinin Defne'yi hazırlaması gerekiyordu. Semahat, Defne Kaman'ın hâlâ çok sevdiğini bildiği Güneş Aytan'a geçen ay, son derece iyi niyetle bir e-mektup yazarak özellikle duruşma sırasında gelip destek olmasını rica etmişti. O sırada bunun müthiş bir fikir olacağını düşünmüştü. Belki de gerçek hayatta hâlâ bir "mutlu son" görmek arzusu ağır basmıştı? Fakat şimdi işler iyice karışmışken artık bundan pek de emin değildi. Fakat artık yapılabilecek en iyi şeyin Güneş gelmeden Defne'ye haber vermek olduğunu hissediyordu. Usulca yerinden kalkan Semahat, Defne'nin yanında oturan İstanbullu tanınmış avukattan birkaç dakikalığına sandalyelerini değiştirmeyi rica etti. Oturdu ve derin bir nefes alıp kulağına Güneş Aytan'ın geleceğini fısıldamak için eğildi, ama Defne birden Semahat'ın omuzuna elini koyup, kendisi ona fısıldadı:

"Semahat, anladığımı kadarıyla Umay Ninem kartallı rüyasını ben tuvaletteyken anlatmış? Sen rüyalara ve sembollere değer veren birisin, şimdi onu tekrar yormayayım, bana bir özet geçsen ne iyi olur. Hı? Bu rüya benim için önemli çünkü..."

Ne yapacağını bilemeyen Semahat, kartallı rüyayı beş altı cümleyle iki dakikada özetlerse geri kalan üç dakikada da Güneş Aytan'ın gelişini haber verebileceğini hesapladı. Zaten havaalanından şehre olan mesafe hesaplanırsa şimdi en fazla yarım saati kalmış olmalıydı! Onların fısıldaşmalarına bakıp, birazdan ortalığın yine kızışacağını anlayan ve bu sefer Semahat'i alkışlamayacağını bilen Karaca kendini önündeki tatlı tabağına gömdü.

“Umay Nine’yi dün gece rüyasında demir kanatlı dev bir kartal saçlarından yakalayıp bulutların üzerinden çok uzaklara uçurmuş. Kartal’ın çelik mavi gözleri ve çok sert bakışları olmasına rağmen, ona düşman duygusu vermemiş, aksine koruyucu bir baba figürü gibiymiş. Havada yaptıkları uzun ve tehlikeli bir yolculuk sonunda yüksek surları olan, güvenli bir kaleye gelmişler. Kalede sadece tek bir kişi varmış. Bu, saçları örgülü bir kız çocuğuymuş. Kartal, usulca süzülerek Umay Nine’yi kalenin içine bırakmış. Kendisi bayrak direğinin tepesine konarak, orada bekliyormuş. Bayrak direği boşmuş. Küçük kız, Umay Nine’yi görünce çok sevinmiş, onu kucaklayıp, ben de seni bekliyordum, demiş. Bundan böyle burada yaşayacağız, çünkü dışarısı çok karanlık. Dışarıya yeniden Güneş doğana kadar Kara Kuş bizi koruyacak. Fakat bir gün mutlaka Güneş yeniden doğacak, demiş küçük kız. O bunu söyleyince elele tutuşmuş, başlarını havaya kaldırıp, direğin tepesindeki demir kanatlı kartala bakmışlar. Kartal çok iri ve çok güzelmiş. Tam o sırada uyanmış.”

Duydukları karşısında allak bullak olan Defne’nin ağzı açık kalmıştı. Sonra toparlanmaya çalıştı, derin bir nefes aldı.

“Umay Nine, o küçük kızın senin çocukluğun olduğunu ve rüyanın bugünkü duruşmanın ertelenmesine işaret ettiğini düşünüyor,” diye ekledi Semahat. Artık Güneş Aytan’ın az sonra burada olacağını haber verebilirdi. Zaten rüyadaki Güneş’in üzerine özellikle basmıştı ama...

“Tek yumurta ikizlerinin bile çok ender olarak aynı rüyayı aynı gece gördüklerini duymuştum, Semahat,” diye fısıldadı Defne Kaman.

“Aynı gece aynı rüyayı iki kişinin görmesine Kamlar arasında bile çok ender rastlanır Semahat. Ve bu çok önemli bir işaret anlamına gelir.”

“Aa öyle mi? Ne ilginç! Şey, Defne benim sana bir şey söylemem lâzım... Önemli bir şey... Yani... Umarım bana bunun için kırılmazsın ama...”

Onu duymayan Defne, usulca çantasını çapraz olarak boynuna astı ve eğilip kulağına:

“Semahat, benim aybaşım erken başladı, karnım çok ağrıyor. Gidip misafirhanede biraz uzanacağım. Uçak saatine kadar iyileşirim nasılsa,” diye fısıldadı. Sonra durdu, biraz geri çekildi, aklına bir şey gelmiş gibi Semahat’i dikkatle süzdü. Onun Güneş Aytan’la ilgili bir şeyler sezdiğini sanarak kaygılanan Semahat, dudaklarını ısırmaya başladı. O zaman Defne Kaman’ın gözleri, haftalardır yüzüne uğramayan gülümsemesiyle aydınlandı. Semahat’in ellerini tuttu.

“Semahat, daha ilk tanıştığımız anda senin de tıpkı Komiser Ümit, Karaca ve Güneş gibi vicdanlı insanlardan biri olduğunu anladım. Destanlardaki ve kutsal hikâyelerdeki haberciler de böyledir. O yüzden şimdi sana önemli bir bilgi bırakacağım. Bunu zamanı gelene kadar sır gibi sakla ve ancak zamanı gelince haber ver,” dedi ve yeniden eğilip Semahat’in kulağına bir şeyler fısıldadı. Sonra ayağa kalktı, Umay Nine’nin yanına gitti. Ona karnı ağrıdığı için misafirhaneye döneceğini açıkladıktan sonra, neşeli garsondan bir taksi çağırmasını rica etti. Umay Nine son derece sakın bir sesle:

“Karaca’yla Semahat de seninle gelsin kızım, bir ihtiyacın olursa...”

“Ben ne güne duruyorum canım! Ben eşlik edeyim Defne kızıma,” diye araya girdi Ertuğrul Amca.

“Hiç gerek yok. Lütfen rahatsız olmayın,” diyen Defne sonra masadakilere dönüp, “Arkadaşlar ben misafirhaneye dönüp biraz

dinleneceğim. Hepinize, bugün benim şahsımda sembolleşen demokrasi ve adalet mücadelemize verdiğiniz destek için; dolaşısıyla havanın, suyun, toprağın, ağacın, hayvanın ve hepimizin haklarına verdiğiniz değere içtenlikle teşekkür ediyorum,” dedi.

Masadan bir alkış yükseldi. Bu, Harun Arıkan’ı protesto alkışından farklı, herkesin katıldığı coşkulu eylemdi. Alkış sözünün eski Türkçede teşekkür anlamına geldiğini bilenlerin içi ferahladı. Alkışlara Defne de katıldı, birbirlerine karşılıklı teşekkür ettiler. Bu sırada çağırdıkları taksi lokantanın önüne gelmişti. Defne kapıdan çıkmadan döndü, insanı yatıştıran, karşısındakini anlamaya niyetli, şarkı söylese ne güzel söyler hissi veren sesiyle:

“Bugün burada ve dünyanın her yerinde savunduğumuz değerlerin hepsi, bizim aslında kim olduğumuzun resmidir arkadaşlar. Bize kim olduğumuzu unutturmalarına izin vermeyelim. Bilsinler ki; ‘Her şey neye lâıyık sa sonunda mutlaka ona dönüşür.’ İyiden kötü olmaz,” dedi ve sonra kapıya onu uğurlamaya çıkan, başı sıkıştığında daima yanında olan gazeteci arkadaşı Attila Gültekin’e sarılıp, havaalanında onlarla buluşmak üzere vedalaşıp, taksiye bindi, gitti. Defne Kaman gidince onun boşluğunu buruk bir sessizlik doldurdu. Bugün neden burada olduklarını ve ne için mücadele ettiklerini hatırlatan kırık, kırgın, yorgun iki yüz yıllık bir sessizlik...

“Haydi bize şöyle mis gibi taze çay doldur garson kardeş! Çay her derde devadır,” diye aşırı hevesli bir sesle ortaya bağırın Ertuğrul Amca, bazı yaşlılarının aksine kendi ‘68 kuşağını yitik ya da yenik değil, “dünyayı değiştiren kuşak” olarak kabul ederdi. Onun çay ısmarlarken kendisine göz kırpmasından güç bulan neşeli garson birden bu samimiyeti kişisel sanarak boş bulundu ve yüksek sesle ortaya konuştu:

“Tüh ya! Bak hazır ünlü bir gazeteci bulmuşken, asıl bizim gibi gariban emekçilerin sıkıntılarını onunla konuşamadık. Bizim dertlerimiz öyle enerji santrali, ağaç, çöp değil ki... Biz dar gelirlinin sıkıntısı, hayatın içinden hakiki sıkıntılar. Biz pazara, asgari ücrete, emekliliğe, kiralara bakarız. Her şeye zam geldi. Gazeteciler biraz da biz halkın durumunu düşünse, ne olacak halkın hâli?”

Kendince şakalar yaparak müşterileri gülümseten sempatik orta yaşlı garson böyle deyince, şimdiye kadar onun farkında bile olmayanlar dâhil, hepsi dönüp dikkatle adama baktılar. Onların susup, kendisine baktığını gören garson önce şaşırdı, sonra onların müşteri, kendisinin çalışan olduğunu hatırlayıp telaşlandı.

“Demokrasi ve adalet hepimizin hakiki sorunu emekçi kardeşim. Gariban emekçi diyorsun ama bu masadaki biz gazeteciler, avukatlar, yazarlar, çizerler de emekçiyiz. Çoğumuz memur veya işçi ailelerinin binbir güçlükle okuttuğu çocuklarıyız. Tıpkı senin evlâtlarını okuttuğun gibi. Yoksa bizim babamız da sarayda oturmuyor, dayımızın filoları, uyduruk adalarda kara para hesapları yok!” diye kızgın bir sesle açıkladı Gazeteci Attila Gültekin.

“Yok, ben onu demek istemedim ağbi,” diye bu kez alttan aldı garson. Sonra, “Tabii ben gazeteci olmadığım için sizin kadar iyi anlatamadım işte...” diyerek mutfığa sıvıştı. Onun bu son sözleri patronundan azar işitmemek için söylediğini hepsi biliyordu.

“İskenderiye Kütüphanesi’ni yakan, bilginleri parçalayarak öldüren ilk Hristiyan holiganların nefreti Romalıların paganlığına karşı falan değildi. Onlar bilginin ışığına ve bilgili olana düşmandı. Nitekim sonraki yüzyıllar çok karanlık geçti. Cehaletin karanlık severliği yüzünden parçalanarak öldürülen kadın bilgin Hypatia’nın astronomi tezlerini ancak bin yıl sonra Kepler yeniden keşfetmek durumunda kaldı,” diye öfkeyle konuştu Gazeteci Attila.

“İşte bunlar aynen son seçimde Amerika’da Trump’a oy veren Mid-west halkının ruhuna sahip!” dedi, bir gazetenin ABD temsilcisi olan kadın gazeteci.

Diğerleri ne diyeceklerine henüz karar verememiş gibi düşünceli bakışlarla içlerini çekip, başlarını üzgünce salladılar. O sırada garsonlar gerçekten mis gibi kokan çayları servis etmeye başladılar. Böylece Romalıları, İskenderiye Kütüphanesi’ni ve ABD’deki Cumhuriyetçi seçmenleri bir kenara bırakıp, Kayseri’ye döndüler. Çaylarını içerken Defne Kaman’ın son günlerde çok bunaldığını, yılların gazetecisiyken duruşmadan bir gün önce hiçbir neden gösterilmeksizin işten çıkartılmasını kendisine bir e-postayla bildirmenin, hiçbir hukuk ve meslek etiğine sığmayacağını dile getiren Attila Gültekin, Defne’nin bundan henüz ailesine bahsetmediğini biliyordu. Durumu ilk kavrayan Karaca oldu:

“Bir dakika! Defne’yi işten mi attılar? Ne zaman oldu bu ya?”

Umay Nine ve Ertuğrul Amca şaşkınlıkla birbirlerine bakarken Semahat lokantanın kapısında beliren Arkeolog Güneş Aytan’ı gördü. Yanında artık 11 yaşında yavaş yavaş genç kız olmaya başlayan Defne Kaman’ın yeğeni Ayperi vardı.

“Güneş Aytan biraz kilo mu almış, ne? Olsun, artık elli yaşına merdiven dayamış ama hâlâ hoş bir adam ve üşenmeden hâlâ başını her sabah tıraş ediyor demek ki?” diye düşünen Semahat, son günlerde zaten kendi sorunlarıyla dolu kafasında dolaşan tilkiler arasında birden Defne’nin kendisine söylediği son sözleri ancak o sırada kavradı ve nefesini tuttu.

“İkisi de aynı gece aynı rüyayı görmüşler!”

21. DEFNE KAMAN NEREDE?

Cuma öğle sonrası

“Telaş etmeyin, geride mutlaka bir iz bırakmıştır. Defnem kaybolmadan önce hep öyle yapar!” dedi, Umay Bayülgen.

“Bu koşullarda bile mizah duygunu kaybetmeyişine hayranım Sultanım ama duyan da Defne’nin sık sık ortadan kaybolduğunu sanacak!” diye içini çekti Ertuğrul Türel.

Bir yıldır kendisinden hiç haber almadığı ve bir zamanlar oğlu gibi sevdiği Güneş Aytan’ın âniden Kayseri’de belirmesine kızacağı sanılırken aksine sevinen Umay Bayülgen, lokantanın kapısında onu görünce kalkıp sevinçle kucaklamıştı. Yaşlı kadının bu beklenmedik tepkisini, Güneş’i rüyasında gördüğü kartal olarak yorumluyor diye algıladı Semahat. Üstüne üstlük, bu sırada onun

kendisine bakıp, başını “İyi yapmışsın!” manasına salladığını görünce ferahladı.

İki gündür yolculuk eden ve kıtalararası zaman farkı nedeniyle yaşadığı *jetlag* etkisinde çakırkeyif görünen Arkeolog Güneş Aytan’ın tek arzusu bir an önce Defne’yi görmektir. Aradan geçen zamanda yüz hatlarını yumuşatmaya yetecek birkaç kilo almış, başını tıraş etmeye devam ettiği için kırlaşan saçları gözlerden uzak duran Profesör Güneş Aytan hâlâ hoş bir adamdır.

Öte yandan Defne Kaman’a daima mesafeli ve tepkili davranmış olan annesi ve ablasının, hukuk mücadelesinde ona destek vermek için küçük yeğeni Ayperi’ye, Kayseri’ye gelme izni vermiş olmaları, en az Güneş Aytan’ın New York’tan gelmesi kadar büyük bir sürpriz olmuştu. Defne Teyzesi’ne her zaman düşkün olan Ayperi’nin son yıllarda bu ilgisi artmış, küçük kız büyüdükçe kendi annesinden çok Defne Teyzesi ve büyük ninesi Umay Bayülgen’le vakit geçirmeye başlamıştı.

Ayperi artık hafta sonları ve bazı tatillerde kendi evlerinin bitişiğindeki Defne Teyzesi ve Umay Ninesi’nin iki katlı müstakil evinde kalıyor, kendi yüksek apartmanlarının beton otoparkının da bir zamanlar parçası olduğu bahçede yetişen şifalı otlar, çiçekler, sebze, meyveler ve ağaçlarla yakından ilgileniyordu. Küçüklüğünden beri resim çizmeye hevesli olan Ayperi’nin Umay ve Defne’nin bahçesinden esinlenerek yaptığı botanik çizimleri oldukça başarılıydı. Geçen yıl resim öğretmeni küçük kızın karakalem çizimlerinden bazılarını okulda sergilemiş, kendisine “Ressam Ayperi” lakabı takılmıştı. Defne Teyzesi’nin çocukken sınıf arkadaşlarını birer hayvan kafasıyla resmettiği için öğretmeniyle başının derde girdiğini öğrenen Ayperi buna çok şaşırılmıştı. Kendi annesi ve üç yaş büyük ağbisi Gökhan’ın tüm alaylarına rağmen küçük kız da teyzesi gibi hayvanlarla insanların eşit can-

lar olduğuna inanıyordu. Büyüyünce hem botanikçi hem ressam hem de sinirbilimci olacağını söyleyen küçük kızın bir moda tasarımcısı olması üzerine planlar yapan annesi Aysu, kardeşi Defne'yi bu kez de kızını ayartmakla suçluyordu. Bir kadın dergisinin moda editörü olan Defne Kaman'ın ablası Aysu son yıllarda kızı Ayperi'nin Defne Teyzesi'ne çektiğini, sanki çocuğu bir hastalığa yakalanmış gibi endişeyle sık sık dile getiriyor, çocukken kız kardeşine davrandığı hoyratlıkla şimdi kendi kızını küçümsüyordu. Neyse ki, kendi istediği gibi yetiştirdiği bir oğlu vardı.

Ayperi'nin Defne Teyzesi'ne destek vermek için bir günlüğüne okulu asmasına şiddetle karşı çıkan anne ve anneannesine karşı, Güneş ile iyi anlaşılan babasının araya girmesi sayesinde izin alabildiği anlaşılmıştı. Hâlâ büyük ninesi Umay'ın kucağına oturmaya bayılan kızın, artık genç kızlığa adım atmak üzereyken çocukça sayılan iki saç örgüyle gezmesi, aralarında üç kuşak olan ikisini yan yana görenlerin tatlı tatlı gülümsemesine yol açıyordu.

İki gündür uçak yemekleriyle idare eden Güneş Aytan'a ekspres mantı, tok olduğunu söyleyen Ayperi'ye nevzine tatlısı ısımarlayıp, yemelerini beklemek dâhil lokantadan ayrılmaları sadece bir saat, misafirhaneye varmaları toplam bir buçuk saati bulmuştu. Yemeğin parasını herkes kendi hesabına ödemiş, İstanbul'a hep beraber dönecekleri avukat, doktor ve çevrecilerle akşam havaalanında buluşmak üzere ayrılıp, misafirhaneye dönmüşlerdi. Ancak bir sorun vardı; Defne odasında değildi ve hiç kimse nereye gittiğini bilmiyordu.

“Arada sırada ortadan kayboluyor ama sonunda çıkıp dönüyor,” dedi Karaca sırtarak. Aslında içten içe sevdiği Güneş Aytan'a hâlâ kızgın olduğu için, onun sadece elini sıkmış, şimdi de ona değil, ortaya konuşuyordu.

“Çocukken de bazen birkaç gün kaybolur, annesini çıldırtırdı. Fakat giderken geride muhakkak izler bırakır veya yollar ve sonunda da mutlaka geri döner,” diye açıkladı Umay Nine yeniden.

Onların, yetişkin bir insanın arada kaybolup geri dönmesinden son derece normal biçimde bahsetmelerine içlerinde bir tek Ertuğrul Amca ve Kumru şaşıırıyordu.

Semahat, Defne Kaman'ın yıllar önce “erkek cinayetleri”ni araştırırken İstanbul'da bindiğı bir vapurda kaybolduğı günlerde tanıştığı Umay Nine'nin kendisine de bunları anlattığı o günü anımsadı. O zaman ak saçlı kadını deli sanarak acıyışı aklına geldi.

“Umay Ninem doğru söylüyor. Defne Teyzem, benim çocukluğumdan beri sık sık kaybolur Ertuğrul Amca. Ama sonunda mutlaka ortaya çıkar,” dedi, gururlu bir sesle Ayperi.

“Ha, yani benim güzel Defneciğim birden sırra kadem basıyor, öyle mi?” diye şaşkınlığını belirtti Ertuğrul Türel.

“Çorum'da Hitit kazıları sırasında tanıştığımızda gazetesi için tarihî eser kaçakçılarını araştırıyordu. Yazılıkaya'nın ortasında bir gün ortadan kaybolup aklımı başımdan aldı. Günlerce nasıl perişan olduğumu hiç unutamam, neyse ki salimen bulduk kendisini!” diye yorgun gülümsedi Güneş Aytan.

Bu sırada Kumru, misafirhanenin müdürü babasıyla birlikte ana giriş kapısından lobiye girdi. Beraberlerinde, bu akşam izinli olduğu için evinde erkenden yatıp uyurken uyandırılıp, acil gelmesini istedikleri stajyer garson Aysel vardı. Genç kız yüzünde derin bir endişeyle, başına kötü bir şey gelecekmiş gibi şaşkın bakıyordu.

“Öğleden sonra Defne'yle en son konuşan olduğu için kızcağızı uykusundan kaldırdık ama konu ciddi, umarım bizi affeder,” diyerek kızın omuzunu sıvazladı Kumru.

“İyi de ben bir şey bilmiyorum ki...” diye kekeledi genç kız.

“Öğlen benim çalışma saatim bitmişti. Sabah beşte kalkmıştım ya, hemen gidip uyuyacaktım. Ama hani ön masada çalışan benim sınıf arkadaşım var ya, işte onun yine migreni tutmuştu, benden yarım saat kadar yerine bakmamı istedi. O arkaya yatmaya gidince ben de onun yerine resepsiyona baktım Kumru Hanım. Vallahi işimi aksatmadım. Lokanta kapalıydı o saatte, yemin ederim!”

“Yok evlâdım, onun için aramadık seni biz. Defne Hanım’ı bulamıyoruz ve biraz endişeliyiz. Anladığımız kadarıyla en son seninle konuşmuş. Belki hatırladığın bir ayrıntı falan vardır da bize yol gösterir?” diye kızı rahatlatmaya çalıştı Kumru’nun babası.

“Kayıp mı? Gazeteci Defne Kaman mı kayıp?” diye şaşırdı Aysel.

“Evlâdım, telefonda sen paniğe kapılma diye söylemedik ama kendisine ulaşamıyoruz bir türlü. Ya telefonu kapalı ya da şarjı bitmiş. Söyle bakayım, siz neler konuştunuz? Dikkatini çeken bir şey oldu mu? Her ince ayrıntıyı hatırlamaya çalışarak anlat bize şimdi.”

“Aa çok şaşırdım şimdi ben ama!” dedi Aysel.

“Çünkü Defne Hanım üzgündü lobiye girdiğinde yani. Üzgün ve biraz dalgındı, yani ne bileyim, hiç kendi gibi görünmüyordu işte. Odasının anahtarını aldı benden. Mahkemenin nasıl geçtiğini soracaktım ama dedim ya, çok üzgündü, cesaret edemedim. Neden yalnız döndüğünü de anlamadım. Limonlu çay ister mi, diye sordum. Biraz uzanacağım, sonra içerim Aysel, dedi. Bana gülümsedi. Galiba ağlamıştı, gözleri ıslak gibi geldi bana.”

“Sonra ne oldu kızım? Ne zaman çıktı, yalnız mıydı? Nereye gitti? Buhar olup havaya uçmadı herhâlde Defne Hanım!” diye

sabırsızca bağırdı, misafirhane müdürü.

“Yok, Müdür Bey. Öyle olmadı. Asansöre binmeyi sevmiyor ya Defne Hanım, işte yine merdivenlerden çıkarken, üst katta cep telefonu çaldı. Onun telefonu olduğunu nereden bildin, dersiniz, şöyle açıklayayım: Ben bunu telefonun melodisinden anladım. Çünkü kendisi dün bana bunu açıklamıştı. Yani ben o melodiyi tanımıştım, fakat adını bilmiyordum. Mozart’ın Türk Marşı’ymış. Hani şu: Tananam tananam tanam naaam!”

“Tamam kızım, kiminle konuştu, ne dedi, sen onları söyle bize.”

“Söyleyemem. İngilizce dersi aldım ama hocamız pek pratik yaptırmadı bize maalesef. Biz bu konuda şikâyet ettik önce müdüre, sonra Milli Eğitim Müdürlüğü’ne ama kimse dinlemedi bizi, hatta bize düşman bile oldular. Bak işte lâzım oldu şimdi. Yani konuştuklarını anlamadım.”

“Yabancı biriyle konuşmuş,” dedi Kumru ve dönüp Güneş’e baktı.

“Canım ben Amerika’da yaşıyorum ama anadilim Türkçe! Zaten biz Defne’yle aramızda hiçbir zaman İngilizce konuşmadık, hem neden konuşacaktınız ki?” diye bozuldu Güneş Aytan.

“Ben, hani konuştuklarınız anlaşılmasın diye acaba yabancı dilde konuşmuş olabilir misiniz diye, düşünmüştüm?” diye durumu düzeltmeye çalıştı Kumru. O zaman Güneş de henüz tanıştığı genç avukat kadına haksızlık ettiğini anlayıp, içtenlikle bir itirafta bulundu.

“Kusura bakmayın, biraz gerginim, yoksa kabalık etmek istemezdim. Buraya Defne’ye haber vermeden geldim ve beni nasıl karşılayacağını hiç bilmiyorum. Maalesef uzun zamandır da pek konuşmadık kendisiyle. Arada sadece doğum gününü ve yeni yılını kutladım. O da teşekkür etti. Kısa konuşmalar. Kopuk diya-

loglar. O kadar.”

Başını eğip, kısa bir süre düşündükten sonra, rahatsız bir sesle devam etti:

“Benim manasız takıntılarım, bencilliğim, düşüncesizliğim işte... Böylece çok sevdiğim kadının kalbini kırdım. İnsan kazık kadar adam olsa da saçmalayabiliyor ve başına konan talih kuşunu kaçırıyormuş demek ki... Sonra akli başına gelince de artık Cennet Kuşu’nu kaybettiğini anlıyormuş.”

Birkaç cümleyle, geçen bir yılı özetleyen Güneş Aytan, gerçekten pişman ve üzgün görünüyordu. Eğer Semahat ona yazıp, nükleer santral davasından ve Defne’nin bu kez pek umutsuz görüldüğünden bahsetmeseydi, değil kalkıp gelmeye, aramaya bile cesaret edemeyecekti. Üzerinde epeyce düşünülmüş olduğu anlaşılan bu kalpten açıklamanın bir erkek için, hele bir topluluk önünde yapılmasının hiç kolay olmadığını hepsi biliyordu. Erkekler, “Milenyum Kuşağı”na kadar erkekliğin insan olmaya engel olduğunu sanarak yaşadılar.

Güneş Aytan’ın konuşması hepsinin kalbini yumuşatsa da ona hâlâ kızgın ve kırgın oldukları için ne diyeceklerini bilemediler. Kısa bir sessizlik oldu. İlk toparlanan Umay Nine’ydi.

“Evlâdım; bu dünyada zamanın eritip bitiremediği sadece iki şey vardır. Sahici sevgi ve hakikat! Hakikat hakikattir. Sahtesi, uyduruğu olmaz, önünde sonunda mutlaka ortaya çıkar. Sahici sevgiyse, bazen aşk, bazen dostluk biçiminde ortaya çıkabilir, ama özü aynıdır,” dedi.

Bu sözleri duyan herkes, kendi hayatının hızlı bir muhasebesini yapmaya çalıştı ama yapamayınca gözlerini birbirinden kaçırarak başını salladı.

“Neyse ne! Siz artık bunları ikiniz aranızda konuşacak ve sev-

ginizin, güveninizin hakiki olup olmadığını keşfedeceksiniz ama önce Defne'yi bulmamız lâzım,” diye içini çekti yaşlı kadın. Sonra başında beyzbol şapkasının arkasından sarkan beyaz atkuyruğu ve hâlâ boynunda asılı fotoğraf makinasıyla lobideki kanepede yanında oturan yaşlı adama döndü:

“Biliyor musun Tuğrulcuğum, meğer işten atmışlar Ayçöreğimi! Hâlbuki kadim geleneğimizde derdi olana kapı açılır. Zora düşene bir de tekme atılmaz. Tekme, en çok onu atanı aşağılar ve hiç unutulmaz. Dertliye yardım etmeyen, devran döner kendi derdine yapayalnız düşer.”

“Karma işte, karma bu!” diye açıkladı Ertuğrul Türel, Umay Nine'nin ellerini avucuna alıp okşayarak.

Onun bu açıklamasına ters bir laf etmemek için kendi kendine homurdanan Kaşaca'nın sırtını sıvazlayan Semahat, delikanlının bu şartlarda bile yaşlı adamla uğraşmasına gülmek için dudaklarını birbirine bastırdı.

“İyi olmadı, bilhassa şimdi iyi olmadı bu! Çünkü bazı meslekler para pul, şan şöhret için yapılmaz. Gazetecilik, hakikate gönül verenlerin işidir. Hakikate sevdalı gazeteciler, hayatta başka iş yapamazlar. Bak bir de bilimciler ve hakiki sanatçılar böyledir.”

“Dur Sultanım, Defne Kaman gibi namuslu bir araştırmacı gazeteci işsiz kalır mı hiç? Mutlaka havada kaparlar onu.”

“Hava puslu Tuğrul! Bulutlu, karanlık havalarda doğrularla eğriler birbirine karışır. Hem sen iyi bilirsin bunları, '68 kuşağı çocuğusun sen.”

1980'deki Kenan Evren askerî darbesi sırası ve sonrasında işkence ve sürgünde bazı arkadaşlarını kaybeden Ertuğrul Türel, bir süre Hindistan'da öz-sürgün yaşadktan sonra dönüp, işsiz güçsüz ortada kalmıştı. Yarım kalan okulla birlikte coğrafya öğ-

retmeni olma hayalleri de suya düşmüştü. Aileden kalan küçük bir mirasla Kadıköy’de Karma adlı antikacı dükkânını açması da o yıllara denk düşer.

“Benim canımı sıkan Defnem’in kaybolması değil. O bir yolunu bulup nasılsa geri dönecektir. Ama işten çıkarıldığını benden gizlemesinde bir gariplik var. Ayçöğreğimin bilmem gerekenler konusunda benden gizlisi saklısı yoktur. Demek ki, bunu bilmemi istemedi. İşte burada önemli bir ipucu saklı olmalı!” dedi Umay Nine.

“Evet, bu gerçekten tuhaf!” diye bozularak konuştu Karaca.

“Baksana, bana da Semahat’e de henüz bir *Kutadgu Bilig* şifresi de yollamadı.”

Karaca, Defne Kaman’ın daha önce kaybolduğunda çeşitli yollarla onlara gönderdiği ipuçlarını hatırlatınca, bu ikisi bakışıp, aynı anda aynı kişiyi düşündüler. O kişi, artık meslekten ayrılıp, iki küçük çocuğu ve “dünyanın en güzel esmeri” diyerek sevdiği karısı Tasvir’le organik tarım yapmak için memleketi Kaman’ın bir köyüne yerleşen Komiser Ümit’ti. Sahaf Semahat’in sevgili dostu, Defne Kaman’ı çeşitli belâlardan kurtaran, şimdi artık organik çiftçi olan, eski Komiser Ümit Haydar Kaman.

“Bir sms yollamaktan zarar gelmez,” diye fısıldayarak Komiser Ümit’e durumu özetleyen bir mesaj yollayan Semahat’in yanında oturan Karaca da onunla yıllar önce Çorum’da tanışmıştı.

Bu sırada resepsiyonun arkasındaki bürodan elinde kâğıtlarla çıkan misafirhane müdürü, oturduğu koltukta uyuyakalmış stajyer garson Aysel’e yaklaştı. Tam uyukladığı için bağıracaktı ki, kızın aslında şu anda izinli olduğunu, onu yatağından kaldırıp getirdiklerini hatırladı. Babasının bir an için durup, uyuyan kıza gülümsediğini gören Kumru, şefkat duygusuna sahip bir babası olduğu için şükretti ve gidip sevgiyle koluna girdi. Baba-kız ara-

larında bu kısacık güzelliği yaşarken kendilerini Umay Nine'nin izlediğini fark etmediler. Umay Bayülgen'in Kumru ve babasına güvenip, aileden saymaya başladığı an o andır.

"Telefonla konuştuktan sonra bana Kapadokya'daki balon mevsimini sordu," dedi, uyanıp, pat diye birden olayı hatırlayan Aysel.

"Balon mu? Ne balonu ya? Rüya gördün sen galiba?" diye güldü Karaca.

"Hani şu turistlerin bindiği balonlar var ya, işte onları sordu Defne Hanım bana."

"Haa, sıcak hava balonu desene şuna ya?"

"Evet, ben de onu diyorum işte!" diye bozuldu kız, Karaca'ya.

"Şimdi pek mevsimi değil ama mevsimler de sapıttı, baksanıza kışın ortasında bahar havası yaşıyoruz Defne Hanım, dedim ben ona. O zaman internette bir şeyler araştırdı. Bu arada bizim wi-fi'nin hızlı olmasından memnun kaldı kendisi."

"Kızım, Defne Hanım kimi aradı, nereye gitti? Balona mı binmek istiyordu? Sen onu anlatsana Allah aşkına!" diye bu kez öfkeleni misafirhanenin müdürü.

"İşte onu bilmiyorum. Yani telefonda birkaç kişiyle daha konuştu ama zaten son konuştukları İngilizce olmayan bir yabancı dildeydi. Yani o kadarını da anlıyorum artık!"

"Hey Allah'ım!" diye iyice öfkeleni misafirhanenin müdürü. Kumru araya girdi. Sakin bir sesle sordu:

"Bak Ayselciğim, biliyorum sen de Defne Kaman'ı seviyorsun ve onun başına kötü bir şey gelmesini istemezsin. O yüzden şimdi iyice düşün, çünkü hatırlayacağın her bilgi işimize yarayabilir. Acaba Defne telefonda konuştuktan sonra senden taksi veya rezervasyon için bilgi istedi mi?"

"Ah Kumru Hanım, ben Defne Kaman gibi bir efsaneye yar-

dımcı olmak istemez miyim hiç? Arkadaşlarıma ünlü gazeteci bizim misafirhanede kalıyor diye onun fotoğraflarını Face'ten attım, takipçim arttı iki günde. Ama işte o sırada ben çok meşguldüm. Karambol oldu falan, sonra da bir daha görmedim onu.”

Kaldıkları yerin açık adresiyle beraber kendilerinden izinsiz olarak sosyal medyada yayınlandığını yeni öğrendikleri için şaşırdılar.

“Aysel, müşterilerin kimliklerini onlara sormadan sosyal medyada yayınlamak hem etik hem de hukuken yanlıştır,” dedi Kumru sert bir sesle.

“Ne var ki bunda? Ben kötü niyetle paylaşmadım fotoğrafları zaten. Hem Defne Kaman'ı sevdiğimi biliyorsunuz.”

Hepsi derin derin içlerini çekerek üzgün bakiştılar. Bir tek Ertuğrul Türel, bambaşka bir boyutta ve değerler içinde yaşadığı anlaşılan Aysel'e acıyarak, şefkatle bakıyordu.

“Peki, eğer ayıp olmazsa, o sırada senin neyle çok meşgul olduğunu sorabilir miyim?” diye sinirlerine hâkim olmaya çalışarak sordu Kumru'nun babası.

“E, cuma günleri giriş ve çıkışların en yoğun olduğu günler değil mi Müdür Bey? Baksanıza resepsiyona hâlâ kalabalık. Şimdi İstanbul'a bu akşamki son uçak yolcuları çıkış yapıyor olmalı,” diye sakın bir sesle onu yanıtlayan Aysel, gerçekten kalabalık olan kabul yeri masasını işaret etti.

O zaman içinde bulundukları durumu kavrayıp, endişeyle bakiştılar. İstanbul'a dönüş uçağına yetişmek için hemen çıkış yapmaları gerekiyordu. Kendisinden hiç beklenmeyecek bir soğukkanlılıkla Karaca:

“Öyle anlaşılıyor ki, biz bu gece de Kayseri'deyiz. Ben şimdi THY'yi arayıp akşamki uçuşumuzu yarına transfer etmeye ça-

lışayım. Siz de taksi duraklarıyla konuşup, buradan bir iki saat önce aldıkları müşterileri soruşturursunuz belki?” diyerek telefonuna davrandı.

“O hâlde ben de bizim çocukları arayıp hem dükkânlara hem de senin kedilere bir gün daha bakmaları için talimat vereyim. Biz ikimiz de yarın sabah erkenden işbaşı yapamayacağız gibi görünüyor,” diye Semahat’e açıkladı Ertuğrul Amca. Sonra aklına güzel bir şey gelmiş gibi gülümseyerek Aysel’e döndü:

“Demek senin adın Aysel? Çok severim ben bu ismi çünkü bana hep Attilâ İlhan’ın o şiirini çağrıştırır. *Aysel git başımdan ben sana göre değilim. / Ölümüm birden olacak seziyorum. / Hem kötüyüm, karanlığım, biraz çirkinim. / Aysel git başımdan istemiyorum.*”

Ertuğrul Türel’in zor durumlarda bile şiirle, sanatla, felsefeyle kendisini gülümsetebilmesini seven Umay Nine, yine gülümsedi. Stajyer Aysel de son yarım saattir nihayet kendisine iyi davranan biri çıktı diye sevinmişti.

“Kim yazmış bu şiiri? Attilâ İlhan mı?” diye kendi sorup, kendi yanıtladı. Ertuğrul Türel, Aysel’e sabırla Attilâ İlhan’ı uzun uzun anlatırken, Semahat de şairin bu şiirine o dönemin edebiyat dergilerinde bazı yazar ve şairlerin sataştığını okuduğunu hatırladı. Onlar derin şiir tartışmasına dalmışken Umay Nine Kumru’nun babasına sordu:

“Acaba misafirhanede bir gece daha kalabilecek miyiz? Malum, gelen misafir trafiği yoğun. Sizi zor duruma sokmayalım?”

“Aman efendim, sizlerin başımız üstünde yeri var! Bizim acil durumlar için daima yedeğimiz olur. Eğer Güneş Bey ile Karaca Bey Defne Hanım’ın odasında, çocuk da büyük ninesiyle ve büyük dedesiyle kalırsa, bu gece sorunumuz olmaz,” dedi misafirhane müdürü.

O böyle söyleyince bir an için derin bir sessizlik oldu. Aype-

ri de dâhil, hiçbirisi onun büyük dedesi Korkut Bayülgen'in yıllar önce öldüğünü, Ertuğrul Türel'in sadece son bir yıldır aileye katıldığını açıklamak için gönüllü olmayınca, Umay Nine, gönener Ayperi'nin başını okşadı.

"Benim torunumun yavrusu, gönlümün şekerpare, küçük Ayçöreğim, gecelerimizin ışığı, karanlığın nuru Ay'ın perisi kızım! Sen küçücükken de böyle olgun ve gani gönüllüydün. Zaten 'Kam Bilgesi' daha çocuktan belli olur."

Bu durumdan çok duygulandığını gizlemeyen Ertuğrul Amca'nın gözleri dolmuştu. Kalkıp Ayperi'yi yanağından öptü.

Şimdilik Defne'nin nereye gittiğini araştırmak ve beklemekten başka çareleri olmadığını kabullenince lobideki koltuklara iyice yayıldılar. Onlara çay ve kahve servisi yapıldı. Ön masa görevlilerinden biri Kayseri'deki taksi duraklarını tek tek arayıp, misafirhaneden aldıkları müşterileri araştırmaya başladı.

Semahat'le aynı kanepeye oturan Güneş Aytan sık sık esneyip, uykusuzluktan yarı kapalı gözlerle çayını yudumlarken Semahat'e baktı, gözlerini açabilmek için kırıştırdı.

"Geç kaldım Semahat. Ben daha önce gelmeliydim Defne'ye. İnsan sevdiğine geç kalmamalı," diye kederli bir sesle fısıldadı.

"Dur, deme öyle işte. Defne Kaman bu! İşler çıkırından çıkınca ortadan kaybolur ama mutlaka sonunda bize döner."

"Salimen geri dönsün de o yeter bana. Yoksa beni affetmesi çok düşük bir olasılık. Üstelik Ayçöreğim bu kez yerden göğ kadar haklı!"

"Aranızda ne geçti tam bilmiyorum Güneş ama sen Amerika'ya kesin dönüş yaptıktan az sonra Defne'nin yıllar önce Tibet'e yerleşen eski kocası Dağhan da Türkiye'ye kesin olarak döndü. İstanbul'da bir yoga okulu açtı. Ben de yeni tanıştım onunla. Na-

zik ve çok sakın bir adam. Doğrusu ben Defne'yi seninle yıllarca mutlu görmüş biri olarak Dağhan'la aralarında ortak bir yan bulamadım. Bize yemeğe geldi birkaç kez. Bize diyorum, çünkü ben iki senedir artık Defne ve Umay Nine ile Kalamış'taki küçük bahçeli eve taşındım. Karaca zaten Çorum'dan sonra İTÜ'ye geldiğinden beri orada yaşıyor.”

“Çok iyi yapmışsınız. O ev ve bahçesi İstanbul'un yağmalanmadan önceki güzelliğini hatırlatır bana. Bir zamanlar, üstelik sadece 20 yıl öncesine kadar sahip olduğumuz değerlerimizin insancılığını görüp, ümidimi korumama yardım eder. Söylesene Semahat, bahçe hâlâ bakımlı mı? Umay serasında şifalı otlarla uğraşıyor mu? Gerçi onun gibi ruhu genç, öğrenmeye meraklı insanlar yaşsızdır ama yine de bu kez onu biraz yorgun ve zayıflamış gördüm. O yanındaki yaşlı delikanlı da –Ertuğrul Bey mi adı– nasıl âşık ona öyle! Ne güzel yakışmışlar birbirlerine. Aşkın gerçekten yaşı yokmuş demek ki...”

Semahat onun Defne'yle kendisini düşünerek konuştuğunu sanırken, o, “Keşke benim annem de babamın vefatından sonra evde tek başına torun yolu, arkadaş telefonu bekleyeceğine Umay gibi bir hayat arkadaşı edinse, gezse tozsa, ablamla benim de gözümüzü arkada bırakmasa...” dedi.

Güneş Aytan'ı kendi kuşağındaki hemcinslerinden ayıran samimiyeti ve alçak gönüllülüğü nedeniyle hayalindeki “koruyan ve seven ağbi”siymiş gibi seven Semahat, onu Kayseri'ye çağırdığı için şimdi gerçekten sevindi.

“Biliyor musun Semahat, benim için o bahçedeki şifa serasında teleskopla gökleri gözlemleyen, mikroskopla çalışan eczacı Umay Bayülgen, bir bilimkadınından çok, *Harry Potter*'daki okul müdiresi Madame Maxime ile *Yüzüklerin Efendisi* bilgesi büyücü

Gandalf'ın dişisi ve Türkçesidir daima,” diye sanki mutlu çocukluğunu anımsar gibi gülümsedi Güneş Aytan.

Onun gibi görmüş geçirmiş, akıllı ve yetişkin birinin Umay Bayülgen'le ilgili teşbihte, biri çocuklar için yazılmış iki bilimkurgu karakterini kullanmasına gülümseyen Semahat içinse Umay Nine modern bir Madame Curie ile Gevher Nesibe Sultan'ın karışımıydı. Fakat belki de Tolkien romanlarını yazarken Kuzey mitolojisi gibi Orta Asya mitolojisinden de yararlanmıştı ve Umay Bayülgen'in o coğrafyaya dayanan kökeni mitolojilerin gerçek hikâyelere dayandığı tezini doğruluyordu? Ya da her kültürün destanında aklın ve vicdanın yolunu gösteren bilgiler birbirine çok benziyordu ama yazılanların aksine aslında bunların çoğunluğu kadındı? O bunları düşünürken Güneş âniden aklına geldiği anlaşılan bir düşünceyle irkilerek sordu:

“Eski kocası, Defne'nin eski kocasının - neydi adı onun? Tibet'e giden hayırsız herif! Onunla bir şey oldu mu Semahat? Yani yeniden görüşmeye falan başladılar mı yoksa?”

“Dağhan mı? Yok yok, son derece mesafeli, nazik iki eski arkadaş havasındaydılar. Zaten adam dediğin gibi hayırsızın biriymiş, bir sabah Tibet'e ruhunu temizlemeye diyerek çekip gitmiş. Defne'nin de talihsizliği işte, babası da o küçükken annesinin kabalıklarına dayanamayıp, çekip Çorum'a gitmiş. Ayrıca belki bana düşmez veya bizzat bana düşer, bilmiyorum ama anladığım kadarıyla Defne'nin sana olan duyguları hâlâ sönmedi Güneş.”

Semahat burada âniden sustu. Dilini ısırp, içinden kendine kırdığı pot için küfretmeye başladı. Ayrıca başka birinin adına hem de aşk konusunda konuşmaya hakkı var mıydı?

“Yok yok, susma Semahat! Sevdiği hayırsız adamlar gibi benim de gittiğimi söyle! Çünkü ne desen haklısın...” diye üzgün fısıldadı Güneş Aytan.

Çocukken kalbi ve hayalleri kırıldığı için özellikle sevdiklerini kırmaktan çok çekinen Semahat'ın gözleri doldu.

“Yok Güneş, yemin ederim senin yerin başkadır bende daima. Evet, Dağhan gibi senin de çekip gitmene Defne de hepimiz gibi kırıldı, bu doğru. Ama şunu bil ki, bir kadının gönlündeki ateşin yalımı sönmenden o aşk bitmez. Bir aşk ancak ateşi körelince söner. Bence seni de taa buralara kadar apar topar aynı ateşin yalımı getirdi,” diyerek içini çekti Semahat.

“Haydi inşallah!” diye birden bir delikanlı heyecanıyla yüzü aydınlandı Güneş Aytan'ın. Sonra dikkatle Semahat'i süzdü. Onun aşk hakkındaki bu derin yorumları, hâlâ genç sayılacak bu kadının hayatında yoğun bir yaşanmışlık olduğunu düşünmesine neden oldu.

“Semahat? Sana bir şey olmuş! Biliyorsun ben seni hep Defne'nin kız kardeşi gibi gördüm ve öyle sevdim. Şimdi birkaç saatir sana bakıyorum da sanki sende bir şeyler değişmiş. Bilmiyorum ne olmuş ama çok iyi bir şey olmuş,” dedi.

O sırada hepsinin yüreğini ağzına getiren Ayperi, Umay Nene'nin kucağından ortaya zıplayıp, heyecanla açıkladı:

“Buldum! Defne Teyzem İngilizce dışında biraz Japonca ve İzlandaca biliyor!”

22. YANARDAĞIN ATEŞİ VE KÜLÜ

“Defne Teyzem, çok eskiden, çok yıllar önce yani, yunus parklarındaki yunusları Taji’de avlanmadan kurtarma kampanyasına destek için Japonya’ya gitmiş. Gitmeden de burada Japonca ders almış. Geçen yıl da İzlandaca öğrenmeye başladı.”

“Biraz Japonca konuştuğunu biliyorum ama İzlandacayı hiç duymadım ben?” diye neredeyse bozularak, THY’den bir görevliyle yaptığı telefon konuşmasını kesip, eliyle telefonun mikrofonunu kapatarak, araya girdi Karaca.

“Defne Teyzem, gelecek yaz İzlanda’da yapılacak bir iklim değişikliği konferansına gidecek ya, işte onun için çalışıyor Karaca.”

“Canım konferans İngilizce değil mi? Neden öğrensin ki İzlandacayı yani?”

“Karaca oğlum, sen önce şu bilet işini bir hallet. Hem bırak Ayperi sözünü tamamlasın hele,” diye güldü Umay Nine.

“İşte Defne Teyzem, bana İzlanda’daki küçük bir yanardağın yıllar önce lavlar fışkırtarak bütün dünyadaki ulaşımı durdurduğunu anlattı. Kuzey Kutbu’nda küçücük bir yanardağ bütün dünyaya kafa tutmuş! Eğer annemlerden izin alabilirsem, bu yaz İzlanda’ya ben de Defne Teyzem’le gideceğim. O yanardağın resmini çizeceğim.”

“Dağın adı Eyjafjallajökull. 2010 yılında fışkırttığı ince toz şeklindeki lavlar havada dağılarak Kuzey Avrupa’da geniş bir alanı kapladı. Sırf bu yüzden yirmiden fazla ülke hava sahasını uçuşa kapattı, bildiğim kadarıyla 10 milyon kişinin her türlü seyahati iptal oldu. Haa, ayrıca İzlanda’daki çiftçiler de bundan çok kötü etkilendi. Tarım mahvoldu,” diye, elindeki telefonu ağzından uzaklaştırarak açıkladı Karaca.

“Evlâdım, sen yarım saattir telefonda bir görevliyle konuşmuyor musun?”

“Yok Umay Nine ya! Beni bir süredir beklemeye aldılar, hiç sevmediğim türden asansör müziği dinletip, arada da hâlâ beklediğim ve telefon masrafı yaptığım için otomatik mesajla teşekkür ediyorlar. Bekle babam bekle! Havayolu şirketi, telefon şirketiyle ortak çalışıyor olmalı, şu anda her ikisi de kazanıyor.”

“Bu kadar nazik oldukları hâlde nankörlük ediyorsun Karaca!” diye ona takıldı Semahat.

“Senin yanardağlarla bu kadar ilgili olduğunu bilmiyordum?” diye biraz alaycı bir sesle sordu Kumru.

“Yes! İşte beklenen soru geldi: Evet Kumru, bu evrende biz fizikçilerin alanına girmeyen konu yoktur, demiştim ya? Sen de abarttığımı söylemiştin. Ama bak işte yanardağlar da jeofizikçilerin konusu çıktı.”

“Bu ailede malumatfuruşluk hastalığı var, denebilir,” diyerek gülümseyen Semahat, Karaca’nın sesinde aslında Kumru’ya avaz avaz bağırان kırğınlığı sezdi.

“Haksızlık etme Semahat kızım, bak Karaca o adı zor söylenen volkan hakkında bilgiliymiş, gösteriş yapmak için atılmadı ortaya,” diye Karaca’ya arka çıktı Umay Nine.

“Malumatfur ne? Nedir o öyle yaa? Ne komik şey öyle? Dur ben öğrenip arkadaşlarıma hava atarım okulda!” diye sevinçle ellerini cırpıttı Ayperi.

“Hah, bak işte bu söylediklerin tam malumatfuruşluk Ayperi!” diyen Semahat yine güldü.

Ayperi hemen malumatfuruş kelimesini doğru telaffuz etmek için dakikalarca sürecek bir çalışmaya başladı.

“Madem ki, yanardağdan tarım, toprak konularına girdiniz, o hâlde bununla ilgili bir bilgiyi aktarayım. Defnem aslında bugün Boğaziçi Üniversitesi’nde başlayan çevre ve iklim konferansında görevliydi,” dedi Umay Nine.

“Nükleer duruşmasının tarihiyle çakıştığı için konferansa katılamadığına üzülüyordu. Oysa aylar önceden program yapılmıştı. Bana bilgisayarından göstermişti. Uluslararası bir toplantıydı. Avrupa, Hindistan, dur bakayım başka neredendi? Ha, Kanada ve İzlanda’dan bilimciler gelecek diyordu. Konu da insan sonrası gezegenmiş.* Tabii kendisi aynı tarihte saçma sapan bir suçlama sebebiyle buraya gelmek zorunda kaldığı için katılamadı. Hâlbuki Ayçöreğim iki oturumda başkan olacaktı. Ne diyorlar ona şimdi? Yumuşatıcı mı, ılımlayıcı mı öyle eğlenceli bir şey?”

“İlmlayıcı mı?” diye gülmeye başladı Ayperi.

* Posthuman planet earth.

“Moderatör sözcüğüne Türkçe karşılık olarak bunu mu buldular?” diye, ilgiyle sordu Güneş Aytan.

“Aslında hiç de fena değil, ama arabulucu, moderatöre daha uygun bence.”

“Ne işe yarıyor ılımlayıcı, ıltıyor mu ortamı, hah hah ha!” diye gülmeyi sürdürdü Ayperi.

“Tam da öyle, açık oturumları çekip çeviriyor.”

“O zaman ‘çekip-çevirici’ daha uygun. Bak ‘ılımlayıcı’ demek zor oluyor işte,” diye, ağzını büzerek gülmeye devam etti Ayperi.

“Kendi kültüründe bilim ve sanat üretemeyenler onları olduğu gibi kullanarak anadillerini kaybetme tehlikesiyle yaşarlar,” dedi Umay Bayülgen üzgün bir sesle.

Hepsi sustu ve yüzlerini buruşturdu.

O sırada telefonu çalan Kumru, havaalanından arayıp, neden gelmediklerini soran gazeteci avukat, gazeteci, doktor ve STK’cı destekçilere Defne’nin midesi bozulduğu için bir gece daha Kayseri’de kalacağını açıklıyordu.

“Müvekkilim olarak Defne Kaman’ın kaybolduğuna dair bir haberin şimdilik basına yansımalarını sakıncalı buluyorum,” diye açıkladığında, gazetecinin ailesi de onun bu kararını onayladı.

Kumru’nun bir basın açıklaması tonundaki açıklamasından hiç tatmin olmayan Gazeteci Attila Gültekin hemen Semahat’i aradı. Onun telefonunun yıllarca Candan Erçetin’in “Kırık Kalpler Durağı” şarkısıyla çalmasına alışan yeni ailesi son zamanlarda Nazan Öncel’in “Beyoğlu” şarkısına geçmesine alışamamıştı. Bu da öbürü gibi neşeli ritmi olan ama yaraları sarmaktan bahseden kederli bir metindi. Semahat, inatçılığıyla ünlü Attila Gültekin’i Defne’nin iyi olduğu yalanına ikna etmeye çalışırken, Karaca:

“Uçak biletlerini yarın akşama değiştirdim,” diyerek nihayet kulağına yapışık telefonunu kapattı.

“Pek güzel yapmışsın Karaca oğlum. Şimdi izninizle ben odama gidip, biraz uzanacağım, kendimi yorgun hissediyorum bu akşam,” diye ayağa kalktı Umay Nine. O kalkınca hemen fırlayıp onun koluna giren Ertuğrul Amca’nın aslında sevdiği kadından sekiz yaş daha genç olduğunu ancak o zaman hatırladılar. Yaşlanmakta olan insanları aralarındaki yaş farkına bakmadan toptan 70-80’lik demek, aslında aralarında on yıl fark olan aynı yaş sepetine koymak, ancak kişinin kendisi 50 yaşına gelince fark edebildiği gençlik haksızlıklarından biridir.

“Acıkırsanız telefon edin, odanıza çorba ve sandviç falan yollatalım. Zaten elektrikli çaydanlık ve çay, kahve var masada,” diye hatırlattı Semahat.

“O kadar mantı ve tatlı yedikten sonra acıkmak ancak gençlik işidir,” diye gülümsedi Umay Nine.

Onlar kol kola odaya gittikten sonra Karaca, Güneş, Semahat, Ayperi ve Kumru acıktıklarını anladılar. Lokantaya geçip, garsondan sigara böreği, salata peynir tabağı, zeytinyağlı yaprak sarması, meyve ve yanında maden suyu, bira ve bolca su istediler ama siparişlerini alan garsondan misafirhanelerde alkollü içki servisinin yakınlarda yasaklandığını o zaman öğrendiler.

Yemeklerini beklerken baş başa verip Defne Kaman’ı bulmak için bir plan yapmaya başladılar. Bunun için Karaca’nın cep telefonunun avucu kadar iri ekranına “Defne Kaman Arama Komitesi iş başında” yazması, hepsinin gülüşmesine yol açtı. Rahat görünüyorlardı. Henüz rahattılar. Hepsi, Defne’nin mutlaka geri döneceğine inandıkları için rahattılar. Çünkü gazeteci kadın, işler çığırından çıkınca ortadan kaybolsa da sonunda mutlaka geri dönüyordu. Çünkü çocukluğundan beri hep böyle olmuştu. Şimdiye kadar hep.

Atıştırma lıkları geldiğinde bir yandan yemek yer, bir yandan da Defne'nin belki de İstanbul'a dönmüş olabileceğini konuşurlarken Kumru'nun babası sevinçle yanlarına yaklaştı.

"Haydi, gözümüz aydın! Bir taksici bizim misafirhaneden bir kadın müşteriyi Göreme'ye götürmüş. Ama bu kişinin Defne Hanım olup olmadığını henüz teyit edemedik. Göreme'deki balon şirketlerini arıyoruz şimdi. Bulacağız izini yakında. Az kaldı," dedi.

"Göreme'ye mi gitmiş? Ya sahiden sıcak hava balonuna mı binecek bu kadın ya? Bize de haber verseydi, hep beraber giderdik!" diye homurdandı Karaca.

"Durun bakalım, Göreme'ye giden kadının Defne olduğundan emin değiliz ki? Belki Kayseri'de dolaşıyordur?" dedi Semahat.

"Dönüş uçağının kalkacağı saatte ve kimseye haber vermeden bunu yapmak Defne'nin tarzı değildir," dedi Güneş.

"İstanbul'a gitmesi de olanaksız. Ben buraya gelirken sabah uçuş saatlerine baktım, arada başka İstanbul uçuşu yoktu. Tabii eğer kara yoluyla gitmediyse?" dedi Güneş Aytan.

"Neden bizden ayrı İstanbul'a gitsin ki? Tabii eğer önemli bir şey bulmadıysa?" diye yüzünü buruşturdu Karaca.

"Önemli ne bulabilir ki? Bu gözdağı vermek için açılmış bir soruşturma," diyerek dalgın dalgın çenesini ovuşturdu Kumru.

Onlar yüksek sesle düşünürken, kendisini çoktan unuttukları Aysel ellerini ovuşturarak lokantaya girdi, yanlarına geldi ve çekinerek açıkladı:

"Şey, ben size bir şey söylemeyi unuttum. Defne Hanım, bana Semahat Hanım'a verilmek üzere bir emanet bırakmıştı."

"E kızım, neden daha önce söylemiyorsun ki bunu! Yüreğime mi indireceksin sen benim?" diye bağırdı Kumru'nun babası.

“Ben uykudan kalkıp geldim ya, uyku sersemi oldum herhâlde, Müdür Bey,” diye, son derece rahat yanıtladı Aysel. Sonra gitti, resepsiyonun arkasındaki odadan üzerinde Semahat Kaman yazan, ağır olduğu belli büyük boy kahverengi bir zarf getirdi ve dikkatle masaya bıraktı. Hepsi merakla uzanıp, dokunmaya çekinerek zarfa baktılar. Zarfı büyük bir özenle açan Semahat, içinden çıkan deri kaplı kalın, her sayfası numaralı, 500 sayfalık el yazması defteri hayranlıkla okşadı. Defterin üst kenarından iri, kapkara bir kuş tüyünün ucu görünüyordu. Defter o kadar büyüktü ki, Semahat onu ancak iki eliyle kavrayabildi. Daha önce buna benzeyen Su ve Toprak defterlerini görmüş olan Semahat, eski ve okunmuş kitaplar kadar el yazması defterlere, yaşanmışlık barındıran her türlü antikaya düşküncü. Defterin üzerinde deri ciltte bir hakkak tarafından kazılmış gibi görünen muhteşem kaligrafik karakterlerle şöyle yazıyordu:

Hava Kitabı

Onlar hayranlıkla defteri incelerken misafirhanenin lokantasında oturdukları masaya iki polis yaklaştı ve duruşması devam eden Defne Kaman’ın kaybolduğuna dair bir ihbar aldıklarını söyledi. Polislerden biri uzun boylu, öbürü kısa boyluydu, ikisi de gür siyah saçlarını aynı yandan özenli bir çizgiyle ayırmış ve belli ki jölelemişlerdi.

“İyi ama daha biz Defne Hanım’ın kaybolduğundan emin değiliz, kim ne zaman haber aldı da size ihbar etti acaba?” diye tepesi attı Güneş Aytan’ın.

“Siz, kayıp bayanın kocası mısınız?” diye sordu polislerden kısa boylu olanı.

“Bayan değil kadın!” diye kızacakken son anda dilini ısırđı Semahat.

Polis Güneş’e Defne’nin kocası olup olmadığını sorunca hepsi merakla dönüp ona baktılar. Güneş Aytan içini çekti, yüzünü buruşturdu.

“Ben onun erkek arkadaşıyım. Hatta, eski erkek arkadaşı,” dedi, zgn bir sesle.

“Eski kocası mı eski erkek arkadaşı mı oluyorsunuz?” diye yeniden sordu polislerden kısa boylu olanı.

“Siz, iki gün önce Erkilet Güzeli Manticısı’ndaki kavgaya gelen iki polis değil misiniz?” diye, boş bulunup sordu Kumru.

Siyah, gr saçlarını aynı yandan keskin bir çizgiyle ayırmış olan genç polisler, son derece saygılı biçimde başlarını hayır anlamına salladılar.

“Allah Allah, insanlar ikiz yaratılmış, dedikleri bu olmalı!” diye rüyadan uyanırmış gibi silkelenip, gözlerini kırpıştıran Kumru, hemen toparlandı.

“Müvekkilim Defne Kaman kayıp değildir. Dolaşmaya ıktı, birazdan dönecek,” dedi.

“Uçak saatine bir saat kalan birinin şimdi havaalanında olması gerekmez mi?” diye soran uzun boylu polisin sesinde hiçbir ima yoktu.

“Ha o mu? Biz biletleri yarın akşama değiştirdik. Anlayacağınız Kayseri’de bir gece daha kalmaya karar verdik,” diyen Karaca, şimdi de alaycı bir sesle cep telefonunun ekranındaki elektronik biletleri polislere gösterdi.

“Peki,” dedi uzun boylu polis ama buna rağmen çekip gitmediler. Defne Kaman’ı en son gören stajyer Aysel’i bir köşeye çekip, ona sorular sormaya başladılar. Bu sırada Kumru’ya doğru eğilen Güneş:

“Göreme buraya kaç kilometre? Arabayla kaç saatte varabiliriz oraya?” diye sorarken polislere göstermemeye çalışarak saatine baktı.

Akşam, havanın bahardan rol çalmasına hiç aldırmadan kendi kış takvimine uygun olarak erkenden karanlığı çökertmeye başlamıştı, şimdi ortalık alacakaranlıktı.

“Ben de geleceğim sizle,” diye fısıldadı Karaca, Güneş’e. Sonra elindeki *Hava Kitabı*’nın kapağını sihirliymiş gibi okşayarak okumaya dalmış olan Semahat’e eğilip, Göreme’ye gideceklerini fısıldayacaktı ki, birden durdu. Çünkü o sırada iri bedeninin tüm dezavantajına rağmen neredeyse koşarak, ter içinde lokantaya giren işadamı-mühendis Şakir Yurtkan’ı gördü. O zaman bu adamın sabahki duruşma öncesi cipiyle Adalet Sarayı önünden geçtiğini ama dün gece çok önemsediyiğini söylediği hâlde duruşmaya gelmediğini hatırladı Karaca. Birden adamın o sırada nerede olduğuna dair ancak bir hacker beynine sığacak kadar uç ve çok olasılık basıverdi zihnini. Şakir Yurtkan onlara yaklaşıp, üzgün bir sesle sordu:

“Doğru mu duyduklarım? Defne Kaman kayıp mı Allah aşkına?”

“Bak eğer bu deyyus Defne’yi kaybordu diye ihbar etmediyse ben de ne olayım?” diye ayağa fırlayıp hem enine hem de boyuna kendinden birkaç kat iri olan Şakir’in üzerine yürüyen Karaca’yı zor zapt eden Güneş, daha beş altı yıl önce Çorum’da tanıdığı o içe dönük, sessiz ve çok ıssız delikanlının şimdi Defne için kıyasıya mücadele etmesine şaşırarak, gülmeye başladı.

Bunlar olurken, başka bir boyuta geçmiş gibi onlardan soyutlanmış görünen Semahat, âdeta kendisine emanet edilmiş bir bebeği kucaklar gibi şefkatle göğsüne bastırdığı *Hava Kitabı*’yla sessizce odasına doğru gidiyordu.

23. DÜNYANIN NEFESİ: HAVA

*Başlangıçta Hava vardı
Yuvarlak göğün altında
Sadece Hava vardı.
Hava nefes oldu, can oldu
Ağaçlara, kuşlara
Dağlara ve taşlara
Hava
Balıklarla yunusa
Bulutlar ve tohumla
Hava
Börtüyle böceğe
Kartal ve geyiğe
Ariyla yılanla
Ve kişiye can oldu
Hava
Sihhat oldu, hayat oldu
Hava.
Hava ebedî bir başlangıçtı*

*Temiz oldu, mis oldu
Kokusuz ve tuzsuz oldu
Şeffaf oldu can oldu
Havanın sesiyse Ney oldu.*

*Hava
Nefesi dünyanın
Efendisi göklerin
Gözleri gezegenin
Kökümüz Havada
Gök ile Kök
Kök ile Gök
Birleşti Havada
Bir oldu özümüz
Yukarıda, gökte, yüksekte.*

*Hava
Rengi gök rengidir, kök rengidir özümüzde
Mavi'nin adı gök ile kök oldu dilimizde
Maviyi gök rengi bildik destanımızda ve
sözümüzde
Mavi sözünü hiç kullanmadık
Hava mavidir ezelden beri bizde
Nazar Boncuğuna kök oldu efsanemizde*

*Soluğumuz Hava
Dirliğimiz
Sihhat, sağlık ve saadetimiz Hava
Her canlının ruhuna üflenene Hava
Kuşun kanadındaki rüzgâr
Dağın başındaki bulut*

*Denizin üstündeki fırtına
Sahildeki İmbat; deniz Meltemi
Hava
Lodostur Samyelidir
Poyrazdır Karayeldir
Tayfundur Boradır*

*Hava
Yıldırımdır şimşektir
Ateştir isyandır öfkedir
Hava*

*Gece ile gündüzün
Kış, yaz ve güzün
Göklere dizilmiş yıldızın
Baharın evidir Hava
Yurdun çatısı Hava
Bütün diğer gezegenlerin gıptayla gözlediği
Evrende eşi benzeri daha bulunamayan Hava.*

*Hava
Ağaçtır oksijenle
Yapraktır klorofille
Çiçektir kokuyla
Gıdadır iklimlerle
Topraktır Hava tohuma üfleyen
Sudur Hava yosuna dokunan
Canelidir, can suyudur Hava.
Rehavî makamındadır
Rüzgâr tabiatlıyken
Hava*

*Ruha sonsuzluk duygusu
Yerçekiminden kurtulma hissi verir
Sıcak ve kuru Hava
Bir adı da Rast'tır.
Ruhavî'dir o zamanlar Hava.*

*Eğer soğuk ve nemliyse
Hava
İsfahan makamındadır
Güven duygusu katar cana
Zihin açıklığı, gönül yenilenmesidir
İsfahan makamındayken Hava.
Bazen de üzüntüyü gideren, gönül okşayan
Neva makamındadır Hava
Çünkü her seste ve makamda nefes vardır
Sestir Hava.*

*Havadır hepsinin soluduğu
Büyük İskender ile Attila Han'ın
Mevlâna Rumî ile Will Shakespeare'in
Gevher Nesibe Sultan ile Zeynep Zennur
Hanım'ın*

*Evliya Çelebi ile Yusuf Has Hacib'in
Aslında bütün atalarla ninelerin
Soluduğu havanın içinde
Aynı Argon gazını dönüp dolaştırıp,
Bugün bizim ciğerlerimize de üfleyendir
Şimdi soluduğumuz Hava.
Hava*

*Dünyanın en tahmin edilemez
Ele avuca hiç sığmaz*

*Gözle görülemez cismi Hava.
Göklerin şeffaf kraliçesi Hava
Kii-Tilekey tınızı**
Dünyanın Nefesi Hava
Hava ki; o hep uçar; döner dolaşır
Hiç durulmaz, yerleşmez.
Ebedî gezgin, uçarı ruh Hava
Burçların en uçarısı, hayal perilerinin şahikası
Hava

Titizdir, temizliğine düşkündür Hava
Kire toza hiç dayanamaz.
Hava
Kirletilirse eğer zindan eder dünyayı herkese
Hava.
Temiz hava haktır, adalettir.
Temiz hava candır, şarttır.
Havası temiz olmayan milletin soyu kurur,
dili ölür.
Kirli hava hastalıktır, darlıktır, kıtlıktır,
Havası kirli gezegenin önce iklimi bozulur,
felâketi, afeti hiç bitmez.
Kirli havada kıtlık başlar,
Böyledir esirgeyen göklerin kanunu.
Havanın kanunu göklere yazılıdır.
Kaldır başını bak göklere.
Oku!

* Hava dünyanın nefesi- Hakas Türkçesi (Çev. Timur Davletov)

Bütün kadim gelenekler havayı ve gökleri,
Rüzgârı ve fırtınayı kutlar ve kutsar.
Çünkü gelecek göklerde, göklerin havasıyla
kanımızdadır.

Hava oksijenle hücremizde, kalbimizdedir.
Hava zihnimizin en dibindedir.
Sık sık kaldır başını
Oku!

Hava
Göktür Köktür.
Hava bilir, mevsimlerin düzenini
Hava tanır iklimin döngüsünü ve
bereketin sırrını.
Elma kendi çiçeğinin mevsimini bilir,
Ayı uyuyacağı kışı tanır.
Kartal yumurtlayacağı iklimi,
Geyik ve yunus yavrulayacağı baharı anlar.
Hava anlatır köylüye: 'Tilkilerin ne zaman
evliliklerini kutladıklarını'
Hava söyler çiftçiye: 'Yılanların ne zaman
mateme girdiklerini'
Hava bilir: 'Horozların ne zaman evlilik
coşkusu içinde olduklarını'

Havada yazılıdır mevsimler
Mevsimlerin düzenidir insanın nefisini
sınırlayan

Bir bozulursa Tabiat'ın dengesi
Ah değişirse iklimler, afallarsa mevsimler,
Ah o zaman devamlı avlanır insan denen

Şaşarsa iklim döngüsü
Kontrol edemez hırsını ve kibrini İnsaninoğlu,
Bitirir denizlerde balıkla yunusu
Ormanda geyikle ceylanı
Topraktaki ağacı, zeytini, kayını
Bostandaki kavunu, bağdaki üzümü
Ağaçtaki kuşu, dağdaki keçiyi,
Unutur parçası olduğunu Tabiat'ın
Tüketir, boşaltır, yok eder doğayı
Efendisi zanneder kendini dünyanın
Bu yüzden dünyanın dengesini koruyan
Hava'dır.

Hava.
Çünkü değişirse iklimin düzeni
Yükselirse denizler
Ah artık Nuh yok ki gemi yapsın yeniden
Bu yüzden hatırla
Havanın kanunu göklere yazılıdır.
Kaldır başını göklere.
Bak oraya
Oku!
Hava
Canımız
Soluğumuz
Kutlumuz, kutsalımız Hava.
Binlerce yıl önce Atamızla ninemiz
Dedem Korkut ile Ninem Umay
Yaradanı aradı göklerde
Tunguzlar ile Buryatlar
Şorlar ile Altaylar

*Kırgızlar ile Hakaslar
Hunlar ile İskitler
Uygurlar ile Avarlar
Göktürkler ki, Köktürkler
Bu dili annesinden öğrenenler
Hep Gökte aradı istikbalini, kutluyu ve bilgiyi
Göklere sordu hayatın sırrını
“Gelecek göklerde” dedi, binlerce yıl sonra
Atamız yeniden.
“Ufuktan asla umut kesme!” dedi Ninemiz.
Çünkü Havadır
Canın içindeki can
Hava
O tek bir nefesi bile hayatın iksiridir.*

*İşte biz Hava’yı böyle böyle öğrendik Atamız
ve Ninemizden,
Bay Ülgen’den ve Bayan Umay’dan,
Sibirya’dan, Orta Asya’dan,
Balkanlar’dan ve Kafkasya’dan
Hazar’dan ve Akdeniz’den
Ege’den, Karadeniz’den
Kayseri ve Konya’dan
Bursa’dan Amasya’dan,
Çanakkale ve İstanbul’dan
Ankara’dan Antep’ten
Selanik’ten İzmir’den
Hatay’dan Mardin’den
Bu kültürler bizim, hepimizin
Hava, Su, Toprak
Bu dünya, bu gezegen*

*Yurttur yurdumuz
Bu gezegen evimiz
Sadece bir ömürlük kiracıyız
Korur her canlı yurdunu
Çünkü çatımız gökkubbemiz.*

*Hava ilk nefesimiz
Hava son nefesimiz
Hava ile can bulur,
Hava ile can veririz.
Bizi ilk karşılayan ve son yolcu edendir Hava.
Her kim ki, bu Hava Kitabı'nı okur ve dinlerse
Havanın bereketi onun bereketi olsun!
Canını korur gibi onu korusun,
Evlâdının kıymetini bilir gibi onu bilsin
Evinin çatısı, damı gibi kollasın gökkubbeyi
Torununun nefesi gibi temiz tutsun,
Annesinin hatırı gibi baksın Hava'ya
Ağaç kesmesin, ağaç diksin
Mevsimleri gözetsin.
Ecdadı gibi saygı göstersin soluduğu Hava'ya,
İçtiği Su'ya, ekmeğini yediği Toprak'a
İhtiyacı kadar tüketsin.
Doyacak kadar yesin
Serinleyecek kadar içsin
Bu uyarı hakikattir.
Sanma ki, destanlardaki âfetler düzmecedir;
kurmaca.
Hakikattir insanOĞULLarının uğursuzluğu.
Uzak dur uğursuzdan, hayırsızdan
Uğurlu, hayırlı, çocuklar, meymenetli nesiller*

yetiştir
Toprağı, ağacı, Havayı seven, gezegeni evi
bilen,
Atasına ninesine, komşusuna hatta
düşmanına bile
şefkat taşıyan gönüller yetiştir.

Ey sen Hava Kitabı'nı okuyan kişi, sana
müjdelers olsun!
Çoktan unuttuğun Hava'nın değerini yeniden
hatırladın.
Binlerce yıldır içinde uyuyan bilgiler şimdi
uyandı.

Zamanıdır kutlamak nefesini artık
Kutlu olsun nefesin!
Nefsin Hava'dır
Nefesin canındır,
Geleceğindir Hava.
Hava.

24. PERİBACALARININ ÜZERİNDE ÜÇ DOLUNAY

Cumartesi sabahı

“Emin olun başkası anlatsa inanmazdım! Yani bu kadar aksiliği planlansak bile böyle üst üste getiremezdik! Sonunda alt tarafı bir saatlik bir yolu uzun bir seyahate çevirmeyi başardık! Handiyse Defne bizim onu bulmamızı istemiyor, diyesim geliyor.”

Göreme’ye vardıklarında saat gece yarısını geçiyordu. Kayseri ile Göreme arasındaki 72 kilometrelik yol hem yola çıkmadan hem de yolda yaşadıkları bir dizi aksilik nedeniyle uzamış, sonunda sakın ve iyimser karakterli Güneş Aytan bile isyan etmişti.

Defne Kaman'ın Göreme'ye gittiği bilgisi kesinleşmeden yola çıkmaları zaten başlı başına bir maceraydı. Böyle sonu belirsiz ve yorucu görünen bir gece yolculuğuna Ayperi'nin katılmasını aslında hiçbiri istememiş, ancak küçük kızı ne uyudukları için Umay Nine ve Ertuğrul Amca'ya, ne de Hava Kitabı'nı incelemek için odasına kapanan Semahat'e emanet edebilmişlerdi. Ayrıca Ayperi'nin teyzesine olan düşkünlüğü nedeniyle onlarla birlikte yola çıkmak konusundaki ısrarı başa çıkılır gibi de değildi.

Polislerin misafirhaneden gitmelerini beklemek ve telaş içinde Defne Kaman'ı arayan Şakir Yurtkan'ı yeni doğum yapan karısının yanına hastaneye geri yollamaya ikna etmek, daha baştan zaman kaybına yol açmıştı.

Kayseri'den çıkarken Kumru'nun arabasının lastiği patlamış, yedek lastiği tek başına değiştirmeyi inat eden genç avukatın üstü başı kirlenmiş, stepne lastik yuvarlanıp karanlıkta kaybolmuş, ardından temizlenmek için girdikleri benzin istasyonunda da zaman kaybetmişlerdi.

Zaten iki gündür kıtalararası seyahatte olan Güneş Aytan'ın, yeniden yola çıkınca uykusuzluk ve jetlag'den başı, Kumru'nun dikkatini çekmek isteyen Karaca'nın da çenesi düşmüştü. Arka koltukta Güneş Aytan'ın yanında, arabanın koltuk ceplerinden birinde bulduğu Kayseri-Nevşehir karayolu kâğıt baskı haritasını Güneş'in cep telefonunun feneriyle inceleyen Ayperi'yi araba tutmuş, küçük kızın kusması için de birkaç kez durmuşlardı.

"Ben çocukken buralarda sadece birkaç tane -o da çoğu Hollandalılara ait- balon şirketi, beş altı tane motel, pansiyon vardı. Ne zaman ki, çiftçilerin çoğu dünyanın en bereketli topraklarını turizm aşkına satıp, tarlaları, bağları beton otellere terk ettiler, şimdi tripadvisor'dan 'tatil çantası'na kadar sayfa sayfa Kapadok-

ya otelleri balon şirketleri doldu buralar!” diye homurdandı Kurnu, nihayet Göreme’ye vardıklarında.

“Tatil çantası değil, tatil sepeti!” diye, kıkır kıkır gülmeye başladı Ayperi. Onun müzik dinlemek için ipod’una taktığı kulaklıklara rağmen arabadaki konuşmaları takip edebilmesi Karaca’nın dikkatinden kaçmadı. Onun da kulakları teyzesi ve büyük ninesi gibi çok iyi işitiyordu demek ki... Küçük kız şimdi, daha yarım saat önce midesi bulandığı için inleyen ve birkaç kez kusan sanki kendisi değilmiş gibi neşeli ve sağlıklı görünüyordu.

Çocukluk ve ilk gençlik, insan yaşamının mucizelerle dolu dönemleridir, daha sonrası o mucizelere nasıl inandığımıza dair hayal kırıklıklarını tamir etmekle ve o zamanki saflığımızı özlemekle geçer. Küçük kızın uzun uzun kıkır kıkır gülüşü arabanın içini kaplayan yorgun ve karamsar havayı temizledi ve aydınlattı. Saf neşeyle dolu bir kahkahaya, özellikle çocuk kahkahalarına kayıtsız kalmak çoğunlukla imkânsızdır. Yarı uyuklayan Güneş dâhil hepsi Ayperi’yle beraber güldüler, onun sevinciyle arındılar, tazelendiler.

“Peki, bu karanlıkta hava baloncuklarını ve Defne Teyzem’i nasıl bulacağız. Senin Sherlock Holmes bile bunu başaramaz Karaca!”

“Ayperi haklı. Bence bir motel, pansiyon falan bulup, biraz uyuyalım,” dedi Güneş uykulu bir sesle.

“Güneş sen bir uyursan var ya, daha üç gün uyanamazsın valla! Uyanınca da nerede olduğunu anlayan en az bir gün sürer!” diye yine kıkırdadı Ayperi. Arada bir de olsa büyük ninesine Umay, teyzesine Defne diye hitap etme izni olan küçük kız, bir yıl öncesine dek aileden olarak biri görülen Güneş’i de o yıllarda hep adıyla çağırırmıştı.

“Ayperi yine haklı. Dünya akıllısı, Ay’ın Perisi kadar güzel kızmı benim,” diyerek, yanında oturan kızın yanağını sevgiyle okşadı Güneş.

“Bizim kuzenlerden birinin Göreme’de bir pilot arkadaşı var, çok da can bir çocuktur. Ben yola çıkmadan aradım ama telefonu kapalı,” dedi Kumru, arabanın ön camını su fişkırtıp sileceklerle temizlerken.

“Benim bildiğim kışın pek fazla balon uçuşu olmaz ama artık bildiğimiz normal mevsimler pek kalmadığı için belki sabah tan vakti uçuşları yapıyorlardı? Ulaşana kadar arayacağız onu.”

“Tan vakti uçuşuyorlar dedin, değil mi?”

“Evet, Güneş Bey. Buradaki tan vakti balon uçuşlarının çok hoş bir ritüeli vardır. Turistler otellerinden sabaha karşı, henüz karanlıkta alınıyor, uçuş yapılacak alanda toplanıyorlar. Balonlar orada yolcuların yanında şişirilmeye başlanıyor. Hafif bir kahvaltı, çay, kahve ve sandviç ikramından sonra uçuş başlıyor. Böylece güneşin doğuşu havada karşılanıyor. O yüzden uçuş öncesi pilotlar akşam erkenden yatıyorlar. Telefonun saatlerce kapalı olmasını ben buna yordum.”

“Kim bilir güneş doğarken günü havada, Peri Bacaları’nın üstünde selâmlamak ne muhteşem bir duygudur? Tan vaktini yakalamak! Düşünsene aşağıda milyonlarca yıllık volkanik plato üzerinde Gaudi’yi kışkındıracak Kapadokya, yukarıda güneş ve sen havada bir balonda hayata selâm çakıyorsun!” dedi Güneş Aytan hayranlık dolu, uykulu bir sesle.

“Bu arada bana bey mey değil, adımla hitap edersen sevinirim Kumru.”

“Balonla uçmak zaten olağanüstü bir deneyim, ama balonla Kapadokya’nın masalsı mağaraları üzerinde uçmak insanın hayatı boyunca unutamayacağı bir sihir âdeta! İnsan havada asılıyken tabiatın milyonlarca yıl önce ince ince süslediği şahane mağaralarla, taze sabah güneşinin kırmızıya boyadığı manzarayla karşılaşınca

sevinçten nefesi kesiliyor. Öyle mucizevî bir an ki, buna şahit olan herkes o sırada hayatta olduğuna, hayatın kendisine ve tabiata binlerce teşekkür ediyor, Güneş.”

“Disneyland’lerde bu tabiat harikalarının ancak plastiklerini yapabiliyor ve dünyaya satıyorlar, bizde sahibisi var!”

“Vay canına, mutlaka balonla uçalım biz de ya!” diye ağzı sulanarak diledi Karaca.

“Çorum’da çalışırken balonlu bir Kapadokya turu yapmayı çok arzu ettim ama ya mevsim uymadı ya işim çıktı, bir türlü vakit yaratamadım kendime. Defne bana hayranlıkla anlatmıştı burayı. Yanlış hatırlamıyorsam birkaç kez yabancı gazetecileri gezdirmeye getirmiş ve balon turuna katılmış kendisi?” diye ortaya sordu Güneş Aytan.

“Defne Teyzem’i bulmadan balona falan binmem ben!” diye bozularak onların sözünü kesti Ayperi.

“Hem söyle bakalım, eğer tan vakti, güneşin doğuşu demekse, neden senin soyadın Aytan oluyor Güneş?”

“Al işte yüz puanlık Umay Nine sorusu! Tanıdığınız hangi başka çocuğun aklına bu soru gelir? Ayrıca demin emin oldum ki, bunun kulakları da o ikisi gibi acayip iyi duyuyor, dikkatli olun valla!” diye güldü Karaca.

“Ayperi haklı, biz burada turistik bir gezide değiliz. Özellikle şimdi gurbetten gelince bu olağanüstü coğrafyada benim vatan ve Defne özlemim kabardı herhâlde?” diye buruk bir sesle toparlandı Güneş Aytan.

“Kaç saattir uyumuyorsun Güneş Ağbi, saçmalamak hakkın var senin ya!” diyerek onu desteklediğini sanan Karaca’ya ilişmediler.

Göreme’ye girdikleri için arabayı daha yavaş süren Kumru:

“Karaca, sana zahmet telefonumdan ‘Kanat’ yazan numarayı çaldırır mısın?” diye arabanın vites kutusunun üzerinde duran cep telefonunu işaret etti.

“Hadi be! Pilotun adı Kanat deme bana şimdi?” diye güle- rek telefonu alan Karaca, çabucak bulduğu Kanat’ın numarasını tuşladı.

“Kanat’ın babası gençliğinde pilot olmak istemiş ama boyu kısa diye sınava bile girememiş. Adam, daha sonra birkaç ortakla burada bir turizm şirketi kurmuş ve oğluna Kanat, kızına Melek adını koymuş.”

“Yok, telefonu hâlâ kapalı,” diye açıkladı, merakla Kumru’yu dinleyen Karaca.

“Melek ile Kanat uyuşmuyor, hiç de bile!” diyerek onların sö- zünü kesti Ayperi.

“Kanat uçan hayvanların bir organı ama melek tıpkı peri gibi gözle görülmeyen bir varlık,” diye tane tane açıkladı Karaca.

“Şükretsiner ki, Karaca koymamışlar adını!”

“Nesi var Karaca’nın? Dünyanın en güzel ve hemen her kül- türünde en sevilen hayvanlarından biri,” diye araya girdi Güneş Aytan.

“Kurtlar ve kaplanlar tarafından en sevilen hayvanı herhâlde?” diye acı acı güldü Karaca.

“Defne Teyzem, her hayvanın ve ağacın kendisiyle gurur du- yacağı bir güzelliği olduğunu öğretti bana. Biz onunla doğadaki bütün hayvanları tek tek çalıştık. Böcekler ve yosunlar dâhil. Şim- di sıra ağaçlara geldi,” diye gururla açıkladı Ayperi.

Bir zamanlar aynı eğitimi kendisine veren Umay Nine’yi ve adıyla gurur duymasını kendisine öğreten Korkut Dede’yi hatırlayan Karaca, içini çekti.

“Ben senin adına bayıldım Ayperi, anneler çok güzel bir ad koymuşlar sana,” dedi Kumru.

“Yok anneler değil, aslında Defne Teyzem koymuş adımı. Defne Teyzem ben doğacağım gece Peri Bacaları’nın üzerine doğan tam üç tane dolunay görmüş. Öyle güzellermiş ki, rüyasında sevinçten ağlamış.”

“Gerçekten mi?” diye üçü birden aynı anda şaşırdı.

“Evet gerçekten! Valla gerçek! Ama annemle anneannem, Defne Teyzem’e gıcık kaptıkları için Umay Ninem bu rüyayı sanki kendi görmüş gibi anlatmış onlara. Onlar da sevmişler herhâlde. Eğer bu rüyayı Uyumsuz Defne Kaman’ın gördüğünü bilseler hayatta adımı Ayperi koymazlarmış.”

“Vay canına, çok süpermiş hikâyesi ya!” diyerek arabanın ön camına doğru uzanıp, yukarıya bakan Karaca, dün Umay Ninenin bahsettiği dolunayı göklerde aradı.

“İyi de senin annen ve anneannen, Defne Teyze’nin öz kardeşi ve öz annesi değil mi?” diye şaşırdı Kumru.

“Umay Ninem, insanın öz akrabaları kendi seçtiği iyi insanlardır, diyor,” diye bilmiş bir sesle Kumru’yu yanıtladı Ayperi. Sonra sanki eğlenceli bir şey anlatır gibi kıkırdadı:

“Umay Ninemle, Defne Teyzem de bu öyküyü bana daha geçen yıl anlattılar zaten. Anneler artık adımı değiştiremezler nasılsa...”

“Aypericiğim, annelerle anneannen de hoş insanlar, ama nasıl desem bilmem ki? Bak tam sözcüğü bulamadım şimdi. Şöyle söyleyeyim, onların şanssızlığı Defne Teyze’nin onlardan farklı, özel bir kadın oluşu, sanırım. Yani, Defne Kaman, eşi benzeri az bulunur muhteşem bir insan,” diye durumu düzeltmeye çalıştı Güneş Aytan.

“Evet, annemle anneannem iyi insanlar, onları seviyorum ama çok sıkıcılar ya...”

Hep beraber buna güldüler. Anneler ve babalar, çocuklarının gözlerinden asla kaçamazlar.

“Kanat’a bir ulaşabilsek, ondan bütün Göreme haberlerini öğreniriz. Kendisi aynı zamanda kokartlı rehberdir. Hem çevreyi iyi tanır hem de sevilen, güvenilir bir adamdır. Yanlış hatırlamıyorsam, bir dönem de ‘Kapadokya Baloncular Derneği’nin başkanıydı kendisi. Çok hoş bir Finli karısı ve iki küçük çocuğu var. Eğer Defne buraya geldiyse Kanat’ın mutlaka haberi olmuştur.”

“Aa öyle mi? Benim babam da kokartlı rehberdir,” diye gururla açıkladı Karaca. Onun babasıyla olan çok sıkıntılı ilişkisini Çorum’dan hatırlayan Güneş Aytan, delikanlının şimdi babasıyla gurur duyabiliyor olmasına sevindi. Karaca belli ki, büyümüştü ama yaptığı şakaların düzeyine bakılırsa hâlâ gitmesi gereken uzun bir yol vardı önünde. Bunları düşünürken kendisine “adam olmak” deyimini her kullandığında “Adam olmanın kadın hâli nedir?” diye gülen Defne’nin aydınlık yüzü, ona çok yakışan kızıl çilleri, ışıklı gözleri, yumuşak sesi geldi aklına. Özellikle şimdi bu kadar yakınındayken ah, nasıl özlemişti onu!

“Karaca’nın babası Kemal, iyi bir kitap okurudur. Defne’nin kütüphaneci babası bana Kemal’in okuduğu tarih ve arkeoloji kitaplarını saydığında onunla tanışmamın bana Çorum’da çok yararı olacağını anlamıştım. Nitekim oldu da. Ama onların çocuklarının tanışması tamamen Umay Nine sayesinde. Bu ikisinin çok güzel bir tanışma hikâyesi vardır ki, ben dinlemeye doyamam o hikâyeyi,” dedi.

“Aaa senin bir rehber oğlu olduğunu bilmiyordum, ne kadar şanslısın!” diye içtenlikle ilgilendi Kumru.

“Öyle de denebilir. Aslında babanın ne iş yaptığından daha önemlisi nasıl bir baba olduğudur,” diye acı acı güldü Karaca.

“Vay canına! Ağır oldu bu laf ya! Şu badireyi bir atlatalım da belki anlatırsın bunları Karaca?”

Kumru’nun kendisiyle ilgilendiğini görünce sevinen Karaca’nın keyfi yerine geldi. Keyfi yerine gelince kafası çalışmaya başladı.

“Acaba misafirhanedekiler Göreme’ye müşteri götüren taksi şoförüne ulaşmış olabilirler mi? Ne dersiniz, arayıp sorsak mı? Yani benim içimde, Defne’yi yanlış yerde arıyoruz gibi bir duygu var,” dedi.

“Elimizde başka bir veri olmayınca zaman kazanmak için onaylanmamış o veriyle işe başlamak zorundayız. Bizim kazılarda çok darda kalınca bunu yaptığımız olur ama eğer dersen ki, biz arkeolojik kazı yapmıyoruz burada, sen de haklısın,” dedi Güneş Aytan.

“Bence Defne Teyzem burada. Bak hem gökte dolunay var hem de her yer Peri Bacaları!” diyerek şimdi ileride görünen ışıklandırılmış muhteşem mağaraları işaret etti Ayperi.

Az ileride bütün ihtişamıyla Göreme Açık hava Milli Parkı uzanıyordu.

“Bir gece bir arkeolog, bir avukat ve bir fizikçi Kapadokya’ya gelirler. Elllerinde, gazeteci Defne Kaman’ın nerede olduğuna dair teyit edilmiş hiçbir veri, hiçbir bilimsel info yoktur. Ama yanlarında adı Ayperi olan sihirli güçlere sahip bir kız vardır!” diye güldü Karaca.

Onlar yorgun ve buruk gülümserken, aynı anda dördünün de telefonuna Sahaf Semahat’ten aynı mesaj (sms) geldi.

“Arkadaşlar, eğer orada Defne’yi bulamazsanız hemen geri dönmeyin. Sabah tan vaktine yetişmek üzere biz de oraya geliyoruz.”

“Hoppala! Ne gerek var ki şimdi apar topar gelmelerine ya?” diye şaşırdı Karaca.

“Demek ki, gelmelerini gerektiren bir yeni durum var. Babam mı getirecek onları acaba?” diye ortaya sordu Kumru.

“Three full moons on the Fairy Chimneys!” diye fısıldadı Güneş Aytan. Sonra bir de anadilinde tekrarladı sözlerini:

“Peri Bacaları’nın üzerinde üç dolunay ha! O ne muhteşem bir güzellik olmalı ki, ancak bir peri kızı rüyasında görebiliyor.” Sesinde hayranlık, sesinde pişmanlık, sesinde özlem vardı.

25. SENDEN ÖNCE HİÇ KİMSEYE...

Cumartesi tan vakti

Uyanmış görünse de, yürüyüp Kumru'nun arabasına binse de, hatta kısa yanıtlarla sorulara karşılık verse de Güneş Aytan aslında ayakta uyuyordu.

Gece yarısından sonra, mağaraların içine yapılmış müthiş etkileyici bir kaya motele girmiş, kaydolmuşlardı. Motelin adı "Air Capadoccia"ydı ve Türkçe "Kapadokya Havayolları" mı yoksa "Kapadokya Havası" anlamına mı geliyordu, tartışacak hâlleri kalmamıştı.

Yatağa üzerindeki giysilerle neredeyse düşerek sızan Güneş'le aynı odayı paylaşan Karaca, onun üzerini örtmüş ve horlamasını kesmek için başının altına iki yastık eklemiş, çocukluğunda kendi

babasının horlmasına alışkın olduğundan mışıl mışıl uyumuştı. Ancak daha güneş doğmadan, bitişik odada Ayperi ile kalan Kumru kapılarını çalmış, telefonla Kanat'ın karısına ulaştığını ve pilotun özel bir uçuş için bu sabah bir yabancı turist grubunu ağırlayacağını söylemişti. Kanat'ın karısı, yolcu listesinde Defne Kaman'ın olup olmadığını bilmiyordu ama Kapadokya'da kış mevsimi balon uçuşlarının nispeten azaldığını ve iki gün önce rezervasyon yaptıran bir yabancı turist grubunun Sivil Havacılık'tan uçuşa uygun hava izni alındığı için bu sabah uçacaklarını biliyordu. Genç kadının Kumru'ya verdiği en önemli bilgi, bugün Göreme'de uçacak tek balonun Kanat'ınki olmasıydı. Kapadokya'nın bazı noktalarında telefon çekmediği için Kanat'la konuşamayan Kumru, hemen giyinip balonun kalkacağı yere giderlerse Defne'yi bulabileceklerini düşünüyordu.

Arabaya biner binmez arka koltukta uyumaya başlayan Ayperi ve Güneş'e bakıp, kendilerini onların annesi ve babası gibi hissedenden Karaca ve Kumru bir an göz göze gelip bu duruma güldüler.

“Bakma sen Güneş Ağbi genç gösteriyor ama artık elli yaşına merdiven dayamış olmalı? İki gündür yaptığı binlerce kilometrelik yola, gece-gündüz saat farkına falan gene iyi dayandı valla!”

“Gerçekten mi? diye şaşırdı Kumru.

“Zaman son yıllarda öyle hızlı akmaya başladı ki Karaca, kavramakta zorluk çekiyorum bazen. Ben mesela, ben çocukken bitmek bilmeyen yaz tatilleri şimdi hâlâ üç ay ama bana şimdi öyle kısa geliyor ki... Babam, insan yaşlandıkça zaman daha hızlı akmaya başlar, der. Galiba onu yaşıyorum artık.”

“Dur yaa Kumru, sen daha çok gençsin. Biz daha otuzuna gelmemiş Milenyum Çocuklarıyız ya?” diye güldü Karaca.

“O da doğru fakat maşallah ben bu Umaygiller ailesinde herkesin yaşından genç göstermesine bayıldım Karaca. Bak önce

Defne'nin kırk yaşlarında olduğuna inanmadım. Hele Umay Nine'nin sekseni geçtiğine ve Ertuğrul Bey'in ondan genç olduğuna hâlâ inanamıyorum. Allah uzun ömür versin hepsine! Dur tahta bulayım da şeytan kulağına kurşun vurayım.”

“Kafama vurabilirsin Kumru, bazen odun gibi davranıyorum nasılsa, hah hah ha!”

“Ah Karaca, gene başladın işte!” diye bozuldu vites değiştiren Kumru. Onun otomatik vitesli araba kullanmayışı da Karaca için bir hayranlık etmeniydi. Aslında Kumru'ya dair hemen her şey onun için başlı başına şahaneydi!

“Hem bak ben yaşımı gösteriyorum, çocuk değilim!” diye toparlamaya çalıştı Karaca.

“Karaca sen çok iyi ve feci zeki bir insansın, ayrıca hoş bir genç adamsın. Bazen bizim gibi ortalama zekâlılar arasında acı çektiğini ve bu yüzden saçmaladığını düşünüyorum. Galiba Defne ve Umay Nine'nin yanında mutlu olman, onların da sıradışı zekâyâ sahip olmalarıyla ilgili?”

Onun zekâsını överken bir yandan da saçmaladığını söylemesi karşısında bunu nasıl yorumlayacağını bilemeyen Karaca içi ezilerek bekledi.

“Hem aramızdaki engel yaş farkımız değil. Benim eski nişanlım da benden üç yaş gençti.”

“Aa, daha bu yaşta nişanlı mıydın sen?” diye bozuldu Karaca.

“İşte aramızdaki engel bu Karaca.”

“Ne? Aramızdaki engel nişanlın mı? Ama eski nişanlım dediğine göre ayrıldınız, değil mi?” diye heyecanlandı Karaca.

Hava henüz tam aydınlanmadığı için arabasının farlarını yakan Kumru, bir yandan arabanın navigasyon cihazına, bir yandan da telefonundaki uygulamaya bakarak, balonun iniş yapacağı yeri

bulmaya çalışıyor, aynı zamanda takip ediyor ve kalbini kırmamaya çalışarak, Karaca'yla aralarındaki sıkıntılı ilişkiye dürüstçe bir açıklık getirmeye çalışıyordu.

“Orta zekâlıymış! Baksana, multi-tasking kraliçesisin!” diye hayran hayran söylendi Karaca.

“Tabii ki eski nişanlı değil. Aramızdaki engel sensin Karaca.”

“Hoppala! Ne demek oluyor bu şimdi?”

“Sen insanları dinlemiyorsun Karaca. Bütün diyaloglara sadece kendini anlatmak için, ama gerçekten ne düşündüğünü ne hissettiğini değil, sadece ne kadar zeki ve bilgili olduğunu göstermek için giriyorsun. Tamam, üstün zekâlı olabilirsin ama bizlerin arasında yaşıyorsun ve hayatında kendinden başkasına yer yok aslında senin!”

Tokat yemiş gibi çarpılan Karaca ne diyeceğini bilemedi.

“Aslında komik bir çocuksun, seninle eğleniyorum, zaten hem Umay Nine hem de Defne'nin seni sevmeleri bile kişiliğin hakkında benim için büyük bir referans. Çorum Müzesi'ni bir zamanlar hack'lemenin de hırsızlık veya casusluk gibi bir nedeni olmadığını öğrendim.”

“Sen benim geçmişimi mi araştırdın yani?”

“Avukatların meslekî deformasyonu da diyebilirsin buna.”

“Peki, sen benim utangaçlığımı yenmek için çok konuştuğumu hiç düşündün mü Kumru acaba?”

“Çok konuşmak başka, dinlememek başka. Gerçi hakkını yemeyeyim, Umay Nine ve Defne'yi dinliyorsun bak. Fakat karşıdakini anlamak, tanımak gibi bir amacın yok sanki senin... Yani panik içinde koşuyor gibisin ve bu sırada etrafındakilere çarpıp onları yaralıyorsun.”

“Bak Kumru, eğer sen açmasan bu konularda konuşmaya cesaret bile edemem ben. Yapamam yani. Çok utangacım ben ya! Ama yine de teşekkür ederim. Evet, bazı şeyler var... Onları konuşmak zordan da öte benim için. İmkânsız! Çünkü ben...”

Bu sözleri söyledikten sonra, arabanın arka koltuğuna dönüp, öbür ikisinin uyuduğuna emin olan Karaca fısıldayarak devam etti:

“Aslında ben bu yaşa kadar hiç kimseye ilgi duymadım. Yani... Nasıl söylesem ki ya? Hay Allah be!”

“Olduğu gibi söylesen Karaca? Baksana onlar uyuyor, seni başka kimse duymuyor. Beni de tanıdın artık, insana dair hiçbir şeyi hor görmem, adaletsizlik ve zulüm hariç. Konuş benimle. İyi de sır tutarım ayrıca.”

“De, işte kolay değil bunu söylemek.”

“Hadi Karaca, madem başladın devam etmelisin.”

“Ya, ben ne eşcinselim ne de düzcinsel! Ben galiba aseksüelim? Ve bu konuyu sadece Defne ile konuşabiliyorum.”

Düzcinsel’in ne olduğunu anlayamadığı için kaşlarını çatan Kumru, çok mahrem bir konuda kendisine açılma cesareti gösteren Karaca’yı dikkatle dinliyor, onu ürkütmemek için çıt çıkarmadan arabayı sürmeye özen gösteriyordu. O sırada “düzcinsel”in heteroseksüel olduğunu kavradı.

“Benim şimdiye kadar hiç sevgilim olmadı. Hiç yani! Tek bir tane bile! Öyle işte. Bir gün Defne’yle dertleşiyorduk, o bana aseksüellik diye bir şeyden bahsetti. Bu, hiç kimseye cinsel çekim duymamak demekmiş. Hiç kimseye ama! Ben de herhâlde böyleyim, diye durumu kabullendim, yani dert bile değil benim için birine tensel ilgi duymak veya duymamak. O derece yani!”

Ne diyeceğini bilemeyen Kumru, dinlediğini belirtmek için “Hımm...” diye bir ses çıkartmakla yetindi.

“Haa, bak eğer gülmezsen şunu söyleyeceğim.”

“Niye güleyim Karaca, ben seni dinliyorum.”

“Ya, ben çocukken Defne’ye deli gibi âşık olduğumu sanırdım ama çocuklukta herkesin başına böyle sevimli şeyler gelir herhâlde, değil mi? Öğretmenine hayran olmak gibi mesela... Belki sen de olmuşsundur bile? Ben mesela onu o zamanki kocası Dağhan’dan, sonra Güneş Ağbi’den bile kıskandım. Şimdi gülüyorum ama o zaman Defne beni sevmeyecek diye ağlardım. Acındırmak istemem kendimi ama Defne’ye karşı duyduğum hayranlık, aslında benim anne ve abla eksikliğinden kaynaklanıyor olabilir? Çünkü sonradan onun Güneş Ağbi’yle mutlu olduğunu görünce sevindiğimi gördüm.”

“Evet, hepimizin ergenlikte böyle platonik aşklarımız, hayranlıklarımız olabilir. Tatlı bir çocukluk işte...” diye gülümsedi Kumru.

“İşte ben hep böyle cinsiyetsiz yaşayacağım, arkadaşlık dışında başka tür bir insan ilişkisi benim için ihtiyaç değil zannediyordum. Aşk yani. Hiç âşık olmadan öleceğim sanıyordum. Aşk ya! Bu dünyada hiç değilse bir kez tatmadan gidene herkesin acıdığı o sihirli duygu! Dünyada üzerine en fazla şarkı ve şiir yazılan deli-divâne güzellik! Binlerce yıldır herkes aşktan bahsediyor, onu yazıyor, çiziyor, söylüyor ve bu benim hiç kimseye hiç hissetmediğim bir duygu! Düşünsene, masallardaki en zengin ve yakışıklı prensin gönlüne eğer bir kez bir aşk ateşi düşmemişse ona acıyoruz. Tarihteki birçok zorbanın hiç kimseye tek bir kez âşık olmadığını görüyoruz. Gerçek hayat aşksız, tekdüze bir yol. Öyle bir ateş bu aşk! Ama yapacak bir şey yok diye, artık durumumu kabullenmiştim de... Fakat sana rastlayınca... Yani seni görünce ben... Hayatımda ilk defa birine karşı heyecan duymaya, ona dokunma arzusu hissetmeye başladığımı fark ettim...”

Genç adamın zor ve gerçekten Defne dışında kimseyle konuşmadığı bir konuda çekinerek ve fısıldayarak da olsa kendisine açılmasına duyulanan Kumru bir süre düşüncelerini tarttı.

“Bunları benimle paylaştığın için teşekkür ederim Karaca. Senin gibi zeki biri tarafından beğenilmek güzel, gurur verici bir şey. Gerçekten duyulandım. Beni biraz tanıdığını sanıyorum. Ben her zaman dürüst olmayı severim. Bu yüzden sana karşı açık davranacağım. Benim bir süredir görüştüğüm bir çocuk var, o da Kayserili bir avukat. Dün Adalet Sarayı’na geldi, zaten bu durumun senin gözünden kaçmadığını biliyorum.”

“Şansa bak ya... Geç kaldım desene!”

“Yok işte, öyle değil bu işler Karaca. Bak eğer benim hayatımda bir başkası olmasaydı da seninle ben geçinemezdik. Şimdi çok içtenlikle konuşacağım seninle ama sakın bozulma bana.”

“Eyvah! Bak ben bunu kaldıramayabilirim Kumru!”

“Sen bilirsin. Fakat eğer beni dinlersen söyleyeceklerim bundan sonra işine yarayabilir.”

“Ben sana âşık oldum Kumru ya! Sen tutmuş bana ne söylüyorsun Allah aşkına ya! Ben sana danışmaya gelen müvekkilin değilim!”

“Peki. O zaman susarım ben de.”

“Susamazsın da. Ne dedin sen demin? Hem başlayıp hem de susamazsın işte!”

“Peki o zaman, ama bak, içtenliğime inanarak dinleyeceksin, tamam mı?”

“Tamam. Deneyeceğim. Allah kahretsin dinleyeceğim tabii.”

“Bak Karaca, seninle ben, ikimiz de Milenyum Kuşağı gençleriz. Bu sözlerimi daha otuzuna varmamış bir genç kadın olarak söylediyimi aklında tutarak dinle: Ben daha bu yaşta, erkeklerin

oğlan çocuğu olarak kalmaya yeminli davranmalarından bıkmış bir kadın olarak söylüyorum ki; kadınlar artık sevgililerine veya kocalarına anne olmak istemiyor!”

“Ya var Kumru ya, şimdi sen beni bitirdin Kumru ya!”

“Hayır, aksine sana kur yapsaydım, zeki ve hoş bir gencin ilgisini kötüye kullanıp, sana sahte ümit verseydim o zaman seni bitirmiş olurdu Karaca. Aksine sana şimdi diyorum ki; seninle ben sevgili olamayız ama yazışır, dertleşir, arkadaş olabiliriz. Bunu söylüyorum ben sana şimdi. Ayrıca benden nefret etme riskini alarak sana hayatınla, geleceğinle ilgili çok önemli bir şey söylemeye cesaret ediyorum.”

“Ya Allah aşkına Kumru ya, sence ben şimdi bu -tırnak içinde- çok etik ve şık söylevini anlayacak durumda mıyım ya? Sen var ya, şu anda beni kahrettin ya! O çantadaki silahı çıkart vur beni, yemin ediyorum canım yanmaz şu anda yani! O kadar yani!”

“Aaa, senin çantanda silah mı var Kumru?” diye çığlık attı Ayperi arabanın arka koltuğunda zıplayarak. Onun uyuduğunu sandıkları için rahat rahat konuşan ikisi birden endişeyle bakiştılar.

“Canım bazı mesleklerde silah ruhsatı alma hakkın vardır. Benim de Çorum’da arazide çalışırken silahım vardı da Defne Teyzen bunu duyunca aynen senin gibi böyle şok geçirmişti,” diye gözleri kapalı, mahmur bir sesle Kumru’yu savundu Güneş Aytan. Kumru ile Karaca arka koltuktaki öbür ikisinin bütün konuşmalarını duyduklarını düşünüp, yüzlerini buruşturdular. İlk toparlanan Kumru oldu, konuyu değiştirmek için aklına ilk gelen soruyu sordu.

“Herkesin telefonu kendi karakterine uygun bir melodiyle çalışıyor, ben telefonumu iş görüşmelerinde kullandığım için özel melodi seçemiyorum. Ayperi, seninki hangi şarkıyla çalışıyor?”

“Bana on üç yaşımdan önce cep telefonu almıyorlar ki Kumru
Abla! Beynime zararlıymış diye of ya!”

Ayperi sızlanırken Karaca sordu:

“Peki, sen hangi melodiyi seçerdin Kumru?”

“Bilmem... Kalben’in ‘Saçlar’ını herhâlde,” diye mırıldandı
Kumru.

O sırada güneş doğmaya, gökyüzü kırmızının baştan çıkar-
tan tonlarında çıtır çıtır aydınlanmaya başlamıştı. Böylece, mavi
gezegenin Anadolu’daki yüzlerce tabiat harikasıdan birinin tam
ortasında olduklarını gördüler. 60 milyon yıl önce şimdi Erciyes,
Hasan ve Göllü adıyla anılan volkanik dağların püskürttüğü lav
ve küllerden oluşan tabakalar, yağmur ve rüzgârla aşınarak ortaya
dünyanın en büyük mimarlarını ve en güçlü hayalperest yazar-
larıyla, başı dumanlı şairlerini kışkandıracak muhteşem mağara-
lar, başına şapkalar takmış yüzlerce konik bacalar oluşturmuştu.
Tepelerinde mantar açmış ince, narin uzun, bakır rengi sayısız
mağaranın ortasında güneşin doğuşuna tanık olmak, insana bu
gezegenin ve hayatın bir mucize olduğunu hatırlatır. Bu man-
zara dünyada hiçbir insanın nefesi kesilmeden izlemeye dayana-
mayacağı kadar büyüleyicidir. Bu yüzden dördü birden hayranlık-
la derin bir nefes alıp, gülümsedi.

“Hiii! Vay canına, gerçekten periler baca yapmış burada!” diye
sevinçle ellerini çırpıp Ayperi.

“Defne Teyzem, Kapadokya, dünyanın göbeğidir, demişti. Ba-
kalım şimdi onun göbek deliğini bulacak mıyız?”

“Defne bana da bunu bir kez söylemişti. Önce bir metafor
olarak çok sevdiğim bu cümleyi sonradan sadece yanardağlar ve
volkanik-estetik oluşumlar bağlamında kurmadığını düşündüm.
Kapadokya, taa Paleolitik dönemden başlayarak Hititler dâhil

birçok medeniyete ev olmuş, Romalılardan saklanan ilk Hıristiyanların kayalara oyduğu kiliseleri, yeraltı şehirleriyle de dönemin merkezi, belki göbeği olmuştu,” diye açıkladı Arkeolog Güneş Aytan. Sonra uzun uzun esnedi ve bu yüzden özür diledi.

Navigasyon haritasının gösterdiği konum noktasına yaklaştıklarında balonun ineceği, nispeten daha az kayalık, düz alana kurulmuş seyyar masaları ve balon yer ekibini gördüler. Alana dizilmiş seyyar masalara, inişte turistlere ikram edilecek şampanya şişeleri ve aperatifler dizilmişti. Arabayı biraz ileriye park edip, yer ekibinin yanına yaklaşmışlardı ki, Şakir Yurtkan’ın kocaman cipinin onlara doğru yaklaştığını gördüler. Cipun içinden Umay Nine, Ertuğrul Amca ve Sahaf Semahat indiler. Şakir Yurtkan büyük özenle cipini park etmeye çalışıyordu.

“Nereden çıktı bu herif ya? Semahat, sizi getirecek başka biri yok muydu da bu muhbirle geldiniz buraya ya?” diye az önce karşılıksız aşkının tokadını yemenin acısıyla bağırdı Karaca. Sonra Kumru’yla göz göze geldi ve onun “oğlan çocuğu kalmaya bayılan erkekler” tanımını hatırladı. Yutkundü.

“Semahat, ben delirmeden önce, neden bu Şakir’in pahalı cipiyle buraya geldiğinizi bana bir anlatır mısın acaba?” diye daha sakın bir sesle yeniden sordu.

“Aa Karaca, ne oldu sana böyle? İnanılmaz ama yetişkin bir insan gibi konuştun, hah hah ha!” diye güldü Semahat.

“Şakir’in evvelsi gece beklenenden erken doğumla bir kızı olmuş, yavrucağ doğum sarılığına yakalanınca bunların hepsini önceden bildi diye Umay Sultanım’ı ermiş sanıyor zavallı. Adam bütün gece misafirhaneden ayrılmadı, ille Defne Hanım’ı bulana kadar yanınızda olacağım diye tutturdu durdu,” diye araya girip, açıkladı Ertuğrul Amca.

Şakir Yurtkan'ın muhbir olduğunu sanan Karaca'nın gözü karmış, kulakları tıkanmıştı.

“Ee, o zaman muhbirlerin çarpılacağını önceden düşünüp, Defne kaçtı falan diye koşa koşa gidip polise ihbar etmeseydi deyyus! Var ya... Ah aslında içimden o herifi eşşek sudan gelene kadar bir dövmek geliyor da yetişkin erkek gibi davranmaya çalışıyorum, lânet olsun işte!”

“Lânet okuma evlâdım, bumerangdır lânet. Hem Şakir bize Defnem'in kaybolduğunu ihbar etmediğine bebeğinin başı üstüne yemin etti. Biz de inandık.”

“Oh ne âla! Yemin et kurtul, var mı öyle üç köfte beş kuruşa ya?”

“Üç köfte beş kuruşa mı? Hah hah ha!” diye gülmeye başladı Ayperi. Küçük kızın rahatlığına bakınca, onun ya Defne Teyzesi'nin kaybolmasıyla ilgili durumun ciddiyetini kavramadığı ya da başkalarının bilmediği bir şeyi bildiği düşünülebilirdi.

“Yetişkin adamlar dayağa gerek duymadan haklarını aramayı öğrenirler. Gel bakayım buraya köfteci seni!” diyerek Karaca'yı kucaklayıp bağrına bastı Umay Nine.

“Sen üşümüşsün Umay Nine!” diyerek, onun buz gibi olmuş ince, narin ellerini tutup, avuçlarının arasında ısıtmaya çalıştı Karaca.

“Yaz taklidi yapsa da aslında bir kış sabahı dağ başındayız. Buralar soğukmuş, bak üşüyüverdim birden. İnşallah Ayçöreğim üzerine kalın bir şeyler giymiştir de üşümüyordur şimdi havada,” diye başını kaldırıp yükseklerde dolaşan sıcak hava balonuna baktı.

“Peki, o zaman muhbir kim? Henüz biz bile Defne'nin kayıp olduğunu bilmezden önce, koşa koşa gidip polise kim haber verebilir ki? Hem belki kayıp değil, belki şu balondadır şimdi?” diye, bir eliyle hepsinin başlarını kaldırıp umutla baktıkları balonu işa-

ret etti Karaca. Öbür eliyle hâlâ Umay Nine'nin elini tutuyordu. Yaşlı kadının soğuk elinden yayılan iyilik dolu enerji, delikanlının az önce Kumru'nun "sadece arkadaş" olacakları haberiyle soğuyan kalbini ısıtıyordu.

Bu sırada cipini park edip, yanlarına gelen Şakir Yurtkan'ın iki gece önceki aşırı neşeli ve özgüvenli hâinden pek eser yoktu. Serin sabah havasına rağmen yine ter içindeydi ve aşırı kilolulara özgü hızlı nefes alarak, yine kocaman beyaz mendiliyle terini siliyordu. O şimdi sanki haylazlıkları nedeniyle kaybettiği miras hakkını koruyabilmek için çok kalabalık ailesinin kendisini affetmesini uman uslu bir çocuk gibi görünüyordu.

"Dün aceleyle tebrik edemedim Şakir, hayırlı uğurlu, uzun ömürlü olsun kızın! Anneli babalı büyüsün," diye onu kutladı Kumru.

"Allah razı olsun Kumru. Cümlemizin evlâtları vatana, millete hayırlı olsun inşallah!"

"Karın nasıl, sağlığı iyi mi? Sen, doğuma daha iki hafta var deyince ben şaşırdım biraz ama her şey yolundaymış çok şükür!"

"Erken doğum oldu be Kumru! N'apalım Allah'ın takdiri işte! Şimdi bir hafta daha hastanede tutacaklarmış bebeği. Bebek sarılık olmuş üstüne bir de ama iyileşecek, her şey düzelecek inşallah!"

"Ben dün babamla konuştum, seninkiler çok iyi doktorların elindeymiş. Merak etme, güven doktorlara."

"Sağ ol kuzenim, sağ ol! Önce Allah'a sonra hekimlere güveneceğiz tabii. Her işte bir hayır vardır. Sayende Umay Ninemiz ile tanıştık, duasını aldık. Zaten kızın adını da Umay koyduk, ama öyle göbek adı falan değil, harbiden Umay oldu adı; hayrını göreceğiz mutlaka," diye hayranlıkla Umay Nine'ye baktı Şakir Yurtkan.

“Pekiye ettiniz evlâdım Şakir. Kız çocukları bereketiyle, sevin-ci, her sıkıntıya çare bulan zekâsıyla gelir dünyamıza. Bu hayatı en zor zamanlarda, yoklukta, kıtlıkta, savaşta ve barışta aslında çekip çeviren hep kadınlardır. Onlar olmasa insan hayatı çoktan bitmiş, türümüz kurumuştur. Bu sebeple, doğan her kız çocuğu dünyamıza bir müjdedir. Bak, bu da benim torun yavrusu, küçük Ayçöreğim, Ayperim, Şakir Ağbisi,” diye küçük kızı tanıştırdı.

“Maşallah, yoğurdun yüzü gibi bir kızmış Ayperi! Allah bize de bir gün torun–torba görmeyi nasip eder inşallah!” derken, küçük kızın ona bir yetişkin gibi elini uzatıp sıkmasına gülümseyen Şakir Yurtkan, onu Defne’nin kızı sanmıştı.

“Kaymak gibi kız diyor, ‘yoğurdun yüzü’ bizim Kayseri deyimidir,” diye gülererek açıkladı Kumru.

“Ya bir de erkek çocukları için iyi bir şey desen ya Umay Nine ya!” diye şımarık bir sesle sitem etti Karaca. Daha sözü biterken Kumru’nun ona bakarak “nafile” manasına başına iki yana salladığını görünce sustu, devam etmedi.

“Kızlarla–erkekler değil, kızlarla–oğlanlar veya erkeklerle–kadınlar olmalı,” diye onu düzeltti Ayperi.

“Hey maşallah, ne akıllı kızsın sen!” diye gerçekten şaşırdı Şakir Yurtkan.

“Ya hakikaten sende çok pozitif bir değişiklik var Karaca, ama dur bakalım ne çıkacak bunun altından?” diye sevindi Semahat.

Kalabalık bir ortamda ortak bir konu konuşulurken aslında insanın içinde bir sessizlik dolaşır. Kalabalıkta yalnızlık, gürültüde sessizlik, yakınlıkta uzaklık daha fazla görünür olur. Onlar güneşin olağanüstü güzelliğini ortaya çıkarttığı Peri Bacaları’nın arasında ümitle Defne Kaman’ı beklerken bir yandan da içlerindeki sessizliğin, yalnızlığın ve uzaklığın büyümesine engel olma-

ya çalışıyorlardı. Havadan yere inmesini bekledikleri balon süzüle süzüle toprağa yaklaşırken, buluşmayı umdukları aynı kadını yan yana bekleyen sekiz yetişkin kişi apayrı ve yapayalnız, aslında kendi iç sessizliklerinde birbirlerinden çok uzaktaydı.

Torununun bilgeliğe giden yolda tehlikeli engellerle karşılaştığında ortadan kaybolup, başka bir zaman boyutuna yolculuk ettiğine ve her yolculuktan yeni derslerle, daha olgunlaşmış olarak geri döndüğüne inanan Umay Nine, aslında içinde her an büyüyen koyu kara endişeye bu kez ilk defa çare bulamıyordu.

Hayatında ilk defa âşık olan Karaca, reddedilmenin yaraladığı kalbinin acısıyla aslında ayakta durmakta zorlanıyordu.

Bir yıl önce, annesi bir kazada ölen kızına daha fazla vakit ayırmak için yıllardır aradığı ortak dili ve sevgiyi bulduğu Defne'den ayrılan Güneş, aslında şimdi yeniden başlamak için geç kalmış olabileceğine yanıyordu.

Çocukken aile içi tecavüze, üstüne bir de aile içi nefrete maruz kalan Semahat, hayatını tersyüz eden annesi ve ağbisiyle yıllar sonra ilk kez karşılaşp, kalplerinde bir sevgi zerresi ararken onların para pul derdinde olduklarını görmenin acısıyla –kendine bile itiraf etmese de– kabuk bağlayan yarasının aslında yeniden kanamaya başladığını hissediyordu.

Hayatının ilk büyük ve önemli davasını alan Avukat Kurnu, müvekkili Defne Kaman'ın bir gazete yazısı nedeniyle hapse mahkûm edilebileceği endişesiyle huzursuzdu. Şimdi belli etmese de onun ortadan kaybolmasının “kaçtığı” şeklinde yorumlanabileceğini ve bunun yaratabileceği olumsuz etkiyi düşünerek aslında içi içini yiyordu.

Bundan böyle yalnız yaşar, yalnız ölürüm diye düşünürken karşısına çıkan çok özel bir kadınla iki yıldır hayat arkadaşlığı

yapmanın derin mutluluğunu yaşayan Ertuğrul Türel, bu kadının son günlerde çok sık yorulduğunu ve eskisi kadar olumlu ve güçlü olmadığını hissederek, aslında şimdi onu kaybetmekten çok korkuyordu.

Şımarık ve cahil İstanbullu elit bir gazeteci kadına, “Anadolu erkeği”nin hayat hakkındaki gerçekçi ve bilgili yüzünü gösterip, nükleer santraller dâhil enerji konusunda dersini vermeye can attığı Defne Kaman ile karşılaşp, onun ve ninesinin hiç beklemediği kadar mütevazı, görgülü ve bilgili olmaları karşısında şaşkına dönen Şakir Yurtkan, Allah’ın kendi içindeki kibir ve önyargılar yüzünden yeni doğan kızıyla kendisini cezalandıracağından korkuyordu.

Sadece biri, içlerinde sadece biri umutlu ve cesurdu.

“Yaşasın Defne Teyzem’in balonu iniyor!” diye sevinçle bağırdı Ayperi. Gökyüzünden yeryüzüne inmekte olan gökkuşağının yedi rengine boyanmış balonun üzerinde iri harflerle ‘Capadoccia Kanat Baloons’ yazıyordu.

Bu sırada ticarî bir taksinin bulundukları alana yaklaşmakta olduğuna Semahat dışında hiçbiri dikkat etmedi. Takside iki adam vardı ve onlardan biri Semahat’e el sallıyordu. Bu, dün gece Semahat’in vatsap’tan yazıştığı Komiser Ümit Haydar Kaman ile Defne’nin babası Akın Kaman’ı Kapadokya’ya getiren taksiydi.

26. GAUDİ KAPADOKYA'YI HİÇ GÖRMEDİ

Cumartesi kuşluk vakti

“Birkaç yıl önce bizim Avanos Kültür Festivali’ne bir kadın yazar gelmişti. Hani şu *Çanakkale* romanını yazan kadın. Hay Allah, şimdi adını çıkartamadım, bak yeminle! O kadın yazar demişti işte: Barcelona’yı tüm dünyaya tanıtan dâhi mimar Gaudi, hayatında Kapadokya’yı hiç görmeden Peri Bacaları’nın güzelliğini oradaki meşhur ‘Sagrada Familia’ mimarisine nakşetmiştir, diye. Biz daha önce karımla Barcelona’ya gitmiştik –o zaman evli değildik, çıkıyorduk daha- işte o gotik, tuhaf kiliseyi o zaman gezmiştik ama taa 1880’den beri bir türlü tamamlanamayan bi-

nanın ilginç mimarisine hiç bu açıdan bakmamıştık. Sonra, biz bu benzetmeyi öğrendik ya, dedik ki, ‘Sagrada Familia’ neredeyse tıpatıp Kapadokya coğrafyasına benziyor yeminle!” diye heyecanla anlattı Pilot Kanat.

“Defne de bana Juan Goytisolo diye bir İspanyol yazarın, *Gaudi Kapadokya’da* adlı nefis bir kitabını armağan etmişti,” diye gülmüsedü Güneş Aytan.

“Evet evet, Defne Hanım bu sabah bize de Goytisolo adlı o yazarı da anlattı. Hatta Goytisolo yıllar önce Kapadokya’ya gelip Gaudi’nin izlerini aramış bizim buralarda, bak yeminle! Eğer yanlış anlamadıysam Defne Hanım, Goytisolo ile bizzat da tanışmış, değil mi? Fakat Defne Hanım bunları anlatırken ben hâliyle uçuşla ilgiliyim, telsizden komut alıyorum falan derken, anlattıklarının hepsini tam duymadım. Yine de yazarın adını telefonuma not aldım. Yarın hemen Pandora’dan veya karım da okusun diye İngilizcesini Amazon’dan ısmarlayacağım o kitabı. Bak, biz burada o kitaptan kısacık bir bölümü broşüre koysak ve uçuş sırasında okusak falan, turistlere şahane bir Barcelona-Kapadokya ilişkisi kurarız ki; uçurur turizmi yeminle!”

“Kanat evlâdım, şimdi sen o kıymetli Goytisolo ile Gaudi Beyleri azıcık bir kenara bıraksan da bana Defnem’in sana bunları tam olarak ne zaman anlattığını söyleyen. Yanlış anlama, aslında anlattıkların da hayli önemli ama şu anda biz biraz yorgun, biraz kırgın ve çok endişeliyiz... Neden dersen, sevdiklerimizi, inançlarımızı, bir de şevkimizi kaybetmemek için çok uğraşıyoruz evlâdım,” diyerek, yorgun bir sesle Pilot Kanat’ın sözünü kesti Umay Nine.

“Defne Hanım bize bunları bu sabaha karşı, şu arkadaki balonda havada uçarken anlattı teyzeciğim,” diyerek, eliyle ileride

başına toplanmış teknisyenlerin söndürmeye çalıştığı balonu işaret etti Kanat.

“Zaten kendisi de buralarda olmalı,” diyerek araziyi gözleriyle kolaçan ederken, Kumru: “Ona Umay Nine dersen, daha memnun olur,” diye, arkadaşı Kanat’ın kulağına fısıldadı.

“Siz hiç merak etmeyin Umay Nine. Defne Hanım buralarda bir yerde olmalı. Balon alçalırken ben artık daha çok inişle, yolcuların çömelip, iniş pozisyonu almalarıyla, rüzgârın ve balonun pozisyonu gibi işlerle ilgilendiğim için o sırada kendisi özellikle nasıldı bilmiyorum. Eğer bir sıkıntısı olsaydı mutlaka haberim olurdu. Zaten yukarıdayken kendisiyle bol bol sohbet ettik. Defne Hanım, uykusuz olduğu için biraz yorgun görünüyordu, biliyorsunuz biz yolcularımızı gece 03:30 gibi otellerinde uyandırıp, buraya transfer ettiğimiz için hemen hepsi uykuludur zaten.”

“Saat 03:30’da mı?” diye sordu Semahat.

“Ben hâlâ *Hava Kitabı*’nı okurken yani...”

“Fakat Kapadokya’da balonla gündoğumuna tanık olmak için uykusuz kalmaya değer yeminle! Millet binlerce kilometre uzaktan sırf bunun için boşuna gelmiyor buraya. Yani, ölmeden önce balonla Kapadokya uçuşu yapmak, mutlaka yaşanması gereken bir şölendir. Bak pilot olduğum için söylemiyorum bunu, yeminle! Ben kaç yüz uçuştan sonra hâlâ her seferimde heyecanlanıyorum inanın. Düşünsenize, bulutların arasından yükselirken arada pencere, cam falan yok, çıplak gözle havadasınız. Kanatsız uçuyorsunuz ama aslında bir kanadınız var!”

Pilot Kanat’ın kendi adıyla ilgili bir espri yaptığını düşünen Semahat kendini tutamayıp güldü.

“Evlâdım, havanın, bulutların, kanatsız uçmanın ve Kapadokya’nın kıymetine saygımız, sevgimiz tam. Fakat sen bana torunu-

mu, Ay  reğimi anlat diyorum ben. Nasıldı, iyi miydi? Sana ne anlattı, balondaki diğer yolcularla konuştu mu? Ve asıl önemlisi o şimdi nerede?”

“Dediğim gibi Defne Hanım gayet iyiydi Umay Nine. Kendisi buraya arkadaşı olan yabancı iklimbilimci bir grupla geldi. Fakat onun galiba Kayseri’de bir işi olduğu için arkadaşlarından ayrı gelmiş buraya. Yani tam duyamadım o kısmı. Kendisi dün akşam ‘Orta Dünya Seyahat’ten arkadaşım Atıl’ı aramış, benim de ondan haberim oldu. Çünkü bugünkü turist grubu İstanbul’a gelmeden bir ay önce yurtdışından rezervasyon yapmışlardı. Defne Hanım’ın adı dün akşam listeye eklenmiş. Zaten o dün gece de onlardan ayrı bir otelde, hatta yanılmıyorsam pansiyonda kalmış burada.”

“Hangi pansiyon acaba?” diye sordu Semahat.

“Bizim şoför onu Fatboy’dan almış sanırım, ama emin değili m. Pansiyonu hemen buluruz, merak etmeyin. Kış mevsimi tenha oluyor buralar.”

“Defnem balondayken ne konuştu evlâdım, sana tuhaf gelen, aklına takılan bir şey var mı?”

“Umay Ninem, bak yeminle öyle özel bir şey anımsamıyorum. Bir ara onlar aralarında konuşurlarken ‘temiz enerji’, *renewable energy, sustainable energy* falan dediklerini duydum. Çoğunlukla bana tarihî sorular sorar ve fotoğraf çekerler zaten. Bu kez öyle nükleer enerji falan diye duyunca dikkatimi çekti yani. Malum güncel konular diye... Yabancılar iklimbilimciymiş o yüzden meslekî konuda konuştular herhâlde, diye düşündüm. Sonra, haa, bak az daha bunu unutuyordum! Ya bu çok hoştu, yeminle!”

“Neyi unutuyordun evlâdım, söylesene şunu?”

“Defne Hanım benim eşimin Finli olduğunu öğrenince, Fincenin Türkçeyle akrabalığına değindi. Ben elbette biliyordum da

yabancı turistler bilmiyormuş bunu yeminle! Hani Fince ve Türkçenin ortak Ural-Altay dil kökeni vardır ya, işte ondan bahsetti onlara. Macarca da bizimle akraba falan dediydi...”

Semahat’le Karaca gözlerini devirerek, içlerini çektiler.

“Nükleer enerjiden konuştular demek ki...” diye kendi kendine söylendi Umay Nine.

“Neden böyle dert ediyorsunuz, anlamadım. Balonun küçük sepetinde bir insanın kaybolması imkânsız olduğuna göre, Defne Hanım’ın bir tek uçarak kaybolması olasılığı kalıyor yeminle! Eh, herhâlde havadaki balondan da uçacak hâli yok ya, hah hah ha!”

Yarım saat kadar önce Pilot Kanat’ın balonu, içindeki yolcuların kahkahaları ve alkışları arasında yeryüzüne indiğinde, toprakta büyük bir toz bulutu oluşmuş, yer ekibi olası bir kazaya karşı önlem almak için Defne Kaman’ın ailesi ve arkadaşlarını balon sepetinden bir hayli uzağa yönlendirmişti. Sepetin bir kenarının açılınca merdivene dönüşen basamaklarından yere inen yolcularının yüzleri az önce göklerde yaşadıkları deneyimin heyecanıyla parlıyordu. Onlar kendilerine ikram edilen şampanya ve diğer içecekleri havada yaşadıkları o eşsiz deneyimin ve hayatın şerefine içerken, yolcuların arasında Defne Kaman’ın bulunmadığını gören Umay Nine ve diğerleri, onu aramaya başladılar. Önce Defne’nin gezici tualete gitmiş olduğu veya civardaki Peri Bacaları arasında dolaştığını düşündüler. Ama hepsi, bulundukları yerin bir zamanlar insanların zorbalardan kaçıp sığındığı, ölümden kurtulmak için saklanmalarına olanak veren binlerce mağaranın tam göbeğinde olduğunun farkındaydı. Defne Kaman’ın şimdiye kadar kaybolmak zorunda kaldığı mekânlarla kıyaslanınca Kapadokya’nın ironisi tartışılmaz arayla hepsine galip geliyordu. O zaman Defne Kaman’ın sadece yakında olduğu veya iklimbilimci dostlarıyla bir balon sefası için Kapadokya’ya gelmiş olması,

onu eskiden beri tanıyanlara pek safça bir olasılık gibi görünmeye başladı. Defne Kaman'ı daha yeni tanıyan Avukat Kumru ve Pilot Kanat, son derece samimi bir çabayla balondaki yabancı biliminsanlarının yanına gidip tek tek Defne Kaman'ı görüp görmediklerini soruşturuyorlardı. Evet, Defne o balona binmiş, uçmuş, fotoğraf çektiymişti ama onu balondan inerken veya yere ayak basarken gören yoktu.

Kızı Defne Kaman'ı aramak için Çorum'dan gelen Akın Kaman ile Kırşehir'in Kaman kasabasındaki köyünün bereketli topraklarında organik tarım yaparak sakin bir hayat kurmak üzere polislikten ayrılan Komiser Ümit Kaman artık kendi geniş aileleri olarak kabul ettikleri diğerleriyle önce kucaklaşmış, hâl-hatır sormuş, Avukat Kumru ve Pilot Kanat'la tanışmışlardı.

Toplumda giderek artan Sünni-Alevî ayrımcılığı yüzünden aşklarını yıllarca saklamak zorunda kalıp ailelerin muhalefeti nedeniyle büyük sıkıntılar çektikten sonra güçlkle evlenen eski Komiser Ümit ile "dünyanın en güzel esmeri" Tasvir'in artık iki çocukları vardı.* Kapadokya'ya gelip Defne'yi arama çalışmalarına katılmayı istemesine rağmen çocuklarını yalnız bırakamayan Tasvir, köyden hepsine sevgilerini yollamıştı.

Kendi kontrolü dışındaki bazı engellemeler nedeniyle yıllarca kızına hasret yaşayan kütüphaneci Akın Kaman," ancak son yıllarda Defne'ye kavuşmuş, artık sık sık telefonla, whatsapp'tan FaceTime'dan kızıyla görüşmeye, İstanbul'da ve Çorum'da buluşmaya başlamıştı. Defne'nin annesi tarafından yıllarca "taşralı" diye küçümsenen Akın Kaman'ın şimdiki karısı, son derece iyi anlaştığı Defne'nin "hayırlısıyla bulunması için dualarını" yollamıştı.

* *Su* romanı.

** *Toprak* romanı.

“Canım, yer yarılıp yerin dibine girmediyse ya bu kız!” diye kaşlarını çatmış Ertuğrul Amca.

“Ah ben bu cümleleri aynen Çorum Yazılıkaya’da kaç kez sordum kendime, ah nasıl kahroldum Defne’yi bir daha göremeyeceğim diye...” diyerek içini çekti Güneş Aytan.

“Ya Güneş Ağbi ya! Var ya sen hiç konuşma bence! Bak seni çok severim ama sen bir yıldır ortada yoksun ya... Bilmem hatırlıyor musun ama Defne sana âşıktı ya! Sana güvenmişti o kız. Sense, filmin en güzel yerinde çekip gittin. Hem de bize tek açıklama bile yapmadan gittin. Öyle pat diye! Hani biz aile değil miydik? Amerika’da bile ailelere bir açıklama yapılmaz mı ayrılırken? Şimdi gelmiş bize Defne’ye olan sevgini anlatıyorsun. Sevmek, yanında olmaktır. Sevmek ihtiyacı olduğunda sevdiğinin yanında kalmaktır. Hem de dibine kadar!”

“Karaca lütfen yapma! Şimdi sırası mı bunun? Bak, kaç bin kilometre uzaktan kalktı geldi işte Güneş,” diyerek ona bozuldu Semahat. Bu sırada Kumru, sanki ilk kez görüyor da tanımaya çalışıyormuş gibi dikkatle Karaca’yı süzüyordu.

“Yalan mı Semahat? Hepimiz Güneş’e bozulmadık mı sanki? Neden şimdi bunu saklayalım ki? Üstelik tam da Defne kırık bir kalple bizi bırakıp çekip gitmişken?”

“Yok, Karaca haklı Semahat. Bırak konuşsun çocuk. Konuşalım artık bunu. Çünkü bu suçluluk duygusu denen vicdan azabı, insan onu bastırdıkça daha çok büyüyor. Büyüdükçe eziyor sahibini. Canını yakıyor. En iyisi bu garabetle yüzleşmek! Daha fazla taşıyamayacağım bu suçluluk duygusunu zaten. Anlatacaklarım bana kaybettiğim çok değerli şeyi, Defne’nin aşkını geri verecek mi, bilmiyorum ama en azından sizlere bir açıklama borçluyum.”

Tam da Defne Kaman'ın kaybolduğu sırada Güneş Aytan'ın yaptığı iç hesaplaşma yapmaya başlaması, hiçbirinin ne beklediği ne de duymaya hevesli olduğu bir açıklamaydı. Ancak, New York'tan koşa koşa Kayseri ve Kapadokya'ya gelen adamın bu yüzleşmeye ihtiyacı olduğu apaçıktı.

“Ben korktum. İtiraf ediyorum, korktum ben! Geçen yıl kızım Alkım'ın annesi-eski karım- âniden ölünce paniğe kapıldım. Belki bahsetmişimdir, eski karım, yarı 'native' yani, yarı Kızılderili bir Amerikalıydı ve kendisi hem maneviyatı çok güçlü hem de sporcu, sağlıklı bir kadındı. Geçen yıl, Amerika'da çok ilgi çeken 'Yerliler'in topraklarını ve haklarını korumak için yaptıkları büyük bir çevre koruma-direnış yürüyüşü sırasında bir kaza geçiriyor ve orada ölüyor. Polisin de karıştığı olayın gerçekten bir kaza olup olmadığı hâlâ belirsiz. Karanlık. Yani şaibeli bir ölüm! Belki siz buradan net göremiyorsunuz ama demokrasisiyle övünen Amerika Birleşik Devletleri'nde yerli ve siyahî olmak hâlâ ikinci sınıf vatandaşlıktır maalesef! Ve yine maalesef yeni başkan da 'Beyazların üstün' olduğunu savunan bir ırkçı.”

Peri Bacaları'nın ortasında Arkeolog Profesör Güneş Aytan'ın biraz sıkılarak, oldukça zorlanarak, arada durup soluklanarak yaptığı, fakat besbelli çoktandır arzuladığı bu konuşmayı hepsi dikkatle dinliyorlardı.

“İşte artık yaş dönümü mü, şapşallık mı, adına ne dersenez kabulümdür, eski karım gibi güçlü ve mücadelecı bir kadının pat diye ölüp gıdivermesi, henüz liseye giden kızımın âniden öksüz kalması beni çok sarstı. Bir günde geçmişimdeki önemli ve sağlam bir taşın sökülüp gıdivermesi sanki kökümü salladı, içimde bir fay hattı kırıldı, sanki ayaklarımın altındaki zemin kaydı ve ben bu büyük değışime hazırlıksız yakalanmış bir oğlan çocuğu

gibi sersemledim. Kendim Defne ile mutluysen, sanki erkenden öksüz kalan kızıma ihanet ediyormuşum gibi tuhaf bir suçluluk duygusuna kapıldım. Böylece huzursuz ve huysuz bir döneme girdim. Benim saçmalıklarım Defne'yi de olumsuz etkiledi. Defne bana bir süre kızım ile baş başa yaşamamı önerince, sanki başka bir alternatif üretmezmiş, sevdiğim iki kadınla ortak bir yaşam kuramazmışım gibi neredeyse koşarak, galiba kaçarak gittim buradan. Biliyor musunuz, felâket dönemlerinde soğukkanlı olabilen biz erkeklerin çare üretme söz konusu olunca aklımız uyuşur. Oysa kadınlar asıl çaresizken çözüm üretebiliyorlar, bunu şimdi kendi kızım da bile görebiliyorum.”

Güneş Aytan'ın sık sık yutkunarak ve duraklayarak yaptığı bu iç dökümünü isteksizce dinleseler de onun anlattıklarından etkilenmişlerdi. Günlerdir tepelerinde asılı bir kılıç gibi duran duruşmanın gerilimiyle yorgun düşen gönülleri, bu kez de kırık bir aşk hikâyesinin hüznüyle ezilmişti. Ne diyeceklerini bilemeden öylece kaldılar. Şimdi Kapadokya'nın uçsuz bucaksız Peri Bacaları ortasında, kayalık bir açık arazide Pilot Kanat'ın ekipman kamyonundan getirdiği beyaz plastik sandalyede oturan Umay Nine aralarında ilk toparlanan oldu.

“Neyse ne, olan olmuş, biten bitmiştir. Büyük bilginin dediği gibi ‘Dünle beraber gitti cancağızım, ne kadar söz varsa düne ait, şimdi artık yeni şeyler söylemek lâzım.’ Madem buradasın, madem sevdiğinin peşindesin, o hâlde eskiyi unutacağız ve şimdiki zamana bakacağız oğlum Güneş.”

O bunu söylerken, Güneş'in yanına giden Akın Kaman, onun sırtını sıvazladı. Kızıyla tanışıp damadı sayılmadan çok önceleri

* Mevlâna Celâleddin-i Rumî.

Çorum Hitit kazılarında çalışan Arkeolog Güneş Aytan ile yakın arkadaşlık eden Akın Kaman, şimdi onu Semahat ve Umay Nine gibi destekliyordu. Bu sırada dedesi Akın Kaman'ın elini tuttuğu için onunla beraber Güneş'e yaklaşan Ayperi'ye boşa kalan öbür eliyle cebinde ısrarla bir şey arıyordu. Küçük kız, cebinde aradığı şeyi bulunca onu sanki bir mücevhermiş gibi özenle çıkartıp, abartılı bir saygıyla Güneş'in avucuna sıkıştırdı. Güneş merakla avucunu açtığı anda, orada kurutulmuş bir şeftali çekirdeği gördü. O zaman yıllar önce aşkının bir sembolü olarak Defne'nin kendisine armağan ettiği kurutulmuş şeftali çekirdeğini hatırladı, içi titredi. Gülümseyerek küçük kızın örgülü saçlarını okşadı. Ayperi'nin giderek Defne Teyzesi'ne daha çok benzediğini düşünerek, ona şefkatle baktı.

Onlar kendi aralarında duygusal bir güzellik yaşarken, biraz ileride hatıra özçekimleri yapan balon yolcularıyla neşeli bir soh-bete koyulmuş olan Pilot Kanat, koşarak tekrar yanlarına geldi ve şen şakrak bir sesle:

“Ya siz hâlâ Defne Hanım'ın kaybolduğunu düşünmüyorsunuz değil mi?”

“Yeminle mümkün değil. Gelin buyurun masaya, sizlere içecek bir şeyler ikram edelim. Hem Defne Hanım'ın iklimbilimci arkadaşlarıyla da tanışır, onlarla konuşursunuz. Bir tanesi taa İzlanda'dan gelmiş buraya yeminle!” dedi. O bunları söylerken cep telefonu Beatles'ın “Happy Together” şarkısıyla çalmaya başladı.

“Aloo! Pirjo nasılsın aşkım? İndik salimen çok şükür! Sağ ol bir tanem. Kiitos kiitos canım. Var mı beni arayıp soran? Hı? Kumru mu? Haa o burada zaten, tamam. Kim? Balonu topluyor şimdi onlar. Dur, gidip söyleyeyim hemen. O.K. No problem. Hadi görüşürüz, öptüm canım. Ararım ben seni. Haydi moi moi,”

diyerek fırladı, yine gitti Pilot Kanat. Yerinde duramayan, süper aktif insanlardan biriydi.

“Yine gitti mi sahiden? Defne Kaman yine kayboldu mu Umay Nine?” diye kaygılı bir sesle sordu Karaca.

“Yok Karaca, eğer gitseydi arkasında bir işaret, bir şifre, ne bileyim bir iz bırakırdı. Biliyorsun hep öyle yapar,” dedi Semahat.

Bir sessizlik oldu. Onlar sıkıntıyla beklerken, uzaktan bir polis arabasının yaklaşmakta olduğunu gördüler.

“Yok artık!” dedi Karaca.

“Dur bakalım, acele etmeyelim,” diye fısıldadı Kumru kaygıyla.

Polis arabası yanlarına yaklaşmış, durdu. Arabadan iki genç polis indi. Biri uzun boylu olan iki adamın simsiyah gür saçları aynı taraftan ayrılarak, özenle taranmıştı. Uzun boylu olanı saygılı bir sesle sordu.

“İyi günler, Defne Kaman burada mı?”

“Uçtu Defne Kaman,” dedi, Karaca pis pis sırtarak.

“Müvekkilim az önce inen balondaymış, biz de onu bekliyoruz memur bey,” diyerek Karaca’nın kolunu çimdikleyen Kumru onu itip, önüne geçti.

“E, balon inmiş işte!” diyerek, ileride yer ekibinin toplamaya çalıştığı balonu gösterdi kısa boylu polis. Uzun boylu olanı sertçe ona bakınca, kısa boylu polis çekinerek bakışlarını yere indirdi.

“Affedersiniz, eğer sakıncası yoksa söyler misiniz; size kim haber veriyor böyle devamlı Defne Kaman hakkında konum monum falan yani?” diye alaycı bir sırıtişla dik dik sordu Karaca. Sesinden kedere bulaşmış cinnet damlıyordu.

Onun üzüntülüymken başını belaya sokmaya eğilimi olduğunu iyi bilen Semahat, delikanlıyı Defne’nin kaybolması üstüne bir başka şeyin daha üzümü olduğunu düşünmeye başladı. Başka bir

şey daha vardı. Vardı Mutlaka. Karaca'yı üzen, çok üzen bir şey daha olmuştu! Bu sırada Kumru'yla göz göze geldiler, ama genç avukat birden gözlerini Semahat'ten kaçırıp, bakışlarını sakladı. O zaman Semahat, Kumru'nun Karaca'yı reddettiğini anladı. Çünkü ancak sevdiğince reddedilmiş bir gönül bu kadar kırılabilir. Çünkü ancak aşk acısıyla kırılmış bir kalp böyle umarsızca kanardı. Semahat bunu iyi bilirdi.

“Biz Defne Hanım'ı burada bekliyoruz işte,” diye saçmaladı Semahat, Karaca'yı korumak için.

“Eğer bu değilse kim? Kim size haber veriyor Defne Kaman hakkında?” diyerek az ileride Pilot Kanat'la konuşan Şakir Yurtkan'ı gösterdi Karaca.

“Bu ilk değilmiş. Daha önce de kaybolmuş gazeteci hanım, değil mi? Yıllar önce İstanbul'da vapurda, sonra Çorum'da Yazılıkaya'da ortadan kaybolmuş. Yani böyle arada çekip gidiyor demek kendisi?” diye serinkanlı bir sesle, kibarca sordu uzun boylu polis.

“Kim ihbar ediyor size Defne Kaman'ın kaybolduğunu? Biz ailesi olarak daha ne olup bittiğini anlamadan polise bunu birisi haber veriyor olmalı? Yani kimin ne çıkarı olabilir ki bundan? Şunu bir bilsek?” diye dikleşmeye devam etti Karaca.

“Haber kaynaklarımızı açıklamak zorunda değiliz. Bizim her zaman sağlam bilgi kaynaklarımız vardır. Sonuçta teşkilatımız dünyadaki en eskilerden biridir. Sizi şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki, ihbarcılar çoğu zaman insanın çok yakınları arasından çıkar. En yakınından,” diye yine sakın bir sesle izah etti uzun boylu polis memuru. O böyle söyleyince hepsinin yüzü bulutlandı.

“Defne'nin en yakınları şu anda burada, biz bu kadının kaybolduğunu henüz bilmiyor ve bu nedenle polisi aramıyorsak kim, hangi yakını yapıyor bu kalleşliği ya!”

Onun samimi isyanını gören kısa boylu polis boş bulundu:

“Yok, zaten şu anda gazeteci bayanın henüz kayıp şahıs bildirimini olmadığı için ihbarlık bir durum da söz konusu değil. Bu sebeple ortada sadece merak eden bir yakını var, demek daha doğru olur. Yani dünkü duruşmaya destek için Kayseri’ye gelenler yakını değilse nedir?”

“Ya çevre avukatları, gazeteciler falan bizi arayıp Defne’yi soracaklarına neden polisi arasınlar ki? Yok yok başka bir durum var burada!” diye kendi kendine söylendi Karaca.

“Defne Kaman’ın yakın arkadaşı olduğunu söyleyen bir adam var. Dün Kayseri Emniyeti’ni bugün de Nevşehir’de bizi arayan o. Önemli biriymiş, uzun uzun anlattı kendini. Tabiat Fotoğrafı mı ne, öyle bir dernek başkanymış. İşte o şahıs Defne Hanım’ın telefonuna ulaşamamış da bizi arayıp iki kere sordu. Sizin Göreme’ye geldiğinizi öğrenmiş, tekrar arayıp bize onu belki burada bulabileceğimizi söyledi,” diye açıkladı kısa boylu polis. O zaman uzun boylu polis ona öyle ters baktı ki, öbürü telaşla başını yere eğdi.

“Harun Arıkan bu! Vay şahsiyetsiz herif vay! Kendince intikam alıyor muhbir deyyus!” diye öfkeyle haykırdı Karaca.

Artık araya girmesi gerektiğini anlayan Kumru, en kurumsal sesiyle polislere döndü:

“Müvekkilim Defne Kaman hakkında verilmiş hiçbir hüküm bulunmamaktadır. Kendisi istediği yere seyahat edebilir, hatta yurtdışına çıkmasının önünde de yasal engel yoktur. Kayıp olması hâlinde biz zaten başvuru yaparız. Teşekkürler memur bey.”

“Bir dakika. Yani Defne Kaman yurtdışına kaçacak mı diyorsunuz siz? Neden böyle bir şey yapsın ki, hiçbir suç işlememiş, başarılı bir gazeteci neden ülkesinden kaçsın ki?” diye gerçekten şaşırdı Karaca.

“Biz neler gördük Karaca Bey!” diye acı acı güldü kısa boylu polis.

“Biz ayrıca sizin lisedeyken Çorum Müzesi’ni hack’lediğinizi de biliyoruz.”

O sırada Ayperi’nin “Çabuk bakın! Çabuk yukarıya bakın!” diye sevinçle haykırmasıyla hepsi birden başlarını havaya kaldırıp, göklere baktılar.

“Yaşasın kartal gelmiş!” diye ellerini sevinçle çırparak zıplamaya başladı küçük kız.

“İşte Defne Teyzem’in rüyasındaki o kartal gelmiş!”

Gerçekten de tam tepelerinde geniş çaplı bir daire çizerek dolaşan çok güzel ve iri bir kartal uçuyordu.

“Defnem rüyasında kartal mı görmüş?” diye sordu Umay Nine şaşkın bir sesle.

“Evet, hem de demir kanatlı kartal,” dedi, Ayperi ile Semahat aynı anda.

Onlar aynı anda aynı sözleri söyleyince şaşkınlık dolu bir sessizlik oldu. İçlerinde Defne Kaman’la Umay Nine’nin aynı gece aynı rüyayı gördüğünü bilen tek kişi Semahat’ti. O da Defne’nin rüyasını telefonla küçük yeğenine anlattığını şimdi öğreniyordu ve ağzını tutamayıp, boş bulunduğu için içinden kendine küfrediyordu. Rüyaların, birer bilinçaltı aynası olduğuna inanan ve onların dilini çözmeye önem veren bu iki kadının rüyalarını ilk kez birbirleriyle paylaşmadıklarını da o sırada kavrayan Semahat’in yüzü bulutlandı.

Sahaf Semahat, kendilerinden yıllarca saklandığı “bencil ailesi”yle üç gün önce Kayseri’de karşılaştıktan sonra hayatının artık kökten değişeceğini anlamıştı. Şimdi Kapadokya’da sabahın bu erken saatinde Peri Bacaları’nın arasında dikilmiş huzursuzca beklerken, Defne Kaman’ın hayatında da önemli değişimlerin

olacağı bir döneme girdiğini ürpererek düşünmeye başladı. Değişimlerden korkmak için yeterli deneyimi olan tüm insanlar gibi Semahat de endişelendi ama o artık değişimlerin kaçınılmaz olduğunu öğrenecek kadar büyümüştü. Yine de kaygılı bakışlarını tepelerinde daireler çizerek dolaşan kartala sakladı.

Bu sırada gözlerini kısarak göklere çeviren Umay Nine, onları güneş ışığından korunmak için kısmamıştı. Yaşlı kadın havada geniş daireler çizerek uçan güzel kartalı büyük bir dikkatle süzüyordu. O ancak şimdi torununun kendisiyle aynı rüyayı gördüğünü anlamıştı. Defne'nin bu rüyayı Ayperi'ye anlatıp kendisinden saklaması onu aynı gece görmüş olduklarının bir işareti olabilirdi. Çünkü aynı gece iki kişinin aynı rüyayı görmesinin önemli bir anlamı vardı ve bunu bilen Defne de muhtemelen bundan etkilenmişti. Ayperi ancak yüzyılda bir kez ortaya çıkan bu durumu kavramak için henüz küçüktü ama Semahat besbelli konuyu biliyordu, ancak sakın görüldüğüne bakılırsa şimdilik bu olağanüstü çakışmanın anlamından bihaberdi. Umay Nine'nin içi ezildi, kalbi hızla çarpmaya, başı dönmeye başladı. Ancak bütün gücünü topladı, derin bir nefes aldı ve son derece sakın bir sesle konuştu.

“Gitmiş Ayçöreğim. Defnem gitmiş,” dedi.

“Hiç boşuna beklemeyelim. Gelmez o artık. Haydi, kalkın eve dönelim. Evimize dönelim. Çünkü bilge der ki; iki kişi aynı gece aynı rüyayı görürse, o rüya gerçek olur.”

27. KARTAL ADALETİN SEMBOLÜDÜR

Semahat çığlık attı.

Onun çığlık attığını daha önce duyan, gören olmamıştı.

Semahat çığlık attı. Sonra hemen eliyle ağzını kapattı. Ama artık çok geçti, Semahat'ın çığlığı çoktan Kapadokya göklerine yükselip havaya karışmış, kurdun kuşun, börtünün böceğin, yaprağın tohumun, ağacın toprağın, atın geyiğin, kartalın ve rüzgârın kulağına gitmişti bile.

Onun en zor durumlarda bile bütün çığlıklarını içinden attığını bilenler dönüp şaşkınlıkla bakınca, Semahat kıpkırmızı oldu. Hemen toparlanmaya çalıştı, ellerini endişeyle ovuşturmaya, sonra saçlarını çekiştirmeye başladı. Gözleri karıncalanınca ağlamamak için gözlerini yumdu, dişlerini sıktı.

“İki kişi aynı gece aynı rüyayı görürse o rüya gerçek olurmuş!” cümlesi kafasının içinde yankılanıyor, kulaklarının içi yanıyor, şimdi artık bir yaz sabahı kadar sıcak bu kış gününde ter içinde nefesi daralıyordu. Artık paniğe kapıldığını ve bunu kontrol edemediğini kabul edince Peri Bacaları’nın ortasında beyaz plastik bir sandalyede oturan Umay Nine’nin yanına gitti, onun sağ elini avuçlarının arasına aldı ve endişeyle ovmaya başladı.

Semahat daha Umay Nine’nin eline dokunur dokunmaz, yıllar önce onunla Kadıköy İskelesi’nde ilk karşılaştığı günü hatırladı. O gün, Defne Kaman’ın SU’da kaybolmasından önce onun en son görüldüğü yere kadar gelip, orada âdeta “nöbet tutan” bir yunus tüm Kadıköy’de neredeyse bir efsaneye dönüşmüştü. Semahat, yunusu görmek için yıllardır kendini içine hapsettiği sahaf dükkânından çıkmaya ilk kez cesaret edip, Moda’dan Kadıköy İskelesi’ne yürüyerek indiği o günü, birden tüm ayrıntılarıyla hatırladı. O gün iskelede turnikelerde gördüğü püsküllü entarili, bembeyaz örgülü saçlı, o güzel yaşlı kadının yanına yaklaşıp “acaba bana mı el sallıyorsunuz?” diye sorduğu an canlandı gözünde.

Umay Bayülgen onu yanıtlamak yerine, uzanıp sağ elini tutmuş, iki avucu arasında yumuşakça sıkılmıştı. Orta boylu bir kadın için fazla uzun sayılacak parmakları, önce Semahat’ın elindeki bazı noktalara akupunktur iğnesi batmış gibi ince bir sızı yaymış, sonra âni bir rahatlama, kollarından başına doğru yayılan muazzam bir gevşeme yaratmıştı. Ansızın bedenine yayılan bu rahatlamanın konforuyla ilk önce mutlu olan, ama hemen ardından anlayamadığı bir nedenle kaygılanan Semahat, hiç de nazik sayılmayacak şekilde sertçe elini çekivermişti.

Umay Bayülgen onun bu hareketini fark etmemiş gibi taze bir sesle konuşmuştu Semahat’le.

“Bu sabah Kadıköyü’nde herkes şu yaralı yunusu konuşuyordu, ben de merak ettim, bir bakayım yavrucağa, dedim. Kalktım geldim. Ancak güzel yunusumun durumu pek fenaydı ve ne yazık ki, benim gücüm ona yardım etmeye yetmedi. Ölecek diye çok üzüldüm. Üzüntümden ağladım biliyor musun? ‘Eğer bir yunus için ağlanır mı?’ dersen, ağlanmaz mı? O da bir candır! Bak işte tam bu noktada duruyordum. Darda kalmıştım, ‘ah keşke *Hızır* çıkıp gelse, ah bir gelse!’ dedim. Nasıl çağırdıysam *Hızır*’ı, duydu herhâlde? İşte bu sırada sen uzun zamandır içine saklandığın, karanlık, havasız bir yerden –tam olarak bilemedim nereden– çıkabilme gücünü nihayet kendinde buldun ve *Hızır gibi* tam zamanında yetiştin. Canına sağlık evlâdım!”

Onun sevgi dolu bu tavrı karşısında, biraz önce elini bir yabanî gibi çekip, çocuk gibi davrandığı için mahcup olan Semahat, öte yandan *Hızır*’la ilgili tuhaf sözlerinden ve galiba örgülü beyaz saçlarından ötürü bu kadının, Komiser Ümit’in bahsettiği gibi biraz “kaçık” olduğunu düşünmüştü. Güzel sözleri için ona teşekkür edip, hemen çekip gitmek istemiş ama bir türlü gidememişti. Bir süre bahanesi olmadan kararsız kalıp, orada durmuştu. Belki, tüm canlıları samimiyetle kucaklayan yazıları ve çokkültürlü dünya görüşü nedeniyle takip ettiği gazeteci Defne Kaman’a olan hayranlığından gidememişti. Belki, kendini ve özel hayatını öne çıkartmak ihtiyacı duymayan yeni kuşak kadın gazetecilerden biri olan Defne Kaman’ın sahibiliğine duyduğu minnettarlık hissiyle onun ninesinden uzaklaşamamıştı. Ya da çeşitli nedenlerle kendi büyükannesine hasret olanların çoğu gibi, karşısına kısa süreliğine “bilge ninesine sığınan acemi torun” rolüne uygun bir aday çıktığında dayanamadığı için orada kalmıştı. Sanki basireti bağlanmıştı ve gidememişti Semahat. Bu sırada içinden münasebet-

siz bir ses, zaten kedileri dışında ne bir bekleyeni ne de sevincini paylaşacak bir yakını olduğunu hatırlatıp durmuştu.

“*Hızır*, dar zamanlarda insan veya hayvan suretinde ortaya çıkarak insanı kurtarır evlâdım, çünkü o çelebidir ve kendini göstermeyi hiç sevmez.”

Böyle demişti Umay Nine o gün. Demişti böyle.

Semahat, bunları hatırlayarak Kapadokya’nın ortasında Umay Bayülgen’in elini ovarken, eski Komiser Ümit de dayanamadı, yanlarına gelip, yaşlı kadının öbür elini tuttu, sımsıkı kavradı.

Ondan sonra Semahat’ın başına daha önce duysa hayatta inanamayacağı güzel şeyler gelmişti. Semahat, kendini şaşırtacak bir dinginlik ve kararlılıkla yaralı yunusun yanına gitmiş, kendini uzman sananlara yalan söylemek pahasına, ölmek üzere olan hayvanla konuşmayı göze almıştı. Daha sonra sanki bir mucize eseri iyileşen yunusun rehabilitasyon süreci bitince, onun törenle denize salınması sırasında bir can kurtarmanın mutluluğunun eşsiz güzelliğini yaşamıştı. Bütün bu değişim ve dönüşümün arkasında Umay Nine’nin şefkati, bereketi, şıfası, iyiliğe inancı, ilham gücü vardı. Ve galiba onun sık sık söylediği gibi asıl sihir, insanın kendinin değişime niyetlenen gönlünde filizleniyordu. Zaten sonra kara talihi de değişmişti.

“Umay Ninem, can ninem, ne dersin sen? Defne’dir bu, insanların anlayışsızlığından, bencilliğinden, kibrinden bunalınca çekip gider, kaybolur ama sonra sevdiklerine, yurduna, evine döner gelir mutlaka. Biz onun iki büyük yol macerasına tanığız. Sen bize onun çocukluğundaki kayboluşlarını da anlatmıştın. E, şimdi onu bu perilerin ve kayaların arasında bırakıp gitmek olur mu hiç? Kalbi başkalarının iyiliği için atan güzel Defne Kaman’ın geri dönerken muhakkak bizim desteğimize ihtiyacı olacaktır,” diyen Komiser Ümit sitemkâr konuştu.

“Yok. O rüya gerçek oldu. Bu yüzden bu sefer gelmez artık Defnem.”

“Yaa nedir bu rüya fenomeni ya? Şimdi alt tarafı bir rüya, diyeceğim ama kim bilir başıma neler gelecek sonra?” diye homurdandı Karaca.

“Hem neden bu defa geri dönmeyecekmiş ki? Hep böyle olmadı mı yani? Şimdiki kayboluşunun farkı ne? Ümit Ağbi doğru söylüyor. Birkaç gün Göreme’de kalalım. Mutlaka bir iz, bir şifre yollayacaktır Defne.”

“Aslında şifre yollamış Defne...” diye fısıldar gibi konuştu Semahat.

“Şifre mi? Ne şifresi?” diye ağzı açık kaldı Ertuğrul Amca’nın.

“Şifre derken ne demek istediniz Semahat Hanım?” diye, şüphayle sordu uzun boylu polis.

“Canım, şifre dedikleri, en eski Türk bilgi kitabı *Kutadgu Bilig*’den bazı mısralar, yani alt tarafı şiir sizin anlayacağınız. Yok öyle kripto işler değil,” diyerek telaşla sıırıttı Karaca.

Onları dikkatle dinleyen polislerin kaşları çatılmıştı.

“Anlayana *Kutadgu Bilig* önemli derslerle dolu bir hayat bilgisidir. ‘Alt tarafı şiir’ ne demek öyle? Tam tersine, şiir aslında her şeyin üst tarafıdır! Çünkü şiir aslında beynin ve kültürün en üst tabakasıdır. Şiir, gönülle beynin buluştuğu en yüksek makamda söylenebilir ancak. Anlayabilene tabii. Çünkü anlamaya niyetlenmek ve bunu istemek kolay iş değildir,” diye, bu kez Umay Nine ciddi ciddi tersledi Karaca’yı.

“Madem Defne Kaman bu balondaymış ve turist otobüsüyle buraya gelmiş, o zaman mutlaka buralarda bir yerdedir. Madem öyle saklambaç oynama huyu da varsa...” dedi uzun boylu polis memuru.

“Hemen konumunu buluruz biz onun telefonunun,” diye gülümsedi kısa boylu polis memuru.

“Yok evlâdım, bir insan bulunmak istemezse siz onun sadece cismini bulursunuz, kendini değil,” diye içini çekti Umay Nine.

Yaşlı kadının bu sözleri üzerine kafaları karışmış gibi bakışan polisler her ne kadar onun bunamış bir nine olduğunu düşünerek birbirlerine bakarak alayla gülümseseler de onun bu cümlesi ileride çocuklarına ve torunlarına öğretecekleri bir bilgelik deyişi olarak akıllarına çakıldı.

“O zaman demek ki, bizler de Defne’yle İstanbul’da buluşacağız,” diyerek zoraki gülümsedi Güneş Aytan, polislerden kurtulmak amacıyla.

Pilot Kanat ve şimdi onunla beraber yanlarına gelen Şakir Yurtkan bu sözlerle ikna olmuş görünüyor, başlarını sallıyorlardı. Diğerleri de aynı oyuna katıldılar. Fakat bu sözlerle hiç ikna olmayan polisler, Kanat’ı çevirmen olarak yanlarına alıp, az ileride şampanya içen yabancı iklimbilimcilerin yanına gittiler. O zaman Umay Nine sordu:

“Sen de bakayım bana Semahat, ne demiş Ayçöreğim, bize neyi anlatmış torunum acaba?”

Bunun üzerine hepsi dönüp Semahat’e baktı. Semahat kocaman sırt çantasından üzerinde *Hava Kitabı* yazan iri bir defter çıkarttı, Karaca’nın yardımıyla defterin son sayfalarını açtı ve oraya *Kutadgu Bilig*’den yazılmış beyitleri okumaya başladı:

3011: Bir erdemin mutluluğu ak kuşunki gibidir.

Haydi sen de erdeme kuş adı ver.

3049: Hava tamamıyla Kara Kuş rengini aldı.

Bütün dünya Kara Kuş rengi oldu.

“Ben önce *Hava Kitabı*’nın ilk bölümlerinin büyüüne kapıldım,” diye açıkladı Semahat.

“Bu yüzden kitabın son sayfasına farklı renk mürekkeple muhtemelen yeni eklenmiş olan bu *Kutadgu Bilig* beyitlerini ancak sabaha karşı fark ettim. O zaman Umay Nine’yi uyandırdım ve size de mesaj yazdım. Ama...”

“Ama ne?”

“Ama seni telaşlandırmamak için bu şifreleri o sırada sana söyleyemedim Umay Ninem. Bilmem iyi mi ettim? Yanlış bir iş yapmışsam, beni affet n’oolur!”

“Olan olmuş artık Semahat. Var mı başka beyit, başka ipucu falan kızım? Oku bakayım sen hele.”

4200: Uçan kuş bile eşini bilir, sürüsünü bulur.

Sen insansın, içine karışacağın adamları seç.”

6219: Doğudan Kara Kuş yıldızı çıktı, yükseldi.

Düşman meşalelerini yakmış gibi bir ateş parladı.”

“Hım... Bunları ne zaman yazmış acaba? Kartallı rüyayı gördükten sonraysa manaları çok açık çünkü...”

Onun dışında hiçbirisi onun “manası çok açık” dediği şiirlerden hiçbir mana çıkartamadıkları için kaygıyla bakiştılar. Yaşlı bilge kendi kendine konuşur gibi devam etti:

“Neyi ne zaman söylediğimiz, düşündüğümüz ve hatırladığımız çok önemli. Zaman her şeyin manasını değiştirebilir.”

Yaşlı kadın bunları söyleyince onlar bozkırın ortasında tabiatın hiçbir sanatçının yenemeyeceği bir ustalık ve dehayla yarattığı görkemli kayalıkların arasında zamanı düşündüler. Olan ve olmayan zamanı. Görebildikleri boyutuyla zamanı. Şimdiki zamanı.

“Hepsi bu mu Semahat?”

“Şey...” diye geveledi Semahat. “Bir tane daha var ama... Acaba o biraz özel mi, bilemedim?”

“Ya bu işin özeli, geneli kaldı mı Semahat ya? Defne kaybolmuş ve Umay Nine ilk kez onu bulmadan eve dönelim diyor, sen hâlâ bizden neyi saklıyorsun acaba ya?” diye üzüntüyle haykırdı Karaca.

Annesini uğursuz bir hastalık yüzünden kaybettikten sonra âniden mutlu bir çocuk olarak yaşadığı güvenli ailesi yıkılıp parçalanan Karaca, o günden beri sevdiklerinden ayrılma fobisi yaşıyordu. Şimdi yaşadığı paniğin altında aynı korku yatıyordu. Artık ailesi bildiği sevdiklerinden ayrılmamak için MIT bursunu bile reddetmeyi düşündüğünü de henüz hiçbir bilmiyordu.

“Geyik oğlum doğru söylüyor Semahat. Başka kuşlu, kartallı bir beyit varsa, onu ya şimdi oku ya da hiçbir zaman okuma kızım.”

“Defne Teyzem bana oyun kurarak *Kutadgu Bilig*’i anlamayı öğretiyor, belki ben bile artık çözebilirim şifreyi!” diye kıkırdadı Ayperi. Onun olup bitenleri başından beri bir oyun gibi algılaması hepsinin işine geliyor ve bunu hiç bozmuyorlardı.

“Peki. O hâlde günah benden gitti,” dedi Semahat ve okudu:

5828: “Güneş başını kaldırdı, tekrar yüzünü açtı.

Dünyanın her tarafı ak kuş rengine girdi.

O zaman hepsi dönüp, neredeyse sevinçten gözleri parlayan Güneş Aytan’a baktılar. Ama o sırada Umay Nine onlara seslendi:

“Bak neredeyse her mısırda kara kuş veya ak kuş diyor! Anlamıyor musunuz manasını? Kara kuş, bazen de ak kuş kartaldır. Kartal kadim geleneklerimizde adaletin sembolüdür.”

O böyle deyince kafaları karışan diğerleri sessizce bakiştılar.

“Geri gelmeyecek Defnem. Bu defa dönmeyecek. O yüzden biz evimize dönelim. Ah dönelim!” diye inleyen yaşlı kadın bu sözlerden sonra kendinden geçti, oturduğu sandalyede bayıldı.

“Umay Sultanım!” diye ona doğru zıplayan Ertuğrul Türel’in ayağı telaştan taşlara takıldı ve yaşlı adam yere yuvarlanırken boyundaki fotoğraf makinası da öne fırlayıp, yere düştü. Böylece Ertuğrul Amca’nın başı yerdeki taşlara çarpacağı yerde fotoğraf makinasının üzerine daha yumuşakca düştü. Yaşlı adamı ölümden koruyan Rolliflex kameranın parçalanırken çıkarttığı gürültü Peri Bacaları’nın üzerinden göklere yükseldi.

28. KAPADOKYA: GÜZEL ATLAR ÜLKESİ

“Yeleleri alev alev yanan atlar, tepelerinden ateş püsküren volkanların arasında doludizgin koştular. O atlar ki, Güneş taşırlar başlarında; güzellikleri yelelerindeki ateştir. Hâlâ dolaşırlar orada.

Kapadokya’nın bazıları şiirsel, çoğu turistik ve süslü adları bulunur.

Kapadokya’ya “güzel atlar ülkesi”, “periler diyarı”, “dünyanın göbeği” derler. Kapadokya, Tabiat’ın insanüstü sanat gücüyle bizzat heykeltıraş gibi çalıştığı diyar.

Mimarların, rüyaların, ejderha ve mazlumların ilham yurdu Kapadokya.

Şapkalı, mantar, üç başlı, koni Peri Bacaları.

Cappadocia: Land of beautiful horses.

Farsça “Tuka katpa” ya da “Katpatuka”dan gelirmiş adı.

Güzel Atların Ülkesi

Eğer öyleyse Kapadokya, kendi adını binlerce yıldır koruyabilmekte de nadir bir diyar.

Hititler'e yurt vermiş.

Büyük İskender'e kafa tutabilmiş.

Hem ikonaları yasaklanan Hristiyanları hem de ikonalarını Romalılar'dan korumuş.

Manastırlara, şapellere ve yeraltı kentlerine olanak tanımış.

İpek Yolu'na geçit vermiş, yol vermiş.

Selçuklular'a da yurt olmuş.

Kapadokya zorda kalana yardım etmiş, ev olmuş.

Gözü kara bir yer.

Kapadokya'nın sırrı oddur, alev, nâr, akkordur.

Kapadokya, çakın, şule, yalaza, şeraredir.

Kapadokya aslında ateştir.

Çünkü o ateşten, akkordan, lavdan doğdu.

Kapadokya ateşin oğlu, isyanın ve direnişin sembolüdür.

Bu yüzden Kapadokya tarih boyunca, masumun zalimden kaçarken saklanacağı sembol diyarın adıdır."

Sahaf Semahat, Defne Kaman'ın misafirhanedeki odasında eşyasını toplayıp, geriye bıraktığı bir iz ararken yastığının altında bir A4 kâğıda el yazısıyla yazdığı bu notu buldu. Bunun Kapadokya tarihiyle ilgili bir bilgi olduğunu düşünerek kâğıdı katlayıp cebine koydu. Ancak saatler sonra onu hatırladı ve çıkartıp yeniden okudu.

29. HER ŞEY NEYE LÂYIKSA ONA DÖNÜŞÜR*

Cumartesi öğle saatleri

“Müjdemo isterim!” diyerek, neşeyle masaya yaklaştı Kumru.

“İyi haberlerim var! Birincisi, Defne Kaman davasının yargıcı iyileşmiş, az önce hastaneden taburcu olmuş. İkincisi, Tabiat Yazı ve Fotoğraf Derneği Başkanı Harun Arıkan hakkında asistanının taciz ihbarı nedeniyle soruşturma açılmış. Ama olay orada kalmamış, bir kadın taciz ihbarına cesaret edince, geçmiş yıllarda taciz ettiği başka kadınlar da davacı olmaya başlamışlar. Haberi veren avukat arkadaşım davacı sayısının şimdiden yediye çıktığını ve daha da yükseleceğini öngörüyor.”

* Mevlâna Celâleddin-i Rumî.

Verdiği haberlerle kimseyi sevindiremediğini gören Kumru, yine de konuşmaya devam etti:

“Tabii eğer vicdanlı bir kadın yargıca çatar ve kravat taktığı için ‘iyi hâlden’ salıverilmezse, lâayık olduğu en uzun cezayı alacaktır.”

“Karaca’nın onu dövmesine gerek kalmadı yani...” diye sırtıttı Semahat o zaman. Sonra kendini tutamadı ve bizzat tacize uğramış bir kadın olarak konuştu:

“Var ya, eğer Türkiye’de her yaştan ve her meslekten kadın kendilerini taciz eden erkekleri deşifre etmeye bir başlasalar, ortada çok az adam kalabilir vallahi!”

Kimse bu sözlere yorum yapamadı.

“Bitmedi, bir güzel haberim daha var!”

Kumru böyle deyince hepsi Defne’nin geri döndüğüne dair umuda kapılıp, heyecanla Kumru’ya baktılar.

“Şimdi babam aradı, siz Kayseri’ye geldiğiniz gün kaybolan Gevher Nesibe Sultan büstü bulunmuş!”

“Bir insan neden bir büst çalar ya?” diye keyifsiz bir sesle sordu Karaca.

“Büstü çalan kişinin kimliği henüz kesinleşmedi, ama adamın bir meczup olduğuna ve ‘Eğer ecdadımız Selçuklunun buraya bir heykeli dikilecekse o bir kadın olamaz!’ dediğine dair bir duyum aldım. Büstün birkaç yerinde kırık ve çatlak varmış fakat aralarında benim de tanıdığım bazı Kayserili akademisyenler onu Erciyes Üniversitesi’nin atölyelerinde onarmak için kolları sıvamışlar bile.”

“En azından kayıp kadınlardan biri bulundu, darısı Defne’ye,” diye alaycı bir sesle mırıldandı Karaca.

“Acaba Prenses Gevher Nesibe bulunduktan ve onarıldıktan sonra eski yerine konacak mı?” diye yorgun mırıldandı Semahat.

“Galiba, her ne sebeple olursa olsun, ortadan kaybolan bütün kadınların arkasındaki sorun hep aynı. Kadınlar bulunduktan sonra kalpleri onarılıp eski yerlerine iade edilmeyeceklerini biliyorlar.”

Şakir Yurtkan, kısa bir baygınlık geçiren Umay Bayülgen’i kucaklayıp, cipine attığı gibi Göreme’deki sağlık ocağına götürmüş, oradaki doktor, yaşlı kadına tansiyon düşürücü ilaç vermiş ve kan basıncı kontrol altına alınıncaya kadar yatırmıştı. Umay Nine öğleye doğru, mutlaka dinlenmesi ve İstanbul’a dönünce tam teşekküllü bir hastanede kontrol altına girmesi şartıyla taburcu edilmişti. Kendisi, her ne kadar iyi olduğunu söylese de aslında oldukça yorgun ve çok keyifsiz görünüyordu.

Kafasının yere çarpması, parçalanan Rolliflex fotoğraf makinası sayesinde önlenen Ertuğrul Türel’e de sağlık ocağında ilk yardım yapılmış, başındaki yaraya iki dikiş atılmıştı.

Hayatı boyunca karşılaştığı hemen her zor duruma çözüm yolu bulmakta usta olan ve her zaman dimdik ayakta durmayı başaran Umay Bayülgen’i ilk kez baygın gören Karaca, önce onun öldüğünü sanıp, kederden çıldırmış, bağıra bağıra ağlamış, ancak Sağlık Ocağı’ndaki doktor tarafından verilen ilaçla yatıştırılabilmişti. Hepsini üzen bu gelişme sırasında tıpkı Şakir Yurtkan gibi sakın davranan Ertuğrul Amca çantasında taşıdığı tansiyon hapını Umay Nine’nin dilinin altına yerleştirerek ilkyardım yapmış, o sırada gösterdiği şefkat ve dinginlikle Karaca’nın bile gönlünü kazanmıştı. Yaşlı kadını yenilmez bir kahraman gibi gören Karaca ve Semahat, onun tansiyon ilacı kullandığını orada öğrenmiş ve buna çocuklar gibi şaşırmışlardı. Bununla da kalmamış, Umay Nine’nin eve dönmeleri konusundaki ısrarı, şimdiye kadar en imkânsız görünen koşullarda bile vazgeçmeyen ve sonunda Defne

Kaman'ı yanına almadan hiçbir yere kıvıldamayan anneannesi hakkında onlarda bir hayal kırıklığı yaratmıştı.

Sağlık Ocağı'ndan çıktıktan sonra Kumru'nun önerisiyle Göreme'nin Türk mutfağıyla ünlü Seten Anadolu Lokantası'na girip, yemek yemeye çalışmışlardı. Ancak hepsi huzursuzdu, boğazlarından lokma geçmiyordu. Seten'in ünü yurtdışına yayılan lezzetli yemeklerini, özenli servisini, kemerli taş duvarlarını, Kapadokya'ya özgü toprak testilerde sunulan dünyanın bilinen ilk yerel şarap soyundan içkilerini, büyük özenle hazırlanmış tatlılarını, hiçbirinin gözü görmüyordu bile. Birkaç yabancı dil bilen ve Türkçeyi çok iyi konuşan tertemiz giyinmiş, güler yüzlü bir kadın garson onlara Seten'in değirmen taşı anlamına geldiğini ve lokantanın mağara içindeki şarap mahzeninde ev yapımı şarap üretildiğini hatta sık sık orada yapılan tadım testlerini anlattı. Normal şartlar altında son derece ilginç olabilecek bu bilgileri dinlediler ama bulundukları şartlar altında duymadılar bile.

Masada cânım mercimek köfteleri, vejetaryen peynirli mantılar, hünkârbeğendiler, ayvalı-tahinli yaprak sarmalar, zeytinyağlı bamya ve fırında-aside tatlıları soğurken onlar, şimdi ne yapacaklarını konuşuyorlardı. İşadamı-mühendis Şakir Yurtkan:

“Bu şartlarda onun uçakla İstanbul'a dönmesi doğru olmaz. Ben Umay Ninemi evine bizzat cipimle kendim götürceğim. İnşallah orada da kendisini Defne Hanım bekliyor olacak,” diye tutturmuş ve sık sık bunu yineliyordu. Bunu o kadar çok tekrarladı ki, sonunda Karaca dayanamadı ve zaten başından beri hoşlanmadığı ama Umay Nine'yi doktora yetiştirdi diye göz yumduğu Şakir Yurtkan'a bağırdı:

“Tamam ya! Sen al, şu iki günde kendine nine yaptığın Umay'ı, koşa koşa götür İstanbul'a ama ben, ben burada kalıp Defne'yi arayacağım!”

“Olur mu öyle tek başına canım? Ben bir haftalık izin aldım üniversiteden, seninle kalırım burada,” dedi, o sırada New York’tan arayıp hatırını ve Defne’yi soran kızıyla telefonda konuşmakta olan Güneş Aytan. Onun telefonunun “Ayrılık Sevdaya Dahil” şiirine bestelenmiş şarkıyla çaldığını bir tek Semahat fark etmişti.

Eski Komiser Ümit ve Akın Kaman da Karaca ve Güneş Aytan’la kalıp, Defne’yi arayacaklarını açıkladılar. Onlar bu kararı alınca, hepsi dönüp, Umay Nine’nin yanında oturan Semahat’e baktılar.

“Ne?” diye şaşırdı Semahat.

“Ne bakıyorsunuz bana öyle? Ben elbette Umay Nine’nin yanında olmalıyım. Defne de böyle isterdi.”

“Evet evet, biz Semahat ve Umay’la İstanbul’a döneriz. Siz hepiniz burada kalıp Defne’yi ararsınız. Nasılsa Kumru Hanım ve Kanat Bey de buradalar,” dedi Ertuğrul Amca, iki dikiş atılmış yarası ve morarmış gözüne rağmen gülümseyerek. Onu şimdiye kadar boynunda kamerası olmadan neredeyse hiç görmedikleri için şimdi yaşlı adamı birden çok zayıflamış gibi yadırgıyorlardı.

Bu sırada Karaca, yanında oturan Semahat’e doğru eğildi:

“Ya Semahat ben delirip, şu Şakir denen herifin burnunu kırmadan Allah aşkına bana söyler misin, nedir hepinizin buna gösterdiğiniz tolerans ya?” diye öfkeli bir sesle fısıldadı.

“Neden aranızda hiç kimse, kendisi nükleer santralde çalıştığı için onu savunan, karısının doğum yapacağı gece onu tek başına bırakıp, ertesi gün haksız yere mahkemeye çıkacak bir gazeteci kadını benzetmek için taa Talas’a koşa koşa gelen –ah pardon pahalı cipini göstere göstere gelen– nükleer enerjiyi makalelerden öğrenen mühendis, işadamı ve de müteahhit Şakir Bey’in nasıl olup da âniden Umay Bayülgen’i ninesi, Defne Kaman’ı bacası kabul edip, Kamlığa erdiğini merak etmiyor ya?”

“Ha o mu?” dedi Semahat fısıldayarak.

“Yazık o adamcağıza Karaca. Eğer onun başına gelenleri bilsen sen de kızmaktan vazgeçersin Şakir’e, inan.”

“Yok ya? Nedenmiş o?”

“Şimdi o perşembe gecesi bizim bilmediğimiz bir şey yaşanmış. Bu Şakir, Kaya–Han’a girerken kapıda lokantanın sahipleri buna karısının yaklaşan doğumunu sormuşlar. O da eliyle kendi karnını göstererek hamile işareti yapmış. Aramızda bunu gören sadece Umay Nine olmuş tabii. Böylece adamın ailesinde yakında bir doğum olacağını anlamış. Adamın saldırganlık nedeni olan eziklik ve mağduriyet taktiğine bakarak acımış ona. Samimiyetsiz ve haris karakteri yüzünden acı çektiğini düşünüp, bir iyilik yapmak istemiş. Kadının ruhu şifacı sonuçta. Neyse o gece biz oradan ayrılacakken gökteki dolunaya bakıp, doğacak bebeğin Şakir’e huzur getirmesini dilemiş. Bebek kız olursa, adını Umay koysun diye işte o malum sözleri söylemiş. Sarılık da zaten yeni doğan bebeklerde görülebilmış.”

“Bu kötücül adama bile acıyor yani! İnanılmaz bir kadın bu Umay ya.”

“Fakat işte Allah’ın sopası, Kam’ın gözü derken Şakir’in karısı o gece erken doğum yapıyor. Ertesi gün bu, Defne’nin davasına gelmeye heveslenirken –hani sen bana gösterdin ya– Adliye’nin önünden telaşla hastaneye sarılık olan bebeğine gidiyormuş meğer. Şimdi, Şakir korkudan Umay Nine’ye büsbütün bağlandı, artık kendini affettirmezse başına felâket gelecek sanıyor. Ha bir de...”

“Bir de ne?” diye homurdandı Karaca.

“Bir de Umay Nine, kendi şifalı bitkilerinden hazırlayacağı özel kürle metabolizmasını hızlandırarak onu bir yılda sağlıklı

kilosuna indireceğini söylemiş. Öyle üfürükçü, enerji tüccarı falan sanmasın diye de kendisinin diplomalı bir farmakolog olduğunu sık sık hatırlatıyor buna tabii.”

“Hım...” diye belirsiz bir ses çıkarttı Karaca.

“Neyse, ama bak Umay Nine yine başardı: o işini bilen kurnaz Şakir’in içinden vicdanlı sevecen bir insan çıkarttı.”

Semahat’ın anlattıkları öfkesini yatıştırmasa da Umay Nine’ye bir kez daha hayran kalan Karaca, derin bir nefes aldı ve gözlüğüyle oynayarak yüzünü kapatmaya çalıştı. Onun huzursuzluğuyla içi ezilen Semahat, kolunu delikanlının omuzuna attı ve kulağına eğilerek tane tane anlattı:

“Bilmem bunu söylemem doğru mu ama dün onu son gördüğümüzde, otele gitmek için lokantadan çıkmadan önce bana söylediklerinden onun çekip gideceğini anlamam gerekirdi benim.”

“Ne dedi ki?” diye merakla sordu Karaca.

“Bazen durmak, güç toplamak için geri çekilmek ve beklemek gerekir.”

O sırada Ayperi kırılgan bir sesle ortaya sordu:

“E, neden beni hiç sormuyorsunuz? Ben ne yapacağım peki?”

Onu gerçekten de unutmuşlardı.

“Sen elbette bizimle eve döneceksin. Pazartesi günü okulun var zaten,” dedi, tatlı bir sesle Ertuğrul Amca.

“Yok yok, ben onu demiyorum. Neden bana şimdi siz büyüklerin ne yapmanız gerektiğini sormuyorsunuz? Çünkü ben büyüklerin kafası çok karıştığında, sorunları çözmek için ne yapmaları gerektiğini biliyorum.”

Bunu duyan büyüklerin yüzüne tatlı bir gülümseme yayıldı. Ah çocukluk! Çocukların saf düşüncelerini ve hayal güçlerini küçümseyen büyükler, kendilerinininkileri de çoktan unutmuşlardır.

Yalnızca Karaca ile Semahat onu ciddiye alacak kadar çocukluklarına yakındı ve aynı anda Ayperi'ye sordular:

“Neymiş o?”

“Defne Teyzem'in kafası karıştığında hep yaptığı bir şey vardır,” diye, yetişkinler anlayabilsin diye tane tane konuştu küçük kız. Bu kez bütün büyüklükler gerçekten dikkatle ona baktılar.

“Defne Teyzem, bana eğer senin bilgin ve deneyimlerin bir sorunu çözmeye yetmezse o zaman bir bilgeye danışacaksın, diye öğretti. Peki, sizce kim bu bilge acaba?”

“Hey maşşallah! Benim kızım Umay da senin gibi olacak inşallah!” diye sevinçle içini çeken Şakir Yurtkan, Ayperi'nin Defne Kaman'ın kızı değil, yeğeni olduğunu şimdi öğreniyordu.

“Bilgeye sorduk zaten. Sorduk ama o ‘eve gidelim!’ diye tutturuyor işte. Bilge biraz hastalandı Ayperi,” diye homurdandı Karaca.

“Belki bilge...” diye, yumuşak ve yorgun bir sesle sağlık ocağından çıktıktan sonra ilk kez konuştu Umay Nine.

“...Bilge hastalandı belki ama akı hâlâ yerinde Karaca oğlum. Zihin, bedene meydan okuduğu, çalıştığı müddetçe, bilge sorumluluklarını yerine getirebilir. Senin Hawking ustan, bedene meydan okuyan zihnin en ünlülerindendir.”

Umay Nine'nin sesini duyan Karaca derin bir nefes aldı, saatlerdir ilk kez yüzü güldü.

“Yaa sen iyi ol da benim zihnimi ye, be Umay Ninem!” diyerek yerinden kalktı, gidip Umay Bayülgen'in yanaklarından, ellerinden öpmeye başladı.

“Aman alın şu şımarığı başımdan, gene tepemize çıkarttık bunu biz!” diye kızdı Umay Nine.

Gelecekle ilgili planlar yaparken günlük hayatı âniden bölen felâketler, insanın daha önce şikâyet ettiği en tekdüze alışkanlıkları

bile özlemesine yol açar. Alışkanlıklardan sıkılmak, aslında hayatın normal aktığının bir işaretidir. Sıkılmak, tek başına bile mutluluktur. Çünkü sıkılmak için her şeyin yolunda gitmesi gerekir.

Umay Nine ile Karaca arasında sık sık yaşanan bu çekişme şimdi hepsini rahatlattı, hatta sevindirdi.

“Veee işte bilge der ki,” diye büyük anneannesine döndü Ayperi. O bunu söyleyince masada bir sessizlik oldu. Bu umut dolu bir sessizlik değildi. Çünkü hepsi yaşlı kadının yine “eve dönelim” demesini bekliyordu ama o bambaşka bir şey söyledi.

“Semahat kızım, şu yanında taşıdığın *Hava Kitabı*’nın 248. sayfasını okudun mu sen?”

“Yok, ben daha oraya kadar gelemedim Umay Nine,” diyerek sınava çalışmamış bir öğrenci gibi kızardı Semahat.

“Aç o sayfayı, oku bize şimdi kızım, bir zahmet.”

Semahat çantasındaki kalın defteri çıkarttı ve dikkatle 248. sayfayı açıp okumaya başladı:

Kartal

Hava’nın efendisi kartal.

Kadim Kam geleneklerimizde, destanlarımızda ve özümüzde Hava unsurunun sembolü kartaldır.

Özdeşimizde dünyanın adı Yer’dir.

Altay mitolojisi ilk insan ve ilk insan soyunun kartaldan türediğini söyler.

Kartal ki, türeyiş destanlarımızın başkahramanı, kartal ki, “çalKara Kuş erdemli” unvanını Bamsı Beyrek’e armağan eden kutlu kuştur. Kartal ki, geleneğimizde öncünün koruyucusu, göklerdeki kökümüzün nişanı, ongunu,

tözü, kökü, özüdür. Kartal ki, yol gösteren kuştur. Kartal ki, binlerce yıl yurtların, çadırların, hayat ağaçlarının tepesine, Selçuklu Devleti'nin bayrağına konmuş uğur kuşudur.

Kadim Türk destanlarında ata-nine hayvan figürü kartaldır.

Kartal, Güneş'i ve göksel gücü temsil eder.

Eski Türklerin kadim Şaman/Kam tasarımlarında gök tengri Ülgen'i Kartal temsil eder.

Hayat Ağacımız Kayın ile Gök Direğin tepesinde daima güçlü bir kartal oturur.

Kartal, adaletin sembolüdür.

Güneş'tir Kartal.

Göktür, köktür, havadır kartal.

Ata ve ninedir Kartal.

Adaleti temsil eden Kaanlar ve Hanlar, bu yüzden kartal totemini kullandılar.

Ve onlar ki, kartalla temsil edilirler, bu yüzden adaleti korumak zorundadırlar.

Adaletin olmadığı yerde bereket olmaz, kut bulunmaz.

Orada neşe biter, endişe başlar.

Bu yüzden kartal arması işlenmemiş Han ve Kaan bayrağı yoktur, bulunmaz.

Kartal Kara Kuştur, ak kuştur.

Kartal baba kuştur, ana kuştur,

Binlerce yıllık geleneğimizde Kartal âdil kuştur,

Kartal haktır, tüzedir.

Adaletin olmadığı yerde durmaz Kartal, uçar, kaçır.

Kartalin terk ettiği, soyu tükendiği diyarlarda töre bozulur, kargaşa başlar.

Yoksulun yoksulluğu, varsılın varsıllığı, zalimin zulmü orada artar.

Ancak gün gelir adalet arayan mazlumların sayısı çoğalır, sesleri Ay'a kadar ulaşır, o zaman Kartal dağdaki sığınağından çıkar ve yurduna döner.

Hayat Ağacı ile Gök Direğin tepesine tünar.

Kartal avcısı Ay Çolpan Kırız kız rahat uyur.

Adaletin olduğı yurttta bolluk ve bereket, sevgi ve neşe vardır.

Kartal ki, Hava'nın efendisidir.

Kartal, Güneş gibi kutlu göksel güçtür.

250. sayfa

Renkler

Kadim geleneğimizde zaman, mevsimler ve yönler renklerle ve hayvan sembolleriyle temsil edilir.

Kış Kara,

Yaz Kızıl Kırmızı,

Sonbahar Ak,

İlkbahar Gök Mavisidir.

Kızıl–Kırmızı Kuş Güney yönünü temsil eder.”

“Daha devam edeyim mi Umay Nine?” diye sordu Semahat.

“Bu kadar yeter kızım. Anlayan anladı neden eve dönelim dediğimi herhâlde şimdi?” dedi Umay Nine.

Büyük bir ilgiyle kadim geleneklerimizde kartalın ne anlama geldiğini dinleyen hepsi, onun bu sözleri üzerine birbirlerine dönüp boş boş baktılar.

Ayperî hariç.

“Anlamadınız mı yani?” diye sordu küçük kız, kıkırdarak.

Kimseden çıt çıkmadı. Masadaki yarım bırakılmış yemeklere sakladılar bakışlarını. Yetişkinler, her şeyi çocuklardan daha iyi ve kolay anladıklarına kesinlikle emindirler. Gerçeğin böyle olmadığı fark ettiklerinde kendilerini iyi hissetmezler.

“E, hani Defne Teyzem rüyasında kartal gördü ya? Kocaman demir kanatları olan dev bir kartal, hani gece odasına gelip, onu almış, dere-tepe, okyanus-nehir uçurmuş, Kaf Dağı’ndan aşır-mış, gölden çölden geçirmiş ve sonunda dağların tepesinde çok güzel bir kaleye getirmiş ya? İşte o kale, Ankara Kalesi mi, Afyon Kalesi mi, Mardin Kalesi mi; teyzem bir türlü bilememiş bunu rüyasında. Bunlardan biri olduğu kesinmiş. Fakat kocaman, yüksek duvarları olan bir kaleymiş bu, onu kesin hatırlıyor! –Sür müydü adı onun?– Neyse işte bu kalenin yakınında kıpırmızı lavlar fışkırtan bir yanardağ varmış!” diye heyecanla anlatmaya başladı küçük kız.

“Defne Teyzem’i kaçıran kartalın gözleri masmaviymiş, gagası turuncu, göğsü beyaz ama kanatları demirden, karnıysa simsi-yahmış. Bu kartal hem çok güzelmiş hem de çok korkunçmuş. İlk önce ondan korkan teyzem sonra ondan kendine bir kötülük gelmeyeceğini sezmiş. Onun koruyucu olduğunu hissetmiş rüya-sında. Bana da olur böyle, hemen anlarım iyi kalpli devleri. İşte bizim o dev kartal, Defne Teyzem’i o kalenin içine dallarından rengârenk dilek çaputları asılı on bin yaşında dev bir ağacın altına bırakmış. Ağaç çok güzelmiş. Teyzem dayanamamış ve ağaca sarılmış. Ağacın köklerinin bir kısmı toprağın üzerinden bir ahtapotun bacakları gibi her yere yayılıyor, Defne Teyzem’i kucaklayıp ona sarılıyormuş. Sonunda ağaç, teyzeme kendisinin ‘hayat ağacı’

olduğunu fısıldamış. Bu sırada Kartal uçup kalenin en tepesine, bayrak direğine tünemiş ve etrafı gözetlemeye başlamış. Fakat direkte bayrak yokmuş, boşmuş. Defne Teyzem, o sırada ağacın altında bir kız görmüş. Kızın benim ve Umay Ninem gibi örgülü saçları varmış. O kız benmişim!”

“Çok tuhaf! Bu sizin anlattığınız Amerikan Kel Kartalı’na benziyor bence. Hâlbuki bizim Anadolu’da kıvılcık renkli Kaya Kartalı yaşar. Bunlar havada yükselir ve süzülürken kanatlarını yukarıya doğru kaldırmalarıyla diğer kartallardan ayrılırlar. Boyları da 90 santim kadardır,” diye ciddi ciddi açıkladı Ertuğrul Türel. Karaca ona sataşıp gülecekti ama Umay Nine öyle bir şey söyledi ki, şaşkınlıktan gülmeyi falan unuttu.

“Aynı gece aynı rüyayı gördüğümde beni kalenin içinde karşılayan örgülü saçlı genç kız Defnem’di.”

“Aaa sen de aynı rüyayı mı gördün Umay Nine!” diye sevindi Ayperi. Küçük kız bunu söyleyince diğerlerinin nutku tutuldu.

“İkimiz de tepesine kartal konan direkte bayrak görmedik. Orada olması gereken kartal başlı bayrak yoktu. Kadim Kam geleneğimize göre Kartal da ‘Hayat Ağacı’nın tepesine tünemeliydi.”

“Şimdi biz Defne’yi aramaktan bu rüya nedeniyle mi vazgeçiyor ve eve dönüyoruz yani?” diye toparlandı Karaca.

“Ben fizikçiyim. Ben bilime inanırım, rüyaya değil! Ya sen bir şey söylesene Güneş Ağbi, sen de bilimsanısın! Akın Amca, sen kütüphanecisin! Kumru sen hukukçusun ya! Rüya yorumuyla kayıp bulunur mu ya?”

“Söz konusu sadece aynı gece görülen iki eş rüya değil ki... Bugünlerde yaşadığımız her şey ve işaretler de Umay Nine’yi doğruluyor. Kaldı ki, daha önce de benzer yöntemlerle bulduk Defne’yi,” dedi Semahat.

“Bulduk. Bak ne diyorsun? Bulduk. Ha? Ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu Semahat? Şimdi ne yapıyoruz? Şimdi bırakıp eve dönüyoruz. Aradaki farkı anlayabiliyor musun ha?”

“Çünkü Defnem bize diyeceğini demiş,” dedi Umay Nine.

“Ne demiş ya? Bir ben anlamadım herhâlde bu mesajı? Delireceğim ya!”

“Ayçöreğim demiş ki, ‘adaletin olmadığı bir yerde ben hareket edemem. Bazen durmak, güç toplamak için çekilmek ve beklemek gerekir. Daha ne desin be evlâdım?”

Onlar ilk defa Defne Kaman’ı bulmak konusunda ortak bir karara varamamış olmanın sıkıntısıyla kıvranırken, birden çalan Mozart’ın Türk Marşı’nı duydular. Bu Defne Kaman’ın telefonunun melodisiydi ve hepsi onun lokantanın kapısından gireceğini umarak, heyecanla ayağa fırladılar. Bir tek Umay Nine, başını bile çevirmeden ve hiç kımıldamadan oturuyordu. Lokantanın kapısından Defne yerine, elinde bir telefonla Pilot Kanat girdi.

“Balonu toplayan teknisyen arkadaşlar bu telefonu balonun sepetinde bulmuşlar. Devamlı çalışıyor ama açınca kimse yanıt vermiyor. Ekranda arayan Defne Kaman yazıyor. Eğer bu onun telefonuyorsa, arayan nasıl kendisi oluyor? Acaba kendisinin iki telefonu ve hattı mı var? Ben anlayamadım?”

“Defne Teyzem’in iki telefonu yok ki, ölsaydı mutlaka bana söylerdi,” diye açıkladı Ayperi bilgiç bir sesle.

Telefonu Kanat’ın elinden kapan Karaca, sevinçle “konuşma” tuşunu tuşladı.

“Alo Defne? Neredesin sen ya? Alo? Alo Defne? Alo?”

“Ses vermez, Karaca oğlum. Ayçöreğim, Defnem artık bize ses vermez. Hiç boşuna çırpınma evlâdım. Bu kartal dönüp, Hayat Ağacımız’ın tepesine oturmadan, adalet yurduna, evine dönme-

den Defnem geri gelmeyecek. Kalkın evinize gidin. Yurdunuza varın. Hiç unutmayın: Bu dünya eviniz. Evinize sahip çıkın. Koruyun. Toprağınızı, suyunuzu, ağacınızı, havanızı koruyun. Nerede yaşarsanız yaşayın, hangi toprak yurdunuz olursa olsun, uğursuza, haine baş eğmeyin, daima dik durun, umudunuzu kaybetmeyin, mücadele edin. Kartal dönene kadar dayanın, direnin, dayanışın!” dedi.

O böyle deyince derin bir sessizlik oldu. Kimse ne yapacağını bilemedi.

O zaman Umay Bayülgen, hasta ve yaşlı bir kadından hiç beklenmeyecek kadar çevik bir hareketle oturduğu sandalyeden kalktı, başını gururla havaya dikti ve herkesi şaşırtacak kadar vakur, dimdik yürüyerek lokantadan çıktı, gitti. Ayperi, Ertuğrul Amca ve Şakir Yurtkan da onu takip etti.

Onlar gidince kısa bir süre şaşkın kalan Semahat, birisi sırtına dokunmuş gibi ürperdi ve Defne’nin yazdığı “Kapadokya Güzel Atlar Ülkesi” yazısını hatırladı. Yazının bulunduğu kâğıdı cebinden çıkarttı, yeniden okudu ve Güneş’e uzattı. Güneş’ten sonra Karaca ve Kumru da yazıyı okudu ve birbirlerine bakıp içlerini çektiler.

Onlar; Umay Nine, Ertuğrul Amca, Güneş Aytan, Sahaf Semahat, Karaca ve Ayperi, Şakir Yurtkan’ın cipiyle İstanbul’a; Kumru Çalikuşu da o zaman eski Komiser Ümit ve Defne’nin babası Akın Kaman’ı otogara bırakmak için onlarla Kayseri’ye doğru hareket etti. O zaman evine gitmek üzere arabasına binen Pilot Kanat, merakına yenilip, kartalı yeniden görmek umuduyla balonun yere indiği Peri Bacaları’nın ortasındaki alana geri döndü.

Aradan saatler geçmesine rağmen Kapadokya göklerinde geniş daireler çizerek dolaşan kartal hâlâ aynı yerde tek başına uçuyordu. Aralık ayında hiç alışılmadık biçimde yakıcı ve şiddetle

parlayan güneş, öğle sonrasında biraz yumuşamıştı. Gözünden güneş gözlüğünü çıkartıp başını göklere diken Kanat, dikkatle uzun uzun kartalı seyretti. Bu neredeyse hipnotik bir seyirdi. Çünkü hayvan çıldırmış gibi havada geniş daireler çizerek dönüp duruyordu. Böylece dikilip ne kadar zaman kartalı seyrettiğini hiç hatırlamayan Kanat, bir ara kartalın da kendisine baktığını sandı. Güneş gözlüğünü taktı ve yeniden baktı. Evet, kartal onu görmüş ve ona bakıyordu. Pilot Kanat ancak o zaman içinde bulunduğu durumu kavradı. Aslında açık arazide çok iri bir kartalla baş başaydı. Bunu kavrayınca telaşlandı ve hemen hızlı adımlarla arabasına doğru yürümeye başladı. Paniğe kapılmaması gerektiğini kendine telkin etse de kalp atışları hızlanmış, oldukça endişelenmişti. Tam arabasına yaklaşmıştı ki, birden ensesinde bir rüzgâr esintisi hissetti. Daha başını çevirmemişti ki, kartalın çok yetkin bir pilotaj hesabı ve büyük bir ustalıklarla yere doğru süzülerek neredeyse omuzundan teğet geçip, tekrar göklere yükseldiğini gördü. Kartalın kanatları ensesini yalamıştı. O kocaman ve çok güçlü kanatlar dibine kadar süzölmüştü. Yerdeyken hiç bu kadar yakından ve bu kadar kocaman bir çift kanat görmemiş olan Kanat'ın yüreği ağzına geldi, panik içinde kendini arabasına attı, kapıları kilitledi. Ama kartal geri döndü, yumuşacık süzülerek geldi, arabanın üstüne kondu. Sonra yavaş yavaş yaklaştı ve ön camın ortasında durup, ona bakmaya başladı. Şimdi aralarında sadece bir cam vardı.

Büyülenmiş gibi kalan Kanat, bu kadar iri bir kartalın son otuz kırk yıldır Anadolu'da görüldüğünü hiç duymamıştı, kendisi de görmemişti. Çocukluğu bu coğrafyanın ve tabiatın içinde geçmiş olan Kanat şimdiye kadar bir kartalla bu kadar yakından göz göze gelmemişti. Bütün cesaretini toplayarak nefesini tuttu ve

kartala bakmaya karar verdi. Hayvan da sanki bunu bekliyormuş gibi onun gözlerinin içine bakıyordu. Gözleri tıpkı bir insanınki gibi derin ve anlamlı görünüyor, âdeta içini okuyordu. Tüyleri ürperen Kanat, arabayı çalıştırıp kaçabilecekken hipnotize olmuş gibi kalakalmıştı. O sırada kartalın kendisine başını salladığını sandı. Hayal gördüğünü düşünüyordu ki, kartal güçlü gagasıyla arabanın ön camına vurmaya başladı. Kartal arabaya üç kez vurdu, ardından üç kez çığlık attı ve tekrar havalanıp, havada üç daire çizdikten sonra uçup gitti.

Kuşaklar boyu Kapadokyalı olan Pilot Kanat, hayatında daha önce böyle bir şey ne duymuş ne de görmüştü.

Zaten bunları anlattığında ona Umay Nine ve Ayperi'yle, eski Komiser Ümit, Arkeolog Güneş, fizik öğrencisi Karaca ve Sahaf Semahat'ten başka kimse inanmadı. Hiç kimse.

2015-2018

***İstanbul-Kayseri-Göreme-Toronto-Montreal-New York-
Galapagos-Quito-Kaş ve İstanbul***

Bilgi ve Kaynaklar

Hava romanını yazdığım üç yıllık süreç, *Tabiat Dörtlemesi*'nin ilk iki romanı *Su* ve *Toprak*'tan çok daha fazla seyahat ettiğim bir dönem oldu. *Hava*'nın yazılış sürecinde katıldığım etkinlikler nedeniyle Quito ve Galapagos Adaları'ndan Montreal ve Toronto ile New York'a, Endülüs'ten Lyon'a ve tabii romanın mekânları Kayseri ve Kapadokya'ya yaptığım çoğu uzun yolculuklar sırasında sanki *Hava* romanına uygun olsun diye zamanımın çoğunu havada geçiriyormuşum gibi uçucu bir duyguya kapıldım.

Hava'yı yazarken bilgileri ve ilgileriyle bana destek veren edebiyatseverlere ve dostlarıma teşekkür etmek istiyorum.

Özellikle Çevre Hukuku olmak üzere hukuk bilgilerinden yararlandığım, avukat Avniye Tansuğ, avukat Ömer Faruk Akbıyık ve avukat Ömer Aykul'a, Kayseri'yle ilgili sorularıma yıllardır sabırla yanıt veren Kayserili dostum Prof. Osman Özsoy'a, bana Ürgüp'ü karış karış gezdiren rehber arkadaşım Atıl Uras'a, "roman sayıklamalarımı" sabırla dinleyen ve okuyan sevgili arkadaşlarım Ece Çalış, Mehtap Çayırılı, Pınar Baloş, rehber & gezgin Ersin Demirel, Oceans BU Grubu ve gönüllü asistanım Yiğit B. İnal'a, yorumları ve eleştirileriyle ilgisini eksik etmeyen Modalı dostlarım Cahit Kayra, Melih Ziya Sezer, Necip ve Nevin Aza-koğlu'na içtenlikle teşekkür ederim.

Edebiyatta çevre sorunlarına dikkat çeken Eko-kurgu, ekokritisizm ve Doğa yazını alanlarındaki çalışmalarıyla ülkemizde bu önemli konularda bilinci güçlendirmek için önemli çalışmalar yapan Prof. Serpil Oppermann, Prof. Ufuk Özdağ, Prof. Özlem Ögüt ve Prof. Pınar Batur'a emekleri için teşekkür ediyorum.

Mekteb-i Mülkiye'de çevreye duyarlı öğrenciler yetiştirmek için yıllardır canla başla çalışan, çocukluk arkadaşım Nesrin Algan'ı kucaklıyorum.

Başta Ömer Madra olmak üzere yıllardır bıkmadan usanmadan iklim değişikliği ve hava kirliliği konularında Açık Radyo'da (FM 94.9) program yapan biliminsanlarına, gazetecilere, radyo çalışanları ve radyo destekçilerine şükranlarımı sunuyorum.

Umuduyla umudumuz olan, Açık Radyo'daki "Gezegenin Geleceği" programını hazırlayıp sunan ve "Good4Trust" kurucusu, "daha temiz ve sade bir hayat" fikrinin kışkırtıcısı, üretici Uygur Özesmi'ye arkadaşlığı ve varlığı için teşekkür ediyorum.

Cennetteki yuvalarında gösterdikleri misafirperverlikleri için İridağ Ailesi: Yusuf, Karen, Rüya, Sera ve Harika İridağ'a teşekkür ederim.

Güleryüzleri, muhteşem şerbet (sorbet) ve kahveleri için Papatya'nın ev sahipleri Cenk Fırat, Sibel Vural Sübar, Murat Sübar ve çalışan tüm arkadaşlara, çektiği fotoğraflar nedeniyle de ressam arkadaşım Aslıhan Kaplan'a teşekkür ederim.

Değerli çevirmen ve editör arkadaşım İlknur Özdemir'e *Hava* romanına geçen emekleri için teşekkür ederim.

Son okumada emeği geçen Mehmet Said Aydın'a teşekkürlerimle.

Hava romanına kaynak olarak okuduğum ve alıntılar yaptığım bazı kitapları meraklısı için bir okuma listesi olması dileğiyle sıralıyorum:

Ekokurgu–Sezgin Toska, Yeni İnsan, 2017

Ağaçların Gizli Yaşamı–Peter Wohlleben, TEMA, 2018

Türk Kültüründe Kuşlar–Halil Ersoylu, Ötüken, 2015

Deli Dumrul’un Bilinci–Bilgin Saydam, Metis Kitap, 2017

İlkel Mitoloji– Joseph Campbell, İmge Yayınevi, 2006

Kabramanın Sonsuz Yolculuğu–Joseph Campbell, Kabalcı Yayınevi, 2010

Türklerin Kozmik Sembollerini–Tamgalar– Nuray Bilgili, Hermes Y., 2014

Gılgamış–İsmail Gezin, Alfa Yayınları, 2009

Gılgamış Destanı–Bilgin Adalı, YKY, 2009

Kutadgu Bilig–Yusuf Has Hacib, Kabalcı Yayınevi, 2016

Dinler ve Mitoloji Sözlüğü–Yves Bonnefoy, Alfa Yayınları, 2018

Orta Asya Tarih ve Uygarlık–Jean Paul Roux, Kabalcı Yayınevi, 2006

Şamanizmde Kutsal Rehberler–Ayşe Nilgün Arıt, Ray Yayıncılık, 2015

Şamanizm–Timur Davletov, Asi Kitap, 2017

Sürdürülebilir Enerji–Nadiye Gür–Hülya Erdener, Odtü Yay., 2014

Çevre Bilim Ekoloji Sözlüğü–Emrullah Güney, Çizgi Kitabevi, 2016

Enerji Ekonomisi–Burcu Kılınç Savrul, Dora Yayıncılık, 2016

Nükleer Enerji Çözüm Değil–Helen Caldicott, Yeni İnsan Yay., 2014

Nükleer Enerji–Herkesin Bilmesi Gerekenler–Charles D. Ferguson, Buzdağı Yay., 2015

Türkiye’nin Yenilenebilir Enerji Kaynakları–Türkiye Çevre Vakfı, 2015

Acayip Havalar–Kate Evans–*Açık Radyo Kitabı*–Ömer Madra önsözle, 2007

AIR– William B. Logan, W. W. Norton & Company, 2013

AIR– Nature and Culture–Peter Adey, Reaktion, 2014

Türkiye’de İklim Değişikliğine Kadın Çözümleri–Nuran Talu, 2018

Türk Mitolojisi– Ansiklopedik Sözlük, Celal Beydibi, Yurt Yay., 2005

Mağdurun Dili–Nurdan Gürbilek, Metis Kitap, 2008

Fotoğraf: Ashkan Kaplan

Gazeteci Defne Kaman hakkında "Neden Nükleer Enerji Değil?" yazısı nedeniyle soruşturma açılmıştır. Duruşmanın yapıldığı Kayseri'de Defne Kaman'a Türkiye'nin önemli çevre hukukçuları, gazeteciler, çevre ve hayvan hakları aktivistleri, STK temsilcileri destek vermektedir.

Kayseri'ye 13. yüzyılda hastaları müzikle tedavi eden bir şifâhâne ve dünyanın ilk tıp okullarından birini yaptıran Selçuklu kadın sultanı Gevher Nesibe'nin şehrin merkezindeki büstü gazeteci Defne Kaman şehre geldiği gün gizemli bir şekilde kaybolur. Duruşma sabahı yaşanan bir sürpriz gelişme sonrası bu kez Defne Kaman ortadan kaybolur. Gazeteci kadının Kapadokya'da bir sıcak hava balonunda görüldüğü haberi üzerine tüm dostları onu aramaya giderler.

Buket Uzuner, iklim değişikliğinin neden olduğu tabiat felaketlerinin sürdürülebilir temiz enerji çözümleriyle engelleneceğini savunan; hayvan, çocuk, kadın ve çevre hakları destekçisi kadın gazeteci Defne Kaman karakteriyle edebiyata bir iz düşüyor. Yazar, okuru binlerce yıllık kadim Kam geleneğimizin insanı tabiattaki tüm diğer canlılarla eşit kabul eden özünü hatırlamaya davet ediyor.

"Hava, Buket Uzuner'den biyotik dengeleri bozulan gezegenimizde nefesimize nefes katacak çarpıcı bir iklim-kurgu romanı."

Serpil Oppermann

EASLCE Başkanı (Avrupa Edebiyat, Kültür ve Çevre Çalışmaları Derneği)

"Buket Uzuner, [Tabiat Dörtlemesi] romanlarında bir eko-şaman gibi, Anadolu'da, mitoloji ve tarihten yararlanıp, günlük varoluşumuzla çevremizdeki dünyayı algılayışımız konusunda yüzleşmek için bir keşfe çıkıyor."

Pınar Batur, Vassar College, USA

Ufuk Özdağ, Hacettepe Üniversitesi

125 00T

EVEREST

www.everestyayinlari.com

f/everestyayinlari

everestkitap

@everestyayinlari

